

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısı daha sizlere ulaştırmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Geçtiğimiz dönemin kuşkusuz en önemli olayı, Cumhurbaşkanı ve Milletvekiliği Genel Seçiminin yapılmasıydı. 24 Haziran'da yapılan seçimde, yeni sistemin ilk Cumhurbaşkanı oyların %52,59'unu alarak ilk turda seçilen Erdoğan oldu. Milletvekili Genel Seçiminde de, Ak Parti %42,56 oy oranıyla parlamento'de 295, CHP %22,65 oy oranıyla 146, MHP %11,10 oy oranıyla 49, HDP %11,70 oy oranıyla 67 ve İYİ Parti %9,96 oy oranıyla 43 milletvekili kazandı. Dünya liderleri ve uluslar arası kuruluşlar seçimlerin ardından ipi ilk turda göğüsleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı tebrik etti

Sevgili okuyucularımız, 24 Haziran seçimlerinin ardından, yeni dönemin ilk adımı millet vekillerinin Meclis'te yemin töreniyle başladı. **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi de 24 Haziran'da yeniden seçilen Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın Mecliste ettiği yeminle resmen yürürlüğe girdi.** Erdoğan yemin töreninin ardından Anıt Kabir'e gitti, daha sonra Beştepe'de uluslar arası katılımlı bir tören düzenlendi. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ilk mesajında **"Kılavuzumuz yine demokrasi, milli iradenin üstünlüğü olacaktır. 81 milyonun tamamının Cumhurbaşkanı olduğumuzun bilinciyle Milletimize layık olmaya çalışacağız. Milletimize 95 yıllık Cumhuriyetimizi yeni bir yönetim anlayışıyla şahlandırmanın sözünü veriyoruz."** dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, yeni sistemin, bir yardımcı ve 16 Bakanandan oluşan ilk kabinesini açıklarken sürpriz yaptı. Açıkladığı listeye mevcut kabineye 4 Bakan girerken, yeni hükümet bürokrat değil, özel sektör ağırlıklı oldu.

Sevgili okuyucularımız, yeni sistemle birlikte devlet teşkilatının da baştan aşağı yenilediği müşahade edildi. Erdoğan'ın 539 maddeden oluşan 1 Numaralı Kararnamesiyle köklü değişiklikler yapıldı. Kabinenin yanı sıra politika üretmek için 9 Kurul oluşturuldu. Bu Kurullar Bakanlıkları izleyip Cumhurbaşkanına rapor sunacak, Ayrıca, Dijital Dönüşüm, Finans, İnsan Kaynakları ve Yatırım isimleriyle 4 Özerk ofis kuruldu. Genel Kurmay, MİT, Diyanet, Varlık Fonu, MGK, Milli Saraylar, DDK gibi 11 Kuruluş Erdoğan'a bağlandı. Bu Kuruluşların işleyişi Kararnameyle düzenlenecek. Bu vesileyle, yeni sistemin ve Hükümetin ülkemize ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını temenni eder, başarılar dileriz.

Sevgili okuyucularımız, seçim sürecini geride bırakırken, ekonomi cephesi ile yurtdışında da önemli gelişmelere tanık olduk.

Türkiye ekonomisi 2018'in ilk çeyreğinde %7,4 oranında büyüyerek Hindistan'ın yakaladığı %7,7'lik büyümenin ardından, dünyanın en hızlı büyüyen ikinci ekonomisi olurken, Mart döneminde, bir milyon 10 bin yeni istihdam artışının etkisiyle işsizlik oranı %10'1'e düştü.

*Türkiye ihracatı, Haziran'da geçen yıla göre %5 artarak 12,6 milyar dolara, yıllık tutarda da 161,5 milyar dolara ulaşarak rekor kırdı.

*Enflasyon Haziran ayında sert yükseldi. %2,61'lik aylık enflasyon ile %15,39'luk yıllık enflasyon 14 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.

*ABD'nin çelik ve alüminyum kısıtlamalarına karşı Türkiye'nin bu ülke menşeli 22 ürüne ek vergi getirdiği açıklandı. Resmi Gazete'de yayımlanan kararla ABD viskisine %70, otomobiline %60 ek vergi uygulanacak

Sevgili okuyucularımız, 68 yıl önceki Kore savaşından beri ilk kez bir ABD Başkanı olarak Trump, Washington'un Kuzey Kore ile yeni bir sayfaya hazır olduğunu söyledi. Güney Kore Singapur'daki zirveyi alkışlarken, Kuzey Kore'nin müttefiki Çin, Pyongyang'a yönelik yaptırımların kalkmasını istedi.

*Türk ve Amerikalı askeri yetkililerin Almanya'nın Stuttgart kendinde yaptıkları görüşme sonucu YPG'nin Menbiç'ten çıkarılması konusunda mutabakat sağlandı.

Avrupa Birliği liderleri son yılların en gergin ve riskli zirvesinde 9 saat süren pazarlıkların ardından, göç konusunda uzlaşmaya vardı. Zirveden istediğini alan İtalya, AB'nin Türkiye'ye Suriyeli mülteciler için yapacağı yardıma yönelik blokajı kaldırdı ve Türkiye'ye verilmesi gereken ikinci 3 milyar Euro'luk yardıma yeşil ışık yakıldı.

Gelecek sayıda güzel haberlerle buluşmak üzere, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

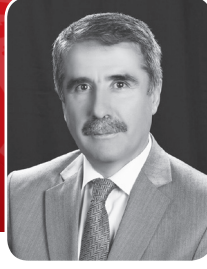
MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
İmar Barışı ve Belediyeler	Ahmet SANDAL	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi Kamu Yönetimi Uzmanı Etik Eğitici	3
Parselasyon İşlemlerinde İmar Planına Göre Kapanan Yolların Durumu-2	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı Milli Emlak Kontrolörü	12
Kamu İhale Mevzuatı Kapsamında Yapım İşlerinde Alt Yüklenici Düzenlemesi	Hakkı YILDIRIM	Üsküdar Belediyesi İhale ve Satın Alma Sorumlusu İnşaat Mühendisi	20
Postmodern Demokrasi ve Kent Kültürü Üzerine Etkileri	Doç.Dr.Rabia. Bahar ÜSTE	Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Meslek Yüksekokulu Yerel Yönetimler Programı	37
Taşeron Kapsamında Çalışan Özel Güvenlik Görevlilerinin Belediye Şirketlerine Geçiş Sonrası Özel Güvenlik Hizmetleri Mevzuatı Gereği Yapılması Gerekenler-I	Mahmut ÇOLAK	SGK, Başmüfettiş	44
Kıyılarda Tesis Edilen İrtifak Hakkı Ve Kullanma İzni Bedellerini Etkileyen Faktörler	Cavit KUŞGÖZ	Maliye Uzmanı (Eski Milli Emlak Kontrolörü)	51
Hukuki Varlığı Sona Eren Bir Şirkete Ait İş Deneyimini Gösteren Belgelerin, Bu Şirketi Devralan Şirket veya Birleşme Halinde Yeni Oluşan Şirket Tarafından Kullanılıp Kullanılmayacağı	Halûk NALÇAKAR	M. İdareler Başkanlığı İşadamı	58
Büyükşehir Bağlı Kuruluşunda Yüksek Disiplin Kurulu	M.Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	61
Belediye İktisadi Teşebbüsleri İş Deneyim Belgesi Düzenleyebilir Mi?	Ömer KÖSE	Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı	65
Belediyelere Yapılacak Gayrimenkul Bağışlarının İndirime Konu Edilmesi	Salih ÇALAL	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi	71
Disiplin Cezası Mahiyetinde Olmayan Yazılı Uyarma İşlemleri Dava Konusu Yapılabilir mi?	Ahmet ARSLAN	Denetçi E. Muhasebat Başkanlığı	76
Varlık Yönetimi Anlayışı İle Suyu Yönetmek	Sezgin ERÖZBAĞ	Ankara Büyükşehir Belediyesi ASKI Genel Müdürlüğü İç Denetim Birim Başkanı	83
Yapı Kullanma İzin Belgesi, Sadece Özel Yapı Şekli Gerektiren İşyerleri İçin mi Gereklidir?	Mustafa DÖNMEZ	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müd. Şube Müdürü	88
İptal Edilen İhalelerin İhaleye Fesat Karıştırma Suçu Açısından Tahlili	Atilla İNAN	E. Sayıştay Uzman Denetçisi	109
Kent Konseyi Yönetmeliği Hakkında Bir Deneme: Nasıl Bir Metin Üretebiliriz?	Cüneyd ALTIPARMAK	Hukukçu Türkiye Kent Konseyleri Birliği Hukuk Müşaviri	112
Belediye Şirketlerinde Temsil Yetkisinin Kullanılma Şekli (Çift İmza Kuralı)	Mustafa YAVUZ	Gümrük ve Ticaret Uzmanı	121
Mahalli İdarelerde Sulh Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları	Mehmet Zeki KARADAĞ	Sayıştay Denetçisi	128
Büyükşehir Belediyeleri Tarafından Mülkiyet Veya Tasarruf Konusu Yapılan Yerlerin Şirketlere İşletme Hakkı Devri Ve Şartları	Ali AYYILDIZ	Sayıştay Denetçisi	132
Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklikler İle Yeni Haklar	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör	135
Mevzuat Fihristi			140
Yargı Kararları			150
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			160
Soru - Cevap			167

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	170
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	171
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	171
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	172
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	172
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	173
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	173
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	173
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İSVEREN MALİYETİ	174
2018 YILI ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ	174
5328 SAYILI KABANATLAR KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	175
1498 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	177
2559 SAYILI POLİS VEZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	178
4917 SAYILI YABANCIYIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARI PARA CEZALARI	179
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	180
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZNI	181
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	182
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	182
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	183
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	184

ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	184
İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	184
KİK ESİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	185
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)	186
SULAR HAKKINDA KANUN	188
UMUMİ HİFZISSİHHA KANUNU	188
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	188
DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	189
YÜRTİÇİ HARCIRLAHAR	192
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	194
BÜTÇE KANUNINDA 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	195
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	196
GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	198
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMLATI DİŞİNDE KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	198
BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	198
ENBELLELER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	198
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	198
ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	199
PARASAL SINIRLAR	200

Ahmet SANDAL

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İç Denetçi
Kamu Yönetimi Uzmanı
Etik Eğitici*

İMAR BARIŞI VE BELEDİYELER

1. GİRİŞ

Ülkemizde imar mevzuatına aykırı milyonlarca binanın mevcut olduğu bir sır de ğil. Bunu bilhassa işin içerisinde olan ilgililer bildi ği gibi, birçok kişi de bilmektedir. Bu hususta çok da sa ğlıklı bir hesaplama olma- makla birlikte, imar mevzuatına aykırı bina- ların % 50'nin üzerinde oldu ğu yetkililerce ifade edilmektedir. Bu rakam ve oran ciddi bir sorunun varlığına işaret etmektedir. Belki de 60-70 yıldır devam edegelen bu sorunun çözümü için geçti ğimiz aylar içerisinde bir adım atıldı ve TBMM'den yasal bir düzenle- me çıkarıldı.

18 Mayıs 2018 tarih ve 30425 sayılı Res- mi Gazete'de yayımlanarak yürürlü ğe giren 7143 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi (halk arasında anılan tabirle) İmar Barışını düzenlemektedir. Bu maddede Ülkemizin çok eski yıllardan bugüne birikmiş bir so- rununa çözüm için önemli hükümler yer almıştır. Bu yasanın ana maksadı "ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınmasıdır."

Bu yazıda "İmar Barışı ve Belediyeler" başlığı altında sözü geçen hukuki düzenleme

detaylı bir şekilde açıklanacak, konuyla ilgi- li olarak akla gelen çeşitli sorulara cevaplar aranacaktır.

2. İMAR BARIŞININ DÜZENLENDİ- Ğİ MADDE 16

İmar barışı 7143 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeyle 3194 sayılı İmar Kanununa geçici bir madde eklenmiştir. Buna göre, ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alın- ması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetki- lendirece ği kurum ve kuruluşlara 31.10.2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31.12.2018 ta- rihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halin- de Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halin- de ilgili mevzuatta tanımlanan ait oldu ğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir. Yapı Ka- yıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatının bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir. Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca, bu gelirler hakkında 29.06.2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

3. İMAR BARIŞIYLA İLGİLİ TEBLİĞİN HÜKÜMLERİ

3194 sayılı İmar Kanununun geçici 16 ncı maddenin uygulamasına ilişkin olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca Yapı Kayıt Belgelerinin Verilmesine İlişkin Usul ve Esas-

lar Tebliği çıkartılmış ve Resmi Gazete'nin 06.06.2018 tarihli ve 30443 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

1- Yapı Kayıt Belgesi İçin Müracaat Tarihleri ve Kullanım Yerleri

Anılan tebliğin 4. maddesinde Yapı Kayıt Belgesi için müracaat tarihleri belirtilmiştir. Buna göre, Yapı Kayıt Belgesi için müracaatın 31.10.2018 tarihine kadar yapılması ve Yapı Kayıt Belgesi bedelinin 31.12.2018 tarihine kadar ödenmesi gerekir. Müracaatın e-Devlet üzerinden yapılması durumunda, Yapı Kayıt Belgesi formunun eksiksiz olarak doldurulmasından ve Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılmasından sonra, Yapı Kayıt Sistemi tarafından oluşturulan Yapı Kayıt Belgesi talepte bulunan yapı sahibince e-Devlet üzerinden alınır. Müracaat kurum ve kuruluşlara yapılmış ise, Yapı Kayıt Belgesi formu müracaat sahibinin beyanına göre eksiksiz olarak doldurulur, Yapı Kayıt Belgesi bedelinin yatırılması sağlanır, Yapı Kayıt Belgesi formu sistem üzerinden onaylanmak üzere Müdürlüğe gönderilir ve formun Müdürlükçe onaylanmasından sonra bir örneği talepte bulunan yapı sahibine verilir. Her yapı için sadece bir Yapı Kayıt Belgesi düzenlenir.

Söz konusu tebliğde yapı kayıt belgesi bedeli ve ödeme şekilleriyle ilgili hususlar 5. maddede belirtilmiştir. Yapı Kayıt Belgesi bedeli, yapının bulunduğu arsanın emlak vergi değeri ile yapının yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden, konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranındadır. **Yapı Kayıt Belgesi bedeli belirlenirken;**

a) Yapının bulunduğu arsanın emlak vergi değeri, ilgili belediyesinden temin edilen arsa ve arazi asgari metrekare birim değerleri esas alınmak suretiyle hesaplanır.

b) Yapının yaklaşık maliyet bedeli belirlenirken birim maliyet bedeli;

1. *Tarımsal amaçlı basit binalar için 200 TL/ m²*
2. *1-2 katlı binalar ve basit sanayi yapıları için 600 TL/m²*
3. *3-7 katlı binalar ve entegre sanayi yapıları için 1000 TL/m²*
4. *8 ve daha yüksek katlı binalar için 1600 TL/m²*
5. *Lüks binalar, villa, alışveriş kompleksi, hastane, otel ve benzeri yapılar 2000 TL/m²*
6. *Güneş Enerjisi Santralleri (GES) 100.000 TL/MW*

esas alınmak suretiyle hesap yapılır.

Yapı Kayıt Belgesi bedeli; yapının bulunduğu arsanın emlak vergi değeri ile binanın toplam yapı alanı dikkate alınarak hesaplanacak yapı yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden, yapının konut veya ticaret olarak tek kullanımlı veya karma kullanımlı olup olmadığı da gözetilerek ve karma kullanımlı yapılar da konut ve ticari olarak kullanılan alanların arsa oranları ayrı ayrı dikkate alınarak konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş katsayısı ile çarpılması suretiyle belirlenir.

Yapı malikleri;

a) Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni bulunmayan yapılardaki aykırılıklarda, birinci fıkranın (c) bendi uyarınca yapının tamamı için hesaplanan Yapı Kayıt Belgesi bedeline, kendi bağımsız bölümünün kullanım durumuna göre eşit olarak katılmak zorundadır. Yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni bulunmayan yapılardaki aykırılıklarda, Yapı Kayıt Belgesi bedelinin tamamı ödenmeden Yapı Kayıt Belgesi düzenlenmez. Yapı Kayıt Belgesi bedelinin tamamını ödeyen yapı maliki genel hükümler çerçevesinde diğer yapı

maliklerinden kendi paylarına düşen miktarı talep etme hakkına sahiptir.

b) Yapı kullanma izni bulunan yapılarıdaki aykırılıklarda, aykırılıktan dolayı meydana gelen alan da dahil olmak üzere, kendi bağımsız bölümünün alanının, bağımsız bölümü ile aynı kullanıma sahip bölümlerin alanının toplamına oranının birinci fıkranın (c) bendi uyarınca hesaplanan Yapı Kayıt Belgesi bedeli ile çarpılması suretiyle hesap edilen bedeli ödemek zorundadır. Yapı kullanma izni bulunan yapılardaki aykırılıklarda, aykırılık hangi bağımsız bölüm/bölümler ile ilgili ise o bölüm/bağımsız bölümlerin yapı maliklerinin, kendi bağımsız bölümleri için ödenmesi gereken bedeli ödemeleri durumunda aykırılığı olan bağımsız bölüm belirtilerek Yapı Kayıt Belgesi düzenlenir. Bağımsız bölümünde aykırılık olmasına rağmen kendi bağımsız bölümüne düşen bedeli ödemeyen ve aykırılığı olan bağımsız bölümünü gösteren Yapı Kayıt Belgesi almayanlar aynı binada başka bir bağımsız bölüm için düzenlenen Yapı Kayıt Belgesinden faydalanmaz.

Yapı Kayıt Belgesi bedeli, genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır.

Yapı Kayıt Belgesinin kullanım yerleri tebliğin **6 ncı** maddesinde açıklanmıştır. Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir. Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili 3194 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.

Yapı Kayıt Belgesi alındıktan sonra yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın

zın kullanım maksadı değişiklikleri de dahil olmak üzere **tapuda cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesisi yapılabilmesi için;**

a) Yapı Kayıt Belgesi,

b) Mevcut yapının veya yapıların dış cep-heler ve iç taksimatı bağımsız bölüm, eklenti, ortak yerlerinin ölçüleri ve bağımsız bölümlerin konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleriyle oranlı arsa payları, kat, daire, iş bürosu gibi nevi ile bunların birden başlayıp sırayla giden numarası ve bağımsız bölümlerin yapı inşaat alanı ve yapı maliklerini de gösteren ve mimar tarafından yapılan ve ana gayrimenkulün yapı maliki veya bütün paydaşlarının imzaları alınarak imzalanana ve elektronik ortamda Tapu Müdürlüğüne ibraz edilen proje,

c) İmar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edildiğine ilişkin ilgili belediyesinden alınan belge,

ç) Bağımsız bölümlerin kullanılış tarzına, birden çok yapının varlığı halinde bu yapıların özelliğine göre hazırlanmış, kat mülkiyetini kuran yapı maliki veya malikleri tarafından imzalanmış yönetim planı,

d) Yapı Kayıt Belgesi ile zemin ve mimari proje uyumunu gösteren özel harita mühendislik büroları veya Lisanslı Harita Kadastro Büroları (LİHKAB) tarafından düzenlenmiş olan zemin tespit tutanağı,

ile birlikte ilgili tapu müdürlüğüne müracaatta bulunulur. Kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

İnşaat halindeki yapılarda 31.12.2017 tarihi itibari ile bitmiş olan kısımlar için ilave inşaat alanı ihdas etmemek şartı ile Yapı Kayıt Belgesi verilir ve Yapı Kayıt Belgesi

verilen kısımların eksik inşaat işleri tamamlanabilir. Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarda ruhsat alınmaksızın yapılabilecek basit onarım ve tadilatlar yapılabilir. Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarda işyeri açma ve çalışma ruhsatı yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın verilir.

2- Hazineye ve Belediyeye Ait Taşınmazlar Üzerindeki Yapılar

İmar barışıyla ilgili olarak en çok merak edilen husus hazineye ya da belediyeye ait arsa ve arazi üzerindeki yapılara nasıl bir işlem uygulanacağıdır. Bu husus anılan tebliğin 7 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlardan özel kanunları kapsamında kalan ve bu özel kanunlara göre değerlendirilmesi gerekenler dışında kalanlar Bakanlığa tahsis edilir. Tahsis işleminden sonra, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bu taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Rayiç bedel Bakanlıkça tespit edilir veya ettirilir. Bu suretle yapılacak satışlarda satış bedeli, en az yüzde onu peşin ödenmek üzere beş yıla kadar taksitlendirilebilir. Taksit tutarlarına ödeme tarihine kadar kanunî faiz oranının yarısı uygulanır. Taşınmazın yüzölçümü büyük olmakla birlikte üzerindeki yapının küçük bir alanı kaplaması halinde yapının bulunduğu alan ifraz edilerek, ifrazın mümkün olmaması durumunda taşınmaz hisseli olarak satışa konu edilir.

Belediyelerin özel mülkiyetinde olan taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olan yapılara Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Böyle bir durumda, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri

üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan bunlara satılır.

3-Yapı Kayıt Belgesi Düzenlenemeyecek Yapılar

Bu husus hem ilgili Kanunda ve hem de tebliğin 8 nci maddesinde açıklanmıştır.

a) Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde, 3194 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi uyarınca adı geçen Kanuna eklenmiş olan kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanda,

b) İstanbul tarihi yarımada içinde 3194 sayılı Kanunun geçici 16 ncı maddesi uyarınca adı geçen Kanuna eklenmiş olan kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda,

c) 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelişim Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda,

ç) Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlar üzerinde,

d) Kesinleşmiş planlar neticesinde sosyal donatı alanı olarak belirlenmiş ve Maliye Bakanlığınca aynı amaçla değerlendirilmek üzere ilgili kurumlara tahsis edilmiş Hazineye ait taşınmazlar üzerinde,

bulunan yapılar hakkında **Yapı Kayıt Belgesi düzenlenemez.**

4. İMAR BARIŞIYLA İLGİLİ MERAK EDİLEN TEMEL HUSUSLAR

1-İmar Barışının Maksadı ve Hedefi Nedir?

Bu Kanunun ana maksadı “ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınmasıdır.” Ülkemizde ruhsatlı yapılar için

bir kayıt sistemi mevcut olsa da ruhsata aykırı ya da ruhsatsız yapılar için herhangi bir envanter ya da kayıt düzeni yoktur. Bu Kanun ile bir kayıt sistemi tanzim edilecektir.

İmar barışıyla vatandaşlarımızın devletle ihtilaflı durumunu ortadan kaldırmak, imara aykırı, ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı olan yapıların kayıt altına alınması yoluyla bu yapılara yasallık kazandırmak ana hedeftir. Bu Kanun dolayısıyla Devletin gelir elde etmesi de ayrı bir sonuç olarak fayda sağlayacaktır.

Yapılan yasal düzenleme ile ülkemizde imar barışını sağlamak maksadı hedeflenmiştir.

2-İmar Barışı Devletin Hangi Sorunu Çözecektir?

Yukarıda da ilgili bölümde belirttiğimiz üzere, Ülkemizdeki imar mevzuatına aykırı yapıların %50’in üzerinde olduğu bilinmektedir. Bu da yaklaşık olarak 13 milyon bağımsız birime tekabül etmektedir. Bu yapılarda daha çok dar gelirli vatandaşlar oturmaktadır.

Yapılardaki mevcut aykırılıkların büyük çoğunluğu 1950-2000 yılları arasındaki yapılaşmalardan kaynaklanmaktadır. Vatandaş ve Belediyeler arasında ortaya çıkan imardan kaynaklı sorunlar mahkemelerde altından kalkılamayacak kadar dosyaların birikmesine yol açmaktadır. Ayrıca, Belediyeler imara aykırı yapılarla ilgili olarak yıkım işlemini birçok sebepten dolayı (ihaleye çıkılması, ödenek yokluğu vb gibi nedenlerle) gerçekleştirememektedir. Bir tarafta fiili durumda milyonlarca kaçak yapı ve diğer tarafta da resmi olarak hukuki sorun orta yerde durmaktadır. Bu sorunların giderilmesi için imar barışı bir milat ve yeni bir temel teşkil etmektedir.

3-İmar Barışı Vatandaşın Hangi Sorununun Çözecektir?

Yukarıda belirtilen durumdan dolayı vatandaşlar ilgili Devlet Kurumları ile ihtilaf yaşamaktadırlar. Bu ihtilaf dolayısıyla oturdukları evlerine su, elektrik ve doğal gaz bağlatamamakta ya da kaçak kullanım yapmaktadırlar. Vatandaşın konut ya da iş yerleri ekonomik olarak bir değer ifade etmemektedir. Fabrika ve konut yapıları ticari piyasalarda ipotek veya teminat olarak gösterilememektedir. İmar mevzuatına veya ruhsata aykırı yapılara verilecek yapı kayıt belgesiyle vatandaşlarımızın imar sorunlarının çözülmesi ile bu ve benzeri durumlar ortadan kalkacaktır.

İmar barışından faydalanan ve yapı kayıt belgesi alan yapılara elektrik, su ve doğal gaz bağlanabilecektir. Yapı Kayıt Belgesi alan binalar için yıkılma endişesi son bulacaktır. Ancak, deprem açısından yapılarda alınması gereken her türlü tedbiri malikleri alacaklardır. İmar Kanuna göre alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen para cezaları iptal edilecektir. Yapı kayıt sahipleri kendi mülklerini ekonomik bir değer olarak gösterebileceklerdir.

5. İMAR BARIŞIYLA İLGİLİ VATANDAŞLARCA SIKÇA SORULAN SORULAR

1-İmar Barışı Hangi Tarihten Önceki Yapıları Kapsar? İmar Barışı Başvuruları Nereye Yapılır?

İmar barışı 31.12.2017 tarihinden önce yapılmış yapıları kapsar. Başvurular e-Devlet Kapısı üzerinden yapılacaktır. Başvurular doğrudan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine de yapılabilir. Ancak, e-Devlet üzerinden yapılan başvurular daha hızlı sonuçlar vermektedir.

2- İmar Barışı İçin Hangi Tarihe Kadar Başvuru Yapılabilecek?

İmar barışı için gerekli müracaatlar 31.10.2018 tarihine kadar yapılabilecektir. Bu süre dolmadan ve ileride meydana gelebilecek yığılmaları önlemek bakımından biran önce başvurmakta fayda vardır.

3- İmar Barışından Önce Alınmış Yıkım Kararları ve İdari Para Cezaları Ne Olacak?

Vatandaş gerekli başvuruyu yapıp da Yapı Kayıt Belgesi aldığı andan itibaren imar mevzuatına göre alınmış yıkım kararları ve idari para cezaları varsa iptal edilecektir.

4- Yapı Kayıt Belgesi Alan Yapılara Su, Elektrik ve Doğalgaz Bağlatılabilecek mi?

Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilecektir. Bu şekildeki bir hak geçici bir haktır.

5-İmar Barışına Giren Yapılar ve İstisnaları Nelerdir?

31.12.2017 tarihinden önce ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı yapılmış kırsal ve kentsel alanlardaki tüm yapılar İmar Barışı kapsamındadır. Ancak, bu yapıların aşağıdaki 3 istisnası mevcuttur.

a) Başkasına ait taşınmazlar üzerinde yapılan yapılar ile hazineye ait olup sosyal donatı için tahsisli arazi üzerindeki yapılar yapı kayıt belgesi düzenlenemez.

b)Boğaziçi Sahil Şeridi ve öngörünüm bölgesi ile İstanbul Tarihi Yarımada'nın Sultanahmet ve Süleymaniye çevresindeki yapılar imar barışından yararlandırılmaz.

c) Çanakkale Gelibolu Tarihi Alanda belirlenen yerlerdeki yapılar imar barışı kapsamının dışındadır.

6- İmar Barışı Kapsamında Kat Mülkiyetine Geçiş Olacak mı?

Yapı Kullanma İzin Belgesi (iskan) alınmadığından kat mülkiyeti kurulamayan yapılarda yapı kayıt belgesi alındıktan sonra şu belirtilen koşullarla cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilecektir.

“Yapı kayıt belgesi alındıktan sonra maliklerin tümünün muvafakat etmeleri ve varsa umumi hizmete ayrılan yerlere denk gelen alanların terk edilmesi şartıyla, yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın, tapuda bu yapıyla ilgili cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilecektir.”

Buna göre, kat mülkiyetinin kurulması için maliklerin tamamının anlaşması ve imar planında, yol, yeşil alan, park gibi alanların terk edilmesi gerekmektedir. Bu durumda, daha önce yapı kayıt belgesi bedeli olarak ödenen bedel kadar bir bedel daha ödenecektir. Bu işlemlerin sonucunda kat mülkiyetine geçen yapıların alım ve satım işlemleri yasallık kazanacak ve arsa vasfından alınan emlak vergisi, yapı vasfından alınmaya başlanacağından vergi kayıpları önlenecektir. Kat irtifakı ve kat mülkiyeti kurulduğu için bina, teminat, ipotek veya her türlü bankacılık işlemlerinde değerlendirmeye alınabilecektir.

7- Hazine Taşınmazı Üzerindeki Yapıların Durumu Ne Olacak? Bu Yapılara Tapu Verilecek midir?

Hazine taşınmazı üzerindeki yapılara Yapı Kayıt Belgesi verilebilecektir. Hazine taşınmazı üzerindeki yapı sahipleri Yapı Kayıt Belgesi aldıktan sonra yapının bulunduğu arsayı satın almak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığına müracaat edebilecek ve kullandıkları arsalarını rayiç bedel üzerinden satın alabileceklerdir.

8- Yapı Kayıt Belgesi Bedeli Nasıl Hesaplanacaktır? Son Ödeme Tarihi Ne Zamanıdır?

Yapı Kayıt Belgesi başvuru bedeli, arsa emlak değeri ile yapı yaklaşık maliyeti toplamı üzerinden hesaplanacaktır. Yapının bulunduğu arsanın emlak vergi değeri ile yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen yaklaşık maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda % 3, ticari kullanımlarda % 5 oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından ödenmelidir. Yapı kayıt belgesi bedeli en son 31.12.2018 tarihinde kadar yatırılabilir. Gerek görülmesi halinde başvuru ve ödeme süresi Bakanlar Kurulunca bir yıla kadar uzatılabilir.

9- Yapı Kayıt Belgesi Ne Zamana Kadar Geçerlidir?

Yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir.

10- Yapı Kayıt Belgesi Alan Yapı Yenilenebilir mi?

Alınacak yapı kayıt belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerli olacaktır. Yapı kayıt belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır.

11- Yapı Kayıt Belgesi Müktesep Bir İmar Hakkı Sağlar mı?

Yapı Kayıt Belgesi İmar Mevzuatı açısından ekstra bir hak sağlamaz, müktesep oluşturmaz. Yapı Kayıt Belgesi tapu yerine geçmez.

12-Özel Statülü Koruma Alanlarında ya da Su Havzalarında Yapılan Ruhsatsız Yapılar ya da Ruhsata Aykırı Binalar İmar Barışından Yararlandırılabilir mi?

Özel statülü koruma alanlarında ya da su havzalarında yapılmış imar mevzuatına

aykırı binlerce yapı mevcuttur. Bu yapılar imar barışından kısmen yararlınsa da, ruhsat ve tapu gibi hakları elde edemezler. Sözü edilen bu alanlarda kaçak olarak inşa edilmiş yapılara belki Yapı Kayıt Belgesi verilerek, yıkım kararları durdurulabilir ve yazılmış olan idari para cezaları iptal edilebilir. Ancak, bu yapıların çevre ve insan sağlığı için meydana getirdiği zararları ve meydana getirdikleri imar kirliliği orta yerde durduğu için bu yapılar için ruhsat düzenlenemez ve tapu verilemez. Bu durumda, koruma alanları ile su havzalarındaki ruhsatsız yapılar İmar Barışından tam olarak yararlandırılmaz. Özel kanuni hükümlerle korunan alanlardaki kaçak ve ruhsatsız yapıların genel hükümlerle sağlanan İmar Barışından yararlandırılması esasında doğru da olmaz.

Yukarıdaki soruya benzer şekilde, İmar Planında yeşil alan olarak gösterilen, Dere Koruma Bandı üzerinde bulunan, Kıyı Kanunu kapsamında kalan, orman arazisinde yapılan kaçak ya da ruhsatsız yapılara Yapı Kayıt Belgesi almanın mümkün olup olmadığı da gündeme gelmektedir. Bu soruların cevapları da aynen yukarıda koruma alanları ve su havzaları için belirttiğimiz cevap gibidir.

Bu soruların yanında mevcut gecekondular tapu tahsis belgesi olan gecekondulara, kamulaştırma şerhi bulunan arsa üzerindeki binaya Yapı Kayıt Belgesi verilebilir mi şeklindeki sorular da gündeme gelebilir. Burada da maksadın ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapıların kayıt altına alınması olduğu dikkate alınarak sözkonusu belge tanzim edilse de sürecin ikinci aşamasında yani tapu düzenlenmesi ya da kat mülkiyeti tesisi gibi hususlarda ayrıca hukuki değerlendirme gerekecektir.

6. İMAR BARIŞIYLA İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖZET

İmar Barışıyla ilgili 2 temel hukuki metni (7143 sayılı Kanununun 16 ncı maddesi ve İmar Barışı Tebliğini) yukarıda olduğu gibi belirttik ve bu hususta merak edilen konular ile sıkça sorulan sorulara da yer verdik. Bu bölümde ise İmar Barışıyla ilgili temel noktaları özetleyip genel bir değerlendirmeye yazımızı sonlandıracağız.

1-İmar Barışı doğrudan bir imar affi değildir. İmar Barışında, ancak şartları uygun olanlar, başvuruları halinde bazı haklar elde etmektedirler.

2-İmar Barışı müktesep hak sağlamaz. Yapı Kayıt Belgesi almak tapu ya da benzeri haklara sahip olmayı garantilemez.

3-İmar Barışıyla ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması hedeflenmektedir.

4-İmar Barışıyla kaçak yapılara yasallık kazandırılmakta ve süregelen sorunlar çözüme kavuşturulmaktadır.

5-İmar Barışından sonra hiçbir kaçak yapıya göz yumulmaması ve böyle bir durumun tespiti halinde geciktirilmeksizin yıktırılması gerekir.

6- İmar Barışıyla Devlet Kurumları ile vatandaşlar arasındaki ihtilaflar giderilmektedir. Mahkemelerdeki iş yükü azaltılmaktadır.

7- İmar Barışından yararlanmak isteyen de yararlanamayanların mahkemeye gitmesi muhtemeldir. Bu da yeni ihtilafları gündeme getirecektir.

8- İmar Barışıyla ilgili Tebliğden sonra da uygulamada birçok tereddüt ve sorular zihinleri kaplamaktadır. Bu durumda uygulamadaki tereddütleri giderecek yeni bir Tebliğ çıkarılması gerekmektedir.

9- İmar Barışıyla Devletin önemli tutarlarda gelire kavuşacağı açıktır.

10-İmar Barışında, Yapı Kayıt Belgesi alan kişiler İmar Kanununun mevcut haliindeki hükümlere aynen tabidirler. Bu belgeyi aldıktan sonra yeni bir yapı inşa etmek isteyenler mer'i İmar Kanununda kendilerinin arsaları için belirlenmiş hangi hüküm varsa, ona tabi olarak işlem gerçekleştirebilirler.

11-İmar Barışı uygulamaları tüm boyutlarıyla takip altında tutulmalı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca denetlenmelidir. Çünkü uygulamada suistimaller olması ihtimali fazladır.

12-İmar Barışında vatandaşın beyanı esas alınmıştır. Bu beyanların doğruluğunun

kontrolü gereklidir. Yanlış ve aldatıcı beyanlarda bulunanlar hakkında 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan" başlıklı 206 ncı maddesi uyarınca üç aydan iki yıla kadar hapis ya da adli para cezası verilecektir.

7. SONUÇ

Yukarıdaki bölümlerde ayrıntılı olarak açıkladığımız İmar Barışı milyonlarca vatandaşımızı doğrudan ilgilendirmektedir. İmar Barışı son 60-70 yılın birikmiş sorunlarına çözüm sağlamak ve kaçak yapılar ile ruhsatta aykırı binaları kayıt altına almak için çıkartılmış olup başvurular 08.06.2018 tarihi itibarıyla başlamıştır. Ülkemiz ve Milletimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Suat ŞİMŞEK

Maliye Bakanlığı
Milli Emlak Kontrolörü

PARSELASYON İŞLEMLERİNDE İMAR PLANINA GÖRE KAPANAN YOLLARIN DURUMU-2

GİRİŞ

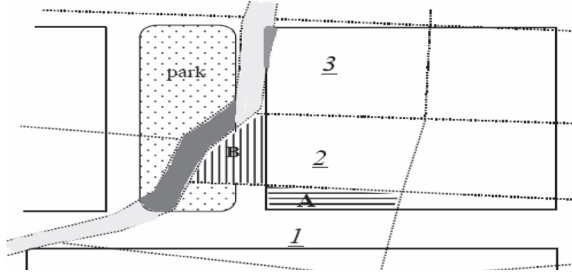
Çalışmamızın ilk bölümünde, genel olarak kapanan yolların 18 inci madde uygulamaları karşısındaki durumuna giriş yapıp, 18 inci madde uygulaması esnasında Hazine adına ve istisnai bir durum olarak organize sanayi bölgesi (OSB) tüzel kişiliği adına tescil edilmesi gerekenler izah edilmişti. Bu bölümde ise kapanan yollardan Hazine ve OSB tüzel kişiliği adına tescilli gerekenler dışında kalan yolların, parselasyon işlemleri esnasında ihdas edilip edilmeyeceğine dönük olarak belediye uygulamaları, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Anayasa Mahkemesi ve Danıştay içtihatları açıklanacaktır.

4) KAPANAN DİĞER YOLLAR VE MEYDANLARIN İHDASI KONUSUNDAKİ FARKLI UYGULAMALAR

a) Belediyelerin Uygulamaları

Hazine adına tescil edilmesi gereken yolların dışındaki durumlarda, kapanan kadastral yolların ne şekilde ihdas edileceği konusunda uygulamada birlik bulunmamaktadır. Uygulamada belediyeler ve diğer idareler dört şekilde hareket etmektedirler¹. Bu hareket tarzlarını aşağıdaki pafta üzerinden açıklayalım:

Şekil 1: Düzenleme Alanında Kapanan Kadastral Yolların İhdası

* Yomralıoğlu, T., Tüdeş, T., Uzun, B., ve Eren, E. (1996) "Land Readjustment Implementations in Turkey", s: 150

1 Şimşek, S. ve Hazar, İ. İmar Davaları Rehberi, s: 577

Bir kısım belediyeler umumi hizmetlere veya özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayıp rastlamadığına bakmaksızın kapanan yolları 2644 sayılı Tapu Kanununun köy ve belediye sınırları içinde kapanmış yollarla yol fazlalarının köy veya belediye adına tescil edileceğini öngören 21 inci maddesi kapsamında kendi adına ihdasen tescil ettirmektedir². Yukarıdaki şekilden açıklarsak gerek sarı, gerek kırmızı ve gerekse mavi renkle boyanan alanların tamamı belediye adına ihdas edilmektedir. Bu şekilde belediye adına parsel oluşturulması durumunda, bu taşınmazlar belediye taşınmazları gibi uygulamaya tabi tutulmakta ve bu taşınmazlardan da DOP kesildikten sonra bakiye kalan kısım, arsa olarak belediyeler adına tahsis edilmektedir.

Bir kısım belediyeler umumi hizmetlere rastlayıp rastlamadığına bakmaksızın kapanan yolları, DOP'tan düşmekte (bir başka ifade ile bunları umumi hizmet alanlarına tahsis etmekte) ve hiç ihdas yapmamaktadır. Yukarıdaki şekil üzerinden izah edersek, gerek sarı, gerek kırmızı ve gerekse mavi alanlarla boyanan alanların tamamı DOP hesabında değerlendirilmektedir. Danıştay da bu görüşü benimsemektedir.

Bir kısım belediyeler ise, kapanan yolun imar yoluna denk gelen kısmını umumi hizmetler hesabında değerlendirmekte, özel mülkiyete ve imar yolu dışındaki umumi hizmetlere konu kısmını ise kendi adına tescil ettirmektedir. Yukarıdaki şekilden bakarsak kadastro yolunun imar yoluna ait kısımları (yani sarı renk ile gösterilen alan) DOP hesabında değerlendirilmekte, buna karşılık özel mülkiyete konu imar adasına ve imar yolu dışındaki umumi hizmetlere denk ge-

len (şekilde sarı ve mavi ile boyanan) kısmı ihdas etmekte ve belediye adına imar parseli olarak oluşturmaktadır. TKGM bu görüşü benimsemektedir.

Bir kısım belediyeler de kapanan yollar-dan, özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayanları kendi adlarına ihdas etmekte, buna karşılık imar planına göre özel mülkiyete konu olamayacak tüm alanlara (imar yolları dışındakiler, örneğin parklar da, dâhil olmak üzere) rastlayanları ihdas etmeyerek umumi hizmet alanları hesabında dikkate almaktadırlar.

b) TKGM'nin Yolların İhdas Edilip Edilmeyeceği, İhdasın Kimin Adına Yapılacağı Konusundaki Görüşü

TKGM, kapanan yolun imar yoluna denk gelen kısmının umumi hizmetler hesabında değerlendirmesi gerektiği, buna karşılık özel mülkiyete ve imar yolu dışındaki umumi hizmetlere konu kısmın ise belediye adına tescil edilmesi gerektiği görüşündedir. **Tapu ve Kadaströ Genel Müdürlüğünün görüşüne göre kapanan kadastral yolun sadece imar yollarına denk gelen kısımlarının ihdas edilmesi mümkün değildir. Buna karşılık özel mülkiyete konu olabilecek alanlara ve imar yolu dışında meydan, yeşil alan vb. ortak kullanım alanlarına denk gelen kadastral yolların belediye veya il özel idaresi adına ihdas edilmesi mümkündür.**

İhdasın yapılabileceği durumlarda ihdas uygulamayı yapan belediye adına yapılır. **Büyükşehir belediyesi kapsamında bulunan yerlerde ihdas büyükşehir belediyesi adına değil, ilçe belediyesi adına yapılır.** TKGM'nin talimatları bu yöndedir. TKGM'nin (Tasarruf İşlemleri Dairesi Başkanlığı) 16.12.1996 tarihli ve 47-5418 sayılı talimatında "Sonuç olarak söz konusu yol fazlasının hangi belediye adına tescil edileceği

2 Şimşek, S. (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, s: 371

hususunda tereddüde düşüldüğü anlaşılmıştır. Soru konusu büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki mal dağılımı hususu 3030 sayılı Yasanın geçici 2'nci maddesinde düzenlenmiş olup, bu madde uyarınca kargır apartman vasıflı bir taşınmazdaki yol fazlasının, sınırları içinde kaldığı ilçe belediyesi adına tescili gerektiği açıktır. Yol fazlasının 3030 sayılı Yasa öncesi Ankara Belediyesi tarafından hazırlanmış bulunan imar plânına istinaden oluşması, büyükşehir belediyesi lehine bir sonuç doğurmaz. Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara Belediyesinin devamı olarak görülemez. Ankara Belediyesi, Çankaya İlçesi adına da hareket etmekte iken, bugün büyükşehir belediyesinin böyle bir yetkisi bulunmamaktadır.” ifadelerine yer verilmiştir³.

İhdasın mücavir alanda yapılması durumunda tescilin kimin adına yapılacağı sorunu önem taşımaktadır. Bu konuda Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile TKGM arasındaki görüş ayrılığı Danıştay Birinci Dairesinin 23.10.1990 tarihli ve E:1990/252, K:1990/267 sayılı kararı ile çözümlenmiştir. Danıştay Birinci Dairesi söz konusu kararında; “2644 sayılı Tapu Kanununun 21. maddesinde, köy ve belediye sınırları içinde kapanmış yollarla yol fazlalarının köy veya belediye adına, 3194 sayılı İmar Kanununun 17. maddesinde de, belediyelerce yapılan kamulaştırmadan arta kalan kısımlarla istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlardan hasıl olan sahaların müstakil inşaata elverişli olmayan kısımlarının ise belediye adına tescil edileceğinin hüküm altına alındığını, Söz konusu maddelerin birlikte değerlendirilmesinden mücavir alanlarda kalan ve imar planlarının veya yol istikamet planlarının uygulanması sonucu kapanan yol ve meydanların, ancak

belediye tarafından kamulaştırılmış olması halinde belediye adına tescilin mümkün bulunduğunu, Belediyece kamulaştırılmamış olan ve köy tüzel kişiliğine ait bulunan taşınmazların ise köy adına tescilin gerektiğini,” ifade etmiştir. **Danıştayın bu kararı gereğince kapanan yol ve meydanların, belediye tarafından kamulaştırılmış olması halinde belediye adına, belediyece kamulaştırılmamış olan ve köy tüzel kişiliğine ait bulunan taşınmazların ise köy adına tescili gerekmektedir.** TKGM'nin (Tasarruf İşleri Daire Başkanlığı) 29.01.2001 tarihli ve 519 sayılı talimatı da bu yöndedir.

c) Anayasa Mahkemesinin Görüşü

Kapanan yolların 18. madde uygulamasında belediye adına tescil edildiği bir arazi ve arsa düzenlemesine karşı açılan davada ilk derece mahkemesi tarafından, dava konusu işlemin dayanağını teşkil eden 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 21. maddesinin Anayasa'nın 35. maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

Başvuru kararında kamunun kullanımındaki yolların kadimden beri kullanılagelen, nasıl ve ne zaman oluştuğu bilinmeyen yollar olabildiği gibi, kişilerin özel mülkiyetindeki taşınmazların bir kısmının rızaen yola terk edilmesi sonucu da oluşabildiği belirtilerek, kamunun kullanımındaki yolların herhangi bir idari tasarrufla kapatılması sonucu elde edilen taşınmazların itiraz konusu kural gereğince belediye ya da köyler adına tescil edildiği, bu taşınmazların kaynağına bakılmaksızın idarenin özel mülkiyeti haline geldiği, idarenin bu taşınmazları satabildiği vurgulanarak, özellikle bireyler tarafından rızaen yola terk edilen taşınmazların bu şekilde bir idari tasarrufla idarenin özel malı

3 Şimşek, S. (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, s: 372

haline getirilmesinin Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, konuyla ilgili olarak verdiği 12.01.2012 tarihli ve E.2011/23, K.2012/3 sayılı kararında, Tapu Kanunu'nun 21 inci maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir⁴.

Anayasa Mahkemesi bu kararında yolların zaman içinde gelişen ihtiyaçlara bağlı olarak imar planlarında değişiklik yapılması suretiyle kapatılabileceği gibi bazı yol parçalarının açığa çıkması da ihtimal dâhilinde olduğunu, kapanan ya da açığa çıkan yol veya yol parçalarının kamu malı niteliğini kaybederek idarenin özel malı haline geleceğinden kamu mallarına ilişkin koruma ortadan kalkacağını, idarenin yeni bir kararla bu taşınmazları kamu yararına tahsis ederek kamu malına da dönüştürebileceğini, İmar Kanununun 18 inci maddesi gereği parsellerin yeniden düzenlenmesinde eski yol parçalarını özel kişilerin arsaları ile birleştirebileceğini, eğer yeniden kamu yararına tahsis edilmezse, idarenin özel hukuk rejimi çerçevesinde bu mallara tasarruf edeceğini, hatta gerekirse satabileceğini vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesine göre idarenin kapanan yolu kamu malı haline getirme ya da özel hukuk rejimi çerçevesinde tasarruf etme kararlarına karşı idari yargıda dava açma yolları açıktır; bu nedenle itiraz konusu kuralın keyfiliğe yol açacak bir düzenleme olduğu söylenemez.

Anayasa Mahkemesi kapanan bu yollardan bazılarının kaynağı itibarıyla özel mülkiyet konusu taşınmaz olma ihtimalini dikkate alarak malik tarafından rızaen yola terk edilen alanların idarenin bir kararı ile yol olmaktan çıkarılarak idarenin özel malı haline getirilmesinin de Anayasanın 35. maddesine

aykırılık oluşturmayacağına karar vermiştir.

Mahkemeye göre bu yollar, çeşitli usullerle kamu malı haline getirilmiş olabilirler. Kamulaştırma, düzenleme ortaklık payı ayrılması gibi usuller özel mülkiyetteki taşınmazların yol yapılmasında başvurulacak temel usullerdir. Bu hallerde malik taşınmazın karşılığını ya kamulaştırma bedeli, tazminat ya da geri kalan taşınmazlarının değer artışı yoluyla elde etmiş ve taşınmazın mülkiyeti kamuya geçmiştir. Malikin rızasıyla yola terk etmesi de kaynaklardan birisi olmakla birlikte bu durumda bir bağışlama söz konusu olup hukukumuzda bağışlamanın şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Eğer malik bağışladığı taşınmazın yol dışında başka bir amaç için kullanılmasını istemiyorsa şarta bağlı bağışlama yapma imkânına sahiptir. Bu yönüyle itiraz konusu kuralın mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği söylenemez.

Anayasa Mahkemesinin bu kararında şu ifadeler yer verilmiştir: *“Yollar zaman içinde gelişen ihtiyaçlara bağlı olarak imar planlarında değişiklik yapılması suretiyle kapatılabileceği gibi bazı yol parçalarının açığa çıkması da ihtimal dâhilindedir. Kapanan ya da açığa çıkan yol veya yol parçaları kamu malı niteliğini kaybederek idarenin özel malı haline geleceğinden kamu mallarına ilişkin koruma ortadan kalkar. Bu nedenle itiraz konusu kural böylece açığa çıkan taşınmazların tapu sicilinin sağladığı güvenceden yararlanabilmesi için tapu siciline tescilini öngörmektedir. İdare yeni bir kararla bu taşınmazları kamu yararına tahsis ederek kamu malına da dönüştürebilir. Aynı şekilde İmar Kanunu'nun 18. maddesi gereği parsellerin yeniden düzenlenmesinde eski yol parçalarını özel kişilerin arsaları ile birleştirebilir. Eğer yeniden kamu yararına tahsis edilmezse, idare özel hukuk rejimi çerçevesinde bu mallara tasarruf eder, gerekirse satabilir.*

⁴ Şimşek, S. (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, s: 373

Kamu mallarının ve idarenin özel mallarının tabi olduğu hukuki rejim mevzuatımızda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İdarenin keyfi uygulamalara sapsması halinde buna karşı adli ve idari yargıda dava açma yolları açıktır. Bu nedenle itiraz konusu kuralın keyfiliğe yol açacak bir düzenleme olduğu söylenemez.

Diğer taraftan kamu malları devletin mülkiyeti altındadır. İtiraz yoluna başvuran mahkeme her ne kadar yolların kaynağı itibariyle özel mülkiyet konusu taşınmaz olma ihtimalini dikkate alarak malik tarafından rızaen yola terk edilen alanların idarenin bir kararı ile yol olmaktan çıkarılarak idarenin özel malı haline getirilmesinin Anayasanın 35. maddesine aykırılık oluşturduğunu ileri sürmüşse de, yollar kaynağı itibariyle özel mülkiyetteki taşınmazlara dayansa bile bunlar çeşitli usullerle kamu malı haline getirilmiş olabilirler. Kamulaştırma, düzenleme ortaklık payı ayrılması gibi usuller özel mülkiyetteki taşınmazların yol yapılmasında başvurulacak temel usullerdir. Bu hallerde malik taşınmazın karşılığını ya kamulaştırma bedeli, tazminat ya da geri kalan taşınmazlarının değer artışı yoluyla elde etmiş ve taşınmazın mülkiyeti kamuya geçmiştir. Malikin rızasıyla yola terk etmesi de kaynaklardan birisi olmakla birlikte bu durumda bir bağışlama söz konusu olup hukukumuzda bağışlamanın şarta bağlı olarak yapılması mümkündür. Eğer malik bağışladığı taşınmazın yol dışında başka bir amaç için kullanılmasını istemiyorsa şarta bağlı bağışlama yapma imkânına sahiptir. Bu yönüyle itiraz konusu kuralın mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği söylenemez.”

d) Danıştayın Görüşü

Danıştay, arazi ve arsa düzenlemesi esnasında kapanan yolların umumi hizmetler hesabından düşülmesi gerektiği görüşünü ısrarla savunmaktadır. **Danıştayın istikrar-**

lı kararlarında, düzenlemeye tabi tutulan alanlarda bulunan yolların belediye adına ihdas edilmesinin mümkün olmadığı, bu alanların DOP içerisinde değerlendirilmesi gerektiği yönündedir. Danıştaya göre parselasyon işlemleri kapsamında belediyelerin kapanan yollar nedeniyle kendi adlarına parseller oluşturması ve böylece parselasyona tabi tutulan taşınmazlardan daha fazla düzenleme ortaklık payı alması mümkün değildir⁵. Bu nedenle, düzenleme alanında uygulanacak düzenleme ortaklık payı hesabında, kamu alanlarına ayrılan yer toplamından kapanan kadastral yolların miktarı düşüldükten sonra kalan miktarın kadastral parsellere bölünmesi sonucu bulunan oranın uygulanması gerekir⁶. Dolayısıyla, yapılan düzenleme ile düzenleme ortaklık payının; kamu alanlarına ayrılan yerlerden kapanan kadastral yolların düşülmesinden sonra hesaplanması ve düzenlemeye giren parsel maliklerinden bu miktarın alınması gerekirken kadastral yolların belediyeye ait kadastral parsel olarak düzenleme alanına dâhil edilmesi ve belediye adına müstakil ve hisseli parseller oluşturulması suretiyle şahıs arazilerinden fazla düzenleme ortaklık payı alınması hukuka aykırılık teşkil edecektir⁷. Buna göre kapanan kadastral yolların düzenleme ortaklık payı miktarından düşülerek düzenleme ortaklık payı miktarının buna göre hesaplanması gerekmektedir⁸. Bu yolların düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmemesi ve belediye adına tes-

5 Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 14.12.2001, E:1999/318, K:2001/909; Danıştay Altıncı Dairesi 09.12.1999, E:1998/6273, K:1999/6359

6 Danıştay Altıncı Dairesi 10.11.1994, E:1994/1686, K:1994/4142; 19.02.1997, E:1996/959, K:1997/874

7 Danıştay Altıncı Dairesi 14.11.1994, E:1994/2039, K:1994/4189; 14.06.2001, E:1999/2553, K:2000/3940; 19.04.2001, E:2000/1538, K:2001/2175

8 Danıştay Altıncı Dairesi 08.06.2004, E:2003/699, K:2004/3607; 20.11.2002, E:2001/4152, K:2002/5384, 28.03.2002, E:2001/488, K:2002/1958

cili, kişilerden alınacak düzenleme ortaklık payı miktarını artıracığı için uygulamanın yargı kararı ile iptal edilmesine neden olabilecektir.

Üstelik Danıştay, Anayasa Mahkemesinin 15 ve 16 ncı maddeler gereğince terk edilen yerlerin; daha sonra 18 inci madde uygulaması yapılırken belediye tarafından ihdas edilebileceği yolundaki 12.01.2012 tarih E.2011/23, K.2012/3 sayılı karardan sonra da görüşünü değiştirmemiştir. Aslında Danıştay Altıncı Dairesi, bu kararında, kadastral yolların 3194 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrası ve 2644 sayılı Kanununun 21 inci maddesi kapsamında belediye adına tescil edilebileceğine karar vermiştir: “Düzenleme sahasında, düzenlemeyi yapan ilgili idarenin kadastral malik sıfatı taşımadan parsellasyon işlemi sonrasında imar parselinde malik olmasına 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi imkan vermemektedir. Ancak, 3194 sayılı İmar Kanununun 11. maddesinin 4342 sayılı Yasanın 35. maddesiyle değişik 4. fıkrası, hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olacağını öngörmekte olup; bu suretle kapanan yolların imar planındaki kullanım amacının değişmesi ile ihdas edilerek ilgili idare adına tesciline 2644 sayılı Tapu Kanununun 21. maddesi olanak sağlamaktadır.” Fakat Mahkeme belediyeler adına tescil edilen bu parsellerin normal bir belediye taşınmazı olarak arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulmasının ve bu parsellerden belediyeler adına arsa üretilmesinin 3194 sayılı Kanununun 18 nci maddesiyle uyumlu olmadığına karar vermiştir: “Kapanan yolların ihdas yoluyla ilgili idare adına tescilinden sonra bu taşınmazın düzenleme sahasında ne şekilde kullanılacağı

3194 sayılı Yasanın 18. maddesinde getirilen ilkelerle belirlenmektedir. Başka bir ifadeyle, uyumsuzluğa konu edilen kadastral yolların, imar planı öncesi umumi hizmet vasfı üstlenmiş “arz parçasının” onaylanmış imar planı kararında öngörülen kullanım amacına uygun şekilde kullanılması zorunlu olup, kadastral durumdaki bu yolların kapatılıp ilgili idare adına ihdas edilerek tescil görmesinin, düzenleme sahasında kadastral aşamada malik olmayan ancak ihdas yoluyla adına tescil yapılan ilgili idarenin, kadastral taşınmaz malikleri gibi nitelendirilmesi söz konusu değildir.”

Fakat Danıştaya göre idare adına tescil edilen bu parsellerin umumi hizmetler hesabında değerlendirilmesi gerekmektedir: “Bu kapsamda daha önce genel hizmetler için kullanılan kadastral yolların imar planı kararı ile arzdeki fiili kullanımı sona ermekle birlikte; alanda imar planı ile genel hizmetler kapsamındaki yollar için taşınmaz ayrılması karşısında, ihdasen tescil edilen kapanan yolların düzenleme sonucu elde edilen umumi hizmetler alanına tahsis edilmesi gerekmektedir. Aksine bir yaklaşım, umumi hizmet alanları olarak hizmet gören ve kapanan yolların miktarı kadar ilave bir alanın, adeta “düzenleme ortaklık payı” gibi kesilmesi, kadastral karşılığı olmadan düzenleme alanında taşınmaz edinmesi sonucunu doğurur ki, bu durumun mülk sahiplerinin aleyhine bir sonuç yaratması bir yana, 3194 sayılı Yasanın 18. maddesinin amacının dışında, ilgili idare adına taşınmaz elde edilmesine imkan sağlayacaktır.”

Altıncı Daire bu kararında kapanan yolların belediye adına tescil edilebileceğini, ancak bunların kadastral parsel gibi değerlendirilip bunlardan belediye adına arsa üretilmeyeceğini, bunların umumi hizmet alanları için tahsis edilmesi gerektiğini, eğer

bu tahsis yapıldıktan sonra hala taşınmaz kalmış ise bunların belediye adına tescil edilebileceği karara bağlanmıştır. Kararda şu ifadeler yer verilmiştir: “Danıştay Altıncı Dairesinin kapanan kadastral yollara ilişkin yerleşik kararları, kapanan kadastral yolların ilgili idare adına tescil edilmemesini değil, tescil edildikten sonra parselasyon işlemi kapsamında, kadastral durumda, kadastral sahadaki kullanılma amacına paralel olarak, uygulama imar planı aşamasında, düzenleme sınırı içerisindeki umumi hizmet alanları için kullanılmasını, eğer umumi hizmet alanlarından idarenin elde ettiği taşınmaz daha fazla ise ancak o zaman Anayasa Mahkemesi kararına yansıyan diğer ihtimaller doğrultusunda kullanılabileceği, bunun dışında özel hukuk rejimi kapsamında kullanması konusunda bir takdir yetkisinin bulunmadığı, aksine bir değerlendirmenin İmar Kanununun amacı ile de çelişecek, parselasyon işleminin bu amaç dışında taşınmaz edinme amacına yöneltebilecek, 18. maddede belirlenen sınırlamaların aşılması sonucunu doğuracaktır.”

Danıştay Altıncı Dairesinin, bu kararında şu ifadeler yer verilmiştir: “Düzenleme sahasında, düzenlemeyi yapan ilgili idarenin kadastral malik sıfatı taşımadan parselasyon işlemi sonrasında imar parselinde malik olmasına 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi imkan vermemektedir. Ancak, 3194 sayılı İmar Kanununun 11. maddesinin 4342 sayılı Yasanın 35. maddesiyle değişik 4. fıkrası, hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydanlar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olacağını öngörmekte olup; bu suretle kapanan yolların imar planındaki kullanım amacının değişmesi ile ihdas edilerek ilgili idare adına tesciline 2644 sayılı Tapu Kanununun 21. maddesi olanak sağlamaktadır.

Kapanan yolların ihdas yoluyla ilgili idare adına tescilinden sonra bu taşınmazın düzenleme sahasında ne şekilde kullanılacağı 3194 sayılı Yasanın 18. maddesinde getirilen ilkelerle belirlenmektedir. Başka bir ifadeyle, uyumsuzluğa konu edilen kadastral yolların, imar planı öncesi umumi hizmet vasfı üstlenmiş “arz parçasının” onaylanmış imar planı kararında öngörülen kullanım amacına uygun şekilde kullanılması zorunlu olup, kadastral durumdaki bu yolların kapatılıp ilgili idare adına ihdas edilerek tescil görmesinin, düzenleme sahasında kadastral aşamada malik olmayan ancak ihdas yoluyla adına tescil yapılan ilgili idarenin, kadastral taşınmaz malikleri gibi nitelendirilmesi söz konusu değildir. (...)

(...)3194 sayılı Yasanın 18. maddesi ise, ilgili idareye düzenlemeye tabi tutulan taşınmaz maliklerinden, götürülen hizmetten dolayı bir karşılık alma yetkisi vermekte olup, düzenlemeden önceki taşınmazına karşılık olarak verilen taşınmaz da malikin tasarrufuna özgüldüğü, mülkiyet hakkına kendine özgü sınırlama getirdiği, bu kapsamda daha önce genel hizmetler için kullanılan kadastral yolların imar planı kararı ile arzdaki fiili kullanımı sona ermekle birlikte; alanda imar planı ile genel hizmetler kapsamındaki yollar için taşınmaz ayrılması karşısında, ihdasen tescil edilen kapanan yolların düzenleme sonucu elde edilen umumi hizmetler alanına tahsis edilmesi gerekmektedir.

Aksine bir yaklaşım, umumi hizmet alanları olarak hizmet gören ve kapanan yolların miktarı kadar ilave bir alanın, adeta “düzenleme ortaklık payı” gibi kesilmesi, kadastral karşılığı olmadan düzenleme alanında taşınmaz edinmesi sonucunu doğurur ki, bu durumun mülk sahiplerinin aleyhine bir sonuç yaratması bir yana, 3194 sayılı Yasanın 18. maddesinin amacının dışında, ilgili idare

adına taşınmaz elde edilmesine imkan sağlanacaktır. Danıştay Altıncı Dairesinin yerleşik kararları da; parselasyon işlemi yapılırken düzenleme alanında kapanan kadastral yolların bulunması durumunda düzenleme ortaklık payının, kamu alanlarına ayrılan yerlerden bu kapanan kadastral yolların düşülmesinden sonra hesaplanması ve düzenlemeye giren parsel maliklerinden bu miktarın alınması suretiyle şahıs arazilerinden daha fazla oranda düzenleme ortaklık payı kesilmesine yol açılmamasını öngörmektedir. (...)

Danıştay Altıncı Dairesinin kapanan kadastral yollara ilişkin yerleşik kararları, kapanan kadastral yolların ilgili idare adına tescil edilmemesini değil, tescil edildikten sonra parselasyon işlemi kapsamında, kadastral durumda, kadastral sahadaki kullanılma amacına paralel olarak, uygulama imar planı aşamasında, düzenleme sınırı içerisindeki umumi hizmet alanları için kullanılmasını, eğer umumi hizmet alanlarından idarenin elde ettiği taşınmaz daha fazla ise ancak o zaman Anayasa Mahkemesi kararına yansıyan diğer ihtimaller doğrultusunda kullanılabileceği, bunun dışında özel hukuk rejimi kapsamında kullanılması konusunda bir takdir yetkisinin bulunmadığı, aksine bir değerlendirmenin İmar Kanununun amacı ile de çelişecek, parselasyon işleminin bu amaç dışında taşınmaz edinme amacına yöneltebilecek, 18. maddede belirlenen sınırlamaların aşılması sonucunu doğuracaktır.”

Danıştayın “... düzenleme ortaklık payıyla karşılanacak yerlerden yoldan ihdaslar düşüldükten sonra düzenleme ortaklık payının hesaplanması gerekirken dağıtım cetvelinde yoldan ihdasların da parselasyon işlemine tabi tutulup imar parsellerine dahil edildiği, bu nedenle dava konusu işlemin mevzuata aykırı olduğu...”, “... kapanan kadastral yolların belediyeye ait kadastral gibi düzenle-

me alanına dahil edilmesi ve belediye adına parsel oluşturulmasında hukuka uyarlık görülmediği...” ya da “... imar planı gereği kapanan yollardan ihdas suretiyle oluşan taşınmazların düzenleme ortaklık payından karşılanan yerlere tahsisi gerekirken belediye adına tescil edilerek fazla düzenleme ortaklık payı alınmasına neden olduğu...” şeklinde verdiği kararlar, bazı yazarlarca, düzenleme ortaklık payı hesabına ilişkin Uygulama Yönetmeliğindeki kurallarda “fiilen” değişiklik yapıldığı şeklinde yorumlanmıştır⁹.

Gelecek Bölüm

Çalışmamızın gelecek sayıda yayımlanacak bölümünde kapanan yolların 18 inci madde uygulamalarında ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği konusundaki görüşümüz ve bu konudaki yüksek yargı içtihatlarına eleştirilerimiz açıklanacaktır.

KAYNAKÇA

Yomralıoğlu, T., Tüdeş, T., Uzun, B., ve Eren, E. (1996) “Land Readjustment Implementations in Turkey”, XXIVth International Housing Congress, Ankara, 1996

Köktürk, Erdal (2013) “Arsa Düzenlemesinde Yoldan İhdas ve DOP Tanımı”, TMMOB, İstanbul Şubesi Bülteni, Haziran 2013

Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) İmar Davaları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

⁹ Köktürk, Erdal (2013) “Arsa Düzenlemesinde Yoldan İhdas ve DOP Tanımı”, TMMOB, İstanbul Şubesi Bülteni, Haziran 2013, s: 18

Hakkı YILDIRIM

Üsküdar Belediyesi
İhale ve Satın Alma Sorumlusu
İnşaat Mühendisi

KAMU İHALE MEVZUATI KAPSAMINDA YAPIM İŞLERİNDE ALT YÜKLENİCİ DÜZENLEMESİ

1. GİRİŞ

Yapım işleri, kompleks ve büyük organizasyonlardan oluşan, içinde teknik, hukuki ve finansal yönetimler ile işçi, malzeme, araç-gereç tedariki gibi birçok yönetsel faaliyetleri barındıran ve bütün bunların yönetilmesinden oluşan büyük bir yapılamadır. Yapım işlerinin birçok sektörü içinde barındırması ve o sektörlerle bağlantılı olmasının bir sonucu olarak yapım işlerindeki büyüme, hareketlilik, yatırımların belirlenen süre ve maliyette tamamlanması gibi durumlar, inşaat sektörü yanında bağlantılı olduğu birçok sektörü de etkilemektedir.

Ülkemizde kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan ve yahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan yapım işlerinin ihalelerini düzenleyen temel kanun 4734 sayılı Kamu İhale Kanunudur¹. 4734 sayılı

Kanuna göre yapılan ihalelerin sözleşmelerinin imzalanması ve uygulanması aşamaları ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa² göre gerçekleştirilmektedir. Kamu yatırımlarını düzenleyen bu kanunlar ile ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanması, kaynakların verimli kullanılması ve eserlerin toplumun faydasına zamanında sunulabilmesini sağlayacak düzenlemeler içermesi hedeflenmiştir. Bu açıdan katma değeri büyük olan ve ülke ekonomisine hareketlilik kazandıran yapım işlerinin, planlanan sürede ekonomiye kazandırılması ve yatırımın sektöre uğramamasını sağlamak amacıyla kanun ve ikincil mevzuatlarda hüküm altına alınan esas ve usullere uyulması gerekir.

Kamu İhale Kurumuna gönderilen 2017 yılı ihale sonuç bilgilerine göre, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki usullere göre gerçekleştirilen toplam kamu alımı harcamalarının tutar bazında yüzde 62,31'i yapım işi

1 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, RG Tarihi.22.01.2002, RG No:24648

2 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, RG Tarihi.22.01.2002, RG No:24648

olarak gerçekleşmiştir. Bunun yanında son beş yıllık rakamlara bakıldığında da yapım işlerinin hacimsel olarak sürekli büyüdüğü görülmektedir. Bu sonuç ülkemizde yapım işleri için diğer alım türlerine göre ciddi büyüklükte kamu kaynağı ayrıldığını ve kamu kaynaklarının etkin, verimli ve ekonomik kullanılmasındaki önemini göstermektedir.

Yapım işlerinin, birden fazla sektörle ilişkisi olması, içinde farklı uzmanlık alanlarını barındırması, uzmanlaşmaya dayalı komplice ve büyük organizasyonlardan oluşması bu sektörde iş paylaşımını zorunlu hale getirmektedir. Özellikle büyük çaplı projelerde işin, farklı uzmanlık alanlarından oluşması ve modern ekonominin bir gereği olan iş bölümü ihtiyacının ortaya çıkması sonucu, işin belli bölümleri sıklıkla bu alanlarda uzmanlığı haiz alt yüklenicilere bırakılmaktadır.

Yapım işlerinin özelliği gereği her yeni projede farklı uzmanlığı haiz personel ve ekipman ihtiyacı duyulması, inşaat sektöründe çoğunlukla alt yüklenici ile çalışılmayı gerektirmektedir. İnşaat sektöründe karşı karşıya kalınan belirsizlikler ve risk yüksekliği, üretimi gerçekleştirirken işçi, malzeme bulma zorlukları gibi nedenler, yüklenici firmaların bir projeyi tek başlarına gerçekleştirmelerini hemen hemen olanaksız kılmaktadır. Bu nedenle iş, belirli uzmanlık alanlarına göre ayrılarak alt yükleniciler ile birlikte yürütülmektedir³. Bu sebeple hem özel sektöre hem de kamuya karşı taahhütte bulunulan işlerde alt yüklenici sıklıkla kullanılmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına karşı taahhütte bulunan yükleniciler alt yüklenici çalıştırması konusunda özel sektöre göre tamamen serbest olmayıp kanun ve şartnamelere tabidir. İhale mevzuatında alt yük-

lenici çalıştırılması hakkında Kamu İhale Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve ikincil mevzuatta düzenlemeler yapılmıştır. **Bu kapsamda alt yüklenicilerin ancak idarenin onayı ile çalışabileceği ve işin tamamının da hiçbir şekilde alt yüklenicilere yaptırılamayacağı mevzuatta belirtilmiştir. Alt yüklenicilerin, söz konusu işlerin nevi itibarıyla kendi uzmanlık alanlarına giren kısımlarını yapacak olması, özellikle katma değeri büyük olan projelerin beklenen sürede, kalitede, fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmasında etkisi büyüktür. Bu sebeple alt yüklenici çalıştırılması hakkında yapılan mevzuat düzenlemeleri önemli olmakla birlikte, karar vericilerin alt yüklenici çalıştırılması hakkında kullandığı takdir yetkisi de aynı derecede önemlidir.** Bu itibarla alt yüklenici çalıştırılması ve onaylanması hakkında mevzuatta belirlenen kriterlerin söz konusu işin uzmanınca yapılmasını sağlayacak şekilde esaslar içermesi gerekir.

Bu yazımızda alt yüklenicilerin kimler olduğu, alt yüklenici hakkında ihale mevzuatında yer alan düzenlemelere, kimlerin alt yüklenici olamayacağına ve ihale dokümanında alt yüklenici hakkında yapılabilecek düzenlemelerin neler olduğuna değinilecektir. Sözleşmenin uygulanması aşamasında alt yüklenici çalıştırılmasında idare onayı şartı, alt yüklenici sözleşmeleri ve yaptırılacak iş kısımlarının belirlenmesinde mevzuatta yer alan hususlar incelenerek alt yüklenici müessesesi değerlendirilecektir. Sonuç kısmında ise konunun değerlendirilmesi ve alt yüklenici çalıştırılmasında dikkat edilecek konulara ve bu konuda yapılabilecek mevzuat düzenlemelerine yer verilecektir.

2. ALT YÜKLENİCİ TANIMI VE MEVZUAT DÜZENLEMESİ

4734 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde yüklenici; “Üzerine ihale yapılan ve

3 GÖKTEPE E. Murat, Türk İnşaat Sektöründe Ana Yüklenici Ve Alt Yüklenici İlişkilerinin İncelenmesi, (YL Tezi), İstanbul, 2014, s.2-3.

sözleşme imzalanan istekli” olarak, alt yüklenici ise Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 4 üncü maddesinde, “Sözleşme konusu işin nev’i itibarıyla bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. Alt yüklenici, yüklenici ile yapmış olduğu sözleşme gereğince, yüklenicinin iş sahibine karşı yüklenmiş olduğu işin bir kısmını kendi sorumluluğu altında meydana getirmeyi yükleniciye borçlanmış bulunan kişi olarak tanımlanabilmektedir⁴. Uygulamada ise sorumluluğu ana yükleniciye ait olmak üzere bir işin belli kısımlarını yüklenici adına ve hesabına gerçekleştiren ve taşeron olarak bilinen gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir⁵. İnşaat literatüründe, alt yüklenici kavramı, taşeron veya alt müteahhit kavramlarıyla eş anlamlı kullanılmaktadır⁶. Türk dil kurumu sözlüğünde ise taşeron kelimesi, “büyük bir işin bir bölümünü yaptırmayı, asıl müteahhitten kendi üzerine alan ikinci müteahhit” olarak tanımlanmıştır⁷. Alt yüklenici, konusu alanında uzman olduğu kısımları asıl yüklenici ile yaptığı eser sözleşmesine dayalı olarak gerçekleştirmekte olup, alt yüklenicinin sorumlu olduğu alanda asıl yükleniciden bile daha uzman olması beklenir⁸.

Alt yükleniciler, asıl yüklenicilere göre belirli alanlarda daha uzman olup, kaliteli ve seri üretim yapabilmektedir. Bu sebeple yükleniciler işin belli kısımlarını o alanda kendisinden daha uzman olan alt yüklenicilere yaptırmak suretiyle hem kendi maliyetlerini azaltmak hem de işin daha kaliteli ve hızlı bir şekilde tamamlanmasını sağlamak amacıyla

tercih etmektedir⁹. Büyük çaplı projelerde işin, farklı uzmanlık alanlarına giren kısımlardan oluşması ve modern ekonominin bir gereği olan iş bölümü ihtiyacının ortaya çıkması sonucu, işin belli bölümleri sıklıkla bu alanlarda uzmanlığı haiz alt yüklenicilere bırakılmaktadır. Böylece, bir taraftan işin uzmanı kişilerce kaliteli üretim yapılırken, diğer taraftan farklı uzmanlık alanlarına ait personel ve ekipman bulundurulmasından doğan ilave maliyetlerden kaçınılmaktadır¹⁰.

Genel şartnamede ifade edilen alt yüklenici tanımdan da anlaşılacağı üzere alt yüklenicilerin söz konusu işin nev’i itibarıyla kendi uzmanlık alanına giren kısımları gerçekleştirecek olmasıdır. Alt yüklenici hakkında Kamu İhale Kanunu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde düzenleme yapılmıştır. Kamu İhale Kanununun 15 inci maddesinde; ihale konusu işin özelliği nedeniyle ihtiyaç görülmesi halinde, ihale aşamasında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmeleri, sözleşme imzalamadan önce de alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunmaları istenebilir. Ancak, bu durumda, alt yüklenicilerin yaptıkları işlerin sorumluluğunun yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı belirtilmiştir.

Yapım işlerinde alt yüklenici çalıştırılması hakkında genel düzenleme Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yapılmıştır. Genel şartnamenin alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları başlıklı 20 nci maddesinde;

1) 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesi uyarınca ihaleye katılmayacak olanlar, 58 inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanlar ve 53 üncü maddesinin (b) bendinin 8 inci alt bendi ge-

4 Kamu İhale Kurulunun 12.06.2013 tarih ve 2013/DK.D-96 sayılı kararı

5 ARAPGİRLİ Murat, Yapım İşleri Sözleşme Uygulamaları, İbey Matbaa, İstanbul, 2016, s.186-187.

6 GÖK Yaşar, Yapım Sözleşmeleri Uygulama Esasları, İlsan Matbaası, Ankara, 2013, s.787.

7 Türk Dil Kurumu, www.tdk.gov.tr

8 GÖK, s.786.

9 ARAPGİRLİ, s.187.

10 Kurulun17.08.2012 tarih ve 2012/UY.II-3362 sayılı kararı.

reğince alınacak Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca yasaklı olanlar alt yüklenici olamazlar.

2) (Mülga:RG-16/7/2011-27996)

3) İşin tamamı hiçbir suretle alt yükleniciler marifetiyle yaptırılmaz.

4) İhale dokümanında, sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesinin idarenin onayına sunulmasının istendiği hallerde; İdare, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını, on beş gün içinde yükleniciye bildirir.

5) Yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile bunlar işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerekir.

6) İdarece onaylanmayan alt yükleniciler hiçbir suretle iş yerinde çalışamaz. Ancak; ihale dokümanında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin belirtilmesi istenmekle birlikte yüklenici teklifi kapsamında liste vermese dahi işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir.

7) İdarece onaylanmış alt yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine ve yukarıdaki şartlara tabidir.

8) Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı yüklenici sorumludur. Alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanması bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmez.

9) İdare, alt yüklenici tarafından yapılan işlerin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olmadığını tespit ederse, alt yüklenici-

cinin değiştirilmesini veya alt yükleniciler tarafından yapılmasını istemediği herhangi bir iş bölümünün bizzat yüklenici tarafından yapılmasını her zaman isteyebilir.

10) Yüklenici ve alt yükleniciler, işin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 27 nci maddesi hükümleri uygulanır, şeklinde hükümler bulunmaktadır.

3. İHALE DOKÜMANINDA ALT YÜKLENİCİ HAKKINDA YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER

Yapım işleri ihalelerinde ihale dokümanı oluşturulması aşamasında idari şartnamede hiçbir şekilde alt yüklenici çalıştırılması engellenemez. Yapım işlerinin aksine mal ve hizmet alımlarında sözleşme konusu işin uygulamasında alt yüklenici çalıştırılması hakkında idareye takdir yetkisi verilmiştir. Mal ve hizmet alımlarında idare, alt yüklenici çalıştırılmasını engelleyip, ihale konusu edimin bizzat yüklenici tarafından yerine getirilmesini isteyebilir. Yapım işleri ihalelerinde idari şartnamede alt yüklenici hakkında yapılacak düzenleme, alt yüklenici çalıştırılmasının engellenmesi veya izin verilmesi değil, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenip istenmeyeceği üzerinedir. Yapım işleri tip idari şartnamenin alt yükleniciler hakkında yer alan 18 inci maddesinin dipnotunda;

i. İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin

istenmesi durumunda aşağıdaki metne yer verecektir: İhale konusu işte idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir. Ancak işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamaz. İstekliler, ihale konusu yapım işinde alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait listeyi teklif ekinde vereceklerdir. İhalenin bu şekilde teklif veren istekli üzerinde kalması durumunda isteklinin işe ait sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesini İdarenin onayına sunması gerekir. Bu durumda alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

ii. İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmemesi durumunda aşağıdaki metne yer verecektir: İhale konusu işte idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir. Ancak, işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılamaz. Alt yüklenicilerin yaptıkları işlerle ilgili sorumluluğu yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.” şeklinde hükümlere yer verilmiş olup, yapım işlerinde bu iki düzenleme dışında başkaca bir düzenleme veya alt yüklenici çalıştırılmasını engelleme gibi bir kısıtlama yapılamaz.

İhale dokümanında, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmesi durumunda istekliler, ihale konusu yapım işinde alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait listeyi teklif ekinde sunacaklardır. İhalenin bu şekilde teklif veren istekli üzerinde kalması durumunda ise söz konusu işin sözleşmesi imzalanmadan önce isteklinin alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunması gerekir. Bu durumda idare, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını, on beş gün içinde yükleniciye bildirmelidir.

İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istendiği ihalelerde isteklinin herhangi bir liste sunmaması, alt yükleniciye yaptırılacak iş kısmının olmadığı kabul edilecek ve istekli, alt yükleniciye yaptırılacak işler listesini sunmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılmayacaktır. Bu konuda Kamu İhale Kurulunun 2009/UY.II-809 sayılı kararında; “İdari şartnamenin anılan maddesinde isteklilerden teklifleriyle birlikte alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlerin listesini sunmalarının istenildiği, eğer alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri bir iş yoksa buna ilişkin taahhütnamenin sunulmasının istenilmediği görüldüğünden, böyle bir listeyi teklif dosyasında sunmamış bir isteklinin alt yüklenicilere yaptırmayı düşündüğü herhangi bir iş bulunmadığı şeklinde yorumlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu itibarla; başvuru sahibinin teklif dosyasında, alt yüklenicilere yaptıracağı işlere ilişkin listeyi sunmamış olmasının, anılan isteklinin ihale konusu iş kapsamında herhangi bir işi alt yüklenicilere yaptırmayacağı anlamına geldiğinin ve idarece bu şekilde değerlendirilmesi gerektiğinin açık olduğu, bu nedenle de, anılan gerekçeyle, teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasında mevzuata uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.”¹¹ denilmiştir. Ancak; ihale dokümanında alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin belirtilmesi istenmekle birlikte yüklenici teklifi kapsamında liste vermese dahi işin yürütülmesi sırasında ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabilir.

İhale dokümanında, isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmemesi durumunda sözleşmenin yürütülmesi aşamasında işin özelliği gereği alt yüklenici çalıştırılması gereken durumlarda idarenin onayı ile her zaman alt yüklenici çalıştırılabilecektir. Ne-

11 Kurulun 16.02.2009 tarih ve 2009/UY.II-809 sayılı kararı

tice itibariyle yapım işlerinde, ihale dokümanında veya işin yürütülmesi aşamasında alt yüklenici çalıştırılması hiç bir şekilde engellenmemekte, fakat alt yüklenici çalıştırılması da ancak idarenin onayı ile genel şartnamede belirtilen şartlar dâhilinde mümkün olabilmektedir.

4. ALT YÜKLENİCİ OLAMAYACAKLAR

4734 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde kimlerin ihaleye katılamayacak olduğu belirlenmiş olup anılan maddede katılamayacak olanlar sayılmıştır. Kanunda sayılanların doğrudan veya dolaylı yâda alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacakları hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda 4734 sayılı Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar, 4734 sayılı Kanununun 53 üncü maddesinin (b) bendinin 8 inci alt bendi gereğince alınacak Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar alt yüklenici olamazlar. Ancak, 4734 sayılı Kanununun 59 uncu maddesinin ikinci fıkrası gereği, haklarında kamu davası açılmış olanların ihalelere katılmaları mümkün olmamakla birlikte alt yüklenici olmaları mümkündür^{12, 13}

12 ARAPGİRLİ, s.192.

13 Kanunun anılan maddesinde, "... Bu Kanun kapsamında yapılan ihalelerden dolayı haklarında birinci fıkra gereğince ceza kovuşturması yapılarak kamu davası açılmasına karar verilenler ve 58 inci maddenin ikinci fıkrasında sayılanlar yargılama sonuna kadar Kanun kapsamında yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılamaz." Hükümü sadece ihaleyi katılma yönelik olduğundan ve alt yüklenicilere dair bir kısıtlama bulunmadığından, haklarında kamu davası açılmış olanların alt yüklenici olabileceği belirtilmiştir.

Ayrıca, ilgili mercilerce hileli iflas ettiğine karar verilenler, ihaleyi yapan idarenin ihale yetkilisi kişileri ile bu yetkiye sahip kurullarda görevli kişiler, ihaleyi yapan idarenin ihale konusu işle ilgili her türlü ihale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve onaylamakla görevli olanlar ile idarede görevli olarak sayılan şahısların eşleri ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımları ile evlatlıkları ve evlat edinenleri de alt yüklenici olamazlar. Ancak, idarede görevli olarak sayılan bu kişilerin yönetim kurullarında görevli bulunmadıkları veya sermayesinin % 10'undan fazlasına sahip olmadıkları anonim şirketler ilgili idarede alt yüklenici olabilir fakat bu şahısların ortakları ile şirketlerinin de alt yüklenici olması mümkün değildir.

Yine 4734 sayılı Kanununun 11 inci maddesinde düzenlenmiş olan, ihale konusu işin danışmanlık hizmetlerini yapanlar o işin alt yüklenicisi olamazlar. Bu yasak, bunların ortaklık ve yönetim ilişkisi olan şirketleri ile bu şirketlerin sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri için de geçerlidir. Aynı şekilde ihaleyi yapan idare bünyesinde bulunan veya idare ile ilgili her ne amaçla kurulmuş olursa olsun vakıf, dernek, birlik, sandık gibi kuruluşlar ile bu kuruluşların ortak oldukları şirketler de bu idarelerin ihalelerinde alt yüklenici olamazlar.

Terör örgütlerine iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından bildirilen gerçek ve tüzel kişiler ile bu kapsamda olduğu Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından bildirilen yurt dışı bağlantılı gerçek ve tüzel kişiler de alt yüklenici olarak çalışamayacaklardır.

4734 sayılı Kanun kapsamında yapılan işlerde alt yüklenici olup olamayacağı hakkındaki konulardan birisi de sunulan firmanın yüklenicinin kendi ortaklık payı olduğu baş-

ka bir firmayı veya yüklenicinin iş ortaklığı olması halinde iş ortaklığındaki firmalardan birisinin alt yüklenici olarak sunulması durumunda nasıl karar verileceğidir. Bir firmanın kendi ortaklık payı olduğu başka bir firmayı alt yüklenici olarak sunması ve idarece uygun görülmesi durumunda bu alt yüklenicinin kullanılmasını engelleyen bir husus bulunmamaktadır¹⁴.

Ancak ihalenin iş ortaklığı olan firma üzerine kalması ve sözleşme imzalaması durumunda iş ortaklığındaki firmalardan herhangi birisinin söz konusu işte alt yüklenici olup olamayacağı hakkında Kamu İhale Kurulu 2013/DK.D-96 sayılı kararıyla konuya açıklık getirmiştir. Kurul anılan kararında “İş ortaklıkları tarafından yerine getirilen taahhütlerde, iş ortaklığı ile iş sahibi arasında yapılan sözleşmenin “asıl sözleşme” olduğu, bu sözleşme ile ortakların her birinin taahhüdün yerine getirilmesinden müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu, “alt yüklenici” sözleşmesinin ise “asıl sözleşme” den kaynaklanan borcun bir kısmının üçüncü kişiler tarafından yerine getirilmesi amacıyla yapılabileceği, dolayısıyla asıl sözleşmenin borçlusu konumunda olan iş ortaklığı ortağı ile bu borcun bir kısmının yerine getirilmesi amacıyla “alt yüklenici” sözleşmesi kurulamayacağı,”¹⁵ belirtmiştir.

Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan işlerde Kanununun 11 inci maddesi kapsamında sayılanlar dışında kalan ve Kanununun 10 uncu maddesinin son fıkrasında ihale dışı bırakılacak olarak belirlenen vergi borcu, sosyal güvenlik borcu gibi durumlarda olanlar için kanunen alt yüklenici olunmasında bir engel bulunmamaktadır. İdareler, ihale dışı bırakılacak olarak sayılanların alt yüklenici olup olamayacağı hakkında düzenleme yaparak bu konuda takdir yetkisi kullanabilir.

¹⁴ Kurulun 12.10.2009 tarih ve 2009/UH.I-2491 sayılı kararı
¹⁵ Kurulun 12.06.2013 tarih ve 2013/DK.D-96 sayılı kararı

5. ALT YÜKLENİCİ ÇALIŞTIRILMASINDA İDARE ONAYI ŞARTI

İhale mevzuatında alt yüklenicilerin çalıştırılması idarenin onayına bırakılmış olup, genel şartnamede, idarece onaylanmayan alt yüklenicilerin hiçbir suretle iş yerinde çalışmayacağı hüküm altına alınmıştır. Alt yüklenici çalıştırılması onayı, sözleşme öncesinde veya işin yürütülmesi aşamasında olmak üzere iki farklı zamanda yapılabilmektedir. İhale dokümanında, sözleşme imzalanmadan önce alt yüklenicilerin listesinin idarenin onayına sunulmasının istendiği hallerde; ihalenin alt yüklenici listesiyle beraber teklif veren istekli üzerinde kalması durumunda söz konusu işin sözleşmesi imzalanmadan önce istekli alt yüklenicilerin listesini idarenin onayına sunması gerekir. Bu durumda idarenin, onaya sunulan listede yer alan alt yüklenicileri onaylayıp onaylamadığını, on beş gün içinde yükleniciye bildirmesi gerekir. İdare, istekli tarafından sunulan listeyi aynen onaylamak zorunda olmadığı gibi listede yer almayan bir alt yükleniciyi de kendisi ilave edemez. Ancak listede yer alan bazı alt yüklenicilere de onay vermeyebilir¹⁶. İhale dokümanında, alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin belirtilmesi istenmekle birlikte yüklenici teklifi kapsamında liste vermese dahi işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde yine idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabileceği imkânı da verilmiştir.

Alt yüklenici hakkında ihale dokümanında yapılabilecek diğer bir düzenleme ise isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmemesi durumudur. İsteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenmediği durumlarda, ihale konusu işte idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştır-

¹⁶ ARAPGİRLİ, s.197.

labileceği idari şartnamede belirtilmiştir. Bu durumda yüklenici sözleşmenin yürütülmesi aşamasında işin özelliği gereği alt yüklenici çalıştırılması gereken hallerde idarenin onayı ile her zaman alt yüklenici çalıştırılabilecektir.

Yukarıda ifade edildiği üzere yapım işleri ihalelerinde alt yüklenici çalıştırılması konusunda kısıtlama/engelleme yapılamayacağı düzenlenmiş olmakla birlikte, alt yüklenicinin de ancak idarenin onayı ile çalıştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Alt yüklenici çalıştırılmasına dair idare onayı da sadece yazılı olarak yapılabilir¹⁷. Dolayısıyla, alt yüklenici çalıştırılmasıyla iş yaptırma modeli ancak idarenin bilgisi ve onayı dâhilinde resmi çerçevede kurulur ve yürütülür¹⁸. Bu açıdan alt yüklenici çalıştırılmasında idare onayı önemli bir konudur. Alt yüklenici çalıştırılmasına onay verilmesi idarenin takdirine bırakılmış fakat ihale mevzuatında takdir yetkisinin nasıl kullanılacağı ve hangi ölçütleri/kriterleri dikkate alacağı konusunda düzenlenme yapılmamıştır¹⁹.

Türk Borçlar Kanununun²⁰ 83 üncü maddesinde yer alan hükümlere göre borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir. Yine aynı Kanunun 471 inci maddesinde yüklenicinin, üstlendiği edimleri iş sahibinin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle ifa etmek zorunda olduğu belirtilmiş olup, yüklenici, meydana getirilecek eseri doğrudan doğruya kendisi yapmak veya kendi yönetimi altında yaptır-

makla yükümlü kılınmıştır. Ancak, eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin kişisel özellikleri önem taşıyorsa, işin başkasına yaptırabileceği de Kanunda hüküm altına alınmıştır. Borçlar Kanununda da belirtildiği üzere idare, alt yüklenici çalıştırılmasına onay vermesinde söz konusu işin özelliğini ve yüklenicinin kişisel donanımlarını dikkate alarak karar vermelidir²¹. Ancak, eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin kişisel özellikleri önem taşıyorsa veya yüklenicinin bizzat kendisinin yapmasında objektif iyi niyet kuralları dâhilinde yarar görülen işlerde idare, alt yükleniciye izin vermeyebilir²². Fakat ihale konusu işin bir kısmının gerçekleştirilmesi için yüklenicinin beceri ve imkânının nispeten yeterli olmadığı ve uzmanlık alanı gerektiren durumlarda, alt yüklenici çalıştırılmasına izin verilmelidir²³.

Alt yüklenici onayında, öncelikle söz konusu işin yürütülmesinde istekliyi alt yüklenici çalıştırılmasına sevk eden durumların tespit edilmesi gerekir. Yapım işlerinde, işin farklı uzmanlık alanlarından oluşması, iş bölümü ihtiyacının doğması ve kaliteli üretim yapılmasını sağlamak amacıyla alt yüklenici çalıştırılmasına gerek duyulmaktadır. Ayrıca yükleniciler, daha kaliteli ve hızlı üretim yapabilmek, sorumluluklarını ve maliyetlerini azaltmak adına alt yüklenici çalıştırmak istemektedir²⁴. Bu sebeple idareler, alt yüklenici onayında söz konusu işle ilgili özellikleri göz önüne alarak takdir yetkisini kullanmalı ve ona göre karar vermelidir.

Alt yüklenici onaylanmasında önemli olan alt yüklenici olarak sunulan firmaların değerlendirilmesinde hangi hususlara dikkat edileceği ve hangi kriterlere göre değerlendirme yapılacağı konusudur. 4734 sayılı

17 Kurulun 09.09.2015 tarih ve 2015/UY.II-2435 sayılı kararı
18 GÖK, s.786.

19 YILDIRIM Hakkı, Kamu İhale Kanunu, Yapım İşleri İhale Mevzuatı ve Yapım İşlerinde İş Deneyim Belgesi, Alt Yüklenici ve Fiyat Dışı Unsurlar Uygulamaları, (Yayımlanmamış YL Tezi), İstanbul, 2018, s.96.

20 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, RG Tarihi: 04.02.2011, RG No:27836

21 YILDIRIM, s.96-97.

22 GÖK, s.791.

23 ARAPGİRLİ, s.196.

24 ARAPGİRLİ, s.195.

Kamu İhale Kanununun 11 inci maddesi uyarınca ihaleye katılmayacak olanlar, 58 inci maddesi uyarınca ihalelere katılmaktan yasaklı olanlar ve 53 üncü maddesinin (b) bendinin 8 inci alt bendi gereğince alınacak Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen yabancı istekliler ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 26 ncı maddesi uyarınca yasaklı olanlar alt yüklenici olamazlar hükmüne istinaden alt yüklenici olarak önerilen firmaların öncelikle ilgili maddede belirtilen alt yüklenici olamayacaklar kısmında olup olmadığının tespit edilmesi gerekir. Bu sebeple 4734 sayılı Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklı olup olmadığının Kamu İhale Kurumundan teyit edilmesi gerekir. İhale mevzuatında alt yüklenici olarak çalıştırılmayacağı belirtilen durumlar dışında herhangi bir yeterlik kriteri getirilmemiştir. Ancak, mevzuatta alt yüklenicilerin onaylanmasında aranacak kriterler düzenlenmemiş olsa da alt yüklenici çalıştırılmasının gerekliliği ve amacı dikkate alındığında; alt yüklenicilere yaptırılacak iş kısımlarıyla ilgili deneyim, tecrübe ve bu alanda uzmanlığıyla ilgili hususların incelenmesi ve ona göre onay verilmesi uygun olacaktır²⁵. Fakat onay ve takdir yetkisi, asıl yükleniciyi külfete sokacak, işi gerçekleştirmesini zorlaştıracak veya geciktirecek ya da zarar etmesini sağlayacak şekilde kullanılmamalıdır²⁶.

İşin süresinde ve sözleşme şartlarına uygun bir şekilde yerine getirilebilmesi için, yüklenici tarafından idareye sunulan alt yüklenicilerde belli yeterlik kriterleri aranması ve bu kriterleri sağlamayan alt yüklenicilerin onaylanmaması gerektiği ileri sürülebilir²⁷.

Kamu İhale Kanununun temel amaçlarından biri olarak, isteklilerin ekonomik ve mali ile mesleki ve teknik yeterliği olanlarının ihalelere katılmaları ve ihale konusu işle ilgili olarak Kurumca belirlenen ölçütler içinde, idarece belirlenen yeterlik oranlarına sahip olmaları gerektiğinden, alt yüklenicilerin listesine idarenin onay verirken, alt yüklenicilerin, ihale konusu iş veya işin bölümleriyle nitelik ve büyüklük bakımından benzerlik gösteren, aynı veya benzer inşaat tekniği gerektiren, tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipman ile mali güç, ihtisas ve organizasyon gerekleri itibariyle benzer özellikteki işleri yapıp yapmadığı gibi hususları dikkate alması önemlidir²⁸.

Alt yüklenici olarak sunulan firmaların onaylanması aşamasında hem idareler arası bütünlüğü ve eşit muameleyi sağlayacak hem de alt yüklenicilere yaptırılacak işlerle ilgili deneyim, tecrübe ve bu alanda uzmanlığını belirleyecek kriterler getirilmelidir. Öncelikle alt yüklenicinin konusu alanda uzman olduğunu ve bu alanda faaliyet gösterdiğini belgeleyecek faaliyet belgesi istenmeli ve alt yükleniciye yaptırılacak iş kısmıyla faaliyet alanının uygun olması şartı aranmalıdır. Alt yüklenicide asıl amaç uzmanlık gerektiren işlerin bu alanda uzman olan kişilere yaptırılması olduğundan ve iş deneyim belgeleri de belge sahibi firmaların deneyim ve tecrübelerini gösterdiğinden alt yükleniciler için de bu alanda düzenlenmiş iş deneyim belgesi veya sözleşme ile sözleşmeye istinaden düzenlenmiş faturalar istenmesi yönünde düzenleme yapılabilir²⁹. Yine ihaleye katılan isteklilerin ihale dışı bırakılmasına neden olan kesinleşmiş vergi ve sosyal güvenlik prim borcu gibi hususların alt yükleniciler için de aranması ve bu duruma göre onaylama işlemi yapılması uygun olacaktır³⁰.

25 YILDIRIM, s.97.

26 GÖK, s.795.

27 ARAPGİRLİ, s.196.

28 Kurulun 05.07.2010 tarih ve 2010/UY.II-1935 sayılı kararı

29 YILDIRIM, s.98.

30 ARAPGİRLİ, s.196.

Alt yüklenici çalıştırılmasına onay verilmesinde öncelikle yaptırılması düşünülen işlerin özelliği ve yüklenicinin kişisel donanımları dikkate alınarak karar verilmelidir. Eğer eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin kişisel özellikleri önem taşıyorsa veya yüklenicinin bizzat kendisinin yapmasında objektif iyi niyet kuralları dâhilinde yarar görülen işlerden oluşuyorsa, alt yükleniciye izin verilmeyebilir. İkinci bir durum ise çalıştırılması düşünülen alt yüklenicilerin yaptırılması planlanan işlerde kaliteli bir şekilde işi yapabilecek yeterliğe, uzmanlığa sahip olup olmadığının değerlendirilmesidir. Bu açıdan, yüklenicilerin belirli alanlarda kendisinden daha uzman, kaliteli ve seri üretim yapabilen alt yükleniciler ile çalışabilmek amacıyla idarenin onayı dâhilinde olması gerektiğinden, idareler sunulan alt yüklenicileri bu çerçevede objektif kriterlere göre değerlendirerek çalıştırılmasının uygun olup olmadığına karar vermelidir.

6. ALT YÜKLENİCİ SÖZLEŞMELERİ VE ALT YÜKLENİCİYE YAPTIRILACAK İŞ KISIMLARI

Alt yüklenici, sözleşme konusu işin nev'i itibarıyla bir kısmını yüklenici ile yaptığı sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştiren gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmekte olup, yüklenici ile söz konusu işin nev'i itibarıyla bir kısmı üzerinden sözleşme yapmasıyla birlikte alt yüklenici sıfatını kazanmaktadır. Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 20 nci maddesinde yüklenicinin, idare tarafından onaylanan alt yükleniciler ile işe başlamadan önce sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Yüklenici ile alt yüklenici arasındaki sözleşme niteliği itibarıyla bir eser sözleşmesi olup, bu sözleşme iş sahibi idare ile yüklenici arasındaki sözleşmeden bağımsız olarak kurulur ve alt yüklenicilik sözleşmesine taraflar ortaklaşa belirledikleri hükümleri koyarlar³¹.

31 GÖK, s.797.

İdare tarafından onaylanan alt yüklenicilerin yüklenici ile sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerektiği hüküm altına alınmış olmakla beraber sözleşmenin nasıl olması gerektiği yönünde ihale mevzuatında tanımlanmış bir şekli bulunmamaktadır. Kamu İhale Kurulu 2014/UY.II-2662 sayılı kararında yüklenici ile alt yüklenici arasında yapılan sözleşmelerde, nev'i itibarıyla verilen bir işin baştan sona yapılmasının öngörülmesi şartının aranması gerektiğini belirtmiştir. Alt yüklenici ile yüklenici arasında yapılan sözleşmenin mutlaka yazılı olması ve bir bedel içermesi gerekli olup, alt yüklenici sözleşmesinin taraflarınca imzalanmış olması yeterli olmakta ve noter onayı/tescili aranmamaktadır³². İhale mevzuatında alt yüklenici sözleşmesi için tanımlanmış bir şekli bulunmasa da, tarafların kimlik bilgileri, alt yükleniciye verilen işin türü ve miktarı gibi tanıtıcı bilgiler, sözleşme bedeli, işin süresi, karşılıklı yükümlülükler ve cezai şart hükümleri gibi sözleşmede bulunması gereken asgari hususların bulunması önemlidir³³. Her ne kadar sözleşme yapılmasında şekil serbestisi bulunsun da usul ve şekil kuralları Kanunda düzenlenmiş olan idare ile yüklenici arasındaki sözleşmeye istinaden düzenlenen ve kamuya karşı sorumluluk altına girilen alt yüklenici sözleşmeleri için de tanımlanmış şekil kuralları belirlenmesi uygun olacaktır.³⁴

32 ARAPGİRLİ, s.190.

33 GÖK, s.795.

34 Alt yüklenici ile asıl yüklenici arasında akdedilen sözleşmeden damga vergisinin alınması ve idarelerin damga vergisi konusunda sorumluluğuyla ilgili olarak;

11.07.1964 tarih ve 1171 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1 inci maddesinde; "Bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabidir." denilmektedir.

Aynı Kanunun 3 üncü maddesinde; "Damga vergisinin mükellefinin kâğıtları imza edenlerdir. Resmî dairelerle kişiler arasındaki işlemlere ait kâğıtların Damga Vergisini kişiler öder." ifadeleri yer almaktadır.

Ayrıca Kanunun 26 ncı maddesinde; "Resmî dairelerin ilgili memurları kendilerine ibraz edilen kâğıtların Damga Vergisini aramaya ve eksik olanları bir tutanakla tespit etmeye veya bunları

Alt yükleniciler hakkında önemli konulardan birisi de ihale dokümanında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istendiği durumlarda isteklilerin, ihale konusu yapım işinde alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işlere ait sundukları listenin veya sözleşmenin yürütülmesinde sunulan listenin nasıl değerlendirileceğidir. 4734 sayılı Kanunda ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde “İşin tamamı hiçbir suretle alt yükleniciler marifetiyle yaptırılmayacağı” hüküm altına alınmıştır. İşin tamamının alt yükleniciye yaptırılmayacağı hüküm altına alınmış olsa da ihale mevzuatında söz konusu işin en fazla ne kadarının yaptırılacağı konusunda üst sınırı belirleyici bir hüküm veya oran bulunmamaktadır.³⁵ Bu konuda bir hüküm bulunmamakla birlikte alt yüklenici, sözleşme konusu işin nev’i itibariyle bir kısmını yapan olarak tanımlandığından alt yüklenicilere

tutanağı düzenlemek üzere, vergi dairesine göndermeye mecburdurlar.” denilmektedir.

Damga Vergisi Kanuna ekli “Damga Vergisine Tabi Kâğıtlar” başlıklı (1) sayılı tablonun; “I. Akitlerle İlgili Kâğıtlar” kısmının “(1) Mukavelenameler, Taahhütnameler ve Temliknameler” bölümünün (a) bendinde “Belli parayı ihtiva edenler (Binde 9,48)” oranında, damga vergisine tabi tutulmuştur. Bu nedenle iki tüzel kişi (yüklenici-alt yüklenici) arasında imzalanan sözleşme bedeli üzerinden binde 9,48 oranında damga vergisi doğmaktadır. Yapım İşleri Genel Şartnamesinde belirtildiği üzere asıl yüklenici firmaların, idari şartname hükümlerine göre alt yüklenici olarak çalışacakları kişi/firmaları ve yaptırmak istedikleri işleri idareye bildirerek gerekli onayları almaları ve yüklenici ile alt yüklenici arasında sözleşme yapmaları ve bir örneğini idareye vermeleri gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, 488 sayılı Kanunun “Resmi Dairelerin Mecburiyeti” başlıklı 26 ncı maddesi, Resmi Dairelerin ilgili memurlarına, kendilerine ibraz edile kâğıtların Damga Vergisini tevkif etme zorunluluğu değil, bunları bir tutanak ile tespit ederek, ilgili Vergi Dairesine gönderme zorunluluğu getirmektedir. Bu itibarla damga vergisinin zamanında tahsil edilememesi sebebiyle kamu zararının oluşmaması için idarelerin yüklenici-alt yüklenici sözleşmelerinden doğan damga vergisinin ödenip ödenmediğini gözetmesi ve vergi dairesine bildirimde bulunması hususuna dikkat etmesi uygun olacaktır. (Örnek Sayıştay daire kararı: <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=22314>)

35 Kurul 12.10.2009 tarih ve 2009/UH.I-2491 sayılı kararında bu konuyu “İşin tamamının alt yükleniciye yaptırılmasına izin verilmemekle birlikte idarece aksi ihale dokümanında belirtilmemiş olması kaydıyla işin en fazla % kaçının alt yükleniciye yaptırılacağı konusunda bir sınır bulunmamaktadır.” şeklinde açıklamıştır.

yaptırılacak kısımların oransallıktan ziyade nev’i itibariyle belirlenmesi gerekir.

Alt yükleniciye yaptırılacak işlerin nev’i itibariyle belirtilmesi gerektiği Kamu İhale Kurulunun 2012/UY.II-3362 sayılı kararında açıklığa kavuşturulmuştur. “İhale konusunu oluşturan işlerin niteliği dikkate alınmak suretiyle, bu tip işlerin yüklenici ile imzalanan bir sözleşmeye dayalı olarak, alt yüklenici marifetiyle yaptırılması mümkündür. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa dayanılarak hazırlanan ikincil mevzuatta, yüklenicilerin alt yüklenicilere yaptıracağı işleri nev’i itibariyle belirtmeleri gerektiği açık olarak düzenlenmekle birlikte nev’i itibariyle belirlenen bu işlerin üzerinden ayrıca miktara dayalı da bir belirleme yapılabilmesine imkân tanınmamıştır.”³⁶ Yine aynı kararda yüklenici ve alt yüklenicinin yapacağı işlerin nev’i itibariyle ayrı ayrı belirlenmemesi halinde, sözleşmenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel iş artışı, iş eksilişi, hatalı, kusurlu, eksik işlerin olması ve benzeri durumlarda da ihtilaf çıkacağı belirtilmiştir.³⁷

Kurulun anılan kararında isteklilerin alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri yalnızca nev’i itibariyle belirtebileceklerini, herhangi bir iş kısmına ilişkin belirli bir miktarın esas yüklenici tarafından, geriye kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından gerçekleştirilmesinin alt yüklenicilik müessesinin düzenleniş amacına ve doğasına bununla birlikte kamu ihale mevzuatına uygun olmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, Kurul ilgili kararında söz konusu işin birim fiyat teklif cetvelinin tamamının alt yüklenicilere yap-

36 Kurulun 17.08.2012 tarih ve 2012/UY.II-3362 sayılı kararı

37 Benzer Kurul Kararı, 26.11.2014 tarih ve 2014/UY.III-3847 sayılı kararında; “...aynı işin bir kısmının esas yüklenici, kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından yürütülmesinin alt yüklenicilik müessesinin düzenleniş amacına ve doğasına uygun olmadığı, ilgili düzenlemelerde de işin nevi itibariyle alt yükleniciye verilecek olmasına ilişkin açık hükümlerin yer aldığı görülmüştür. ...” şeklinde belirtilmiştir.

tırılması düşünülen işler listesi arasında yer almasını Yapım İşleri Genel Şartnamesinde ve idari şartnamede yer alan "...işin tamamı alt yüklenicilere yaptırılmaz" düzenlemesine aykırı olduğu yönünde değerlendirmiştir.

Yukarıda anılan Kurul Kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle açılan davada Ankara 4. İdare Mahkemesinin 08.11.2012 tarihli E:2012/1441 sayılı kararı üzerine, Ankara Bölge İdare Mahkemesi nezdinde yapılan itirazına istinaden anılan Mahkemenin 05.12.2012 tarihli 2012/5478 sayılı kararında; "*ihalede, isteklilerin alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri yalnızca nev'i itibariyle belirtebilecekleri, herhangi bir iş kısmına ilişkin belirli bir miktarın yüklenici tarafından, geriye kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından gerçekleştirilmesinin, mevzuata uygun olmadığı...*"³⁸ nı belirtmiştir³⁸. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, yüklenicilerin alt yüklenicilere yapacakları işleri nev'i itibariyle belirtmeleri gerektiği ve herhangi bir iş kısmına ilişkin belirli bir miktarın esas yüklenici tarafından, geriye kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından gerçekleştirilmesinin alt yüklenicilik müessesinin düzenleniş amacına ve doğasına uygun olmadığı yönünde Kurulun almış olduğu kararda hukuka aykırılık bulunmadığını belirtmiştir.

Alt yüklenicilik müessesine yönelik mevzuat hükümleri ve Kamu İhale Kurulu ile Bölge İdare Mahkemesinin almış olduğu kararlar beraber değerlendirildiğinde alt yükleniciye yaptırılacak işlerin söz konusu işin nev'i itibariyle kısım olarak belirlenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Bu çerçevede ihale dokümanında alt yüklenicilere yaptırılacak işlerin listesinin istenildiği ihalelerde istekliler liste hazırlanmasında işin nev'i itibariyle kısım olarak belirlenmesini

38 Ankara Bölge İdare Mahkemesinin 05.12.2012 tarihli 2012/5478 sayılı kararı

yapmalı ve idareler de değerlendirme aşamasında bu hükmü dikkate alarak işlem tesis etmelidir.

İdarece onaylanmayan alt yüklenicilerin hiçbir suretle iş yerinde çalışamayacağı hüküm altına alınmış olmakla birlikte işin tamamı da hiçbir suretle alt yükleniciler marifetiyle yaptırılmayacaktır. İdare, alt yüklenici tarafından yapılan işlerin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olmadığını tespit ederse, alt yüklenicinin değiştirilmesini veya alt yükleniciler tarafından yapılmasını istemediği herhangi bir iş bölümünün bizzat yüklenici tarafından yapılmasını da her zaman isteyebilir. Ayrıca, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 38.1inci maddesinde, yüklenicinin teknik ve yönetici personeli ile hizmetli, işçi ve alt yüklenicileri arasında her ne şekilde olursa olsun, iş başında bulunmasına engel durumları tespit edilenler, idare veya yapı denetim görevlisi tarafından yapılacak tebligat üzerine yüklenici tarafından derhal iş başından uzaklaştırılacağı da hüküm altına alınmıştır.

Sözleşme konusu işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici her zaman çalıştırılabilir. Sözleşme öncesi veya yürütülmesi aşamasında idarece onaylanmış alt yüklenicilerin ve/veya bunlara ait iş kısımlarının işin devamı sırasında değiştirilerek, işin başka alt yüklenicilere yaptırılması da idarenin iznine ve genel şartnamede belirtilen hükümlere tabidir.

Alt yüklenicilerin yaptığı bütün işlerden idareye karşı asıl sorumlu olan yüklenici olup, alt yüklenicilerin idarece kabul edilerek onaylanması bu sorumluluğu hiçbir şekilde değiştirmez. Bu sorumluluğun istisnası olarak Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 20.10 uncu maddesinde belirtilen, yüklenici ve alt yüklenicilerin, işin fen ve sanat kurallarına

uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur, ibaresi yer almaktadır.

Netice itibariyle, yüklenici ile alt yüklenici arasında bir işin nevi itibariyle baştan sona yapılmasının öngörülmesi zorunlu olup, yüklenici ile alt yüklenici arasında yazılı olarak sözleşme düzenlenmesi ve bir örneğinin idareye verilmesi gerekir. İdareler ve yükleniciler alt yüklenici sözleşmesinde ve yaptırılacak iş kısımlarının belirlenmesinde ilgili mevzuat hükümlerine ve yukarıda ifade edilen açıklamalara riayet ederek işlem tesis etmelidir. Alt yüklenici çalıştırılmasının amacı, sözleşme konusu işin alanında uzman olan kişilere yaptırılarak projenin ekonomik, kaliteli ve hızlı şekilde uygulanmasını temin etmektir. Bu sebeple alt yüklenicinin onaylanması, çalıştırılması ve yaptırılacak iş kısımlarının belirlenmesinde burada ifade edilen hususlar göz önüne alınmalıdır.

7. ALT YÜKLENİCİLERE İŞ DENEYİM BELGESİ DÜZENLENMESİ

İş deneyim belgeleri; ilgilinin iş ve/veya mesleki tecrübesini tevsik etmesi amacıyla, yapılan iş karşılığı bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak taahhüt edilen işler için belge düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenir. Alt yüklenicilere de iş deneyim belgesi düzenlenebileceği Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde hüküm altına alınmış olup, ilgili maddede; İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara taahhütte bulunan yükleniciye karşı bedel içeren bir sözleşme ile taahhüt edilen iş bölümünün

tamamen bitirilmesi ve söz konusu iş kısmının idare tarafından kısmi kabulünün yapılması veya asıl sözleşmeye ilişkin işin geçici kabulünün yapılması şartıyla “alt yüklenici iş bitirme belgesi” olarak düzenleneceği belirtilmiştir.

Alt yüklenici iş deneyim belgesi, yükleniciye karşı bir sözleşme ile taahhüt ettiği iş bölümünü bitirmesi üzerine, belge düzenlemeye yetkili mercilerce düzenlenir. Alt yüklenicilere iş deneyim belgelerinin verilmesinde, sözleşmesinin tamamını bir bütün olarak gerçekleştirip bitirmeleri ve kısmi kabul öngörülen işlerde idare tarafından kısmi kabulü yapılmak veya asıl sözleşmeye ilişkin işin geçici kabulünün yapılması şartıyla verilir. İlgili Yönetmeliğin 47 nci maddesinin 3üncü fıkrasında, yüklenici ile alt yüklenici arasında yapılan sözleşmelerde, nev’i itibariyle verilen bir işin baştan sona yapılmasının öngörülmesi şart olarak aranır. *Birden fazla alt yüklenici olması durumunda ise, alt yüklenicilere verilecek iş deneyim belgelerinin tutarları toplamının, toplam sözleşme bedelini aşamayacağı belirtilmiştir.*

Kamu İhale Kurulunun 2012/UY.II-3362 sayılı kararında da belirtildiği üzere, alt yüklenici iş bitirme belgelerine ilişkin usul ve esasların belirtildiği Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 47 nci maddesinin üçüncü fıkrasında aranan şartların sağlanıp sağlanmadığının tespitini yapabilmek adına yüklenici ve alt yüklenicinin yapacağı işlerin nev’i itibariyle ayrı ayrı belirlenmesi gerekir.

Alt yüklenici iş deneyim belgesi başvurusunda, yüklenici ile yaptıkları, yapılacak iş karşılığı bedel içeren sözleşme, yüklenici ile yaptığı sözleşmeye ilişkin fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, serbest muhasebeci, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suret-

leri, çalıştırdıkları personelin sosyal güvenlik prim ödemelerini gösteren belgeler ile iş deneyim belgesi vermeye yetkili kurum veya kuruluşa başvuruda bulunması gerekir.

Alt yüklenici iş deneyim tutarının tespiti hakkında Yönetmeliğin 46.3 üncü maddesinde düzenlenme yapılmış olup, iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara doğrudan tek sözleşme ile taahhüt edilmiş işlerin bir bölümünü yapan alt yüklenicilerin iş deneyim tutarının tespitinde; diğer belgelerin de bu tutarı doğrulaması şartıyla, yaptıkları işin esas sözleşme fiyatları ile hesaplanan tutarını geçmemek üzere, kendi sözleşmelerinde yazılı bedelin esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Alt yüklenicilere iş deneyim belgesi düzenlenebilmesi için, ilgili alt yüklenicinin idarenin onayıyla ihale konusu işin ifasında görev almış olması gerekli olup, bu şartın sağlanmadığı hallerde alt yüklenici iş deneyim belgesi düzenlenemez ve bu kapsamdaki işler idarelerce iş deneyimi olarak kabul edilemez. Buna ilave olarak, yüklenici ile alt yüklenici arasında yapılan sözleşmelerde, nev'i itibarıyla verilen bir işin baştan sona yapılmasının öngörülmesi ve sözleşmesinin tamamının bir bütün olarak gerçekleştirilip bitirilmesi ve kısmi kabul öngörülen işlerde idare tarafından kısmi kabulünün yapılması veya asıl sözleşmeye ilişkin işin geçici kabulünün yapılması şartıyla düzenlenir.

8. ALT YÜKLENİCİ DÜZENLEMESİNİN UYGULAMA ÖRNEKLERİYLE BE-RABER DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapım işlerinde alt yüklenici çalıştırılması hakkında genel düzenlemeler Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yapılmıştır. Şartnamede, işin tamamının hiçbir suretle alt yüklenicilere yaptırılmayacağı, idarece onaylanmayan alt yüklenicilerin çalıştırılmayacağı ve yüklenici tarafından teklif kapsamında belir-

tilmese dahi işin yürütülmesi sırasında yüklenici tarafından ihtiyaç duyulması halinde idarenin onayı ile alt yüklenici çalıştırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Aynı şartnamede, idarenin alt yüklenici tarafından yapılan işlerin sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olmadığını tespit etmesi halinde, alt yüklenicinin değiştirilmesini veya alt yükleniciler tarafından yapılmasını istemediği herhangi bir iş bölümünün bizzat yüklenici tarafından yapılmasını her zaman isteyebileceği de belirtilmiştir. Kamu İhale Kanununda ise, ihale konusu işin özelliği nedeniyle ihtiyaç görülmesi halinde, ihale aşamasında isteklilerden alt yüklenicilere yaptırmayı düşündükleri işleri belirtmelerinin istenebileceği ve bu durumda da alt yüklenicilerin yaptıkları işlerin sorumluluğunun, yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanun ve genel şartnamede yukarıda ifade edildiği gibi düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen uygulamada özellikle genel şartnamede hüküm altına alınan, alt yüklenicinin söz konusu işin nev'i itibarıyla uzmanlık alanlarına giren kısımlarının sözleşmeye dayalı olarak yapılması gerektiği düzenlemesi ihmal edilmektedir. Uygulamada alt yükleniciye yaptırılacak işlerin nev'i itibarıyla kısımlara bölünmesinden ziyade oransal olarak belirlendiği ve sözleşme bedelinin yüzde 90 veya üzerinin tek bir alt yükleniciye yaptırıldığı, düzenlenen iş deneyim belgelerinden ve Kamu İhale Kuruluna itirazın şikâyet başvurusu sonucu alınan kararlardan görülmektedir. Örnek olarak uygulamadan alınmış yüklenici - alt yüklenici arasında imzalanmış sözleşmelerin sözleşme bedelleri ve yapılacak iş miktarları; "Söz konusu işlere ait yüklenici teklifi olan 670.130,00TL (Altyüz-yetmişbinyüzotuz TL)'nin %87'i olan yaklaşık 583.000,00TL (Beşyüzseksenüçbin TL)'dir." şeklinde, ikinci bir sözleşme örneğinde "...

Yapım İş'i'ne ait projenin betonarme ve çelik yapı inşaatının dosya bedeli 1.799.000TL'nin %80 lik kısmının yapılması kabul edilmiştir.” olarak ve yine götürü bedel ihale edilmiş bir işe istinaden düzenlenmiş sözleşmede “İş bu sözleşme 395.000,00TL+KDV anlaşılmıştır. Taşeron firmaya verilen iş, tüm işin %95'ine tekabül eder.” şeklinde belirlenmiştir.

Örnek olarak gösterilen alt yüklenici sözleşmeleri farklı uzmanlık alanlarına göre değil toplam sözleşme bedeli üzerinden belirlenen yüzdelik orana göre yapılmıştır. Bu durum da alt yüklenicinin yapacağı işlerin nevi itibariyle ayrı ayrı belirlenmemesi halinde, sözleşmenin yürütülmesi sırasında ortaya çıkması muhtemel iş artışı, iş eksilişi, hatalı, kusurlu, eksik işlerin olması ve benzeri durumlarda ihtilaf çıkmasına sebep olacaktır. Ayrıca, alt yüklenici iş deneyim belgesi düzenlenmesinde hüküm altına alınan, yüklenici ile alt yüklenici arasında yapılan sözleşmelerde, nevi itibariyle verilen bir işin baştan sona yapılmasının öngörülmesi şartına uygun olmayacaktır.

Bu sebeple alt yükleniciye verilen işlerin oransal ağırlıktan ziyade alt yüklenicilerin kendi uzmanlık alanlarına göre tasnif edilmesi ve dağıtılması gerekir³⁹. Bu bağlamda bir bina inşaatındaki kaba işler, ince işler (ince sıva, alçı, boya vb), elektrik, mekanik, asansör gibi ayrı uzmanlık gerektiren işlerin her birinin kendi uzmanlığına göre alt yüklenicilere yaptırılması, yine bir kent parkı yapımında kent mobilyaları, oyun grupları ile spor aletleri ve peyzaj işlerinin kendi içinde gruplandırılması ya da bir yol yapımında kanal işleri (pis su, temiz su hatları) ve asfalt kaplama işlerinin kendi uzmanlık alanlarına göre ayrı alt yüklenicilere yaptırılması konunun düzenleniş amacına daha uygun olacaktır. Fakat birim fiyatlı ihale edilen 100 kaleml-

li bir yapım işinde listede yer alan 99 kalemin tek bir alt yüklenici tarafından, 1 kalemin ise asıl yüklenici tarafından yapılması ya da örneklerde gösterildiği üzere alt yükleniciye yaptırılacak iş kalemlerinin toplam sözleşme bedeli üzerinden yüzdelik oran belirleyerek alt yükleniciye yaptırılması veya herhangi bir iş kısmına ilişkin belirli bir miktarın yüklenici tarafından, geriye kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından gerçekleştirilmesi, alt yüklenicilik müessesesinin düzenleniş amacına ve doğasına uygun olmayacaktır.

9. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapım işlerinin birden fazla sektörle ilişkili olması ve farklı uzmanlık alanlarından oluşmasının sonucu olarak alt yükleniciye ihtiyaç duyulmaktadır. *Alt yükleniciler, asıl yüklenicilere göre belirli alanlarda daha uzman olup, kaliteli ve seri üretim yapabilmektedir.* Böylece, bir taraftan işin uzmanı kişilerce kaliteli üretim yapılırken, diğer taraftan farklı uzmanlık alanlarına ait personel ve ekipman bulundurulmasından doğan ilave maliyetlerden de kaçınılmış olunmaktadır. Alt yüklenicilerin, söz konusu işlerin nevi itibariyle kendi uzmanlık alanlarına giren kısımlarını yapacak olması, özellikle katma değeri büyük olan projelerin beklenen sürede, kalitede, fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmasında etkisi büyüktür. Bu açıdan alt yükleniciler yapım işlerinde ayrı bir öneme sahiptir.

Yapım işlerinde alt yüklenici çalıştırılması hakkında genel düzenlemeler Yapım İşleri Genel Şartnamesinde yapılmıştır. Alt yükleniciler ancak idarenin onayı ile çalışabilir fakat işin tamamı hiçbir şekilde alt yüklenicilere yaptırılmaz. Kamu ihale mevzuatında alt yüklenicilik müessesesi hakkında Kanun ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinde düzenlemeler yapılmışsa da bir kısım eksiklik ve belirsizlik bulunmaktadır. Özellikle, idare-

39 GÖK, s.797.

nin alt yükleniciyi onaylamasında hangi kriterlere göre karar vereceği ve alt yüklenicide bulunması gereken vasıfların neler olacağı konusunda gerekli mevzuat düzenlemesi bulunmamaktadır. Alt yükleniciye yaptırılacak kısımların nitelik ve miktarının nasıl belirleneceği veya alt yüklenicinin konusu alanda uzman olup olmadığının tespitinde aranacak kriterlerin neler olacağı da belirlenmiş değildir. İdare tarafından onaylanan alt yüklenicilerin yüklenici ile sözleşme yapması ve bir örneğini idareye vermesi gerektiği hüküm altına alınmış olmakla beraber sözleşmenin nasıl olması gerektiği ve hangi asgari hükümlerin bulunacağı yönünde ihale mevzuatında tanımlanmış bir şekli de bulunmamaktadır.

Alt yüklenici çalıştırılması hakkında hem idareler arası bütünlüğü ve eşit muameleyi sağlayacak hem de alt yüklenicilere yaptırılacak işlerle ilgili deneyim, tecrübe ve bu alanda uzmanlığını belirleyecek kriterler konusunda belirsizlik ve eksiklik bulunan konularla ilgili aşağıda belirtildiği şekilde düzenlemeler yapılabilir⁴⁰;

a) *Alt yüklenicilerin konusu alanda uzmanlığının belgelendirilmesi için faaliyet belgesinin istenmesi ve yapacakları iş kısımları ile faaliyet alanlarının uyumlu olması şartı getirilmesi uygun olacaktır.*

b) *Alt yüklenicilere yaptırılacak iş kısmıyla ilgili deneyim, tecrübe ve bu alanda uzmanlığının tespit edilmesinde alt yükleniciler için bu alanda düzenlenmiş iş deneyim belgesi veya sözleşme ile sözleşmeye istinaden düzenlenmiş faturalar istenmesi yönünde uygulama ve mevzuat düzenlemesi yapılabilir.*

c) *İhale mevzuatında belirlenen tip sözleşme tasarısı gibi alt yükleniciler içinde alt yüklenici sözleşme tasarısı düzenlenebilir. Yüklenici ile alt yüklenici arasında imzalana-*

cak sözleşmelerin ihale dokümanında hüküm altına alınan ve sözleşme taraflarına takdir yetkisi veren sözleşme tasarısı üzerinden hazırlanması ve imzalanması şartı getirilebilir. Sözleşme tasarısı, alt yüklenicinin sözleşme konusu için nevi itibarıyla bir kısmını yapmasını sağlayacak şekilde birim fiyatlı olarak veya iş kısımlarına göre götürü bedel olarak belirlenmesini sağlayacaktır. Alt yüklenici sözleşme tasarısı, idareler arası işlem bütünlüğüne sağlayacak ve sözleşmede olması gereken asgari hükümlerin bulundurulması imkânını da verecektir.

d) *Sözleşme tasarısında belirtilmesi şartıyla, Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında ihale dışı bırakılacak olarak belirtilen durumların alt yükleniciler için de aranabileceği düzenlenmelidir.*

Sonuç olarak, yapım işlerinde, alt yüklenici çalıştırılmasının gerekliliği ve amacı dikkate alındığında; **alt yüklenicilere yaptırılacak işlerde deneyim, tecrübe ve bu alanda uzmanlığıyla ilgili hususların incelenebileceği düzenlemeler Kanun ve yönetmeliklerde yapılmalıdır.** Her ne kadar mevzuatta eksiklikler bulunsun da idareler, alt yüklenici müessesesinin düzenleniş amacına uygun olarak işlem tesis etmelidir. Bu açıdan alt yüklenici çalıştırılmasına onay verilmesinde öncelikle yaptırılması düşünülen işlerin özelliği ve yüklenicinin kişisel donanımları dikkate alınarak ve eserin meydana getirilmesinde yüklenicinin bizzat kendisinin yapmasında objektif iyi niyet kurları dâhilinde yarar görülen işlerden oluşup oluşmadığı incelenerek karar verilmelidir. Ayrıca, alt yüklenicilere yaptırılması düşünülen işlerin kaliteli ve seri bir şekilde yapılabilmesini sağlamak amacıyla çalıştırılacak alt yüklenicilerin deneyim, tecrübe ve yeterli donanıma sahip olup olmadığı gözetilerek onaylanması uygun olacaktır.

40 YILDIRIM, s.128-129.

Alt yüklenicilere yaptırılacak işler oransal ağırlıktan ziyade nev'i itibariyle uzmanlık alanlarına göre belirlenmeli fakat herhangi bir iş kısmına ilişkin belirli bir miktarın esas yüklenici tarafından, geriye kalan kısmının ise alt yüklenici tarafından gerçekleştirilmesi şeklinde bir dağılım yapılmamalıdır. Alt yüklenici sözleşmelerinde hem bu hususlara hem de sözleşmede bulunması gereken; alt yükleniciye verilen işin türü ve miktarı gibi tanıtıcı bilgiler, sözleşme bedeli, işin süresi, karşılıklı yükümlülükler ve cezai şart hükümleri gibi asgari hususların yer almasına dikkat edilmelidir.

4734 sayılı Kanununun temel ilkeler başlıklı 5 inci maddesinde belirtildiği üzere ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu kılınan idareler bu sorumlulukları çerçevesinde yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak tamamlanmasını temin edecek konusu alanda uzman olan alt yüklenicilere onay vermeli ve alt yüklenicilere yaptırılacak iş kısımlarının nev'i itibariyle uzmanlık gerektiren alanlara göre belirlenmesini gözetmelidir.

KAYNAKLAR

ARAPGİRLİ Murat, Yapım İşleri Sözleşme Uygulamaları, İlbey Matbaa, İstanbul, 2016.

GÖKTEPE E. Murat, Türk İnşaat Sektöründe Ana Yüklenici Ve Alt Yüklenici İliş-

kilerinin İncelenmesi, (YL Tezi), İstanbul, 2014.

GÖK Yaşar, Yapım Sözleşmeleri Uygulama Esasları, İksan Matbaası, Ankara, 2013.

YILDIRIM Hakkı, Kamu İhale Kanunu, Yapım İşleri İhale Mevzuatı ve Yapım İşlerinde İş Deneyim Belgesi, Alt Yüklenici ve Fiyat Dışı Unsur Uygulamaları, (Yayımlanmamış YL Tezi), İstanbul, 2018.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, RG Tarihi: 04.02.2011, RG No:27836

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, RG Tarihi:22.01.2002, RG No:24648

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, RG Tarihi:22.01.2002, RG No:24648

Ankara Bölge İdare Mahkemesinin 05.12.2012 tarihli 2012/5478 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun 16.02.2009 tarih ve 2009/UY.II-809 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun 12.10.2009 tarih ve 2009/UH.I-2491 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun 05.07.2010 tarih ve 2010/UY.II-1935 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun 17.08.2012 tarih ve 2012/UY.II-3362 sayılı kararı.

Kamu İhale Kurulunun 12.06.2013 tarih ve 2013/DK.D-96 sayılı kararı

Kamu İhale Kurulunun 09.09.2015 tarih ve 2015/UY.II-2435 sayılı kararı

Doç.Dr.Rabia Bahar ÜSTE

*Dokuz Eylül Üniversitesi
İzmir Meslek Yüksekokulu
Yerel Yönetimler Programı*

POSTMODERN DEMOKRASİ VE KENT KÜLTÜRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ

1. GİRİŞ

Belediyelerin kentlerde üstlendikleri görevlerin başında, kentsel yaşamın, buna bağlı olarak kentlerde yaşayan insanların gelişimine katkı sağlayabilmek gelmektedir. Kent analizi yapan uzmanlar, kentsel yaşamın ve kentli bilincinin oluşmasında sosyolojik olarak birçok araştırmadan esinlenerek sonuca ulaşmaya çalışmaktadırlar. Kentlerdeki düzenin sağlanması, kentlerin işlevsel hale getirilmesi, kentlerdeki geleneksel / tarihi dokuların günümüz kriterleri ile birlikte ele alınabilmesi, marka kentler oluşturabilmek, kent kimliğinin korunmasını imgelemek bağlamında postmodern demokrasi anlayışından nasıl yararlanılabilir? Bu sorulara cevap ararken belediyelerin ve belediyeçilik anlayışının nasıl bir ivme kazanması gerektiğinin de ayrıca tartışılması gerekmektedir.

Kentlerin kültürel dokusunu koruyabilmesi ve günün koşullarına göre modernizasyonun ihtiyaçlar çerçevesinde tekrar ele alınması “postmodern demokrasi” anlayışının algılanması ve uygulanmasıyla da ilişkilendirilebilir. Çalışmada, postmodern demokrasi

ne demektir? Postmodern demokrasi ve belediyeler arasındaki pragmatik yaklaşım nasıl gerçekleştirilebilir? Kentlerdeki toplumsal yaşama yön vermede, postmodern demokrasi ve kent kültürü arasında kurulması gereken bağlar değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2. POSTMODERN DEMOKRASİ, BELEDİYELER VE KENTLER

Demokrasi, çoğunluk yönetimi ilkesine dayalı bir karar verme sistemi olarak tanımlandığı gibi, sosyal eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan bir refah ve yeniden dağıtım sistemi¹ şeklinde de çeşitli tanımları yapılabilir. Burada önemli olan yeniden dağılımın eşit bir biçimde yerel yönetimler tarafından yerel halkın ihtiyaçları doğrultusunda yapılabilmesidir.

Postmodern demokrasi, demokrasi tanımını ileriye taşıyan ve gelişimi için ortaya konulmuş bir kavramdır. Postmodern demokrasi, demokrasi ötesi bir anlam taşımaktadır. Bu anlayış içinde birçok tanımlama yapılabilir. Tanımlardan biri, yasal düzenle-

¹ Heywood, 2010:102.

melerin elde edilmesi ve korunmasında uygulanabilir olmaları yanında, uygulamaların eşit olarak alternatif mal ve hizmet oluşturarak halka yansıtılabilmesi şeklinde ifade edilebilir. Bir başka ifade ile, demokrasinin tartışmaya açık olan yüzü ve tek gerçeklikten kaçınmak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir başka deyişle, mal ve hizmet üretiminde farkındalıkların oluşturulabilmesidir. Bu anlayış, belediyelerin farkındalıkları önceleyen yapısını geliştirmede yardımcı olabilecek bir olguyu karşımıza getirebilecektir. Belediyelerin iç yapılanmalarında ve dış paydaşları ile olan ilişkilerindeki eleştirel düzeyin, tartışma kültürünün ve birlikte karar verme mekanizmalarındaki demokrasi ötesi anlayışın yerleşmesi ile belediyeçilik anlayışının ivme kazanmasını da beraberinde getirebilecek olgu “postmodern demokrasi” kavramıyla açıklanabilir hale gelebilecektir. Postmodern demokrasi anlayışı, demokrasideki paradigma değişikliğidir ve postmodernizmin temel ilkeleri ile desteklenmektedir.

Postmodernizm, 20. yüzyıla geldiğinde modernitenin temel öncüllerinin sorgulanmaya başlandığı bir süreci içermektedir. Bu temel öncüllerin ideal bir hayat tarzını ifade etmede tartışılması gereken konular olarak yönetimlerin önüne gelmesi ile gelişmiştir. Sanattan edebiyata, mimariden kültürel yapılanmaya dek varan geniş yelpazede modern kurum ve olgularını modernitenin rasyonelite geleneğine bağlı olmayan bir yaklaşıma yerine bırakmasına postmodernizm² adı verilmiştir.

Bu anlayışın gelişimi kentleri ve kent kültürlerini de etkilemeye başlamıştır. Kentlerdeki mimari, sanat, edebiyat, spor, yeşil alan, alt yapı ve üst yapı gibi birçok hizmetin yerel halkın katılımı ve alternatifler üretmesine, yerel yönetimlerin de bu konulara dikkat-

le yaklaşmasına neden olmuştur. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yerel yönetimler adına çıkarılan kanunlarla kentler ve kent kültürü desteklenmeye çalışılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile geniş ölçüde yeni bir kamu yönetimi anlayışı ele alınmıştır. Etkinlik, verimlilik, strateji ve performans yönetimi, vatandaş memnuniyeti ve hizmet kalitesi yeniden tanımlanmıştır. Kanunla birlikte belediyelerin demokrasi anlayışı güçlendirilmeye çalışılmıştır.³ Postmodern anlayışı ve demokrasi için kavramsallaştırılması ile belediyelerin yapması gereken hizmetler yanında sürekli değişiklik gösteren ihtiyaçların hızlı ve basit bir biçimde eşitlik ilkesinin yerel halk tabanına yayılmasını sağlayarak kent kültürünün alternatif oluşturma ile birleştirilmesi yeni bir bakış açısı oluşturabilecektir.

Karar alma mekanizmaları bu anlayışta etkin rol oynayabileceklerdir. Belediye meclislerinin temsili demokrasi açısından ve belediye encümenlerinin yapısının hem karar hem de yürütme organı⁴ olarak görev yapması açısından ayrı ayrı incelendiğinde, başta kentler olmak üzere ilçe ve beldelerde karar alan ve uygulayan etkin yerel birimlerdir.

Yerel halkın karar verme mekanizmasında söz sahibi olan kişilerle birlikte hareket edebilmeleri, belediyelerin performans esaslı anlayışı, kentlerin gelişimi ve kent kültürü açısından da ayrı bir önem taşımaktadır. Gelişimin, geçmişteki değerlendirmelerle yapılmadığı, geleceği planlamaya yönelik çalışmalarda stratejik davranmayan ve performans değerlendirme⁵ ile kararlarını stratejik bir temele oturtmayan ve performanslarını değerlendirmeyen kurumların başarılı olması beklenir bir sonuç değildir. Belediyelerin kentler için tasarım ve uygulamala-

3 Şengül, 2010:74-75

4 Öztekin, 2005:334-335

5 Erbaşı / Güzel, 2009:38

2 Okur, 2010:483

rında başarı gösterebilmesi için, bilimsel verilerden yararlanması, bu verilerle alternatif oluşturması, alternatifler arasında çok yönlü düşünebilmek ve farklılıklara açık olmakla olanaklıdır.

3. POSTMODERN DEMOKRASİ ANLAYIŞI VE KENT KİMLİĞİNE ETKİLERİ

“Dünya Kenti” ya da “Global Kent” olmak kavramları ile birlikte kentsel çalışmalarda farkındalık oluşturan Herzog bu anlayışı şu şekilde açıklamaktadır: “20. yüzyılın sonu, 21. yüzyılın başlangıcında, kentlerin sadece ulusal kültürün bir ürünü olarak algılanamayacağı ve bununla birlikte dünya sisteminin kentleri derinden etkilediği anlaşılmıştır. Modern teknoloji, mekansallık, ekonomik güçler ve sosyal güçler uluslararası ölçekte akışkan hale gelmiştir. Böyle bir yapı içinde kentin doğası değişmekte ve uluslararası sürecin kentleri etkilediği sürece girilmiş olmaktadır”.⁶ Bu ve buna benzer düşünce yapılarının etkin hale gelmesi ile postmodern demokrasi kavramının kent kimliğine etki eden yönleri de tartışılmaya açılmıştır.

21. yüzyılda kentlerde yaşanan sorunlar kent karşıtı yaklaşımları özellikle “bahçe kentler” ya da “yeni kentler” örneğinde olduğu gibi kenti kırsala doğru taşıma eğilimlerini içeren çalışmalar çoğalmıştır. Bu öneriyi ilk olarak ele alan kişi Howard⁷ “... kentlerin büyümesi bilinçli olarak denetlenmeli, belli nüfusun üzerinde olanlar yakın çevrede oluşturulacak kentlere aktarılmalıdır” ifadesinde de bu yaklaşımı açıklamaktadır. Kent toprakları yerel yönetimler tarafından sıkı denetlenmeli, imar hareketleri yerel yönetimler tarafından geleceğe yönelik olarak planlanmalıdır. Dünyada da hayata geçirilmesi kolay olmayan bu anlayış “kentsel reformlarla” desteklenmeye çalışılmıştır.

6 Topal, 2003:42-43

7 Tekel, 2009: 3

ABD’lerinde Sunnyside, Radburn, Green Belt örnekleri dışında görülmemiştir. Bu anlayışın yaygınlaşmaması bir çözüm odaklı duruma karşı karşıya kalınmadığının da göstergesidir.

Kentler kimlikleri yok olmadan mal ve hizmetin üretildiği ve yerel halkın memnuniyetinin sağlanabildiği yerler olmalıdır. Kent kimliğinin oluşumunda, sosyal gerçeklik postmodern anlayışla ele alınabilir ifadesi geçmişle bağların koparılmaması, sürdürülmesi, fikir üreten yerel halkın farkındalıklarına katkı sağlaması, entelektüel yapının kent bilgi birikimine aktarımının sağlanabilmesi olarak betimlenmektedir. Birey bazlı gelişimin kentlerdeki gelişimle paralellik göstermesi postmodern demokrasi anlayışının tartışmaya açılmasını da gerekli kılabilecektir.⁸

4. KENT KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİNDE POSTMODERN DEMOKRASİ VE FARKLILAŞMA

Yerel yönetimlerin örgüt yapılarını dönüşüme uğratan faktör, mal ve hizmet üretim sürecindeki farkındalıklar ve kültürel değişimdir. Bu değişim sürecinde, bilgi teknolojilerinin ve bunun olanaklı kıldığı yalın üretim ve esnek uzmanlaşmanın rolü dikkat çekmektedir. Kent kültürünün korunması ve değişiminin çağdaş koşullara uygun sürekliliği postmodern demokrasi olarak nitelendirilen demokrasi ötesi anlayış ile özellikle alternatif üretme ve alternatiflere saygı duymak için kentli olarak kabul görenlerin kim ve ne olduğunu yine kentli potansiyellerinin bilinmesinin kent kültürü açısından önemi olarak işaret edilmektedir. Kentlerde kültüre bağlı olarak farklılaşmada, bir taraftan işlevsel dış entegrasyon vurgulanırken, diğer taraftan entegrasyon ile bütünleşmeye açık olmanın etkileri üzerinde durulmakta-

8 Ateş, 2003:311

dır. Bengshir⁹, yerel örgütlerde statü ve pozisyona bakılmaksızın çalışanlar arasında yeni bir ilişkiler ağının oluşumuna alternatif geliştirmek, çalışanlarla yerel halk arasında yeni bağlar kurmanın kent kültürüne olumlu etkilerinin postmodern anlayışla desteklenebileceğini imgelemektedir.

Postmodernizm¹⁰, kültür ve kurumlarla ilişkilerin gelişiminde, kültür ile nesnelleşme bağlantısı ve neticede kurumların ve kültürün uyuşmaması üzerine ilişkilendirmenin örnekleri geliştirebilecek bir anlatı olarak gelişen bir yapıdır.

Yerel birimlerin özellikle kent kültürü içinde yeni ilişki biçimlerinin gelişimi farklılaşmaları da beraberinde getirebilecektir. Bunlar¹¹: Meşruiyet, bu anlayışa ulaşmış bulunan bir yerel yönetim içinde bireyin yaşadığı kente duygusal bağlılığının artması ve yabancılaşmasının zorlaşmasıdır. Yerel yönetimlerin sağladığı yaşam kalitesi ile ilgilidir. Ortaklık anlayışının gelişmesi, özellikle belediye başkanları ve ekibinin buyurucu olmasından çok, çözüm üreten ve halkın içinde olmaktan, halkın yaratıcılığında yararlanmada heyecan duyan yönetici / yönetici ekibinin var olmasıdır. Hesap verme ve toplumun denetimine açık olma, halkın katılım heyecanı yaşadığı, yönetimin şeffaf olduğu, her türlü hesap vermeye açık yönetim anlayışıdır. Değişen hemşehrlik anlayışı, kentlerde kaliteli yaşam, çevreye ve tarihe duyarlı olmak sadece yöneticilerle yaşama geçirilmesi zor olgulardır. Bir kentte kaliteli bir yaşamın oluşturulmasında kuşkusuz yerel yöneticilerin rolü büyüktür ama hemşehrilerin sorumluluğu olmadan sonuç alınması da olası değildir. Postmodern demokrasi, çok aktörlü yönetim anlayışı içinde hemşehrilerin yaratıcı aktif bireyler olmasını önceleyebilecek-

tir. Her bir bireyin ayrı bir değer olması gerçeğinden hareket ederek sonuca ulaşılması gerektiğini imgeleyen bir kavramdır.

Kentlerin istenilen dünya ölçeğinde standartlara uygun olarak gelişiminde, yerel demokrasi ve halkın katılımı G. Parry, G.Moyser ve N.Day'ın "Kamu siyasetlerinin belirlenmesinde ve uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alan ya da iktidar kullanan kurum ve kişilerin aldıkları etkileme amacına yönelik eylemler"¹² katılım açısından, temsille birlikte demokratik ve etkili yönetimin temel unsurları arasında yer almaktadır" ifadeleri kent kültüründeki gelişimin farklılaşma ile beslendiğini de ortaya koymaktadır.

Kültür ve farklılaşma arasındaki ilişkide "İnsan Odaklı" olmak gelişime ve değişime buradan başlamak gerekmektedir. İnsan odaklı kalkınma¹³ politikalarının uygulanabilmesi için, insana yatırım yapılması, bireylerin girişimcilik kapasitelerinin artırılması, sosyal politikalarla kentlilerin desteklenmesi, kentlilerin yapabilirlik kapasitelerinin artırılmasının sağlanması, kent kalkınması için beşeri ve sosyal sermayenin desteklenmesi belediyeler başta olmak üzere tüm yerel birimlerin görevlerinin başında gelmelidir.

Kentlerin hızlı büyümesi ve bu hızlı büyümeden dolayı sorunlar yaşayacağı düşünülen bir kentin nüfusunu başka alanlara yönlendirmek, bazen doğal afetler sonrası yok olan kentleri yeniden inşa etmek, bazen de nüfusu ülke geneline dengeli bir şekilde dağıtmak için, bilinçli bir süreçle sıfırdan bir kentin kurulması sağlanabilir. Buna yeni kent¹⁴ denilmektedir. Yeni kent, her zaman kendinden beklenen işlevi yerine getiremez. Aşırı büyümesinden korkulan kent, yeni kente rağmen büyüyebilir. Doğal afetlerle

9 Ateş, 2003:316

10 Hekman, 2016:173

11 Tekeli, 2003:12-13

12 Şengül, 2007:8-9

13 Kaya/ Şentürk, 2007:414-415

14 Şahin, 2010:11

zarar gören bir kentin yerine kurulan yeni kent, ilgi görmeyebilir ve insanlar yine de eski kentin bulunduğu yere yerleşebilirler. Bütün bu olabilecekler karşısında, kentlerin kültürleri ne denli güçlü ise, kentlerin gelişimi ve kalkınması da o denli güçlü olacaktır.

5. POSTMODERN DEMOKRASİNİN KENT İMAJININ GELİŞİMİNE KATKILARI

Postmodern demokrasi anlayışının kentleri taşımak istediği ve imajlarının değişimi / gelişimine katkıları “Dünya Kenti” olmakla ilgili oluşumu desteklemektedir. Friedman, imaj konusunda dünya kenti olmak için yedi kriter ortaya koymuştur. Bunlar ¹⁵:

- Kentin formunun ve kentin dünya ekonomisi ile eklenme derecesi ve emeğin yeni mekânsal dağılımı sürecinde kente yüklenen fonksiyonlar ve yapısal değişiklikler anahtar rol oynayabilecektir.
- Dünya kentleri arasında kompleks bir mekânsal hiyerarşi ortaya çıkmaktadır.
- Dünya kentlerindeki ekonomik sektörler ve istihdam yapısı bu kentlerin global kontrol fonksiyonlarını yansıtır.
- Dünya kentleri uluslararası sermayenin yoğunlaştığı ve yığıldığı temel alanlardır, düğüm noktalarıdır.
- Dünya kentleri ileri derecede çekim noktalarıdır.
- Dünya kenti formu, endüstriyel kapitalizmin karşıtlıkları olan mekânsal ve sınıfsal kutuplaşmayı içinde barındırır.

- Dünya kentinin büyümesi, o kentin kentsel yönetiminin mali kapasitesini aşan sosyal maliyetler yaratma eğilimi vardır.

Kent imajının gelişiminde tartışılması gereken konulardan biri de “İdeal Kent” kavramıdır. İdeal kent¹⁶ “...kentli haklarını koruyarak, en iyi yaşam koşullarını sağlayarak, halkına iyi bir yaşam biçimi sunarak, değerini orada yaşayan, ziyaret eden, çalışan ve ticaret yapan, eğlence, kültür ve bilgiyi orada arayan ve eğitim görenlerden alarak, birçok sektör ve aktiviteyi (trafik, yaşam, çalışma, dinlenme gereksinimleri) birarada uyum içinde barındıran yaşam yeridir” ifadesi ile tanımlanmıştır. Avrupa Kentsel Şartı'nın tanımı olan “ideal kent” kavramı kent imajı ve bu imajı sadece ulusal sınırlarda değil, uluslararası arenada da taşıyan kentler için postmodern demokrasinin alternatif mal ve hizmet çeşitliliğinin artırılması noktasında ki konulara da yardımcı olabilecektir.

Postmodern demokrasi açısından kent imajının gelişiminde, yerel halk ve çalışanlar bir yatırımdır, farklılıkların kuvvetli yön olarak algılanması ve değerlendirilmesi, yerel halkın mal ve hizmet ihtiyaçlarını belirleme ve uygulamada kendi kendilerini disipline edebilmeleri, çoğulcu söylemin gelişimi kadınların etkinliğinin yerel birimlerde artırılması gibi, eğitimin ömür boyu olduğunun bireylere benimsetilmesi, çözüm üretmek, sonuç odaklı olmak, bilgiyi yaymak ve sorgulayarak sürekli daha iyiyi hedeflemek bunlar arasında sayılabilir.¹⁷

Avrupa'daki ülkelere bakıldığında, kentin ve kültürünün ön planda tutulması bağlamında duyarsız davranmamak, kentlerdeki, ticaret, çevre, mimari, ulaşım, güvenlik, eğitim, sağlık v.b. gibi düzenlemelerin sürekli

¹⁵ Topal, 2003: 45

¹⁶ Kaya/ Şentürk, 2007:52-53.

¹⁷ Ateş, 2003:322

ileriye götürülmesi yerel birimler tarafından sürekli ele alınan konulardandır.¹⁸

Yukarıda sayılan özellikler sadece Avrupa'daki ülkelerin kentleri için değil, dünyanın farklı coğrafyalarındaki ülkeler ve içlerinde barındırdıkları kentler ve kültürleri için de geçerlidir. Örneğin, Finlandiya kentlerin imajı ve gelişimi açısından başarılı çalışmalar yapan ülkelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentle ilgili yerel halkın karar alma süreçlerine katılımı için yoğun çaba harcanmakta ve teşvik edilmektedirler. Yerel halkın faaliyetlerle ilgili alternatifler üretmesi için uğraş verilmekte değişik fikirler kentler için değerlendirmeye alınmaktadır. Belediyede üretilecek mal ve hizmete kent adına yerel halkın nasıl katılabileceği şu şekilde sıralanmıştır¹⁹: Müşteri istekleri, bilgi, halk toplantıları, vatandaş girişimleri, kamuoyu anketleri ve bunların finanse edilmesi. Japonya'da²⁰ da kent imajı önemsenen konular arasındadır. Kentlerde farkındalık oluşturabilmek belediye meclislerinde aldıkları kararlar çerçevesinde modernite ötesi bir anlayışın uygulanması gerektiğini yaptıkları değişikliklerle ortaya koyduklarını da ifade etmektedirler. Kentlerin dünyada tanınması ve tanıtılması için geleneksel öğelerin çağdaş figürlerle birleştirilmesi gerekliliğinin altını çizmektedirler. Japonya geleneksel tarihi kentsel figürlerin modern ve ötesi bir yapılanma ile tekrar bezendiği kentlerin oluşumunda çaba harcayan ülkelerden biridir.

6. SONUÇ

Kent kültürünün korunması ve gelişiminde kent analizlerinin eksiksiz aynı zamanda doğru bilgi ile yapılması alternatif üretebilecek çalışanların ve yerel halkın birlikte hareket etmesi ile başarılabilir bir durumdur. Problem üretmeyen, oluşun sorunları ana-

litik düşünerek çözüm odaklı hale getirebilecek "insan odaklı" bir yapılanmanın yerel birimlerde kapsamlı olarak ele alınmasında yarar bulunmaktadır. Kentlerin gelişiminde sürekli öğrenme ya da yaşam boyu öğrenme prensibi ile kültürel zenginliklerin gelişimi ve tanıtımı sağlanmalıdır. Özellikle kentlerde, belediye başkanları uygulanan stratejileri bilmek değil aynı zamanda benimseyerek yol alan kişiler olmalıdır. Kent stratejileri hazırlandığında hedeflerin sonuçlara ulaşabilecek yapıda olması ve bunların takibinin belediye başkanı ve ekibi tarafından yapılması etkinlik ve işlevselliği arttırabilecektir. Performans değerlendirme yöneticilerle birlikte, çalışanlara uygulanmalı çıkan sonuçlar doğrultusunda yanlış, eksik ve hatalı yönler giderilmeli, iyi /doğru yönler geliştirilmelidir.

Postmodern anlayış ve postmodern demokrasi kavramları, kent kültüründeki çelişkilerin ve bunalımların dağılmasında farkındalık adına etkin olabilecek kavramlar arasında tartışılabilir. Postmodern anlayış çoğu kişi tarafından eleştirel olarak yaklaşılabilir, olamayacağı üzerine tartışmaların olduğu kavramların başında gelmektedir. Böyle düşünce içinde olanların postmodern demokrasi kavramına eleştirel bakması ya da ütöpik olarak algılaması da kaçınılmaz bir gerçekliktir.

Postmodern demokrasi gibi, yenilikçi kavramların gelişimi için; aktif, değişime açık, sürekli eğitim amacını benimsemiş, çözüm odaklı ve multidisipliner çalışmalar yapabilecek bireyler yetiştirebilirsek, yaşadığı kentte ve kent kültürü içinde gelecekte umutlu, yarınlarına mutluluk ve başarı içinde yaklaşan yerel halkın oluşumuna da katkı sağlamış olabiliriz.

KAYNAKÇA

Ateş, Hamza, "Postmodern Toplum, Devlet ve Kamu Yönetimi", Kamu Yönetiminde

18 Şahin, 2010:255

19 Parlak/Ökmen, 2015:118

20 Parlak/Ökmen, 2015:129

Çağdaş Yaklaşımlar” Editör Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Bayram Çoşkun, Seçkin Yayınları, Ankara, 2003.

Erbaşı, Ali / Ali Güzel, “Belediyelerde Performans Esaslı Bütçeleme Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, TODAİ, Ankara, 2009.

Hekman, Susan, Toplumsal Cinsiyet ve Postmodernizm, Çev: Bekir Balkız, Ümit Tatlıcan, Say Yayınları, İstanbul, 2010.

Heywood, Andrew, Siyaset, Çev: Bekir Berat Özipek, Adres Yayınları, Ankara, 2010.

Kaya, Erol / Hulusi Şentürk, Modern Kent Yönetimi –I, Okutan Yayınları, İstanbul, 2007.

Okur, Mehmet Akif, Siyaset, Editör Hamit Emrah Beriş, H. Bahadır Türk, Mustafa Dirik, Çağrı Ergin, Opus Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Öztekin, Ali, Yönetim Bilimi, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2005.

Parlak, Bekir / Mustafa Ökmen, Yerel Yönetimler, Kuram ve Uygulamada, Küresel ve Ulusal, Konular ve Sorunlar, Ekin Yayıncılık,

Bursa, 2015.

Şahin, Yusuf, Kentleşme Politikaları, Murathan Yayınevi, İstanbul, 2010.

Şengül, Ramazan, “Yerel Demokrasiyi Güçlendirme Yolunda Bir Katılım Yönetimi Olarak Kamu Anketi Uygulaması”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:16, Sayı:2, TODAİ, Ankara, 2007.

Şengül, Ramazan, Yerel Yönetimler, Umuttepe Yayıncılık, Kocaeli, 2010.

Tekel, Ayşe, “Planlama Kuramları ve Metropolitan Planlamaya Yansımaları: Türkiye Özelinde Bir Değerlendirme”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, TODAİ, Ankara, 2009.

Tekeli, İlhan, “Siyasal Toplum ile Sivil Toplum Arasında Yerini Belirlemede Olan Yerel Yönetimler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, TODAİ, Ankara, 2003.

Topal, A. Kadir, “Global Kapitalizmde Sermaye Birimi İçin Yeni Mekansal Ölçekler: Dünya Kentleri / Global Kentler”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, TODAİ, Ankara, 2003.

Mahmut ÇOLAK

SGK, Başmüfettiş

TAŞERON KAPSAMINDA ÇALIŞAN ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN BELEDİYE ŞİRKETLERİNE GEÇİŞİ SONRASI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ MEVZUATI GEREĞİ YAPILMASI GEREKENLER-I

1. GİRİŞ

696 sayılı KHK ile belediyelerde taşeron kapsamında çalıştırılan özel güvenlik görevlilerinin belediye şirketlerine geçişi sonrası, belediye ve belediye şirketlerinin özel güvenlik hizmetleri mevzuatı gereği yapılması gereken işlemler, bu çalışmanın ana konusunu oluşturacak olup, makalemizi iki bölüm halinde işleyeceğiz.

2. YASAL DAYANAK VE AÇIKLAMA

10.06.2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun¹ 26 ncı maddesine dayanılarak hazırlanan Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin² “Faaliyet İzni ve Sona Erdirilmesi” başlıklı 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre;

1 26.06.2004 tarih ve 25504 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2 07.10.2004 tarih ve 25606 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

“(Ek fıkra: RG-28.03.2018-30374) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 20 nci maddesi kapsamında bulunan idarelerin özel güvenlik hizmetlerini gören bu idarelere ait şirketlerin faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olması zorunluluğu yoktur. Bu şirketler bu kapsamdaki faaliyetlerini ayrı bir bölüm altında yürütür. Özel güvenlik alanında istihdam edilen özel güvenlik görevlisi sayısının on kişiyi geçmemesi halinde özel güvenlik bölümü yöneticisinde en az lise mezunu olma şartı aranır. Kanunda belirtilen özel güvenlik temel eğitim şartı sadece bu bölümde görevli olan yöneticiler hakkında uygulanır. Bu şirketler kendi kurumları dışındaki kişi, kurum veya kuruluşa özel güvenlik hizmeti veremezler. Bu şirketler hakkında, bu fıkroda belirtilen istisnalar dışında, Kanunda ve bu Yönetmelikte yer alan tüm hükümler uygulanır.”

28 Mart 2018 tarihinde yapılan düzenlemede;

- Belediyelerde özel güvenlik görevlilerinin çalıştırılması nedeniyle belediye şirketlerinin faaliyet alanının özellikle koruma ve güvenlik hizmeti olma zorunluluğunun olmadığı,
- Söz konusu faaliyetin ayrı bir bölüm altında yürütülebileceği,
- Özel güvenlik görevlisi sayısının 10 kişiye kadar olması durumunda özel güvenlik bölümü yöneticisinin lise mezunu olmasının yeterli olduğu,³
- Özel güvenlik temel eğitim şartının bu yöneticiler hakkında aranacağı,
- Belediye şirketinin dışarıya özel güvenlik hizmeti veremeyeceği,
- Bu istisnalar dışında 5188 sayılı Kanun ve bu Kanun gereğince yayımlanan Yönetmelik hükümlerinin tamamının uygulanacağı,

belirtmiştir.

3. FAALİYET İZİNİ

Belediye şirketi, koruma ve güvenlik hizmeti verebilmek için İçişleri Bakanlığından **faaliyet izni alır**.

Özel güvenlik faaliyet izni için İçişleri Bakanlığında yapılacak başvurulara aşağıdaki belgelerden birer suret eklenir:

- Şirketin ana sözleşmesinin yayımlandığı ticaret sicili gazetesinden bir örnek,
- Hisse sahipleri ve yöneticilerin T.C. Kimlik Numarası ve imza sirküleri,
- Şirketi temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- Yöneticilerin dört yıllık yükseköğretim mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya diploma yerine geçen belge,

- Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitimi sertifikası.

4. KORUMA VE GÜVENLİK PLANLARI

Belediye şirketleri, güvenlik hizmeti verecekleri tesis ve alanlara ilişkin koruma ve güvenlik planlarının bir örneğini 30 gün içerisinde valiliğe verir. Valilik, koruma ve güvenlik planlarında değişiklik yapılmasını veya plandaki yetersizliklerin 30 gün içerisinde giderilmesini isteyebilir.

5. MÜLKİ İDARE AMİRLERİNİN YETKİSİ

Mülki idare amirleri, özel güvenlik uygulamasını ve özel güvenlik tedbirlerini halkın can ve mal güvenliğinin ve kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla denetlemeye, özel güvenlik görevlilerinin yetkisini aşan uygulamaları kaldırmaya ve alınan güvenlik tedbirlerinin değiştirilmesini veya ilave tedbirler alınmasını istemeye yetkilidir.

Spor müsabakalarında güvenliğin sağlanmasıyla ilgili olarak, 28.04.2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun il ve ilçe spor güvenlik kurullarına tanıdığı yetkiler saklıdır.

Özel güvenlik görevlileri ve yöneticileri görev alanları içerisinde genel güvenliğin ve kamu düzeninin bozulduğu hallerde durumu derhal genel kolluğa bildirir.

Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu takdirde özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülki idare amirinin ve genel kol-

³ Özel güvenlik görevlisi sayısının 10 kişiye geçmesi halinde özel güvenlik bölümü yöneticisinin "ön lisans mezunu" olma şartı bulunmaktadır.

luk amirinin emirlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

6. ÖNLEYİCİ ARAMA YAPILMASI

Görev alanında, can ve mal güvenliğinin ve kamu düzenin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, taşınması veya bulundurulması yasaklanmış her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilmesi amacıyla detektörle, x-ray cihazından geçirerek gerektiğinde üst araması yapılabilir.

Kamuya açık alanlarda üst araması, 01.06.2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır. Bu alanlarda özel güvenlik görevlilerince yapılacak üst araması genel kolluğun gözetim ve denetiminde yapılır. Arama sırasında yakalanan kişiler veya el konulan madde ve cisimler, yasal işlemi yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edilir.

Arama kişinin aynı cinsiyetindeki görevli tarafından yapılır.

7. TABİİ AFET HALLERİNDE YARDIM YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Özel güvenlik görevlileri, görev alanı içerisinde meydana gelebilecek yangın, deprem ve sel gibi tabii afetlerde arama ve kurtarma görevlilerine yardımcı olmakla yükümlüdür.

8. SUÇA EL KOYMA

Özel güvenlik birimleri ve görevlileri, görev alanında bir suçla karşılaştığında suç el koymak, suçun devamını önlemek, sanığı tespit ve yakalama ile olay yerini ve suç delillerini muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir. Bunlar genel kolluğun olaya el koymasından itibaren araştırma ve delil toplama faaliyetine genel kolluğun talebi halinde yardımcı olur.

9. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİSİ ÇALIŞMA İZİNİ

Özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilecekler ile hakkında valilikçe güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması yapılır. Soruşturma sonucu olumlu olanlara, özel güvenlik temel eğitimini başarıyla bitirmiş olmak şartıyla, valilikçe çalışma izni verilir. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması 1 ay içinde tamamlanır. Güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması her kimlik verilmesi veya ihtiyaç duyulması halinde yenilenir.

Özel güvenlik görevlisi çalışma izni için yapılacak başvurulara aşağıdaki belgeler eklenir.

- T.C. Kimlik Numarası,
- Dört adet vesikalık fotoğraf,
- Özel güvenlik temel eğitimi sertifikası.
- Temel eğitimden muaf olanlar için sağlık raporu ve öğrenim durumunu gösterir belge.

Başvuru sahiplerinden, haklarında yapılacak güvenlik soruşturması olumlu olanlara, **ruhsat harcını**⁴yatırdıkları takdirde, Özel Güvenlik Görevlisi Kimlik Kartı verilir.

Güvenlik soruşturması özel güvenlik eğitimi devam ederken de yaptırılabilir. Bu takdirde başvuru sırasında özel güvenlik temel eğitimi sertifikası istenmez.

Silahsız olarak görev yapacak özel güvenlik görevlileri hakkında sadece arşiv araştırması yapılır.

Yükseköğretim kurumlarının güvenlikle ilgili fakülte ve meslek yüksekokullarından

4 Ruhsat harçlarına ilişkin miktarlar her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranına göre artırılır. Özel güvenlik görevlilerine çalışma izni verilmesi için ruhsat harcı alınır ve bu harç mal sandığına yatırılır.

mezun olanlar ile fakülte veya meslek yüksekullarının güvenlikle ilgili bölümlerinden mezun olanlarda silah eğitimi dışında özel güvenlik temel eğitimi şartı aranmaz.

Özel güvenlik görevlisi ve yönetici olacıklar hakkında yapılan güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması temel eğitim sertifikasının düzenlendiği tarihten itibaren her 5 yılda bir yenilenir. Özel güvenlik görevlilerinde ve yöneticilerde aranan şartlardan herhangi birisinin kaybedildiğinin tespiti halinde kimlik kartı ve çalışma izni İçişleri Bakanlığınca/valiliklerce iptal edilir.

Özel güvenlik görevlisi çalışma izni verilebilmesi için;

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Silahsız olarak görev yapacaklar için en az 8 yıllık ilköğretim veya ortaokul; silahlı olarak görev yapacaklar için en az lise veya dengi okul mezunu olmak,
- 18 yaşını doldurmuş olmak,
- 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş veya hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş olsa bile;

1) Kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmamak.

2) Affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, özel hayata ve hayatın gizli alanına ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde suçları, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı

değerlerini aklama, kaçakçılık ve fuhuş suçlarından mahkûm olmamak.

3) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, özel hayata ve hayatın gizli alanına, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile uyuşturucu veya uyarıcı madde suçlarından dolayı hakkında devam etmekte olan bir soruşturma veya kovuşturma bulunmamak,

- Görevin yapılmasına engel olabilecek vücut ve akıl hastalığı ile engelli bulunmamak,
- Özel güvenlik temel eğitimini başarıyla tamamlamış olmak,
- Güvenlik soruşturması olumlu olmak,⁵
- Aşağıda belirtilen hususları kapsayacak şekilde, bir hastaneden veya yeterli bir sağlık kuruluşundan alınan “özel güvenlik görevlisi olur” ibareli sağlık raporu ibraz etmek

a) Psikiyatri: Psikiyatrik bir hastalık veya kişilik bozukluğu (Psikopati); alkol ve uyuşturucu bağımlılığı olmamak.

b) Nöroloji: Özel güvenlik hizmetini yerine getirmesine engel teşkil edebilecek nörolojik rahatsızlığı olmamak.

c) Göz: Körlük veya gece körlüğü olmamak.

d) Kulak Burun Boğaz (KBB): Özel güvenlik hizmetini yapmasını engel teşkil edebilecek işitme kaybı olmamak.

Terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara iltisakı veya irtibatı olduğu tespit edilen kişiler, özel güvenlik

⁵ Yapılan güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması sonucunda şartları haiz olmayan kişilerin özel güvenlik hizmetleri alanında faaliyette bulunmalarında izin verilmeyecektir (Emniyet Genel Müdürlüğü, 18.01.2017-63246-6 tarih sayılı yazı).

alanında faaliyet yürüten birimlerde çalışamazlar.

10. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN BİLDİRİLMESİ

Belediye şirketlerince, istihdam edilen (göreve başlayan) veya herhangi bir sebeple görevinden ayrılan özel güvenlik görevlileri 15 gün içinde valiliğe bildirilir.

11. KİMLİK KARTLARI

Özel güvenlik yöneticisine/görevlilerine İçişleri Bakanlığınca/valiliklerce verilen kimlik kartında yöneticinin/görevlinin adı ve soyadı ile yönetici veya silahlı ya da silahsız olduğu belirtilir. Özel güvenlik görevlileri kimlik kartını görev alanı ve süresi içerisinde herkes tarafından görülebilecek şekilde yakasında taşır. Kimliğin kaybedilmesi halinde işveren durumu derhal İçişleri Bakanlığına/valiliklere bildirir.

Üzerinde kimlik kartı olmayan özel güvenlik görevlileri yetkilerini kullanamazlar.

Kimlik kartları, her 5 yılda bir yenilenecek güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucunun olumlu olması ve özel güvenlik yenileme eğitim sertifikasının ibrazı halinde ruhsat harcı alınmaksızın temel eğitim sertifikası alanlar için sertifikanın düzenlendiği tarih esas alınarak her 5 yılda bir yeniden düzenlenir.

Özel güvenlik kimlik kartları, valiliklerce elektronik sistemle gönderilen bilgiler esas alınarak Emniyet Genel Müdürlüğünce düzenlenebileceği gibi İçişleri Bakanlığınca uygun görülecek kamu kurum veya kuruluşları ile kanunla kurulan tüzel kişilere de yaptırılabilir. Kimlik kartlarının bedeli ve basımına ilişkin esaslar İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

Kartlar, kimlik kartı sahibinin Nüfus Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Adres Kayıt Sisteminde kayıtlı adresine veya şah-

sın beyan edeceği adrese posta aracılığı ile gönderilir ve kendisine, belirlediği bir kişiye veya kanuni vekiline teslim edilir.

12. ÜNİFORMA VE TEÇHİZAT

Özel güvenlik görevlileri görev alanı içinde ve süresince üniforma giyerler. Görevin ve işyerinin özelliği nedeniyle gerekli görülen hallerde sivil kıyafetle görev yapılmasına komisyon izin verebilir.

Özel güvenlik görevlilerinin giyeceği üniforma ve üniformayı tamamlayan diğer unsurlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ve genel kolluk kuvvetleri ile kanunlarla kurulan özel kolluk kuvvetlerinde kullanılan renkte, biçim ve motifte olamaz. Üniforma ve üniformayı tamamlayan unsurlar ve teçhizat özel güvenlik birimlerince belirlendikten sonra, Komisyonun⁶ onayına sunulur. Üniformada belediye şirketini tanıtıcı isim, işaret veya logo bulunur. Belediye şirketlerince kullanılacak üniforma ve üniformayı tamamlayan unsurlar ile teçhizat İçişleri Bakanlığınca onaylanır.

Özel güvenlik görevlileri gece görevinde, spor müsabakalarında, konser ve sahne gösterilerinde üniformanın üzerine, arkasında ışığı yansıtan Yönetmelik ekindeki Ek-4/A ve Ek-4/B'de gösterilen "ÖZEL GÜVENLİK" ibaresi yazılı yelege giyerler.

13. ALARM MERKEZLERİ

Alarm izleme merkezi kurma ve işletme için yeterlilik belgesi valiliklerce verilir. Yeterlilik belgesi için valiliğe yapılacak başvuruya aşağıdaki belgelerden birer suret eklenir.

- Kurucu ve yöneticilerin T.C. Kimlik Numarası,

⁶ Her ilde vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı ve sanayi odası başkanlığı temsilcilerinden oluşan özel güvenlik komisyonu.

- Yöneticilerin dört yıllık yükseköğretim mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya denk belge aslı veya İçişleri Bakanlığına / valiliklerce onaylı sureti.
- Alarm izleme merkezini temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitim sertifikası (genel kolluk birimlerinde daha önce çalışmış olanlardan buna ilişkin belge),
- Alarm izleme merkezinde kullanılacak teknik teçhizatın amaca elverişliliğine ilişkin taahhütname.

Bilgi ve belgelerin incelenmesinden sonra gerekli şartları taşıdığı anlaşılan alarm izleme merkezlerinin kurucu ve yöneticileri hakkında güvenlik soruşturması yaptırılır.

Soruşturma sonuçlarının olumlu olması halinde, Alarm İzleme Merkezi Kurma ve İşletme Yeterlilik Belgesi düzenlenir.

Alarm izleme merkezleri, alarm sistemleri aracılığıyla sürekli olarak yapılan izleme sırasında gelen ihbarları değerlendirir ve teknik bakımdan doğrulanan ihbarları sorumluluk bölgesindeki genel kolluğa en kısa zamanda bildirir.

14. SİLAHLARIN BULUNDURMA VE TAŞIMA İZİNİ VERİLMESİ

Koruma ve güvenliğin sağlanabilmesi için fiziki önlemlere ve güvenlik cihazlarına öncelik verilir. Komisyon, orantılılık ilkesine uygun olarak canlılar üzerinde kalıcı etkisi olmayan kimyasalların kullanılmasına izin verebilir. Görevin niteliği gereği bu tedbirlerin yeterli olmayacağını anlaşılması halinde, 10.07.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanuna göre ruhsatlandırılması mümkün olan yarı otomatik tabancaların ve

11.09.1981 tarihli ve 2521 sayılı Kanun kapsamına giren av silahlarının bulundurulmasına ve taşınmasına Komisyonca karar verilir. Bu silahların sayısı ve niteliği Komisyon kararında belirtilir.

Görev alanında ateşli silah taşıyacak özel güvenlik görevlilerinde, 6136 sayılı Kanun ve bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikte belirtilen şartlar aranır.

15. SİLAHLARIN TEMİNİ

Komisyonun kararı üzerine, özel güvenlik izni verilen kişi veya tesise valilikçe ateşli silah alma yetkisi verilir. Ateşli silahlar, özel güvenlik birimlerinin fazla silahlarından, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç fazlası, standart dışı, zor alım yoluyla ele geçen silahlarından, Makine Kimya Endüstrisi Kurumundan veya genel hükümlere göre temin edilir. Ateşli silahların, bunların fişek ve tesisatlarının özel oda, kasa veya demir kuşaklı ve takviye kilitli dolaplarda muhafaza edilmesi zorunludur. Bunların muhafazasından özel güvenlik izni verilen kişi veya kuruluş yetkilileri sorumludur.

16. TABANCA DIŞINDAKİ SİLAHLAR

Görevin niteliği uzun namlulu silah bulundurmaya ve taşımaya gerektiriyorsa, uzun namlulu silahın niteliği ve sayısı komisyonun kararı ve valinin onayı ile tayin edilir.

17. SİLAHLARIN KAYDI

Bulundurulmasına ve taşınmasına izin verilen her türlü ateşli silah, komisyonca "Silah Bulundurma Kayıt Defteri"ne işlenir.

Ateşli silahlar, özel güvenlik izni verilen kişi veya kuruluş tarafından, "Silah Demirbaş Defteri"ne de kaydedilir. Görev alanında muhafaza edilen ateşli silahlar, özel güvenlik görevlilerine sayfası yöneticiler tarafından onaylı "Devir Teslim ve Rapor Defteri"ne

imza karşılığı devir teslim edilir. Özel güvenlik görevlileri, ateşli silahları Kanunda belirtilen istisnalar dışında görev alanı dışına çıkaramaz.

18. TAŞIMA VE BULUNDURMA BELGESİ

Her ateşli silah için Özel Güvenlik Silah Taşıma/Bulundurma Belgesi düzenlenir. Silahla görev yapacak özel güvenlik görevlisi, kimlik kartı ile beraber bu belgeyi taşır. Kişi koruma ile para ve değerli eşya nakli yapacak özel güvenlik görevlisi ise görev belgesini de beraberinde bulundurur.

19. FİŞEK TEMİNİ VE NAKLİ

Bulundurulmasına ve taşınmasına izin verilen her silah için 25 adet fişek alınmasına izin verilir. Fişek miktarı Komisyonun kararı ve valinin onayı ile görev yeri ve niteliğine göre arttırılabilir. Görev nedeniyle sarf edilen ve miktarı bir tutanakla tespit edilen eksik fişeklerin tamamlanmasına izin verilir.

Ateşli silah eğitiminde kullanılacak fişekler bu sınırlamaya tabi değildir. Programlı eğitimleri dışında personeline atış eğitimi yaptıracak kişi ve kuruluşlara talepte bulunmaları halinde fişek almalarına genel kollukça izin verilir.

Özel güvenlik görevlilerinin silah eğitimleri için eğitime başlamadan önce ilgili kişi, kurum ve kuruluşun talebi doğrultusunda eğitim kurumunun yöneticisi/yöneticileri

de müteselsilen sorumlu olacak şekilde silah taşıma yetkisini haiz, kurum tarafından görevlendirilecek ve valiliğin uygun gördüğü kişiye kursiyer sayısı oranında silahların ve mermilerin nakline izin verilebilir. Özel güvenlik hizmetlerinde kullanılan ve nakli gereken silah ve fişeklerin de silah taşıma yetkisini haiz valiliğin uygun gördüğü kişi tarafından nakledilmesine izin verilebilir.

20. SİLAH VE FİŞEKLERİN DEVRİ

Özel güvenlik izni veya silah bulundurma ve taşıma izni iptal edilen veya ihtiyaç fazlası bildiriminde bulunan kişi ve kuruluşlara ait silah ve fişekler genel hükümlere göre devredilir. 6 ay içinde devir gerçekleştirilmez ise, takip eden 2 ay içerisinde silahın ait olduğu kişi veya kurum 6136 sayılı Kanuna göre ruhsat başvurusunda bulunmak zorundadır. Süresi içerisinde ruhsatlandırılmayan silahlar müsadere edilmek üzere adli makamlara intikal ettirilir.

Tüfekler ve tam otomatik tabancalar devredilebilir veya genel kolluk kuruluşlarına başırlanabilir ya da imha edilmek üzere valilikçe Makine Kimya Endüstrisi Kurumuna verilir.

Devredilecek, hibe ya da imha edilecek veya satılacak silahlar için Bölge Kriminal Polis Laboratuvarlarından ekspertiz raporu aldırılır.

Gelecek sayıda devam edecek.

Cavit KUŞGÖZ*Maliye Uzmanı**(Eski Milli Emlak Kontrolörü)*

KIYILARDA TESİS EDİLEN İRTİFAK HAKKI VE KULLANMA İZİNİ BEDELLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. GİRİŞ

Dünya ülkelerinin son dönemlerde ticaret ilişkileri yoğunlaşmakta ve ticaretin gelişmesi ile deniz yolu taşımacılığı sektörü önem kazanmaktadır. Deniz yolu taşımacılığının temel noktası ise limancılık faaliyetleridir. Türkiye 8333 km uzunluğunda kıyı şeridinde sahiptir ve 172 adet limanı bulunmaktadır. Türkiye'de limanlar, Kamu Limanları, Belediye Limanları ve Özel Limanlar şeklinde yönetilmektedir. Dünya ülkeleri arasında ticaretin gelişmesi ile birlikte limancılık sektörü de gelişmektedir. Limancılık sektörünün en önemli konularından biri ise yer seçimi ve bu yerin kullanım bedelidir.

Kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan alanlardır. Türk Medeni Kanununun 715 inci maddesinde de sahipsiz ve yararlı kamuya ait malların Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilmiş, aksi ispatlanmadıkça kamuya ait suların kimse'nin mülkiyetinde olmadığı ve hiçbir şekilde özel mülkiyete konu olamayacağı vurgulanmıştır. Yine Kadastro Kanununun 16/c maddesinde deniz, nehir, göl gibi genel sular

Devletin hüküm ve tasarrufu altında sayılmıştır. 178 sayılı KHK ile Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan kıyıların idare yetki ve yönetimi Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Kıyıların kullanımları ile söz konusu kıyı işgallerinde kullanıcıların ve işgücülerin kullanım bedeli ödemeleri gerekmektedir. Bu kullanımların bedel tespit ve takdirlerini Maliye Bakanlığı adına Milli Emlak Genel Müdürlüğü yerine getirmektedir. Kıyılar ve deniz yüzeyleri özel mülkiyete tabi olmadığından satış işlemleri mümkün değildir. Bu alanlar yine tapuda tescilli bir alan olmaması sebebiyle irtifak hakkı tesis edilmesi de söz konusu olmamaktadır. Hal böyle iken, Medeni Kanunda ayrıca tanımlanmamış olsa da Maliye Bakanlığı, kullanma izni adı altında bir idari düzenleme ile kıyıların kullanımına imkân sağlamıştır.

Kıyılarda kiralama ve kullanma izni vb. işlemlerde Milli Emlak Genel Müdürlüğü tekel konumunda bulunmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan kıyılara ilişkin kiralama veya kullanma iznine yönelik bilgili ve çok sayıda alıcı ve satıcının bir araya gel-

diği herhangi bir piyasa oluşmamıştır. Fiziki yapıları gereği de genellikle bu alanların müstakil kullanımı mümkün olmamakta, üzerinde tesis edilecek kullanma izinleri çoğunlukla doğrudan veya pazarlık usulü ile ihale edilmektedir. Bu durum bu tip taşıma-azların rayiç bedellerinin tespitini güçleştirmektedir. Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından daha önce verilen yerlerdeki bedeller, daha sonra verilecek olan yerler için emsal alınarak bedel belirlenmekte dolayısıyla temelde rasyonel bir değerlendirme yapılamamaktadır. Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen kıyı kullanım bedellerinin tespitlerinde, bedeli hangi hususların etkileyeceği bu makalemizin konusunu oluşturmaktadır.

2. KISACA TÜRKİYEDEKİ LİMANCILIK FALİYETLERİ

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili 8333 km kıyı şeridine sahip 172 adet limanı bulunan ve deniz taşımacılığı potansiyeli yüksek olan bir ülkedir. Bir yarımada ülkesi olan Türkiye, Avrupa, Orta Asya ve Ortadoğu arasında doğal bir köprü olma konumu ile taşımacılık yönünden büyük bir potansiyele sahiptir. Türkiye üç kıtanın geçiş yollarında olan coğrafi konumu nedeniyle; Cebelitarık Boğazı ile Atlas Okyanusu'na, Süveyş Kanalı ile Arap Yarımadası ve Hint Okyanusu'na, Türk Boğazlarının Karadeniz-Akdeniz bağlantılarıyla Avrasya ve Uzakdoğu'ya uzanan bir ulaşım ağının odak noktasındadır. Ancak, henüz deniz ticaretindeki ve özellikle limancılık sektöründeki mevcut potansiyelini tam olarak kullanamamaktadır¹.

Limanlar ticarete konu olan malların ekonomiyeye giriş çıkışı yaptığı üsler olarak ifade edilebilir. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de taşımacılığın büyük bir bölümü halen en ekonomik sistem olan denizyolu ile gerçekleştirilmektedir. Taşıma zincirinin

deniz ayağını oluşturan limanların da ülke ekonomisinin gelişmesindeki önemli rolü dikkate alındığında, hizmetlerin en iyi şekilde yapılması, AB'ye entegrasyon sürecinde kısa ve uzun vadeli tüm önlemlerin alınması ile mümkün olacaktır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de limancılık sektörü çok dinamik bir sektördür. Dünya ekonomisindeki gelişmeler, mal ve hizmet ticaretini doğrudan etkilemekte ve özellikle mal ticaretindeki beklentiler en önemli ulaştırma altyapıları olan limanların yatırım planlarını etkilemektedir. Mal ve hizmet ticaretine ilişkin beklentilerin orta ve uzun vadede artması liman yatırımlarının hızlanmasına yol açtığı gibi, bu beklentilerin azalması yatırımların ertelenmesine neden olabilmektedir.

Türkiye limanları, Doğu Akdeniz ve Karadeniz denizcilik hatlarında stratejik konumda yer almakta, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney yönlü uluslararası ulaştırma koridorlarının kesişim noktasında bulunmaktadır. Buldukları avantajlı konum ile aktarma/transit yükleri çekebilecek özelliktedirler. Türkiye'nin her bir bölgesinde bulunan limanlar farklı ulaştırma ağlarına hizmet verebilecek konumda yer almaktadır. Akdeniz ve Ege Bölgesi'ndeki limanlar, kısa sapma mesafeleri ile Akdeniz'den geçen Asya-Avrupa ana denizcilik hattının yüklerini çekebilecek konumda yer almaktadır.

3. İRTİFAK HAKKI VE KULLANMA İZİNİ KAVRAMLARI

İrtifak hakkı; sahibine, konusunu oluşturan eşyaya ilişkin olarak kullanma, yararlanma veya hem kullanma hem yararlanma yetkisi veren ya da malikin mülkiyet hakkından kaynaklanan yetkilerinden bir kısmını kullanmaktan kaçınmasını gerektiren bir aynı haktır². Aynı hak ise bir eşya üzerinde

1 Deniz Ticareti 2015 İstatistikleri, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, 2015

2 Ayan Mehmet, Eşya Hukuku III, Mimoso Yayınları, Konya, 2012, s. 243

sahibine tam bir hâkimiyet yetkisi veren bir haktır³. Aynı hakka en iyi örnek Mülkiyet hakkıdır. Yani bir taşınmazı mülk edinen kişi o taşınmazı dilediği gibi tasarruf etme hakkına sahiptir. Dilediği gibi söyleminden kasıt, kişinin mülkiyetinde olan taşınmazdan faydalanabilmesi, yararlanabilmesi ve tasarruf edebilmesidir. Biraz daha basitleştirecek olursak, kişi kendisine ait olan bir taşınmazı kiraya verebilir, üzerinde irtifak hakkı tesis edebilir veya kendisi tasarrufta bulunabilir. İrtifak hakkı, bir aynı haktır fakat irtifak hakkı sahibine sınırlı bir kullanım hakkı tanır. İrtifak hakkı sahibinin (hak lehdarı), taşınmazı sadece kullanma veya yararlanma hakkı bulunmaktadır. Bir taşınmaz üzerinde en geniş hakkı veren hak, mülkiyet hakkıdır. Kişi mülkiyet hakkına sahip olduğu bir taşınmazı, bir başkasının kullanımına, faydalanmasına bırakabilir. Bu kişinin mülkiyet hakkına zarar vermez. Mülkiyet hakkı sahibinin taşınmazını, bir başkası adına yararlanmaya, faydalanmaya ya da bazı haklarından vazgeçerek bir başkasına bırakması halinde sınırlı bir aynı hak doğmuş olur.

Kullanma izni, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerler üzerinde kişiler lehine İdarece verilen izin olarak tanımlanmaktadır⁴. Kullanma izni kavramı yasal düzenlemelerde yer almamaktadır. Kullanma izni kavramına sadece Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelikte bahsedilmiştir. İrtifak hakkı, mülkiyete sahip olan özel kişi, tüzel kişi veya kamu kurumları tarafından verilebilirken, kullanma izni ise sadece Hazine (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) tarafından verilebilmektedir. Devletin Hüküm ve Tasarruf Altında bulunan yerlerden kasıt her türlü sular denizler, göller, akarsular vb. ile ziraata elverişli olmayan yerler, kayalar, tepeler, dağlar, onlardan çı-

kan kaynaklar kimsenin mülkiyetinde olmayan sahipsiz yerlerdir ve Devlet dahi bu gibi yerlerin maliki değildir⁵. Bu alanlar tapuda tescile tabi olmayan alanlardır. Mülkiyeti bulunmayan bu alanların üzerinde irtifak hakkı tesis edilemeyeceğinden, Hazine tarafından kullanma izni adıyla bir kavram geliştirilmiştir. Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan dağlar, tepeler, ziraata elverişli olmayan yerler imar ve ihya edilmesi halinde mülkiyet oluşturulup irtifak hakkına konu edilebilirken deniz, akarsu, göl ve kıyılarda bu mümkün değildir. Kullanma izninin verileceği alanları örnekeleyecek olursak, deniz yüzeyinde dolgu alanları, iskeleler, deniz dibi boru hatları, deniz yüzeyi dolfen, şamandıra, liman sahaları örnek olarak gösterilebilir. Kırsacı devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanlarda mülkiyet oluşmadığından kullanma izni kavramı geliştirilerek buraların tasarruf edilme imkânı getirilmiştir.

4. KIYI KULLANIMLARINDA İRTİFAK HAKKI VE KULLANMA İZİNİ BEDELLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

4.1. Demir Yolu Hattı

Deniz yolu ile getirilen ürünlerin dağıtımını kara yolu ya da demir yolu ile sağlanmaktadır. Kara yolu ile taşımacılık neredeyse tüm limanlarda kullanılırken, demir yolu ile taşımacılık ise her yerde bulunmamaktadır. Bundan dolayı kıyılarda kullanma izni ve irtifak hakkı bedeli belirlenirken, kurulacak olan kıyı yapısı bölgesinde demir yolu hattının olması o alanı çok daha değerli kılar. Bazı liman sahalarında bu demir yolu ulaşımı, limanın iç kısımlarına kadar girebilmektedir. Bu durum ise limancılık faaliyetlerinde taşıma maliyetlerinin azalmasına olanak sağlayacaktır. Demir yolu hattının, liman sahalarında bulunması durumunda, bu husus, o yerin kullanma izni ve irtifak bedellerine yansımaktadır.

3 Bilgin Ahmet, İslam Hukukunda İrtifak Haklarının Mahiyeti, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, sayı 5, Diyarbakır, 1992

4 Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik

5 Sönmez M. Tului, Osmanlıdan Günümüze Toprak Mülkiyeti Açıklamalı Sözlük, Yayın Evi A.Ş., Ankara, 1998, s. 26

Yukarıda demir yolu hatlarının faal olduğu limancılık faaliyetleri yapılan iller gösterilmiştir. Demir yolu hatlarının olması o ilde konuşlanan limanların kullanma izni ve irtifak hakkı bedellerine olumlu bir etki yapmaktadır. Örneğin, Mersin İlinin limanlarında demir yolu faal olup Adana'da bulunan limanlarda demir yolu hattı bulunmamaktadır. Buradan hareketle, Mersin'de bulunan limanların kullanma izni ve irtifak hakkı bedelinin, Adana İlinde tesis edilecek irtifak hakkı ve kullanma izni bedellerinden yüksek olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

4.2. Hinterland

Hinterland, limancılık tesislerinin arka kısımlarının büyüklüğü, hareketliliği ve canlılığı olarak tanımlanabilir. Hinterlandı geniş olan liman bölgelerin ithalat ve ihracat oranları yüksek olmaktadır. İstanbul, Kocaeli ve İzmir illerinin hinterlandı çok geniş olup bu alanları Mersin ve Samsun takip etmektedir. Bir limanın hinterlandı, o ilin ve bulunduğu çevre illerinin konumuna, büyüklüğüne, nüfus oranlarına, bölgenin sanayi alanlarının yoğunluğuna bağlıdır. Hinterlandı geniş ve büyük olan limanların elleçleme kapasiteleri de yüksek olmaktadır. Aynı zamanda ulaşımı rahat ve hızlı gerçekleştirerek çok yönlü bir taşımacılık sağlayabilmektedir.

Bir limanın hinterlandı tespit edilirken genellikle eşit taşıma maliyetleri, eşit uzaklıklar, eşit zaman, limanlar arası analizler gibi rekabetçi unsurlar dikkate alınır. Sıkça kullanılan veriler, ithalat ve ihracat istatistikleri, taşınan malın çıkışı ve nihai varış yerleri, taşıma maliyeti, taşıma süresi, liman maliyetleri, rakip liman ve ulaştırma alternatifleri, çeşitli hinterland değişimleri ya da dinamikleri, gelir dağılımı, nüfus dağılımı, bölgenin ekonomik büyüme oranı, ara nakliyecileri yapan rejimlerin analizi (demiryolu, karayolu v.b.) yük akışı ve kapasitesi gibi sıralanabilir.

Türkiye'nin en geniş hinterlandına sahip limanları İzmir ilindedir. İzmir ilinin Ege Bölgesinde yer alması, Marmara ve Akdeniz bölgesine ulaşım ağının büyük ve geniş olması sebebiyle İzmir ilinde tesis edilecek kullanma izni ve irtifak hakkı işlemlerinde bedeller yüksek olması muhtemeldir. Sonuç olarak hinterland, kullanma izni ve irtifak işlemlerinde bedeli etkileyen önemli unsurlardan biridir.

4.3. Fiziksel Durum

Nasıl ki, bir taşınmazın fiziksel özellikleri (eğim, geometrik şekil, vd.) taşınmazın değerini doğrudan etkiliyor ise aynı şekilde bir kıyıya yapılacak liman sahalarının kullanım

bedellerini de fiziksel durum etkiler. Fiziksel durum, kıyı tesisinin yapılacağı alanın yapısal durumudur. Bir kıyı alanında limancılık faaliyetinin yapılabilmesi için kara alanı, deniz seviyesinde olması gerekmektedir. Şayet kıyı tesisinin yapılacağı alan deniz seviyesinde değil ise o karasal alanın deniz seviyesine getirilmesi gerekmektedir. Örneğin, kayalıkların, falezlerin ve eğimin olduğu kıyılarda, alanın deniz seviyesine getirilmesi bir maliyet oluşturur. Böyle bir maliyetle karşılaşılması, kıyı alanının kullanma izni ve irtifak hakkı bedelini doğrudan etkileyecektir. Bazı durumlarda bu maliyetler çok fazla olup katlanılması mümkün olmamaktadır.

Liman sahasının yeri belirlenirken fiziksel durum kapsamında yine taşınmazın deprem kuşağı alanında olup olmadığı, deniz dibi derinlikleri, dalga boyu oranları da önemlidir. Şayet bir liman tesisi kurulacak alanda dalga boyu ve miktarı fazla ise o bölgeyi dalgakıranlar ile korunaklı hale getirmek gerekmektedir ki, bu maliyeti artırır. Yine yeterli deniz dibi derinliği bulunmuyor ise deniz dibi derinliğinin sağlanması için sondaj ve kazı işlemleri gerçekleşmesi gerekir ki, yine bu husus da maliyetleri artırır.

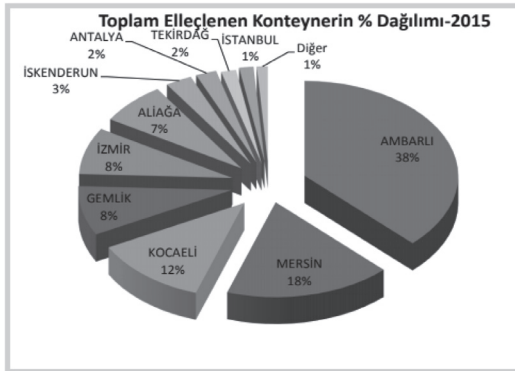
Bu sebeple kıyılarda tesis edilecek kullanma izni ve irtifak hakkı işlemlerinde alanın fiziksel durumu, bedelleri etkilemektedir.

4.4. Bölgedeki Liman Yoğunlukları

Bir bölgede liman yoğunluğunun fazla olması, o bölgedeki rekabeti arttıracaktır. Liman sahalarının yoğun olduğu alanlarda kalan kıyılarda kullanma izni/irtifak hakkı talepleri fazla olmasından dolayı kullanma izni bedelleri artış göstermektedir. Bölgedeki liman yoğunluğu, o bölgenin ulaşım ağının gelişmesini kendiliğinden sağlayacaktır. Bölgede liman yoğunluğunun fazla olması, kıyılarda tesis edilen irtifak hakkı ve kullanma izni bedellerini etkileyecektir.

4.5. Elleçleme Oranları

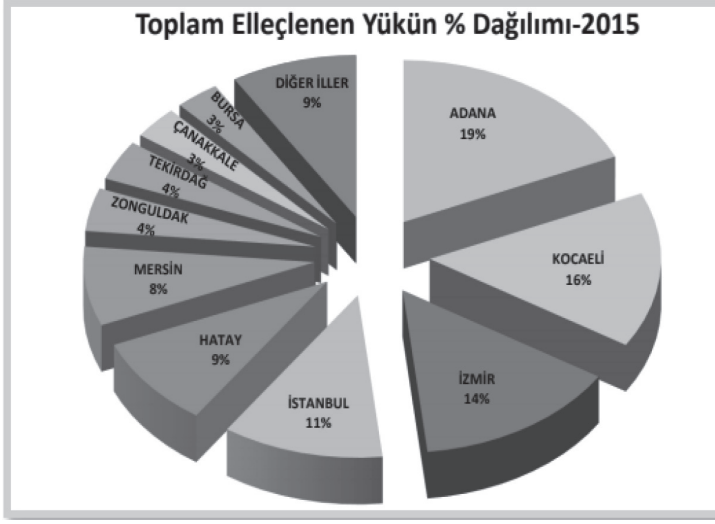
Elleçleme, gümrük gözetimi altındaki eşyanın asli niteliklerini değiştirmeden istiflenmesi, yerinin değiştirilmesi, büyük kaplardan küçük kaplara aktarılması, kapların yenilenmesi veya tamiri, havalandırılması, kalburlanması, karıştırılmasına denir⁶. Elleçleme miktarının fazla olması o bölgede limancılık faaliyetinin ciddi geliştiğini ve o illerde kullanma izni ve irtifak hakkı bedellerinin yüksek olması kanaatini oluşturur.

Tablolar: Deniz Ticareti 2015 İstatistikleri, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, 2015

Yandaki şemada sadece konteyner elleçleme miktarları belirtilmiştir. Sadece konteyner elleçleme oranlarına bakıldığında İstanbul ilinde limancılık faaliyetlerinde kullanma izni ve irtifak hakkı bedeli Mersin, İzmir ve Kocaeli illerine göre yüksek olması gerektiği söylenebilir.

6 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veriitbn&kelimesec=111222, Erişim Tarihi 14.05.2018

Sadece yük elleçleme oranlarına bakıldığında en değerli il Adanadır. Adana'dan sonra Kocaeli ardından İzmir gelmektedir. Kıyılarda tesis edilecek irtifak hakkı ve kullanma izni işlemlerinde sadece elleçleme oranları dikkate alınması değerlendirme işlemi daha sağlıklı hale getirecektir.

4.6. Diğer Hususlar;

Ulaşım imkânları bir limanın, karayolları, demiryolları ve hava yolları ile ihraç ve ithal edilen malların geliş ve gidiş kolaylığının sağlanması açısından önemlidir. Limanlar aynı zamanda sanayi bölgelerine ulaşım ağının iyi olması bölgeyi daha değerli kılacaktır. Bu sebeplerden ötürü ulaşım imkânlarının gelişmişliği, kullanma izni ve irtifak hakkı bedellerine etkisi bulunmaktadır.

Kıyılarda tesis edilen kullanma izni ve irtifak hakkı bedellerini belirlemede kurulacak yerin doğal kaynaklara yakınlığı da önem taşımaktadır. Örneğin, Zonguldak ilinde kurulacak yük liman sahasının bedelini, doğal kaynak olan taş kömür madenlerine yakınlığı etkiler.

Kullanma izni ve irtifak hakkı tesis edilirken sanayi alanlarına yakınlık önemlidir. Örneğin, Kocaeli ili sanayi alanında gelişmiş bir il olup bölgede limancılık faaliyetleri gelişmektedir.

Kentin sanayileşme oranları, kentin ekonomik gelişmişlik düzeyi, pazara yakınlık enerji ve yakıt kaynaklarına yakınlık, bölgedeki işgücü ve ücretleri, bölgenin genişleme imkânları teşvik tedbirleri, iklim gibi hususlarda göz önünde bulundurularak bedel belirleme işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

5. SONUÇ

Kıyılar ve deniz yüzeyleri özel mülkiyete tabi olmadığından satış işlemleri mümkün olmayıp, kiralama ve kullanma izni işlemlerine tabi tutulmaktadır. Milli Emlak Genel Müdürlüğü kıyılarda tesis edeceği kira işlemlerinde ve kullanma izni işlemlerinde (münhasıran liman, dolgu alanı, iskele, dolfen, boru hattı, platform vd. amaçlı) yıllık kullanım bedeli takdir ederken, bölgede demir yolu hattı bulunup bulunmadığı,

bölgenin hinterlandı, alanın fiziksel durumu, bölgedeki limancılık faaliyetlerinin yoğunluğunu, elleçleme oranları, ulaşım imkânları, doğal kaynaklara yakınlık, sanayi alanlarına yakınlık, kentin sanayileşme oranları, kentin ekonomik gelişmişlik düzeyi, pazara yakınlık, enerji ve yakıt kaynaklarına yakınlık, bölgedeki işgücü ve ücretleri, bölgenin genişleme imkânları, teşvik tedbirleri, iklim gibi değeri etkileyecek hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Deniz Ticareti 2015 İstatistikleri, T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, 2015

Ayan Mehmet, Eşya Hukuku III, Mimoza Yayınları, Konya, 2012, s. 243

Bilgin Ahmet, İslam Hukukunda İrtifak Haklarının Mahiyeti, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, sayı 5, Diyarbakır, 1992

Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik

Sönmez M. Tului, Osmanlıdan Günümüze Toprak Mülkiyeti Açıklamalı Sözlük, Yayın Evi A.Ş., Ankara, 1998, s. 26

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=111222, Erişim Tarihi 14.05.2018

Halûk NALÇAKAR

*Mahalli İdareler Başkontrolörü (Em.)
İşadamı*

HUKUKİ VARLIĞI SONA EREN BİR ŞİRKETE AİT İŞ DENEYİMİNİ GÖSTEREN BELGELERİN, BU ŞİRKETİ DEVRALAN ŞİRKET VEYA BİRLEŞME HALİNDE YENİ OLUŞAN ŞİRKET TARAFINDAN KULLANILIP KULLANILAMAYACAĞI

Son zamanlarda sıklıkla hukuki varlığı sona eren sermaye şirketlerine ait olan iş deneyim belgelerinin, eğer bu şirket bir başka şirket tarafından devralınmışsa, devir alan şirket tarafından bu belgelerin ihalelerde kullanılıp kullanılmayacağı hususunda sorularla karşılaşmaktayız.

İhale hukuku bir usul hukukudur. Tekliflerin verilmesinin, iş deneyimlerinin sunulmasının belli prosedürü vardır. İş deneyim belgeleri, özellikle kamuda açılan ihalelere katılabilmek için isteklinin başarılı çalışmaları yaptığını gösteren, konusu, kapsamı, biçimi belli standart ve kurallarla belirlenmiş olan önemli referanslardandır. İş deneyim belgeleri işin büyüklüğünü belirlemede esas olacağı gibi iş bitirme belgelerinin koşulları ve miktarları da isteklinin katılabileceği işin konusu, miktarı ve niteliğini belirlemeye de esas olur.

Dolayısıyla, İhale dokümanında tanımlanan İş'in/benzer İş'in kendisine ihale bırakılan yüklenici tarafından yapılıp, yapılamayacağını en büyük delili iş deneyimini gösteren belgelerdir. Bu sebeple de bu belgeler çok titizlikle araştırılması gereken bir ihale evrakıdır.

Şirketlerin kuruluşu kadar, şirketlerin sona ermesi de uygulamada karşılaşılan bir durumdur. Sermaye şirketleri Türk Ticaret Kanununda belirtilen hallerde sona erer. Şirketin esas sözleşmesinde öngörülen sürenin sona ermesi, işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi, esas sözleşmede öngörülmüş sona erme sebeplerinden herhangi birinin gerçekleşmesi, genel kurul kararı, mahkemece şirketin iflasına karar verilmesi, organ eksikliği

ve haklı sebeplerin varlığı şirketlerin sona ermesi unsurları arasındadır.

Şirketin yukarıda sayılan sona erme sebeplerinden herhangi biri dolayısı ile sona ermesi halinde şirket tasfiye sürecine girecektir. Şirketin sona ermesi, tasfiye ile tamamlanır. Tasfiyenin amacı, şirketin alacak ve borçlarının tespit edilerek, tüm hesaplarını kapatılmasıdır.

Hukuki varlığı sona eren sermaye şirketlerine ait olan iş deneyim belgelerinin, devir olduğu şirket tarafından veya yeni oluşturulan şirket bünyesine katılması halinde bu yeni oluşan şirket tarafından ihalelerde kullanılıp kullanılmayacağı hususunda Kamu İhale Kurulu almış olduğu bir kararla konuyu çözüme kavuşturmuştur.

Kamu İhale Kurulu 19.10.2009 tarih ve 2009/DK.D-143 Karar No'lu Kararında;

“4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen ihalelere ilişkin olarak gerek uygulamada gerekse eğitim çalışmaları kapsamında kamu ve özel sektör çalışanları tarafından, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre başka şirketlerle devralma ya da yeni şirket kurma yoluyla birleşme durumunda ya da Borçlar Kanunu hükümlerine göre işletme devir ve birleşmelerinde tasfiyesiz sona eren şirket/şirketlere ya da işletmelere ait bilanço değerlerinin, iş hacmini gösteren belgelerin, iş deneyimini gösteren belgelerin ve anahtar teknik personelin tasfiyesiz sona eren işletme veya şirketin bünyesinde (merkezinde) geçirdiği sürenin devralan ya da yeni kurulan şirketlere geçip geçmeyeceği, sona eren şirket/şirketler, şirket ortakları ile işletme sahiplerinin yasaklı olması durumunda devralan ya da yeni kurulan şirkete yasaklılık durumunun etkisinin ne şekilde olacağı hususlarında görüş talep edilmektedir.

Şirketler hukukunun temel ilkelerinden biri varolan işletmeleri malvarlığı değerlendirince korumak ve işletmelerin devamlılığını sağlamak olup, Türk Ticaret Kanununa göre ticaret şirketlerinin birleşmesinde birleşen şirketlerin daha güçlü bir sermaye yapısına kavuşma amacına yönelik olarak, dağılan şirketlerin ortakları ile malvarlığı (işletmesi) arasındaki hukuki ilişki gerçekte sona erdirilmek istenmemekte, aksine devralan veya yeni kurulan şirket aracılığıyla sürdürülmek istenmektedir.

Bu tür birleşmelerde, birleşme işlemleri sonucunda bütün hak, alacak, borç, insan kaynakları, makine ve ekipman ile deneyim v.b. unsurlar külli halefiyet ilkesi gereği eş zamanlı ve kendiliğinden devralan veya yeni kurulan şirkete geçecek olup, devrolunan şirketler tasfiye olmadan sona erecek, ayrıca, sona eren şirketin ya da şirketlerin pay sahipleri, birleşme sözleşmesinde öngörülen oranlarda devralan ya da yeni kurulan şirketin pay sahibi olacaktır.

Bununla birlikte, Borçlar Kanununun 179 ve 180 inci maddeleri açısından da, bir işletmenin bir ticaret şirketine devri veya işletmelerin birleştirilmesiyle yeni bir ticaret şirketi kurulmasından söz edebilmek için işletmenin aktif ve pasif unsurlarının birlikte külli halefiyet ilkesi uyarınca kendiliğinden devralan ya da yeni kurulan şirkete geçmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, ihalelere katılmaktan yasaklı olan ve tasfiyesiz sona eren şirkete veya işletmeye ait bütün malvarlığı unsurları ile hak ve borçlar külli halefiyet ilkesi gereği devralan ya da yeni kurulan şirkete geçecek olup, bütün bu hususların sonucu olarak da yasaklı olan şirketin ortakları veya işletme sahibi ile malvarlığı (işletmesi) arasındaki hukuki ilişki, devralan ya da yeni kurulan bir şirket aracılığıyla devam ettirilmektedir.

Açıklanan gerekçe ve nedenlerle;

1-Devralma ya da yeni şirket kurma yoluyla birleşme durumunda tasfiyesiz sona eren şirket/şirketlere ya da işletmelere ait iş deneyim belgelerinin, bilanço ve ciro değerlerinin devralan ya da yeni kurulan şirkete geçeceğine,

2-Bilanço ve ciro değerlerine ilişkin olarak, ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait bilanço değerleri ve gelir tablosunun yeterli şartını sağlamaması halinde, bu yıldan daha önceki yıllara ait bilanço ve gelir tablolarının sunulmasında, tasfiyesiz sona eren şirket/şirketler ve işletmelere ait bu önceki yıllara ait bilanço ve ciro değerlerinin de mevcut şirketin söz konusu yıllara ait bilanço ve ciro değerleriyle toplanarak dikkate alınabileceğine,

3-Anahtar teknik personele ilişkin olarak, söz konusu personelin tasfiyesiz sona eren şirket/şirketler veya işletmelerin bünyesinde (merkezinde) geçen sürenin devralan ya da yeni kurulan şirkette geçmiş sayılacağına,

4-Türk Ticaret Kanununa göre gerçekleştirilen şirket birleşmelerinde, tasfiyesiz sona eren şirketin/şirketlerin kendisinin yasaklı olması durumunda bu şirketin/şirketlerin yasaklılık süresi boyunca, Borçlar Kanununa göre gerçekleştirilen işletme devir ve birleşmelerinde ise yasaklı olan işletme sahibinin aynı zamanda işletmeyi devralan şirkette herhangi bir oranda pay sahibi olması durumunda bu kişinin yasaklılık süresi boyunca, devralan ya da yeni kurulan şirketin ihalelere katılamayacağına,

5-Türk Ticaret Kanununa göre gerçekleştirilen şirket birleşmelerinde, tasfiyesiz sona eren şirketin ortağı ya da ortaklarının yasaklanmış olması durumunda ise birleşme sözleşmesi sonucunda oluşan pay sahipliğine göre, devralan ya da yeni kurulan şirketin şahıs şirketi olması durumunda yasaklı kişinin/kişilerin

bu şirketin ortağı olması, devralan ya da yeni kurulan şirketin sermaye şirketi olması durumunda ise yasaklı kişi/kişilerin bu şirkette toplam pay sahipliği oranının yarısından fazla olması durumu söz konusu ise devralan ya da yeni kurulan şirketin bu kişilerin yasaklılık süresi boyunca ihalelere katılmasının mümkün bulunmadığına,

6-Birleşme işlemlerine taraf şirketlerin bu işlemlerle ilgili belge ve bilgilerini ihalelere katılımda teklifleri kapsamında sunması; idarelerce bu şirketlerin sunduğu belgelerdeki bilgilerin değerlendirilmesi ve yasaklılık teyidinin de birleşen şirketler ve ihaleye katılan aday/istekli ile bu isteklinin sermaye şirketi olması durumunda yarısından fazla hissesine sahip kişiler dikkate alınarak yapılması gerektiğine,

7-Kararda yer alan hususlara ilişkin olarak Kamu İhale Genel Tebliğinde düzenleme yapılmasına,

Oybirliği ile karar verildi.”

denilmiştir.

Kamu İhale Kurulu Kararında da açıkça zikredildiği üzere; devralma ya da yeni şirket kurma yoluyla birleşme durumunda tasfiyesiz sona eren şirket/şirketlere ait iş deneyim belgelerinin yeni kurulan şirkete geçeceğine karar verilmiştir.

Dolayısıyla;

Tasfiyesiz bir şekilde sona eren bir şirkete ait iş deneyim belgeleri; devir olduğu şirket tarafından veya yeni oluşan/kurulan bir şirket bünyesine katılmışsa yeni oluşturulan/kurulan bu şirket tarafından ihalelere katılmak için kullanılabilir.

KAYNAKLAR

<http://herdem.av.tr/tr/yeni-turk-ticaret-kanununda-sermaye-sirketlerinin-tasfiyesi-ve-kolaylastirilmis-tasfiye/>

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

BÜYÜKŞEHİR BAĞLI KURULUŞUNDA YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

1. GİRİŞ

Yerel yönetim birimleri; il özel idareleri, belediyeler (büyükşehir, büyükşehir ilçe, il ilçe ve belde) ile birlikler ve köyler şeklindedir. Türkiye’de, sadece mahalli müşterek nitelikli bir veya birkaç hizmeti görmek üzere teşekkül ettirilen, ayrı bütçesi, tüzel kişiliği ve mal varlığı bulunan bu yapıların sayısı otuz üç adettir (Alıcı ve Şatır, 2012: 2). Büyükşehir belediyelerinde kurulan ve İSKİ Modeli diye adlandırılan otuz adet su ve kanalizasyon idaresi ile yapıları ve *mevzuatları birbirinden farklı İETT, ESHOT ve EGO gibi üç farklı ulaşım teşekkülü bulunmaktadır.*

Söz konusu kuruluşlar; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda “bağlı kuruluş”, 5393 sayılı Belediye Kanununda “bağlı idare” ve “bağlı kuruluş”, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda “bağlı idare”, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda “bağlı tüzel kişiler”, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ise “mahalli idarelere bağlı genel müdürlük” ile “büyükşehir belediyelerine bağlı genel müdürlük” kavramları ile ifade edilmiş, ancak bu kavramlar tanımlanmamıştır. 5018 sayılı Kanuna dayalı olarak 27

Mayıs 2016 tarih ve 29724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde “bağlı idare” kavramı; “Belediyelere bağlı, kanunla kurulan, ayrı bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine haiz su ve kanalizasyon, otobüs, ulaştırma ve benzeri hizmetleri yürüten idareler” olarak tanımlanmıştır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanununun 1 ve ek 5 inci maddeleri uyarınca ...SKİ Genel Müdürlüğü, ... Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur. *Bütçesi müstakil olan ve belediyeden ayrı bir kamu tüzel kişiliği bulunan bu kuruluşu, müstakil bir Genel Müdürlük olarak kabul etmemek mümkün değildir. ..SKİ Genel Müdürlüğünün Büyükşehir Belediyesine bağlı olması da, onun müstakil genel müdürlük niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Bahse konu idareler, kamu tüzel kişiliğine sahip olduğundan, başka bir anlatımla müstakil genel müdürlük statüsünde bulunduğundan, görevin yürütülmesi için alınan kararlarda her hangi bir makamın iznine, onayına ve denetimine tabi bulunmamaktadır. Bağlı*

kuruluşlarda Yüksek Disiplin Kurulunun oluşumu bu çalışmada ele alınacaktır.

2. BAĞLI KURULUŞLARDA YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

657 sayılı Devlet Memurları Kanununda disiplin açısından yasaklanan bir fiilin işlenmesi durumunda verilen cezaya karşı itiraz mekanizmaları da öngörülmüş, bazı önemli cezaların ise bu itiraz mercilerince karara bağlanması hüküm altına alınmıştır. Disiplin Kurulları, genel olarak memurlara verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarının itiraz mercii iken Yüksek Disiplin Kurulu ise kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının itiraz mercii ve devlet memurluğundan çıkarma cezasının verildiği kurul olarak belirlenmiştir.

657 sayılı Kanunun “Disiplin kurulları ve disiplin amirleri” başlıklı 134 üncü maddesine dayanarak 24.10.1982 tarih ve 17848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikte söz konusu kurulların kimlerden ve nasıl oluşacağı düzenlenmiştir.

Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre belediyelerde ve büyükşehir belediyelerinde disiplin ve yüksek disiplin kurulu üyeleri Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin sekizinci fıkrasının (V) bendinin (B) bölümünde sayma yoluyla belirlenmiştir.

Buna göre;

- Büyükşehir Belediyelerinde Disiplin Kurulunun; genel sekreter veya başkanın görevlendireceği genel sekreter yardımcısından birinin başkanlığında; Hukuk müşaviri veya görevlendirilecek bir avukat, Personel şube müdürü, Kararlar şube müdürü, Fen işleri daire başkanlığından

görevlendirilecek bir şube müdüründen kurulacağı,

- Belediyelerde ise; belediye başkanının veya görevlendireceği yardımcısının başkanlığında encümenin atanmış üyelerinden kurulacağı, düzenlenmiştir.

Mahalli idarelerin yüksek disiplin kurulu, İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu olarak belirlenmiştir. Ancak, büyükşehir belediye başkanlıklarında bu kurulların büyükşehir belediye encümeninden teşekkül edeceği düzenlemesine yer verilmiştir.

5216 sayılı Kaunun 16 ncı maddesinde, büyükşehir belediye encümeninin, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşacağı, belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreterin başkanlık edeceği hükme bağlanmıştır.

Hakkında disiplin soruşturması yürütülen Devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisi de yüksek disiplin kurullarında yer alır.Bu şekilde üyesi çift sayıya ulaşan kurullarda oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın kararına itibar edilir.

“Yüksek Disiplin Kurulunca, hakkında Devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılması teklif edilen ilgiliye (konunun kurula intikalinden önce savunması alınmış olsa bile) son savunma hakkı tanınması gereklidir.”¹

1 Danıştay 12. D. E: 2008/2174 K: 2009/1703 HÂKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU HUKUKİ MÜZAKERE TOPLANTILARI 14-17 KASIM 2013 / ADANA Devlet Memurluğundan çıkarma cezası verilebilmesi için ilgiliye “son savunma hakkı” tanınmasının zorunlu olduğu, meslek-

Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesine göre “Yüksek Disiplin Kurulu ve Disiplin Kurulu başkan ya da üyeliği aynı kişide birleşmez.” Bu durumda Genel Sekreter yüksek disiplin kurulu üyesi olduğundan belediye disiplin kurulunun genel sekreter yardımcısının başkanlığında toplanması uygun olacaktır. Ayrıca, encümen üyesi olan kişiler yüksek disiplin kurulu üyesi olduğundan bu kişilerin disiplin kurulunda görev alamayacağı hususuna dikkat edilmelidir. Söz konusu Yönetmelikte bağlı kuruluşlar konusunda bir düzenlemeye yer verilmemesi nedeniyle konu yargıya taşınmıştır.

3. YARGI KARARLARINDA BAĞLI KURULUŞUN YÜKSEK DİSİPLİN KURULU

Ankara 11. İdare Mahkemesince 5.10.2006 günlü, E:2005/2067, K:2006/3208 sayılı kararında; “ASKİ’de ..... olarak görev yapan davacının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’na tabi olacağı ve hakkında dava konusu edilen disiplin cezasını verecek olan Yüksek Disiplin Kurulunun Bakanlar Kurulunca çıkarılacak Yönetmelikte belirtilenler tarafından oluşturulması gerekeceği tartışmasız olup, davacı hakkında Ankara Büyükşehir Belediye Meclisince kabul edilerek yürürlüğe giren ASKİ Disiplin Yönetmeliği uyarınca cezalandırılmasında hukuki isabet bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali ile davacının maddi kayıplarının yasal faizi ile birlikte tazmini” yönünde verilen kararın temyizden incelenmesi neticesinde Danıştay 12. Dairesinin E:2007/1295,

ten çıkarma cezası ve diğer cezalar için “son savunma hakkının” söz konusu olmadığı, bir kez savunmasının alınmış olmasının yeterli olduğu, <http://hmt.hsyk.gov.tr/toplantilar/2013/ida-ri-yargi/guz/adana/raporlar/d12.pdf> HAKİMLER VE SAVCILAR YÜKSEK KURULU HUKUKİ MÜZAKERE TOPLANTILARI 30 Mayıs-02 HAZİRAN 2013 – İSTANBUL “Son savunmanın Devlet Memurluğundan çıkarma cezasında zorunlu olan bir prosedür olduğuna değinildi” <http://hmt.hsyk.gov.tr/konular/ida-ri-yargi/idare/7-Dan12daire/3.pdf>

K:2008/647 sayılı kararında; Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünde görev yapan davacının, 657 sayılı Kanun’un 125/E-g maddesi uyarınca Devlet memurluğundan çıkarılmasına dair cezanın, Ankara Büyükşehir Belediye Encümeninden teşekkül eden Yüksek Disiplin Kurulunca verilmesi gerektiğine hükmedilerek bu açıklama çerçevesinde temyiz istemi reddedilerek ilk derece mahkemesinin kararının onanmasına karar verilmiştir. Söz konusu kararın gerekçesinin ilgili kısmında ise “Devlet Memurları Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre Büyükşehir Belediyesine bağlı bir kuruluş olan davalı idarede çalışan personele, dava konusu cezanın Büyükşehir Belediye Encümeni’nden teşekkül eden Yüksek Disiplin Kurulunca verileceği açıklıktır” denilmiştir.²

Ordu İdare Mahkemesinin 19/01/2018 tarih ve 2017/600 esas ve 2018/84 karar sayılı kararında “Olayda OSKİ genel Müdürlüğünde görev yapan davacı hakkında verilen devlet memurluğundan çıkarma cezası, OSKİ Genel Müdürlüğü Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği uyarınca OSKİ Genel müdürlüğü Yüksek Disiplin Kurulu tarafından verilmiş ise de Ordu Büyükşehir Belediye Başkanlığının bağlı kuruluşu olan OSKİ genel müdürlüğünde görev yapan davacının 657 sayılı yasaya tabi olduğundan dava konusu edilen devlet memurluğundan çıkarma cezasını verecek olan yüksek disiplin kurulunun Bakanlar Kurulunca çıkarılan Devlet Memurları Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkındaki Yönetmeliğin 4 üncü maddesi hükümlerine göre Büyükşehir Belediye Encümeninden oluşan Yüksek Disiplin Kurulu tarafından davacının durumunun değerlendirilmesi zorunludur. Bu durumda, davacının OSKİ genel müdürlüğü disiplin kurulları ve disiplin amirleri

² <http://www.kararara.com/danistay/12d/danistay6137.htm>

yönetmeliği hükümleri uyarınca oluşturulan OSKİ Yüksek Disiplin Kurulunca cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde, yetki yönünde hukuka aykırılık bulunmaktadır.” denilmiştir.

4. SONUÇ

Su ve kanalizasyon idareleri, yargı kararları ile de sabit olmak üzere bağımsız genel müdürlük hüviyetini haiz kuruluşlardır. Başka bir deyişle ayrı kamu tüzel kişilikleri, bütçeleri ve mal varlıkları bulunmaktadır. Mevzuat düzenlenmesinde sayıca az olan kurumlar dikkate alınmadığı bilinen bir gerçektir. Yeni büyükşehirler ile sayısı 30 olan bu kuruluşlar için yeni bir düzenleme yapılarak örneğin yönetim kuruluna bu görev verilebilir. Yeni düzenleme yapıncaya kadar bağlı kuruluşun yüksek disiplin kurulu “Büyükşehir Belediye Encümeni”dir.

KAYNAKÇA

Alıcı, Orhan Veli (2017), Özel Amaçlı Metropolitan Kuruluşlar, Orion Yayınları, Ankara. Alıcı, Orhan Veli ve Şatır, Ahmet İhsan (2012), “Türk Kamu Yönetimi Sistematiğinde Özel Amaçlı Metropolitan Yönetim Kuruluşlarının Analizi”, Mevzuat Dergisi, S.174, s. 1-15.

Alıcı,Orhan Veli Büyükşehir Bağlı Kuruluşlarında Disiplin Kurulları ile Yüksek Disiplin Kurullarının Analizi ve Bir Model Önerisi, https://www.sayistay.gov.tr/tr/Upload/95906369/files/dergi/pdf/der_107_m5.pdf

Çelik, M. Lamih (2016), Belediyelerde Disiplin Amirleri, Mahalli İdareler Dergisi, Nisan 2016 sayı:40(220) s.47-54

Çelik, M. Lamih (2016), Belediyelerin Disiplin Kurulları, Mahalli İdareler Dergisi, Mayıs 2016 sayı:41(220) s.66-74

Ömer KÖSE

*Maliye Bakanlığı
Denetim Elemanı*

BELEDİYE İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ İŞ DENEYİM BELGESİ DÜZENLEYEBİLİR Mİ?

1. GİRİŞİ

Kamu kurumlarınca açılan ihalelere katılan firmalar, ihaleye katıldıkları konu ile ilgili işi yapabilecek mesleki bilgi ve tecrübeye sahip olduklarını ihale komisyonlarına kanıtlamak zorundadırlar.

Bu kanıtlama işi, ihale komisyonlarına yetkili mercilerden alınan **İş Deneyim Belgelerinin** sunulması ile mümkündür.

İhaleye katılacak firmalar, sadece kamu kurumlarına değil, özel sektör firmalarına da iş yapmaktadırlar.

İş deneyim belgesi verme yetkisinin genel bir ifade ile sadece kamu kurumlarına ait olduğu düşünülürse, özel sektöre yapılan işler iş deneyimi olarak kabul edilecek midir?

Kanun koyucu, iş deneyiminin belgelendirilmesi konusunda esnek davranmış ve özel sektöre yapılan işlerin, belli şartların sağlanması halinde, iş deneyimi olarak kabul edilmesini benimsemiştir.

Özel sektöre yapılan işlerle ilgili olarak

alınan faturaların belli mercilerce tasdik ettirilmesi halinde iş deneyim olarak kullanım imkânı vardır.

Kamu sektöründe yer alan bazı kurumların ise ticari esaslara göre faaliyet göstermesi öngörülmüş olup, bu kurumların özel sektör şirketi mi yoksa kamu kurumu mu olarak değerlendirileceği hususu zaman zaman tartışmalara yol açmakta ve mali mevzuatta tartışmalı uygulamalar ortaya çıkarabilmektedir.

Bu tartışmalı kurumlardan biri de Belediye İktisadi Teşebbüsleridir.

Yerel bir kısım ihtiyaçların, ticari esaslar çerçevesinde, mahalli idarelere bağlı olarak kurulan işletmelerce yürütülmesi işi Belediye İktisadi Teşebbüsleri (BİT)'ler vasıtasıyla yerine getirilmektedir.

Bu çalışmada, Belediye İktisadi Teşebbüslerinin iş deneyim belgesi vermeye yetkili olup olmadığı incelenecek ve konu Kamu İhale Kurulunca verilen bir kararla örnekendirilecektir.

2. YASAL VE İDARİ MEVZUAT

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Kapsam” başlıklı 2 nci maddesinde;

“...Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı **sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları** her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler...” hükmü,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyimini gösteren belgeler” başlıklı 39’uncu maddesinde;“...(1)

İş deneyimini gösteren belgelerin istenildiği ihalelerde; teknolojik ürün deneyim belgesinin ve yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektörde bedel içeren tek bir sözleşme kapsamında taahhüt edilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak;

a) İlk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kabul işlemleri ta-

mamlanan hizmet alımlarıyla ilgili iş deneyimini gösteren belgelerin,

b) Devredilen işlerde devir öncesindeki veya sonrasında dönemde ilk sözleşme bedelinin en az % 80’inin gerçekleştirilmesi şartıyla, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan hizmet işleriyle ilgili iş deneyimini gösteren belgelerin,...istenilmesi zorunludur...” hükmü,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlar” başlıklı 43 üncü maddesinde;

“...(1) **İş deneyim belgeleri;** Kanun kapsamındaki idareler ile Kanun kapsamındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarına (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıf yükseköğretim kurumları hariç) bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak yurt içinde veya yurt dışında gerçekleştirilen işler ya da denetlenen veya yönetilen yapımla ilgili hizmet işleri için, iş sahibi tarafından **düzenlenir** ve **sözleşmeyi yapan yetkili makam tarafından onaylanır.**

(2) İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşların, bu niteliklerini kaybetmeleri halinde, daha önce düzenledikleri iş deneyim belgeleri bu Yönetmelikle öngörülen diğer şartları sağlamaları kaydıyla bu Yönetmelik kapsamında yapılan ihalelerde kullanılabilir.

(3) İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara, bu niteliklerini kaybetmelerinden önce taahhüt edilerek gerçekleştirilmiş olmalarına rağmen iş deneyim belgesi alınmayan işlere ilişkin olarak; kurum ve kuruluşların, bu niteliklerini kaybetmelerinden önce bağlı, ilgili veya ilişkili buldukları kurum ve kuruluşlara, iş deneyim belgesi düzenlenmesi için başvuruda bulunulabilir.

(4) İş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum veya kuruluşun hukuki varlığının sona ermesi durumunda, bu kurum veya kuruluşa daha önce taahhüt edilerek gerçekleştirilmesine rağmen iş deneyim belgesi alınmayan işlere ilişkin olarak;

a) Bu kurum veya kuruluşun yürüttüğü hizmetlerin devredildiği kamu kurum veya kuruluşuna,

b) Hukuki varlığı sona eren kurum veya kuruluşun yürüttüğü hizmetin devredilmemesi durumunda söz konusu kurum ya da kuruluşun hukuki varlığı sona ermeden önce bağlı, ilgili veya ilişkili bulunduğu kamu kurum veya kuruluşuna, başvuruda bulunulabilir...” hükmü,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyim belgesi ve teknolojik ürün deneyim belgesinin düzenleme koşulları” başlıklı 45 inci maddesinde;

“...(1) Belgeyi düzenlemeye yetkili kurum veya kuruluş, herhangi bir başvuru olmaksızın iş bitirme belgesi düzenleyebilir. Ancak, yüklenicinin veya alt yüklenicinin iş bitirme belgesi almak amacıyla belgeyi düzenlemeye yetkili kurum veya kuruluşa başvurması halinde, başvuru tarihinden itibaren 20 iş günü içinde iş bitirme belgesinin düzenlenmesi zorunludur. Düzenleme koşullarını taşımayan başvurularda ise, aynı süre içinde başvuru sahibine bu husus gerekçeli bir yazıyla bildirilir.

(2) İş bitirme belgesi almak amacıyla yapılacak başvurularda hangi iş için iş bitirme belgesi talep edildiğinin belirtilmesi yeterlidir...” hükmü,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “İş deneyim belgesi düzenlemeyen hallerde iş deneyimini gösteren diğer belgeler ve bu belgelerde aranacak kriterler” başlıklı 47 nci maddesinde;

“...(1) **Gerçek kişilere veya iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olmayan** her türlü kurum ve kuruluşa bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştirilen işlerde, **iş deneyim belgesi düzenlenemez**. Bu durumda, bitirilen işlere ilişkin iş deneyiminin belgelendirilmesinde aşağıdaki esaslar uygulanır:

(a) Yurtdışında gerçekleştirilen işler hariç bu madde kapsamında yer alan işlerde; sözleşme ve bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde düzenlen; **fatura örnekleri veya bu örneklerin noter, serbest muhasebeci, yeminli mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri** veya serbest meslek makbuzu nüshaları ya da bu nüshaların noter, yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir veya vergi dairesi onaylı suretleri;

Personel çalıştırılan işlerde ise bu belgelere ek olarak o işe ait sözleşme kapsamında personel çalıştırıldığını gösteren Sosyal Güvenlik Kurumu internet sayfası üzerinden düzenlenmiş ve idarece teyidi yapılabilen belgeler, iş deneyimini gösteren belgelerdir. Aday veya istekli, iş deneyimini gösteren bu belgeleri başvuru veya teklifi kapsamında sunar. Bu maddede belirtilen işler için iş deneyim belgesi düzenlenmiş olsa bile, ihale komisyonunca dikkate alınmaz.

...

(c) Gerçek kişilere veya iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olmayan kurum ve kuruluşlara gerçekleştirilen işlere ilişkin iş deneyim tutarının tespitinde, diğer belgelerin de bu tutarı doğrulaması şartıyla işin sözleşmesinde yazılı bedeli aşmamak üzere fiilen yapılan iş tutarı dikkate alınır. Sözleşmede iş artışına ilişkin hüküm bulunması durumunda, ayrıca sözleşme tutarının %

10'unu aşmamak üzere tamamlanan iş tutarı da dikkate alınır.

(ç) Sözleşmenin, iş eksilişi yapılarak sona erdirilmesi durumunda, tarafların işin bu şekilde tamamlandığı hususunda anlaştığı gösterir belgenin iş deneyimini gösteren diğer belgelerle birlikte sunulması zorunludur.

(d) İş deneyimini gösteren belgelerin değerlendirilmesinde ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kabulü gerçekleştirilen işlerde, iş deneyimini gösteren belge tutarı tam olarak dikkate alınır. Kabulü, ihale ve son başvuru tarihi ile ilk ilan veya davet tarihi arasında yapılmış olan işler de bu kapsamda değerlendirilir. Sözleşmede kabul tarihine ilişkin bir düzenleme bulunmuyor ise, iş deneyimini gösteren belgeler kapsamında sunulan faturalardan en son düzenlenen faturanın tarihi kabul tarihi olarak dikkate alınır.

(e) Birim fiyat üzerinden bağitlanan ve toplam sözleşme tutarı bulunmayan süresi belirli bir sözleşmeye dayalı olarak ve sözleşme süresi içinde gerçekleştirilen işin tutarını gösteren faturalardaki tutarların toplamı, toplam sözleşme tutarı olarak kabul edilir.

(f) İş deneyimini gösteren belgelerin değerlendirilmesinde varsa fiyat farkları ile KDV hariç olarak belirlenen tutarlar dikkate alınır. İş ortaklığı tarafından gerçekleştirilen işlerde, ortakların iş ortaklığındaki hisse oranı esas alınarak iş deneyim tutarı hesaplanır. Ancak ihaleye katılan iş ortaklığının ortakları tarafından ortaklık oranları ve yapısı aynı olmak kaydıyla daha önce kurulmuş olan iş ortaklığının gerçekleştirdiği bir işten elde edilen iş deneyimini gösteren belgelerin sunulması halinde, iş ortaklığının iş deneyim tutarı, ortakların hisse oranlarına bakılmaksızın belge tutarı esas alınarak hesaplanır..." hükmü,

İdari Şartnamenin "İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri" başlıklı 7 nci maddesinde;

"...7.1. İsteklilerin ihaleye katılabilmeleri için aşağıda sayılan belgeleri teklifleri kapsamında sunmaları gerekir:

...

7.5. Mesleki ve teknik yeterliğe ilişkin belgeler ve bu belgelerin taşınması gereken kriterler:

7.5.1. İsteklinin teknolojik ürün deneyim belgesi ya da yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektörde bedel içeren tek bir sözleşme kapsamında taahhüt edilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak;

a) İlk ilan tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan hizmet alımlarıyla ilgili iş deneyimini gösteren belgeleri veya

b) Devredilen işlerde devir öncesindeki veya sonrasındaki dönemde ilk sözleşme bedelinin en az % 80'inin gerçekleştirilmesi şartıyla, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan hizmet işlerine ilişkin deneyimini gösteren belgeleri, sunulması zorunludur. İstekli tarafından teklif edilen bedelin % 50'den az olmamak üzere, ihale konusu iş veya benzer işlere ait tek sözleşmeye ilişkin iş deneyimini gösteren belgelerin veya teknolojik ürün deneyim belgesinin sunulması gerekir..." düzenlemesi bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idareler ile Kanun kapsamı dışındaki diğer kamu kurum ve kuruluşlarına, diğer bir deyişle **iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara gerçekleştirilen işlerde** iş sahibi tarafından iş deneyim belgesinin düzenleneceği ve sözleşmeyi yapan yetkili

makam tarafından onaylanacağı, sözleşme ve faturalar sunulması suretiyle iş deneyiminin tevsikinin ancak gerçek kişilere veya iş deneyim belgesi düzenlemeye yetkili olmayan her türlü kurum ve kuruluşa bedel içeren tek bir sözleşmeye dayalı olarak gerçekleştirilen işlerde mümkün olacağı anlaşılmaktadır.

3. ÖRNEK OLAY¹

Konunun daha iyi anlaşılması için, Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar örnek olarak sunulmuştur.

“1) İş deneyim belgesi olarak sundukları sözleşmelerin 2 adedinin de fotokopi olması nedeniyle tekliflerinin değerlendirme dışı bırakıldığı, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 47'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan hükme göre sözleşme ile ilgili herhangi bir onay şartının olmadığı, sunmuş oldukları **sözleşmelerin ekindeki faturaların Yeminli Mali Müşavir tarafından onaylandığı,**

...

Başvuru sahibinin iddialarının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

1) Başvuru sahibinin 1'inci iddiasına ilişkin olarak:

...

02.04.2018 tarihinde düzenlenen ihale komisyonu kararında “... Temizlik Hizmetleri İnş. Tur. Tekstil San. Tic. Ltd. Şti. iş deneyim belgesinin EKAP kaydı olmadığından ve teklif dosyasında iki adet sözleşme ve faturaları olduğu, sözleşmelerin ikisinin de fotokopi olması sebebiyle İdari Şartnamenin 7.7.1 maddesi gereği değerlendirme dışı bırakılarak...” denilmek suretiyle başvuru sahibinin teklifinin değerlendirme dışı bırakıldığı görülmüştür.

¹ Örnek Olay: Kamu İhale Kurulunun 15.05.2018 tarih ve 2018/UH.II-991 numaralı kararı

....Tem. Hiz. İnş. Turizm Teks. San. ve Tic. Ltd. Şti.nin itirazın şikayet başvurusunda Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine yer verilmek suretiyle “... Bu hükümden anlaşıldığı gibi sözleşme ile ilgili herhangi bir onay şartı olmayıp vermiş olduğumuz sözleşmelerin ekindeki **faturalar** Yeminli Mali Müşavir tarafından onaylanmıştır...” denilerek itirazın şikayet başvurusunda bulunulduğu anlaşılsa da;

Söz konusu iddiaya ilişkin olarak idarece şikayete verilen cevapta “...Bu nedenle sözleşme ve onaylı **fatura örneklerinin ancak iş deneyim belgesi düzenlenemeyen durumlarda iş deneyimini gösteren diğer belgeler olarak sunulabileceğinden,**...bu itiraz gerekçesinin de uygun olmadığı görülmüştür...” denildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kanununun 56 ncı maddesi çerçevesinde yapılan incelemede,

Başvuru sahibi tarafından iş deneyimini tevsik etmek amacıyla 1 adet iş bitirme belgesi, 2 adet sözleşme ve bu sözleşmelerin ekinde Yeminli Mali Müşavir tarafından onaylanmış 2 adet faturanın sunulduğu görülmüştür.

Sunulan sözleşmelerden ilkinin2016 yılında 640.000,00 TL bedel ile düzenlendiği ve süresinin 13.06.2016-31.08.2016 tarihleri arasında olduğu, ikincisinin ise 2017 yılında 760.000,00 TL bedel ile düzenlendiği ve süresinin 12.06.2017-31.08.2017 tarihleri arasında olduğu görülmüştür.

Anılan istekli tarafından sunulan sözleşmelerin **Belpa Ankara Eğt. Sağ. Hiz. İnş. En. Gıda Tem. İth. İhr. Tic. A.Ş.** ile yapıldığı, **söz konusu şirketin** Ankara Büyükşehir Belediyesi bünyesinde 20.02.1989 tarihinde kurulan bir **Belediye İktisadi Teşebbüsü (BİT) olduğu,** Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama

Yönetmeliği'nin 43, 45 ve 47'nci maddelerindeki hükümler uyarınca; 4734 sayılı Kanun kapsamındaki **söz konusu idarenin iş deneyim belgesi düzenleyebileceği**, dolayısıyla anılan istekli tarafından sunulan sözleşmelere konu işler için **iş bitirme belgesi** sunulması gerektiği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, Belpa Ankara Eğt. Sağ. Hiz. İnş. En. Gıda Tem. İth. İhr. Tic. A.Ş.'nin Ankara Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kurulan bir **Belediye İktisadi Teşebbüsü (BİT) olduğu**, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki söz konusu idarenin iş bitirme belgesi düzenleyebileceği, dolayısıyla anılan istekli tarafından sunulan sözleşmelere konu işler için ilgili idarece düzenlenen iş bitirme belgesinin sunulması gerektiği, bu durumda iş deneyimini tevsik etmek üzere teklif kapsamında sunulan sözleşmeler ile iş deneyiminin tevsikinin mümkün olmadığı anlaşıldığından idarece teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasının uygun olduğu ve başvuru sahibinin iddiasının reddi gerektiği sonucuna varılmıştır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Belediye İktisadi Teşebbüsleri, yerel ihtiyaçların, ticari teamül ve kurallara göre karşılanması amacıyla, belediyelere bağlı olarak kurulan işletmelerdir.

Bu tür işletmeler, temel olarak Ticaret Kanununa göre faaliyet göstermekle beraber, Kamu İhale Kanunu gereğince, resmi kurum statüsünde sayılmakta ve bu kapsamda iş deneyim belgesi verme yetkisine haizdirler.

Bir firmanın iş bitime belgesi alma imkânı varsa, bu durum yokmuş gibi kabul edilip, alınan faturaları mali müşavire onaylattırıp iş deneyim belgesi olarak sunulması mümkün değildir.

Sonuç itibarıyla Belediye İktisadi Teşebbüslerine iş yapan firmalar, iş deneyim belgesi yerine onaylı fatura sunmaları halinde ihaleden elenmek durumunda kalacak ve maddi kayıplara uğrayacaktır.

Belediye İktisadi Teşebbüslerine iş yapılması halinde, bu kurumlardan alınacak iş deneyim belgeleri, ihaleye iş deneyim belgesi olarak sunulmalıdır.

Salih ÇALAL

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
Müfettişi

BELEDİYELERE YAPILACAK GAYRİMENKUL BAĞIŞLARININ İNDİRİME KONU EDİLMESİ

1. GİRİŞ

Bağış, bir kimsenin, kuruluşun veya ülkenin aynı ya da nakdi varlıklarını bir başka kişi, kurum veya ülkeye karşılıksız olarak devretmesi olarak tanımlanır. İl, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen ve tüzel kişiliği olan örgüt olarak kabul edilen belediyelerin bağış kabul etme yetkileri bulunmaktadır.

Belediyelere yapılacak bağışların yasal mevzuata uygun olarak yerine getirilmesi gerekir. Belediyelere yapılacak bağışlarda, bağış yapacak özel sektör kuruluşunun bu bağışlama nedeniyle Katma Değer Vergisinden istisna olup olmadığı ve bağışlamanın kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınması konuları, yazımız içerisinde incelenecektir.

2. BELEDİYELERE BAĞIŞ YAPILMASI

Hukuksal anlamda bağışlama; ölüme bağlı olmayan, sağlar arasında gerçekleştirilen bir sözleşme türüdür. Bağış, bir kişinin kendisine ait bir şeyi kendi isteği ile bir başkasına karşılıksız veya bedelsiz olarak vermesidir. Medeni haklarını kullanma yetkisine sahip olan herkes bağış yapabilir. Medeni haklarını kullanma yetkisinden mahrum olan bir kimse temyiz kudretine sahip ise bağışlamayı kabul edebilir ve bu suretle mal iktisap edebilir. Ancak, yasal temsilcisinin bağışlamayı uygun görmemesi halinde bağışlama geçerli olmaz. Bağışlama, koşula veya yüküme bağlanabilir. Kamu yararına olarak bağışlanana tahmil edilmiş (yükletilmiş) bulunan yükümlerin yerine getirilmesini isteme yetkisi bağışlayanın ölümünden sonra, yetkili kamu katına (mercie) geçer.¹

¹ Şeker, Sakıp, Bedelsiz Teslim Ve Hizmet (Bağışlama) İşlemlerinde KDV Uygulaması, <https://www.kanitymm.com.tr/makale/1993-07%20YAKLASIM%20-%20BEDELSIZ%20TESLIM%20VE%20HIZMET%20ISLEMLERINDE%20KDV%20UYGULAMASI.pdf>

Belediyelerin önemli ve kapsamlı işleri ifade eden yasalarla kendilerine verilmiş bu görevleri sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için sağlam ve süreklilik arz eden gelir kaynaklarına ihtiyacı vardır. Merkezi idareden belediyelere aktarılan genel bütçe vergi geliri payları son yıllarda ciddi artışlar göstermiştir. Bütün bu iyileştirilmelere rağmen, belediyelerin ihtiyacı olan kaynakların tamamının karşılandığı ve mevcut kaynakların yeterli olduğunu söylemek doğru değildir. Belediyelere ek gelir kaynağı arayışlarında, bu ihtiyacın bir kısmının kişi veya kurumlardan gönüllülük ve sosyal sorumluluk kapsamında sağlanacak bağış ve yardımlar yoluyla karşılanması konusu gündeme gelmektedir. Günümüz modern devlet anlayışında, kamu yararına görev ve hizmet yapan belediyelerin, özellikle toplum yararına faaliyetler yürüten dernek ve vakıflar gibi bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarından pay almasının çeşitli metotlarla teşvik edilmesi öngörülmekte ve uygulanmaktadır.²

5393 sayılı Kanunun “belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15 inci maddesinin i) bendinde, **belediyelerin bağış kabul edebilecekleri** hüküm altına alınmıştır. Yine aynı maddenin devam eden fıkralarında “Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, **şartlı bağışlar** ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez” düzenlemesi hüküm altına alınmıştır. Belediyeye yapılmış olan şartlı bağışlar haczedilemeyecektir. Belediyeye yapılan bağışın şarta bağlı bir bağış olması yeterlidir; bağışın şarta uygun olarak kullanılıp kullanılmaması, o bağışın haczedilemezlik niteliğine halel getirmez.³ Bu kapsamda, **şartsız bağışlar** haczedilebilir.

2 Taşyürek, Abubekir, Belediyelere Yapılan Bağış ve Yardımların Gelir veya Kurumlar Vergisi Mükellefleri Tarafından Vergi Matrahından İndirimi, <http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/abubekir/008/>

3 Hasırcı, Hakan (2016), Belediye Mallarının Haczi, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4), s.2826.

Mezkur Kanununun 18 inci maddesine göre, **şartlı bağışları kabul etmek**, belediye meclisinin görevindedir. **Şartsız bağışları kabul etmek** ise 38 inci maddeye göre belediye başkanının uhdesindedir.

“Belediyenin gelirleri” başlıklı 59 uncu maddede bağış konusu, belediyenin gelirleri arasında sayılmıştır. Öte yandan, “belediyenin giderleri” başlıklı 60 ıncı madde de, “şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar”, belediye gideri olarak kabul edilmiştir.

Sağlanan yardımların kullanılmasında şayet bir amaç belirtilmemiş ise şartsız bağış, bir amaç belirtilmiş ise şartlı bağış olduğu kabul edilmektedir. Yerel yönetimlerin şartlı bağışlar aracılığıyla bazı hizmetleri merkezi idareden daha iyi değerlendirdiği ve verimli sonuçlar aldığı konunun uzmanları ve uygulamacılar tarafından ifade edilmiş ve çeşitli mahfillerde dile getirilmiştir. Şartlı bağışların bölgelerarası vergi yükü denkleğini de sağlayabilmek gibi bir fonksiyonlarının da olduğu iddia edilmektedir. Şartsız bağışlar kullanımı ve kontrolü hakkında ön belirlemelere başvurmadan yapılan bağışlardır. Bu tür bağışlarda bağış alan idare, yasalara uygun olmak kaydıyla parayı dilediğince kullanabilir. Belediyeler, otonomilerini kaybetme ihtimali daha az olan bu tür bağışları şartlı bağışlara tercih ederler. Şartsız bağışlar amaç belirtilmeksizin, kontrolsüz bir biçimde verildiği için, bağışı alan belediye, devletin genel politikalarına bağlı kalarak, kendisine verilen parayı kullanabilmektedir.⁴

3. GAYRİMENKUL BAĞIŞLARININ İNDİRİME KONU EDİLMESİ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun “Diğer İndirimler” başlıklı 10 uncu maddesinde;

4 Taşyürek, a.g.m.

“1. Kurumlar vergisi matrahının tespitinde; kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından sırasıyla aşağıdaki indirimler yapılır:

....

c. Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı.

...

(2) Bağış ve yardımların nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu oluşturan mal veya hakkın maliyet bedeli veya kayıtlı değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır.”

hükmüne yer verilmiştir.

Konu ile ilgili açıklamalara 1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde yer verilmiş olup anılan Tebliğin “10.3.2.1. Kurum kazancının %5 i ile sınırlı bağış ve yardımlar” başlıklı bölümünde;

“Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere, köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ve kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının %5'ine kadar olan kısmı, kurumlar vergisi beyannamesinde ayrıca gösterilmek şartıyla kurum kazancından indirim konusu yapılacaktır.

Matrahtan indirilmesi için bağış ve yardımın;

- Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, kamu yararına çalışan dernekler ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara yapılması,
- Makbuz karşılığı olması,
- Karşılıksız yapılması,
- Sadece ilgili dönem kazancından indirilmesi,
- Beynamede ayrıca gösterilmesi, gerekir.

İndirilemeyen kısım diğer yıla nakledilemez.

Kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecek bağış ve yardımların tutarı, o yıla ait kurum kazancının %5'i ile sınırlıdır.

İndirilebilecek bağış ve yardım tutarının tespitinde esas alınan kurum kazancı, zarar mahsubu dâhil giderler ile iştirak kazançları istisnası düşüldükten sonra, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki [Ticari bilanço kârı - (iştirak kazançları istisnası + geçmiş yıl zararları)] tutardır.”

Açıklamaları yer almakta olup,

Tebliğin “10.3.2.2.4. Bağış ve yardımın belgelendirilmesi” başlıklı bölümde de,

“Aynı veya nakdi olarak yapılan bağış ve yardımların kurumlar vergisi mükelleflerince indirim olarak dikkate alınabilmesi için makbuz karşılığı yapılmış olması gerekli ve yeterlidir.

Aynı bağış ve yardımın, işletmenin aktifinden veya stokundan çekilerek bağışlanmış olması durumunda, mükelleflerin işletmeden çekip bağışladıkları değerler için fatura düzenlemesi; düzenlenen faturanın arka yüzüne faturada belirtilen değerlerin ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından bağış veya yardım olarak alındığına ilişkin şerh konularak yetkili kimseler tarafından imzalanmış olması yeterlidir.

Aynı değerlerin, mükelleflerce dışarıdan alınarak kamu kurum ve kuruluşuna bağışlanmış olması durumunda ise bu kurum ve kuruluş tarafından teslim alınacak değerler için teslim ilişkili bir belge düzenlenmiş olması yeterli olup, düzenlenen belgede bağışlanan kıymetin değerinin, cinsinin ve miktarının tereddüde mahal bırakmayacak şekilde belirtilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca, bağışlanan değerlere ilişkin olarak düzenlenmiş olan faturaların arka yüzünde yukarıda belirtilen açıklamalar dahilinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerinin imzası bulunacaktır.

...”

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, Belediyelere bağışlanacak olan gayrimenkullerin maliyet bedeli veya kayıtlı değerinin, bu değer mevcut değil ise Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değerinin, beyanname üzerinde ayrıca gösterilmek ve o yıla ilişkin kurum kazancının %5'ini aşmamak şartıyla indirim konusu yapılabilmesi mümkündür.

Öte yandan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun;

- 1/1. maddesine göre, Türkiye’de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV’ye tabi olduğu,

- 17/2-b maddesi ile, kanunların gösterdiği gerek üzerine bedelsiz olarak yapılan mal teslimi ve hizmet ifaları, aynı maddenin 1 numaralı bendinde sayılan kurum ve kuruluşlara bedelsiz olarak yapılan her türlü mal teslimi ve hizmet ifaları ile fakirlerle yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda maddelerinin teslimi KDV’den istisna edildiği,
- 30/a maddesinde ise vergiye tabi olmayan veya vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan KDV’nin mükellefin vergiye tabi işlemleri üzerinden hesaplanan KDV’den indirilemeyeceği

hükme bağlanmıştır.

Buna göre, Belediyelere bağışlanacak gayrimenkullerin teslimi KDV Kanununun 17/2-b maddesine göre vergiden istisna olup söz konusu teslimlerle ilgili olarak yüklenilen KDV’nin indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

4. SONUÇ

Belediyelerin önemli ve kapsamlı işleri ifade eden yasalarla kendilerine verilmiş bu görevleri sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için sağlam ve süreklilik arz eden gelir kaynaklarına ihtiyacı vardır. Belediyelere ek gelir kaynağı arayışlarında, bu ihtiyacın bir kısmının kişi veya kurumlardan gönüllülük ve sosyal sorumluluk kapsamında sağlanacak bağış ve yardımlar yoluyla karşılanması konusu gündeme gelmektedir. Günümüz modern devlet anlayışında, kamu yararına

görev ve hizmet yapan belediyelerin, özellikle toplum yararına faaliyetler yürüten dernek ve vakıflar gibi bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarından pay almasının çeşitli metotlarla teşvik edilmesi öngörülmekte ve uygulanmaktadır

5393 sayılı Kanun kapsamında belediyelerin şartlı veya şartsız bağış kabul etmeleri mümkündür. Sağlanan yardımların kullanılmasında şayet bir amaç belirtilmemiş ise şartsız bağış, bir amaç belirtilmiş ise şartlı bağış olduğu kabul edilmektedir. Yerel yönetimlerin şartlı bağışlar aracılığıyla bazı hizmetleri merkezi idareden daha iyi değerlendirdiği ve verimli sonuçlar aldığı konunun uzmanları ve uygulamacılar tarafından ifade edilmiş ve çeşitli mahfillerde dile getirilmiştir. **Şartlı bağışların bölgelerarası vergi yükü denkliliğini de sağlayabilmek gibi bir fonksiyonlarının da olduğu iddia edilmektedir.** Şartsız bağışlar kullanımı ve kontrolü hakkında ön belirlemelere başvurmadan yapılan bağışlardır. Bu tür bağışlarda bağış alan idare, yasalara uygun olmak kaydıyla parayı dilediğince kullanabilir.

Bu kapsamda, belediyelere bağışlanacak olan gayrimenkullerin maliyet bedeli veya kayıtlı değerinin, bu değer mevcut değil ise Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre Takdir Komisyonunca tespit edilecek değerinin, beyanname üzerinde ayrıca gösterilmek ve

o yıla ilişkin kurum kazancının %5'ini aşmamak şartıyla indirim konusu yapılabilmesi mümkündür. Ayrıca, belediyelere bağışlanacak gayrimenkullerin teslimi KDV Kanununun 17/2-b maddesine göre vergiden istisna olup söz konusu teslimlerle ilgili olarak yüklenilen KDV'nin indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Hasırcı, Hakan (2016), Belediye Mallarının Haczi, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 65 (4)

Şeker, Sakıp, Bedelsiz Teslim Ve Hizmet (Bağışlama) İşlemlerinde KDV Uygulaması, <https://www.kanitymm.com.tr/makale/1993-07%20YAKLASIM%20-%20BEDELSIZ%20TESLIM%20VE%20HIZMET%20ISLEMLERINDE%20KDV%20UYGULAMASI.pdf>

Taşyürek, Abubekir, Belediyelere Yapılan Bağış ve Yardımların Gelir veya Kurumlar Vergisi Mükellefleri Tarafından Vergi Matrahından İndirimi,

<http://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/abubekir/008/>

5393 sayılı Belediye Kanunu

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkontrolörü

DİSİPLİN CEZASI MAHİYETİNDE OLMAYAN YAZILI UYARMA İŞLEMLERİ DAVA KONUSU YAPILABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

657 sayılı Kanuna tabi kamu personelinin bazı eylem ve işlemleri Kanunda belirtilen disiplin cezasını gerektirecek ağırlık ve mahiyette bulunmayabilir. Bu gibi durumlarda idare personele herhangi bir disiplin cezası vermek yerine görevinde daha dikkatli olması yönünde personeli yazılı olarak uyabilmektedir.

Bu makalemizde disiplin cezası mahiyetinde olmayan yazılı uyarma işleminin personel tarafından dava konusu yapıp yapılmayacağı ilgili mevzuat ve emsal yargı kararları doğrultusunda irdelenecektir.

2. KONUYA İLİŞKİN MEVZUAT

2.1. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

657 sayılı Kanunda (Md. 124); kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak em-

rettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre Kanunun 125 inci maddesinde sıralanan disiplin cezalarından birisinin verileceği belirtilmiş ve disiplin cezalarının çeşitleri ile disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller Kanunun 125 inci maddesine tek tek sayılmıştır.

Söz konusu cezaların en hafifi uyarma cezası olmakla birlikte kamu personelinin eylem ve işlemi söz konusu cezayı dahi gerektirecek ağırlık ve mahiyette bulunamayabilmektedir.

Bu gibi durumlarda kamu personeline disiplin cezası verilmesi yerine “dikkatinin çekilmesi” anlamında yazılı olarak uyarılması yoluna gidilmektedir. Bu işlem disiplin cezası mahiyetinde olmamakla birlikte kamu personeline yazılı olarak tebliğ edilmekte ve uyarı yazısının bir örneği personelin dosyasında muhafaza edilmektedir.

Kamu personelinin disiplin cezası almaktan kurtulduğu şeklinde algılanabilen söz konusu işlem bazen personeli psikolojik olarak tazyik etmek (mobbing) veya hatta “fişleme” aracı olarak da kullanılabilir. Bu nedenle, herhangi bir yasal mevzuata dayanılmadığı ve personelin özlük ve kariyerini etkilemiyormuş gibi görünen bu işlemin dava konusu edilip edilemeyeceği veya edilmesi gerektiği konusunda tereddütler oluşmaktadır.

657 sayılı Kanunda kamu personeline disiplin cezası mahiyetinde olmayan yazılı uyarma işlemi tesis edilebileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle, herhangi bir yasal mevzuata dayanılmadığı ve personelin özlük ve kariyerini etkilemiyormuş gibi görünen bu işlemin dava konusu edilip edilemeyeceği veya edilmesi gerektiği konusunda tereddütler oluşmaktadır.

Bu tereddütler idari yargı mercilerinde de oluşabilmektedir.

2.2. 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu

Anayasanın 125 inci maddesine göre idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık olmakla birlikte dava konusu edilecek idari işlemin incelenebilirliği ile ilgili olarak 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun;

“Dilekçeler üzerine ilk inceleme” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“Dilekçeler Danıştayda Evrak Müdürlüğüne kaydedilir ve Genel Sekreterlikçe görevli dairelere havale olunur.

2. Bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde dilekçeler, evrak bürosunca kaydedilerek ilgili mahkemelere havale olunur. Dilekçe sahibine evrakın tarih ve sayısını gösterir ücretsiz bir alındı kâğıdı verilir.

3. Dilekçeler, Danıştayda daire başkanının görevlendireceği bir tetkik hakimi, idare ve vergi mahkemelerinde ise mahkeme başkanı veya görevlendireceği bir üye tarafından:

- a) Görev ve yetki,
- b) İdari merci tecavüzü,
- c) Ehliyet,

d) İdari davaya konu olacak kesin ve yü-rütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,

e) Süre aşımı,

f) Husumet,

g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadıkları,

Yönlerinden sırasıyla incelenir.

...”

“İlk inceleme üzerine verilecek karar” başlıklı 15 inci maddesinde;

1. Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine; idari yargının görevli olduğu konularda ise görevli veya yetkili olmayan mahkemeye açılan davanın görev veya yetki yönünden reddedilerek dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesine,

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı halde davanın reddine,

c) 3/f bendine göre, davanın hasım gösterilmeden veya yanlış hasım gösterilerek açılması halinde, dava dilekçesinin tespit edilecek gerçek hasma tebliğine,

d) 3/g bendinde yazılı halde otuzgün içinde 3 ve 5 inci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak yahut (c) bendinde yazılı hallerde, ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açılmış ise otuzgün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine,

e) 3/b bendinde yazılı halde dilekçelerin görevli idare merciine tevdiine,

Karar verilir.

...”

hükmü bulunmaktadır.

Kanununun 14 üncü maddesinde yer alan “İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı” hükmüne göre, bir işlemin idari davaya konu edilebilmesi için idari açıdan kesinleşmiş olması ve yürütülmesi gereken (icrai) bir işlem mahiyetinde olması gerekmektedir. Aksi takdirde, Kanununun 15 inci maddesine göre, davanın esasına girilmeksizin dava reddedilir.

Bu bağlamda disiplin cezalarının kesin ve icrai niteliği tartışmasız olduğu için bunların dava konusu edilmesinde herhangi bir tereddüt bulunmamakla birlikte disiplin hükümleriyle ilişkilendirilmeyen “yazılı uyarma” şeklindeki işlemlerin kesin ve icrai nitelikte olup olmadığı aşağıda açıklanan emsal yargı kararları ile açıklığa kavuşmaktadır.

3. KONUYA İLİŞKİN EMSAL YARGI KARARLARI

3.1. Danıştay’ın Emsal Kararları

Danıştay 12. Dairesinin 23.03.2016 tarih ve 2012/9161 E., 2016/1578 K.nolu kararında;

“Dava; davalı idare bünyesinde hukuk müşaviri olarak görev yapan davacı tarafından disiplin cezası olmaksızın uyarılması yolundaki ... işlemler ile ...uyarma cezasının ve... inceleme raporunun iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, [davacının] ... disiplin cezası olmaksızın yazılı olarak uyarılması ise idarelerin iç işleyişine yönelik ceza niteliği olmayan yazışma niteliğinde olduğundan, tek başına hukuki sebepler doğuran, davacının

durumunda değişiklik yapacak kesin ve yürütülebilir işlemler olmadığından esasının incelenme olanağı bulunmadığı[ndan] ... davanın reddine karar verilmiştir.

(...)

Davacının tutum ve davranışlarında gerekli dikkat ve özeni göstermesi gerektiği hususunun bildirilmesine ilişkin işlemler; her ne kadar kamu görevlilerinin disiplin cezaları dışında ve disiplin cezası niteliği taşımayan bir biçimde yazılı olarak ikaz edilmelerine imkan tanıyan bir düzenleme bulunmaması nedeniyle disiplin cezası niteliği taşımasa da, davacının özlük dosyasında bulunan bu işlemin davalı idarenin davacı hakkında takdir yetkisini kullanacağı çeşitli işlemlerde dikkate alınabilecek olması karşısında, davacının hukuki durumunu etkileyebileceği ve bu nedenle de idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi zorunlu işlemler niteliğinde olduğu açıktır.

Bu durumda uyumsuzluğunun esasının incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, davacının tutum ve davranışlarında gerekli dikkat ve özeni göstermesi gerektiği şeklinde yazılı olarak ikaz edilmesi işlemlerinden kaynaklanan uyumsuzluklarda, idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem bulunmadığı gerekçesiyle davanın ...incelenmeksizin reddinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.”

denilmekte ve aynı şekilde aynı Dairenin 25.06.2013 tarih ve 2010/3249 E., 2013/5666 K.nolu kararında da:

“Dava, Samsun - Canik Telekom Müdürlüğünde kapsam dışı personel statüsünde tekniker olarak görev yapan davacının, ... tarihinde saat 13:30-15:00 arasında izinsiz ve mazeretsiz olarak işe gelmediği isnadına ilişkin savunmasını alan Canik Telekom Müdürlüğü’nce daha dikkatli ve özenli olması husu-

sunda davacının yazılı olarak uyarılmasına ilişkin ...işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

Samsun 1. İdare Mahkemesi'nin 16.12.2009 günlü ...sayılı kararıyla; dava konusu yazılı uyarı işleminin bir disiplin cezası olmadığı ve davacının hukuki durumunu etkilemediğinden icrai bir işlem olmadığı, muhakkik tayini talebinin reddi işleminin de idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olmadığı gerekçesiyle 2577 sayılı Yasa'nın 15/1-b maddesi uyarınca davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

(...)

Uyuşmazlıkta; davacının "yazılı olarak uyarılmasına" ilişkin işlemin disiplin cezası niteliğini taşımadığı açık olmakla birlikte, söz konusu işlemin davacının özlük dosyasına konulması ve davalı idarenin davacı hakkında takdir yetkisini kullanacağı çeşitli işlemlerde dikkate alınması olasılığı karşısında, davacının hukuki durumuna ciddi etkileri olabileceği görülen dava konusu işlemin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda, davanın esasının incelenerek bir karar verilmesi gerekirken, dava konusu işlemin idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir idari işlem olmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır."

denilmektedir.

Söz konusu emsal kararlarda özetle, yazılı uyarma işleminin ilgili personelin dosyasına konması ve daha sonra idarenin takdir yetkisini kullanacağı çeşitli işlemlerde dikkate alınabilecek olması nedeniyle 2577 sayılı Kanuna göre "kesin ve yürütülmesi zorunlu" bir işlem olduğu ve bu nedenle dava konusu edilebileceği açıkça belirtilmiştir.

3.2. Anayasa Mahkemesinin Emsal Kararı

İsrarla kurumundan belli bir yerde görevlendirme talebinde bulunan kamu personelinin talep yazısına karşı; idarece personelin bu talebine daha önce ret cevabı verilmiş olmasına rağmen personelin yeniden talepte bulunmasının gereksiz yazışmaya sebebiyet vermesi nedeniyle personelin bu konuda yazılı olarak uyarılması şeklinde işlem tesis edilmiş ve bu işlem personel tarafından idare mahkemesinde dava konusu edilmiştir.

İdare mahkemesinin bu işlemin iptali kararına karşı itiraz üzerine bölge idare mahkemesi; personelin yazılı olarak uyarılmasına ilişkin işlemin disiplin cezası mahiyetinde olmadığı, kişinin mevcut hukuksal durumunu etkileyen, kesin sonuç doğuran ve yürütülmesi zorunlu, bir başka ifadeyle, icrai işlem niteliği taşımadığı, dolayısıyla iptal davasına konu edilemeyeceği değerlendirilmesine yer verilmiş ve bu sebeple uyuşmazlığın esasının incelenemeyeceği belirtilerek idare mahkemesinin iptal kararını bozmuştur. Bunun üzerine kamu personeli bireysel başvuru yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurmuştur (Başvuru no: 2015/13108).

Anayasa Mahkemesi başvuru üzerine verdiği 18.04.2018 tarihli kararının¹ ilgili bölümlerinde aynen şöyle denilmektedir:

"8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, Sakarya Orman Bölge Müdürlüğüne bağlı Adapazarı Orman İşletme Müdürlüğünde avukat olarak görev yapmaktadır.

10. Başvurucu 7/2/2012 tarihinde İstanbul Orman Bölge Müdürlüğüne hitaben yazdığı dilekçeyle İstanbul Kanlıca Orman

¹ 11.05.2018 tarih ve 30418 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

İşletme Müdürlüğü emrine görevlendirilmesi talebinde bulunmuştur. Başvurucunun talep dilekçesi İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü tarafından Orman Genel Müdürlüğüne (Genel Müdürlük) gönderilmiştir.

11. Genel Müdürlük, Adapazarı Orman İşletme Müdürlüğüne hitaben gönderdiği 29/2/2012 tarihli yazı ile başvurucunun görevlendirme talebinin reddedildiğini bildirmiştir. Söz konusu yazıda ayrıca, başvurucunun aynı yöndeki talebine daha önce 12/12/2011 tarihli yazı ile cevap verildiği hatırlatılmış; aradan çok kısa bir süre geçtikten sonra yeniden talep dilekçesi göndermek suretiyle gereksiz yazışmaya sebebiyet vermesi nedeniyle başvurucunun bu konuda uyarılması ve bundan sonraki her türlü taleplerinde kendi bölge müdürlüğü aracılığıyla başvuruda bulunması gerektiğinin başvurucuya tebliğ edilmesi hususlarına da yer verilmiştir.

12. Adapazarı Orman İşletme Müdürlüğü, başvurucunun 29/2/2012 tarihli yazıda belirtilen hususlarda uyarıldığına ve buna dair talimatın kendisine tebliğ edildiğine ilişkin olarak düzenlediği 15/3/2012 tarihli tebliğ tebellüğü belgesini 20/3/2012 tarihli yazı ekinde ilgili üst makama göndermiştir.

13. Başvurucu, görevlendirme talebiyle yaptığı başvurunun reddedilmesine ve bu başvurusu ile gereksiz yazışmaya sebebiyet verdiği gerekçesiyle uyarılmasına ilişkin işlemlerin iptali istemiyle Sakarya 2. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır.

14. İdare Mahkemesi 6/9/2013 tarihli kararıyla dava konusu işlemin başvurucunun yazılı olarak uyarılmasına ilişkin kısmını iptal etmiş, geçici görevlendirme talebinin reddine ilişkin kısmı yönünden ise davayı reddetmiştir. Kararın ret hükmüne dair gerekçesinde; idarelerin geçici görevlendirme yapıp yapmama konusunda takdir yetkisinin bulunduğu, bu konuda belli bir yönde işlem tesis etmeye

yargı karan ile zorlanamayacağı, dolayısıyla davalı idarenin bu konuda sahip olduğu takdir yetkisi çerçevesinde talebin reddi yönünde tesis ettiği dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı belirtilmiştir. Kararın iptal hükmüne dair gerekçesinde ise başvurucunun 7/2/2012 tarihli dilekçesinin 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 21. maddesi kapsamında devlet memurlarına sağlanan, kurumlarıyla ilgili işlerinden dolayı müracaatta bulunma hakkının kullanılmasından ibaret olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca başvurucunun talep dilekçelerinin konularının farklı olduğuna da dikkat çekilmiş; bu nedenle gereksiz yazışmaya sebebiyet verildiğinin kabulüne olanak bulunmadığı, bu itibarla başvurucunun yazılı olarak uyarılmasına ilişkin işlemin hukuka uygun olmadığı belirtilmiştir.

15. Davalı idare, anılan kararın iptal hükmüne ilişkin kısmına itiraz etmiştir. Sakarya Bölge İdare Mahkemesi (Bölge İdare Mahkemesi) 11/12/2014 tarihinde verdiği kararlar davalı idarenin itirazını kabul ederek kararın itiraza konu kısmını bozmuş ve davanın başvurucunun yazılı olarak uyarılmasına ilişkin işlemin iptali istemine dair kısmını 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-b bendi uyarınca incelenmeksizin reddetmiştir. Bozma kararının gerekçesinde; başvurucunun yazılı olarak uyarılmasına ilişkin işlemin disiplin cezası mahiyetinde olmadığı, kişinin mevcut hukuksal durumunu etkileyen, kesin sonuç doğuran ve yürütülmesi zorunlu bir başka ifadeyle icrai işlem niteliği taşımadığı, dolayısıyla iptal davasına konu edilemeyeceği değerlendirilmelerine yer verilmiş ve bu sebeple uyumsuzluğun esasının incelenemeyeceği belirtilmiştir.

16. Başvurucu, anılan karara karşı karar düzeltme yoluna gitmiştir. Başvurucunun istemi Bölge İdare Mahkemesinin 14/5/2015 tarihinde oyçokluğuyla verdiği kararlar, kararın düzeltilmesi için gerekli yasal sebeplerin

bulunmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Karşı oy görüşünde ise başvuruçunun yazılı olarak uyarılmasına ilişkin işlemin mükafat ve cezalar klasörüne konulduğuna dikkat çekilmiştir. Bu itibarla söz konusu yazının başvuruçunun hukuksal durumunda bir değişiklik meydana getirmeyeceğinin düşünülmemeyeceği, nitekim takdire dayalı atamalarda göz önünde bulundurulmasının mümkün olduğu, dolayısıyla dava konusu edilebileceği belirtilmiştir.

17. Nihai karar 24/6/2015 tarihinde başvuruçuya tebliğ edilmiştir.

18. Başvuruçucu 24/7/2015 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

19. Mahkememizin 14/1/2018 tarihli müzekkeresine Sakarya Orman Bölge Müdürlüğü tarafından gönderilen cevap yazısında, dava konusu edilen uyarı yazısının kurumun atama işleri klasörü içinde tutulduğu belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu yazının müzekkere cevabı ekinde gönderilen başvuruçuya ait özlük dosyası içinde de yer aldığı tespit edilmiştir.

...

66. Bireysel başvuruya dayanak davada uyuşmazlık konusu edilen işlem başvuruçunun gereksiz yazışmaya sebebiyet vermemesi hususunda, çalıştığı kurum amiri tarafından yazılı olarak uyarılmasına ilişkin bir işlemdir.

67. Yukarıda yer verilen (bkz. §§ 23, 24) Danıştay içtihadında ortaya konulduğu üzere mevzuatta kamu görevlilerinin yazılı olarak ikaz edilmelerine imkan tanıyan bir düzenleme bulunmaması nedeniyle bu tip işlemler esasen bir disiplin cezası niteliği taşımamaktadır. Bununla birlikte Danıştay içtihadında, özlük dosyasında saklanan söz konusu işlemlerin idarenin kamu görevlisi hakkında takdir yetkisini kullanacağı çeşitli işlemlerde (taltif/ceza/atama/görevlendirme/terfi gibi) dikkate alınabileceğinden hukuki durumunu etkile-

yebileceğinin kabul edildiği görülmektedir. Anılan içtihadındaki yaklaşımın öz itibarıyla, statü hukukuna göre çalışan kamu görevlilerinin çalışma hayatının ve mesleki kariyerinin doğrudan, idare tarafından kamu personel hukuku kapsamında gerçekleştirilen birtakım işlemlerle şekillenmesi olgusuna dayandığı anlaşılmaktadır. Buna göre Danıştayın söz konusu içtihadının idari işlemin icrailik niteliğinden hareketle dava konusu edilebilirliğinin tespitinde kamu yaran ile bireyin menfaatleri arasındaki adil dengeyi gözetken, objektif ve hukuken kabul edilebilir ölçütler içerdiği görülmektedir.

68. Danıştay içtihadında benimsenen bu yaklaşıma göre somut olayda başvuruçunun yazılı olarak uyarılması yolunda tesis edilen ve özlük dosyasında saklandığı anlaşılan söz konusu işlemin başvuruçucu üzerinde birtakım hukuksal sonuçlar doğurma kapasitesinin bulunduğu, bu haliyle icrailik niteliğinin olduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Bireysel başvuruya konu derece mahkemesi kararında ise Danıştay içtihadında belirtilen ölçütler kapsamında herhangi bir irdelemeye gidilmeksizin salt söz konusu yazının bir disiplin cezası olmadığı yönünde şekilci bir yaklaşımla hareket edilerek ortada idari davaya konu edilebilecek bir işlem bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

69. Derece mahkemesinin somut davada iptali istenen idari işlemin icrailik niteliğini taşıyıp taşımadığının, dolayısıyla davaya konu edilebilirliğinin değerlendirilmesiyle ve 2577 sayılı Kanununda düzenlenen usul kurallarının uygulanmasıyla ilgili bu şekilci yorumunun başvuruçunun hukuksal durumunu etkileyen idari işleminden doğan uyuşmazlığı mahkeme önüne taşımasını engellediği, bu durumun başvuruçuya ağır bir külfet yüklediği değerlendirilmiştir. Bu sebeple başvuruçunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır.

70. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.”

Danıştayın konuya ilişkin emsal kararlarını da dikkate alan Anayasa Mahkemesinin söz konusu kararında özetle; personel hakkındaki yazılı uyarma işleminin gelecekte personel aleyhine hukuksal sonuçlar doğurma kapasitesinin bulunduğu ve bu nedenle adil yargılanma hakkı kapsamında dava konusu edilebileceği açıkça belirtilmektedir.

4. SONUÇ

Yukarıda 657 sayılı Kanun hükümleri ile Danıştay ve Anayasa Mahkemesi'nin emsal kararları ışığında yaptığımız değerlendirmelere göre,

1- Disiplin cezası mahiyetinde olmayan yazılı uyarma işleminin gelecekte personel aleyhine hukuksal sonuçlar doğurma kapasitesi bulunmaktadır.

2- Bu nedenle kesin ve yürütülmesi gerekli işlem mahiyetinde olan söz konusu işlem idari dava konusu yapılabilir.

3- Bu tür davaların reddi adil yargılanma hakkının iptali anlamına gelmektedir.

Sezgin ERÖZBAĞ

Ankara Büyükşehir Belediyesi
ASKİ Genel Müdürlüğü
İç Denetim Birim Başkanı

VARLIK YÖNETİMİ ANLAYIŞI İLE SUYU YÖNETMEK

1. GİRİŞ

Çevremizde su kaynaklarının insan hayatı için ne kadar önemli olduğunu bilmeyen yok gibi. Ancak, bu hususta bilmenin ötesinde bir farkındalığın oluşması gerekir ki, suyu korumada ve kullanmada yeterli bir bilinç oluşabilsin.

Maalesef günlük yaşamda sıklıkla duyduğumuz “sudan ucuz” gibi bir deyim, sanki su bitmez tükenmez bir kaynakmış gibi izlenim verdiğinden, bu anlayış ile yetişmiş bir insandan da suyu israf etmemesini veya suyu tasarruflu kullanmasını beklemek zor olabilmektedir.

Dolayısıyla, gerek vatandaş ve gerekse kurumsal bazda istisnasız herkesin suyu korumada ve doğru kullanmada yapması gerekenler vardır.

Aslında yapılması gereken çok basit. “Suyu kaynağında korumak ve israf etmemek.”

Her iki durumun hem vatandaş, hem de kurumsal boyutu bulunmaktadır.

Makale içeriğinde su konusunda vatandaş açısından yapılması gerekenlere değinilmekle beraber, daha ziyade su idareleri için kurumsal bazda yapılması gerekenler “**varlık yönetimi**” ile ilişkilendirilerek anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda; yaşamın kaynağı olan suyu insanlara ulaştırma misyonunu yüklenmiş bu kurumların varlık yönetimi anlayışı ile yürütecekleri su yönetimi, hem kaynakları korumayı ve doğru kullanmayı, hem de karışılması muhtemel risklerle kolaylıkla baş edilebilmeyi kolaylaştırabilecektir.

2. VARLIK YÖNETİMİ VE SU

Varlık yönetimi nedir diye sorulduğunda, buna anlaşılabilir ve kısa bir cevap vermek gerekir ise, ASKİ Genel Müdürü Prof. Dr. Cumali KINACI'dan dinlediğim “*bir projenin baştan sona kadar yürütümüdür*” şeklinde ki tarif sanırım yeterli ve açıklayıcı olacaktır.

Dolayısıyla, varlık yönetimini sadece maddi bir olgu olarak düşünmemek gerekir. Kaldı ki, maddi oluşumun ilk başlangıç noktasında da bir proje bulunmaktadır.

Buradan hareketle şunu söyleyebiliriz. Şayet varlık yönetimi yapmak istiyorsak öncelikle elimizde yeterli verinin olması gerekir. Veri olmadan hiçbir şekilde varlık yönetimi yapılamaz.

Peki veri tek başına yeterli mi? Elbette değil. Veriyi elde etmekten ziyade değerlendirmek ve bilgiye dönüştürmek lazım. Sonraki aşamalarda sırasıyla; bu bilgilerin envanterinin yapılması, gerektiğinde güncellenmesi, korunması, yorumlanması ve istenildiği zaman uygulayıcı veya karar verici olanlara zamanında ve doğru bir şekilde raporlanması gerekir.

Buraya kadar anlatılanların belki ilk bakışta su yönetimi ile ne alakası var diye düşünülebilir. Buna verilebilecek cevap oldukça kapsayıcı ama her yönetim birimi için geçerliliği olan “*Bilmediğin şeyi yönetemezsin*”dir.

Bu bağlamda, su yönetimini varlık yönetimi anlayışı çerçevesinde ilişkilendirdiğimizde aşağıda yer alan aşamalar karşımıza çıkmaktadır.

- **Su Kaynakları Yönetimi:** Suyu kaynağında yönetmek, su ihtiyacını kesintisiz karşılayacak tedbirleri almak ve geliştirmektir. Bunun için öncelikle yeraltı ve yer üstü su kaynaklarının envanterini çıkarmak gerekmektedir. Sonrasında atılacak adımlar ise, suyun kirlenmesini önleyici tedbirleri almak, denetimler yapmak, gerektiğinde caydırıcı ve cezai yaptırımlar uygulamaktır. Örneklendirecek olursak havza koruma faaliyetleri gibi.

- **Su Kalitesi Yönetimi:** Vatandaşa verilen suyun sağlık normlarına uygun olarak artırılması ve kontrollerinin yapılmasıdır. Bu kapsamda barajlardan gelen hamsuyun arıtma tesislerinde biyolojik ve kimyasal gibi çeşitli işlemlerden geçirildikten sonra, numuneler alınmak yoluyla su kalitesi kontrolleri işlemlerinin gerçekleştirilmesidir.
- **Su Şebekesi Yönetimi:** Arıtma tesislerinde arıtılan suyun, iletim ve dağıtım kanallarıyla abonelere ulaştırılmasıdır. Bu faaliyetler kapsamında, suyun kaliteli ve sağlıklı bir şekilde son kullanıcıya iletilmesi için katodik korumadan, hatların bakım onarımına kadar tüm sistemin kesintisiz çalışması sağlanır.
- **Su Kayıp Kaçak Yönetimi:** İletim ve dağıtım hatlarındaki su kayıplarının tespiti ve arızaların giderilmesi ile kaçak su kullanımını önleyici ve caydırıcı tedbirlerin alınması faaliyetleridir. Verilere en fazla ihtiyacın olduğu süreç olarak da görülebilir.
- **Enerji Yönetimi:** Suyun barajlardan getirilmesinden aboneye ulaştırılmasına kadar olan süreç enerji kullanımını gerektirmektedir. Özellikle rakımın yüksek olduğu yerlere suyu iletmek için yoğun bir şekilde elektrik kullanımına ihtiyaç duyulmaktadır ki, bu da ister istemez enerji maliyetini yükseltmektedir. Rakım farkının yüksek olduğu yerlerde faaliyet gösteren bazı su ve kanalizasyon idarelerinde enerji gideri birinci sırada yer alan kalemler olabilmektedir. Bu nedenle, enerji maliyetlerini düşürücü tasarruf tedbirlerini uygulayarak iyi bir enerji yönetimi yapmak

gerekir. Örneklendirecek olursak pompa istasyonlarının çalışma düzeninin enerji tarifesinin düşük ve yüksek olduğu saatlere göre ayarlanması gibi.

- **Su Taşkın Yönetimi:** Aslında bu konu tek başına su kanalizasyon idarelerinin yönetebileceği husus değildir. Başta doğal bitki örtüsü ve ormanların korunması ile imar uygulamalarında yetkili ve sorumlu kurumlara da önemli görevler düşmektedir. Su ve kanalizasyon idareleri açısından yapılması gerekenler ise; sel riskini belirlemek için sorumluluk alanlarındaki havzaların sel geçmişlerinin bilinmesi ve ona göre risk yönetimi yapılması, havzalardaki nehir ve sel yataklarının belirlenmesi, mazgalların boyutları ve sayılarının artırılması gibi alt yapı çalışmalarına önem verilmesi ilk akla gelen hususlardır.

3. TÜRKİYE VE SU

“Yurdumuzun üç yanı denizlerle çevrilidir. Ayrıca, birçok yerinde dereler, nehirler ve göller bulunmaktadır. Buna rağmen Türkiye, kullanılabilir su kaynağı bakımından “su fakiri” bir ülke sayılmasa da “su zengini” bir ülke olarak da nitelenemez. Türkiye’nin asıl sorunu su kaynaklarının bilinçsizce ve verimsiz kullanılmasıdır. Tarımda vahşi sulama olarak adlandırılan salma sulama ile su kaynakları tüketilmektedir. Sanayi bölgelerinde atıksuların %25’i arıtılmamaktadır. Bu yüzden bir litre atıksu, sekiz litre temiz suyu kirletmektedir. Kuraklık, sera etkisi ve kirleticilerin etkisiyle su kaynakları ve birçok göl kurumaktadır. Bu yüzden hem dünya genelinde hem de ülkemizde kullanılabilir su, hızla azalmakta; dünya nüfusunun artışıyla da su ihtiyacı hızla artmaktadır. Bu

nedenlerle, ülkemiz ve dünyada su tasarrufu zorunlu hâle gelmiştir. Evlerde kullanılan suyun %35’i banyoda, %30’u tuvalette, %20’si çamaşır ve bulaşık yıkamada, %10’u yemeklerde ve içme suyunda, %5’i de temizlik amacıyla kullanılmaktadır. Su, sağlık ve ekonomi açısından bir değerdir. Bu değeri kişisel veya toplumsal olarak bazı tasarruf önlemleriyle koruyabiliriz¹.”

4. SUYU TASARRUFLU KULLANMANIN VATANDAŞ BOYUTU

Suyu tasarruflu kullanmada kuşkusuz vatandaşlara çok önemli görevler düşmektedir. Bu hususun sadece suyu tasarruflu kullanırsam, su faturam düşer anlayışından ziyade, “sürdürülebilir bir hayat için su kaynaklarını korumak ve suyu tasarruflu kullanmak vatandaş olarak ülkeme ve dünyaya karşı sorumluluğumdur.” bilincine taşınması ve içselleştirmesi gerekir.

Su tasarrufu için aslında vatandaşların çoğu tarafından da bilinen, ama burada tekrar edilmesinde fayda gördüğüm hususlara aşağıda yer verilmiştir.

“Su tasarrufu için alınabilecek önlemler

- *Bozuk musluklar tamir edilmelidir.*
- *Musluk ve duş başlıklarında su akışını azaltan, su basıncını arttıran sistemler kullanılmalıdır.*
- *Diş fırçalarken ve tıraş olurken musluklar sürekli açık tutulmamalıdır.*
- *Bulaşık ve çamaşır elde değil, biriktirilerek makinede yıkanmalıdır.*
- *Duş yaparken musluk sürekli açık tutulmamalı ve duş süresi mümkün olduğunca uzatılmamalıdır.*

1 Dünyada Kullanılabilir Su Kaynakları ve Su Tasarrufu – Dünya Atlası www.dunyaatlası.com. 24.05.2018

- *Sebze ve meyvelerin yıkandığı sularla çiçek ve ağaçlar sulanmalıdır.*
- *Yağmur yağma ihtimalinde arabalar yıkanmamalı veya bahçeler sulanmamalıdır.*
- *Otomobilleri yıkarken sünger, kova kullanılmalı ve hortum uçlarına su püskürtmek için geliştirilmiş aparatlar takılmalıdır.*
- *Tarım arazilerini sulamada salma sulama yerine damlama sulama yapılmalıdır.*
- *Suyu kirleten maddeler çevreye atılmamalıdır.²*

5. ANA HATLARI İLE SU SORUNU VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

“1. Ülkemizin yarı-kurak bir iklime sahip olduğu daima göz önünde bulundurulmalı, bütün su politikaları buna göre oluşturulmalıdır.

2. Kuraklık meteorolojik kuraklıkla başlar, bunu hidrolojik, tarımsal ve sosyo-ekonomik kuraklık takip eder. Bu nedenle, yağışın yersel ve zamansal dağılımı çok iyi takip edilmelidir.

3. Su kıtlığının çözümünde su tüketiminin sektörlerarası dağılımı dikkate alınmalıdır. Türkiye genelinde toplam suyun %72’si tarımda (AB: %33), %12’si sanayide (AB: %51), %16’sı da içme ve kullanma amaçlı (AB: %16) olarak tüketilmektedir. Gerek tarımsal, gerek sanayi ve gerekse bireysel amaçlı olsun suyu kullanan sonuçta insandır. Bu nedenle kullanıcıların bilinçlendirilmesi son derece önemlidir. Bu konuda diğer önemli bir nokta da bütün sektörlerin aynı kalitede su kullanmasının yanlış olduğudur.

4. Ülkemiz sanıldığı kadar su zengini bir ülke değildir. Su varlığına göre ülkeler yılda kişi başına düşen ortalama kullanılabilir su miktarı 1000 m³ den az olan ülkeler “su fakiri”, 1000 m³ ile 3000 m³ arasında olanlar “su sıkıntısı” çeken ülkeler, 3000 m³ ile 10000 m³ arasında olan ülkeler “yeterli suyu olan” ülkeler, 10000 m³ den fazla olan ülkeler ise “su zengini” ülkeler olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı yaklaşık olarak $112 \times 109 / 70 \times 106 = 1600$ m³/yıl dır. Buna göre ülkemiz su sıkıntısı çeken ülkeler arasında yer almaktadır.

5. Su kaynaklarının sürdürülebilirliği önemlidir. 2004 yılında çıkarılan Büyükşehir Belediye Kanunu ile su havzalarının korunması ve barajların yapılması görevi büyükşehir belediyelerine verilmiştir. Aslında bu Kanun yerel yönetimlere büyük bir sorumluluk yüklemektedir. O nedenle, belediye yönetimleri su satışından elde ettikleri gelirleri başta havzaların korunması olmak üzere yine su ile ilgili yatırımlar için kullanılmalıdır.

6. Su problemine kriz yönetimi değil risk yönetimi mantığı ile yaklaşılması, bu bağlamda arz ve talebin doğru yönetilmesi, doğru yatırımların doğru zamanda yapılması vb. son derece önemlidir.

7. Su bir barajdan çıkıp kullanıldığı yere gelinceye kadar çeşitli kayıplara uğramaktadır. Bunlar sırasıyla buharlaşma kayıpları, sızma kayıpları, şebeke kayıpları ve bilinçsiz su tüketiminden kaynaklanan kayıplardır. Bu kayıpların dünya standartlarına çekilmesi sağlanmalıdır. Ülkemizin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğinden hareketle barajların yapımı için yer seçimi dikkatlice yapılmalıdır. Şehir şebekesinin periyodik bakım ve yenilemesi, asla ihmal edilmemelidir.³”

2 Dünya Kullanılabilir Su Kaynakları ve Su Tasarrufu – Dünya Atlası www.dunyaatlası.com. 24.05.2018

3 Ana Hatları İle Su Sorunu ve Çözüm Önerileri web.itu.edu.tr 24.05.2018

6. SONUÇ

Dünyanın dörtte üçü suyla kaplı olmasına rağmen bu suyun sadece %3'ü kullanılabilir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre Dünyada yaklaşık bir milyar insan temiz suya ulaşamamaktadır. Susuzluk nedeniyle oluşan hastalıklar sonucu, her yıl çok sayıda insan yaşamını yitirmektedir.

Dolayısıyla, su vazgeçilemez bir yaşam kaynağı olup, sadece insanlar değil, hayvanlar ve bitkiler her canlı yaşamak ve gelişmek için suya muhtaçtır. Bir toplumda güvenli ve kolayca erişilen su kaynağı olduğu sürece o

toplumun sağlıklı olma imkânı artar. Unutulmamalı ki, su aynı zamanda medeniyettir de. Yaşam için bu kadar önemli olan suyun da doğru kullanılması gerekmektedir ki, bunun için gerek kurumlar gerekse vatandaş olarak herkesin yapacağı şeyler vardır. Yeter ki, bu farkındalık oluşabilin.

KAYNAKÇA

1) Dünyada Kullanılabilir Su Kaynakları ve Su Tasarrufu – Dünya Atlası www.dunyaatlası.com

2) Ana Hatları İle Su Sorunu Ve Çözüm Önerileri web.itu.edu.tr 24.05.2018

Mustafa DÖNMEZ

*İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü*

YAPI KULLANMA İZİN BELGESİ, SADECE ÖZEL YAPI ŞEKLİ GEREKTİREN İŞYERLERİ İÇİN Mİ GEREKLİDİR?

1. GİRİŞ

İşyeri, adından anlaşılacağı üzere bir işin yapıldığı, yürütüldüğü yerdir. İşyerini, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetin yapılmasına ayrılan ya da bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerler şeklinde tanımlamak mümkündür.

İşyeri açılması, belli kurallara bağlanmıştır. İşyerlerinde aranacak şartlar, 14.7.2005 tarihli ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ikinci bölümünde düzenlenmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için işyerlerinin, genel şartların yanında, fiziki ortamlarını sınıf ve özelliklerine göre uygun olarak düzenlemiş olması şarttır. Bu şartlardan biri de, özel yapı şeklini gerektiren işyerleri için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması gereğidir.

Bu yazımızda; özel yapı şeklini gerektiren işyerleri ve bu işyerlerinin yapı kullanma izin belgesi alması konusu çeşitli yönleriyle ele alınıp incelenecektir.

2. ÖZEL YAPI ŞEKLİNİ GEREKTİREN İŞYERLERİ

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5/c maddesine göre;

- Sinema, tiyatro,
- Düğün salonu,
- Otel,
- Hamam, sauna,
- Ekmek fırını,
- Akaryakıt istasyonu,
- Sıvılaştırılmış petrol gazı istasyonu,
- Sıvılaştırılmış doğal gaz istasyonu,
- Sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu,

Özel yapı gerektiren işyerleridir. Bu işyerlerinin ruhsat alıp, faaliyete geçebilmesi için yapı kullanma izin belgesinin alınması gerekir.

3. YAPI RUHSATİYESİ VE YAPI KULLANMA İZİN BELGESİ

3.1. Yapı Ruhsatiyesi

3194 sayılı İmar Kanununun kapsamına giren bütün yapılar için, istisna yapılar dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir.

Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı taleplerinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün 28.11.2014 tarihli ve 11968226-310.99-/15048 sayılı Genelgesinde belirttiği üzere; ilgili idarelerce Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygunluk açısından, yapı ruhsatındaki kullanım amacının kontrol edilmesi, **yapı ruhsatında yer alan kullanım amacı dışında işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edildiğinin** belirlenmesi halinde, yapıya yeni kullanım amacına uygun olarak yürürlükteki yangın, deprem, ısı ve su yalıtımı, çevre ve enerji verimliliğine ilişkin olarak ilgili mevzuatına uygun tadilat ruhsatı düzenlenmesi ve tadilat ruhsatı sonrası yapı kullanma izin belgesi ile işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlenmesi gerektiği kuralına dikkat edilmelidir.

3.2. Yapı Kullanma İzin Belgesi

Yapı kullanma izni, bir yapının inşaat ruhsatına, proje ve eklentilerine, mimari ve fenni kurallara uygun olarak yapıldığını gösteren belgedir. Bu belgeye sahip olan binanın, teknik ve hukuki açıdan tamamlandığı ve oturulabilir olduğunu gösterir.

Yapı kullanma izni belgesi, 3194 sayılı İmar Kanununda ifadesini bulan yapı kavramı ve yine 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesi ile yakından ilgilidir. Bu nedenle, konuya ışık tutması açısından söz konusu hükümlere göz atmakta yarar görülmektedir.

3194 sayılı İmar Kanununun 20 nci maddesinde; *“Yapı: a) Kuruluş veya kişilerce kendilerine ait tapusu bulunan arazi, arsa veya parsellerde, b) Kuruluş veya kişilerce, kendisine ait tapusu bulunmamakla beraber kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş oldukları tahsis veya irtifak hakkı tesis belgeleri ile, imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabilir.”* hükmü,

21 inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden (...) yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir.”* hükmü,

Aynı Kanunun **“yapı kullanma izni”** başlıklı 30 uncu maddesinde ise; *“Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik (...) bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir.*

Belediyeler, valilikler (...) mal sahiplerinin müracaatlarını en geç otuz gün içinde neticelendirmek mecburiyetindedir. Aksi halde bu müddetin sonunda yapının tamamının veya biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş sayılır.(...)

Bu maddeye göre verilen izin yapı sahibi- ni kanuna, ruhsat ve eklerine riayetsizlikten doğacak mesuliyetten kurtarmayacağı gibi her türlü vergi, resim ve harç ödeme mükelle- fiyetinden de kurtarmaz.” hükmü bulunmak- tadır.

03.07.2017 tarihli ve 30113 sayılı Res- mi Gazete’de yayımlanarak, **1.10.2017** tari- hinde yürürlüğe giren **Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin** 55 inci maddesinin 16 ncı fıkrasında; **“Yürürlükte olan bir imar planı bulunmayan veya mülkiyeti sorunlu olan alanlarda ruhsat düzenlenemez. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesine ilişkin uy- gulamalar İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatla- rına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamın- da İçişleri Bakanlığının görüşü doğrultusunda yapılır.”** hükmü yer almaktadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin “Yapı kullanma izni” başlıklı 64 üncü maddesin- de; “(1) Yapı tamamlandığında tamamının veya kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığında bu kısımlarının kullanı- labilmesi için, mal sahibinin müracaatı üze- rine yapı ruhsatını veren ilgili idareden izin alınması zorunludur. Bu iznin alınması için ilgili idareye yapılan başvuru dilekçesi ekinde, fenni mesullerin veya yapı denetim kuruluş- larının yapının ruhsat eki projelerine, fen ve sağlık kurallarına uygun olarak yapıpı yapılmadığını, mevzuata uygun malzeme kullanı- lıp kullanılmadığını belirten raporları, yetki belgesini haiz mimar, mühendis veya kuru- luşlarca tanzim edilen enerji kimlik belgesi ile yapıya ilişkin fotoğrafları yer alır.

(2) İlgili idareler, yapı kullanma izni iş- lemlerinde; uydu antenleri ve diğer haberleş- me antenleri ile telefon, televizyon, kablo tv ve (Ek ibare:RG-30/9/2017- 30196 fiberoptik internet gibi, sesli ve görüntülü haberleşme ve iletişim sistemlerine dair tesisatı, kullanıcıla- rın aynı hizmeti aynı anda farklı kuruluşlar-

dan sağlanmasına imkân veren çoklu sisteme uygun olarak ve görüntü ve haberleşme kirlili- ğine yol açmayacak şekilde tesis edilip edilme- diğini, ticari binalarda standartlara uygun ve görüntü kirliliğine yol açmayacak şekilde ta- bela yeri bırakılıp bırakılmadığını, binalarda usulüne uygun atık ayrıştırma bacası yapıpı yapılmadığını, ilgili mevzuatına uygun olarak yenilenebilir enerji kaynaklarından faydala- nılıp faydalanılmadığını, sitelerde gri su top- lama havuzu, dış güvenlik kamerası tesisatı ve benzeri önlemlerin alınıp alınmadığını varsa projesini de dikkate alarak denetlemek zorun- dadır.

(3) Mal sahibinin müracaatı üzerine ruh- sat vermeye yetkili idare, yapının ruhsat ve eklerine, fen ve sağlık kurallarına uygun ola- rak tamamlanıp tamamlanmadığını belirler.

(4) Yapının mevzuata uygun bulunma- sı halinde, 30 gün içinde yapı kullanma izin belgesi düzenlenir. Aksi halde, eksikliklerinin tamamlanarak yapının mevzuata uygun hale getirilmesi istenir. Eksikliklerin tamamlanma- sından sonra, aynı süreç izlenerek yapı kullan- ma izin belgesi düzenlenip, yapı kullanma izni verilir. Yapı kullanma izin belgesinin birer ör- neği, mal sahibi ve/veya sahiplerine, yapının müteahhidine ve fenni mesullere verilir.

(5) Yapının kısmen kullanılması mümkün olan kısımlarına yapı kullanma izni düzen- lenebilmesi için, bu bölümlere hizmet veren ortak kullanım alanlarının tamamlanmış ve kullanılabilir olması ve yapıda mevzuata ay- kırılığın bulunmaması şarttır.

(6) Yapı kullanma izninin verildiği tarih, yapının tamamlandığı tarihtir. 5 yıllık ruhsat süresi içinde yapı kullanma izninin düzenlen- mesi gerekir...

(7) Kullanma izni verilmeyen ve alınma- yan yapılar elektrik, su, kanalizasyon, haber-leşme ve benzeri hizmetlerden ve tesislerden

faydalanamazlar. Bu hizmetlerden yararlanılması durumunda hizmeti veren idare sorumludur. Kısmi yapı kullanma iznine bağlanan yapının yalnızca bu bölümleri bu hizmetlerden yararlandırılır...”

Söz konusu hükümlerden anlaşılacağı üzere, yapı kullanma izni, esas itibariyle imar mevzuatı ile ilgili bir konu olup, yapının tamamen bitmesi durumunda tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımlarının tamamlanması durumunda da bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren yetkili idareden (belediye/il özel idaresi) alınması zorunlu bir belgedir.

Bu hükümler çerçevesinde; işyerlerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması koşulu getirilmiştir. Diğer bir deyişle, **yapı kullanma izin belgesi bulunmayan işyerlerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi mümkün değildir.**¹

Bu iznin alınması için ilgili idareye yapılan başvuru dilekçesi ekinde, fenni mesullerin veya yapı denetim kuruluşlarının yapının projelerine, fen ve sağlık kurallarına uygun olarak yapılıp yapılmadığını ve ilgili standartlara uygun malzeme kullanılıp kullanılmadığını belirten raporları ile yapıya ilişkin fotoğrafları yer alır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 64 üncü maddesinde yapı kullanma izni, 65 inci maddesinde de yapı kullanma izinlerinde başvuru sahibinden bilgi ve belge istenmesi-ne ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Yapı kullanma izinlerine ilişkin başvurularda, başvuru sahibinin dilekçesi veya idare tarafından hazırlanmış matbu form ile yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur

¹ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Trabzon Valiliğine hitaben 06.08.2013 tarihli ve 71188846/253/22584 sayılı yazısı.

görülmediğine ilişkin fenni mesul veya yapı denetim kuruluşu raporları dışında herhangi bir belge istenmeyecektir.

Yapı kullanma izni vermeye yetkili idarenin görevi gereği kendisinde bulunan bilgi ve belgeler ile daha önce başvuru sahibinden alınarak kurum kayıtlarına aktarılan ve değişmediği başvuru sahibi tarafından beyan edilen belgeler yeniden istenmeyecektir.

Türk Ceza Kanununun 184 üncü Maddesi

Yapı kullanma izni belgesi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesi ile yakından ilgilidir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “İmar kirliliğine neden olma” başlıklı 184 üncü maddesi ise; “(1) *Yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(2) *Yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.*

(3) *Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(4) *Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.*

(5) *Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.*

(6) (Ek fıkra:29.6.2005 - 5377/21 md.) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.”hükmünü taşımaktadır.

Yukarıda metni verilen 5237 sayılı TCK'nın 184 üncü maddesinin ilk beş fıkrası hükümleri, Kanunun yayımı tarihi olan 12 Ekim 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu madde hükümlerinin yürürlüğe girmesiyle, gerek yapı kullanma izin belgesi bulunmayan binalarda yürütülecek sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi, gerekse yapı kullanma izin belgesi bulunmayan binalarda elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılabilmesi hususlarında sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Durum böyle devam ederken, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle, 5237 sayılı Kanunun 184 üncü maddesine ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin **12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmayacağı** yönünde düzenleme getirilmiştir. Böylece, zımnen **yapı kullanma izni alınmamış binalarda sınıai bir faaliyetin icrasına müsaade edilebilmesi** olanağı getirilmiştir.

Nitekim, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne verilen bir görüşte; Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının, ‘Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.’ hükmünü taşıdığı belirtilerek, “Bu maddeye yeni eklenen fıkra gereğince, maddenin yürürlük tarihi olan 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen ceza uygulanmayacaktır.”değerlendirmesine yer verilmiştir.²

2 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne 09.08.2010 tarihli ve 22770 sayılı görüş yazısı.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin işyerlerinde aranacak genel şartları düzenleyen 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde özel yapı şeklini gerektiren işyerleri için yapı kullanma izin belgesinin alınmasının gerektiği ifade edilmiştir.

Açıklanan hükümler çerçevesinde;

1. Anılan Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan yapıların ruhsatlandırılabilmesi için yapı kullanma izin belgelerine sahip olmaları gerekmektedir.

2. Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine eklenen fıkra çerçevesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan yapılar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, maddenin üçüncü fıkrasında ifade edilen cezanın uygulanmayacağı öngörülmüş olmakla birlikte, yetkili idareler bu tür yapıları ruhsat vermeden önce teknik bakımdan inceleyerek kullanımında sakınca görülmediğinin tespiti halinde ruhsatlandırma işlemi yapabilecektir.

4. KONUYA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1 - Belde olmadan önce, köy iken yapılan yapılarda daha sonra belediye kurulunca işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edildiğinde, yapı kullanma izni istenecek midir?

Belde olmadan önce, köy tüzel kişiliği zamanında yapılan yapılarda daha sonra belediye kurulunca işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edildiğinde, yapı kullanma izni istenip istenmeyeceği hususunda, 3194 sayılı Kanunun 27 nci maddesi konuya ışık tutmaktadır. Söz konusu madde; “Belediye ve mücavir alanlar dışında köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanları ve civarında ve mezralarda yaptıracağı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı

yapılar için inşaat ve iskan ruhsatı aranmaz. Ancak yapının fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve muhtarlıktan izin alınması gerekir.” hükmünü taşımaktadır.

Madde hükmünden de anlaşılacağı üzere, belde olmadan önce, köy tüzel kişiliği zamanında yapılan yapılarda daha sonra belediye kurulunca işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edilmesi durumunda, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanların köy yerleşik alanlarında yaptırdığı konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapılardan fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve muhtarlıktan izin alınmış olması kaydıyla yapı kullanma izni aranmayacaktır.

Nitekim, konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne Kütahya Valiliğine verilen 11.08.2005 tarihli ve B.05.0.MAH.0650002/2311-82137 sayılı görüş yazısında;

“...de belediye teşkilatı kurulmadan önce 1965 yılında yapılan Tarım Kredi Kooperatifi binasının yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi bulunmadığından bahisle, adı geçen kooperatifin hizmet binası önünde faaliyet gösterecek akaryakıt tankına verilecek olan GSM ruhsatı için yapı kullanma izni istenip istenmeyeceği sorulmaktadır.

.... Beldesi köy iken, yani belediye teşkilatı kurulmadan önce yapılan yapılar, 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi çerçevesinde fen ve sağlık kurallarına uygun olarak muhtarlıktan izin alınarak yapılmış ise inşaat ve iskan ruhsatından muaf olacaktır.” şeklinde dir.

2 - 12.10.2004 tarihinden önce yapılan ve yapı kullanma izin belgesi bulunmayan yerlerde açılacak işyerleri ruhsatlandırılabilir mi ?³

³ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Darıca Belediye Başkanlığına hitaben 2.1.2006 tarihli ve B.05.0. MAH.065000/5-80002 sayılı görüş yazısı.

Bilindiği üzere, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere dair “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması” hükmü yer almaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınaî faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, **içerisinde sınaî faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk** olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınaî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

3 - Özel yapı şeklini gerektirmeyen işyerleri için yapı kullanma izin belgesi aranır mı ? Tapuda kargir ev ve avlusu, arsa, ahır, ev ve ahır, tarla vb. şekilde tescil edilen yerlere işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi? Kaçak olarak inşa edilen yerlerde açılan ve yıllar öncesinde vergi kaydı ile meslek kaydı bulunan işyerlerinin

bu kayıtları müktesep hak olarak değerlendirilebilir mi?⁴

...İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5/c maddesinde özel yapı şeklini gerektiren işyerleri için yapı kullanma izin belgesi aranmasının zorunlu olduğu, ancak özel yapı şeklini gerektirmeyen işyerleri için yapı kullanma izin belgesi aranıp aranmayacağı, tapuda kargir ev ve avlusu, arsa, ahır, ev ve ahır, tarla ve benzeri şekilde tescil edilen yerlere işyeri açma ve çalışma ruhsatının verilip verilemeyeceği ile kaçak olarak inşa edilen yerlerde açılan ve yıllar öncesinde vergi kaydı ile meslek kaydı bulunan işyerlerinin bu kayıtlarının müktesep hak olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5/b maddesinde; “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması, tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,”5/c maddesinde ise “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekme fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış

doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınması,” 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz.” hükümleri bulunmaktadır.

Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sinai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

3194 sayılı İmar Kanunu, yapılarda inşaat ve iskan ruhsatının alınmasını zorunlu kıldığı, ancak 27 nci maddesi kapsamında bulunan yapılar için fen ve sağlık şartlarına uygun olan ve muhtarlıktan izin alınanlar için inşaat ve iskan ruhsatının aranmayacağını belirtmektedir.

Ayrıca; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğünün 13/10/2009 tarih ve 2009/2 nolu Genelgesinin ikinci maddesinde “3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi kapsamında ruhsata tabi olmayan yapı yapılabilmesi; belediye ve mücavir alanlar dışında kalan köy yerleşik alanı sınırları içinde olması, köy yerleşik alanı ve civarı sınırının tespit edilmiş olması, köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturan kişi olması, konut, hayvancılık veya tarımsal amaçlı yapı olması koşullarının tamamının sağlanıyor olmasına bağlıdır. Zati ihtiyaç dışında kalan ticari amaçlı tarım ve hayvancılık işletmelerine ait yapıların anılan

⁴ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Karaman İl Özel İdaresine hitaben 19.02.2010 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/5481 sayılı görüş yazısı.

madde hükmü kapsamında değerlendirilmesi söz konusu değildir.” denilmektedir.

Buna göre, içerisinde sınıai faaliyet yapılıcak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12/10/2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı, halen vergi ya da meslek odası kaydı bulunan ancak yapı kullanma izin belgesine sahip olmayan yerlerde faaliyet gösteren işyerlerinin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte yer alan hükümleri taşıması ve 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi kapsamında bulunan işyerleri için yasal gereklerin yerine getirilmiş olması kaydıyla ruhsatlandırılmasının yapılabileceği değerlendirilmektedir.

4 - TCK'nın 184 üncü maddesi hükmü karşısında, bir yapının 12.10.2004 tarihinden önce yapıldığı ne şekilde kanıtlanacaktır?

2005 yılında 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle 5237 sayılı TCK'nın 184 üncü maddesine; *“İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.”* şeklinde bir fıkra eklenmiştir.

5237 sayılı Kanunun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, *“Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”* hükmünü taşımaktadır.

Söz konusu maddeye eklenen altıncı fıkra gereğince, maddenin yürürlük tarihi olan 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılan bina-

larda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen ceza uygulanmayacaktır.

Ancak, 10.8.2005 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan 2005/9207 Karar sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere ilişkin *“İşyerlerinde aranacak genel şartlar”* başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendinde belirtilen *özel yapı şekli gerektiren sinema, tiyatro, düşün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sivilaştırılmış petrol gazı, sivilaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması koşulu getirilmiştir.*

Yapının 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapıldığının, herhangi bir kamu kuruluşunca o binaya hizmet götürüldüğüne ilişkin belgeden (*elektrik, su, telefon*), o tarihlerde çekilmiş hava fotoğraflarından vb. işlemlerden anlaşılması mümkündür.⁵

5 - 2004 yılı öncesinde yapılan ve iskân belgesi bulunmayan binaların bodrum veya zemin katlarında yetkili idarenin izni olmaksızın tadilat yapılan yapılara işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenebilir mi?⁶

..., 2004 yılı öncesinde inşaat temel ve temel üstü ruhsatı alınarak yapılan ve iskân belgesi bulunmayan binaların bodrum veya zemin katlarında yetkili idarenin izni olmaksızın tadilat yapıldığı ve söz konusu tadilatlar için zabıt tutulduğu belirtilerek, söz konusu yapılarda açılmak istenen işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzen-

5 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Isparta Belediye Başkanlığına hitaben 28.9.2005 tarihli ve 82498 sayılı görüş yazısı.

6 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün İstanbul Valiliğine hitaben 09.05.2012 tarihli ve B.050. MAH.0.07.01.00/12392 sayılı görüş yazısı.

lenmeyeceği hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde altıncı fıkraya eklenmiştir.

10.08.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere dair “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması” hükmünü taşımaktadır.

Buna göre, içerisinde sınıai faaliyet yapılıcak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayaacağı, 12.10.2004 tarihinden sonra 3194 sayılı Kanuna aykırı olarak yapılan ve yapı tatil zaptı tutulan ya da yıkım kararı olan binalarda açılacak işyerlerine ise yapının 3194 sayılı Kanuna uygun hale getirilmesinden sonra ruhsat verilebileceği değerlendirilmektedir.

6 - Sıhhi müesseseler ile ikinci ve üçüncü sınıf gayrisıhhi müesseselerin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma belgesi aranır mı?⁷

Bilindiği üzere, sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10/08/2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Mezkur Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmünü içermektedir.

Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” şeklinde 6 ncı fıkraya eklenmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerine göre, içerisinde sınıai faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12/10/2004 tarihinden önce

⁷ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün İzmir İl Özel İdaresine hitaben 28.04.2009 tarihli ve B.05.0.M.AH.0.65.000-300.308-55-10710 sayılı görüş yazısı.

yapılan binalarda yürütülecek olan sınaî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

7 - Yapı kullanma izin belgesi bulunmayan, köy yerleşik alanında yer alan ve 12.10.2004 tarihinden önce yapıldığı tespit edilen ve köy muhtarı tarafından anılan yerin fen, sanat ve sağlık kuralları ile can ve mal güvenliği açısından uygun olduğu yönünde rapor düzenlenen işyerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzenlenmeyeceği ve Yönetmeliğin 5/c bendi kapsamında yer almayan işyerlerinden yapı kullanma izin belgesinin istenip istenmeyeceği?⁸

Yapı kullanma izin belgesi bulunmayan, köy yerleşik alanında yer alan ve 12.10.2004 tarihinden önce yapıldığı tespit edilen yerde işyeri açılmak istendiği, köy muhtarı tarafından anılan yerin fen, sanat ve sağlık kuralları ile can ve mal güvenliği açısından uygun olduğu yönünde rapor düzenlendiği belirtilerek söz konusu yere işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenip düzenlenmeyeceği ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yer almayan işyerlerinden yapı kullanma izin belgesinin istenip istenmeyeceği hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 3.5.1985 ve 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi “Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav,

⁸ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Kastamonu İl Özel İdaresine hitaben 07.05.2012 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/12064 sayılı görüş yazısı.

berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için **yapı ruhsatı** aranmaz. Ancak etüt ve projelerinin valilikçe incelenmesi, **muhtarlıktan yazılı izin alınması ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur.** (...)” hükmünü, 30 uncu maddesi, “Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir. Belediyeler, valilikler mal sahiplerinin müracaatlarını en geç otuz gün içinde neticelendirmek mecburiyetindedir. Aksi halde bu müddetin sonunda yapının tamamının veya biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş sayılır. (...)” hükmünü içermektedir.

Öte yandan, 02.11.1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 64 üncü maddesi, “Yapı tamamlandığında tamamının veya kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığında bu kısımlarının kullanılabilmesi için, inşaat ruhsatını veren belediye veya valilikten izin alınması zorunludur.” hükmünü ihtiva etmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınaî faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü yer almaktadır. 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun

184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Diğer taraftan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Kanuna dayanarak çıkarılan ilgili Yönetmelik çerçevesinde bir yapının tamamının bitmesi halinde tamamı için, kısmen kullanılması mümkün olan kısımları tamamlandığında tamamlanan kısımlar için yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmesi gerektiği, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklik ile 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınaî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı, öte yandan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında bulunmayan işyerlerinden de ruhsatlandırılma aşamasında yapı kullanma izin belgelerinin aranması gerektiği, ayrıca 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi kapsamında bulunan yapılar için fen ve sağlık şartlarına uygun olan ve muhtarlıktan izin alınanlar için inşaat ruhsatının aranmayacağı değerlendirilmektedir.

8 -Yapı kullanma izin belgesinde büro olarak geçen yere kuaför olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi?⁹

9 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün

Bilindiği üzere, Kat Mülkiyeti Kanununun 24 üncü maddesi, “Anagayrimenkulün, kütükte mesken, iş veya ticaret yeri olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde hastane, dispanser, klinik, poliklinik, ecza laboratuvarı gibi müesseseler kurulamaz; kat maliklerinin buna aykırı sözleşmeleri hükümsüzdür; dispanser, klinik, poliklinik niteliğinde olmayan muayenehaneler bu hükmün dışındadır.

Anagayrimenkulün, kütükte mesken olarak gösterilen bağımsız bir bölümünde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve emsali gibi eğlence ve toplantı yerleri ve fırın, lokanta, pastahane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri ve imalathane, boyahane, basımevi, dükkan, galeri ve çarşı gibi yerler, ancak kat malikleri kurulunun oybirliği ile vereceği kararlar açılabilir...” hükmünü amirdir.

İlgi yazınızda belirtilen Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 22.10.2002 tarih E:2002/7572, K:2002/10144 sayılı kararında; belli meslek mensuplarının **münferiden kendi emeğiyle yürüttüğü** doktorluk, avukatlık, mühendislik (proje çizim) gibi faaliyetler, Kat Mülkiyeti Kanununun 24 üncü maddesi birinci fıkrası kapsamında meskende yürütülebilecek büro hizmetleri olarak kabul edilebilir ise de, bu nitelikte olmayan **her tür ticari faaliyetin yürütülmesinin meskenin işyeri olarak kullanılması niteliğinde** olduğu belirtilmiştir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal

Elazığ Valiliğine hitaben 29.08.2013 tarihli ve 71188646/253/24488 sayılı görüş yazısı.

gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesi alınmış olması” hükmünü amirdir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte bahse konu işyerleri için aranan niteliklerin karşılanması şartıyla söz konusu yerde kuaför açılmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

9 - Yapı kullanma izin belgesi olmayan binalara işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi?

İmar Kanununun 30 uncu maddesi hükmüne göre, yapı ruhsatı verilen bütün yapılar için yapı kullanma izin belgesi düzenlenmesi zorunludur. Başka bir deyişle, yapı kullanma izin belgesinden muaf tutulan işyeri bulunmamaktadır.

Özel yapı şekli gerektiren ve işyeri açılma ruhsatı verilirken yapı kullanma izin belgesi istenen işyerleri ise, 2005/9207 karar sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5/c maddesinde; “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmeğe fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” şeklinde sayılmıştır.

Ayrıca, Yönetmeliğin Ek-1 listesinin “L-TAKSİ DURAĞI VE YAZIHANESİ, KAPALI VE AÇIK OTOPARKLAR VE OTO GALERİLERİ” bölümünün (b) kısmında kapalı otoparklara açılma ruhsatı verilmesi için “Kullanış amacına uygun yapı kullanma izni belgesi olacaktır.” şeklinde bir kriter getirilmiştir.

Burada özel yapı şekli gerektiren işyerleri ile kapalı otoparklara açılma ruhsatı verilebilmesi için, bu işyerlerinin yapı kullanma izin belgesi almalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Ancak, buradan hareketle

bu dışarda kalan işyerlerinin yapı kullanma izin belgesinden muaf olduğu anlaşılmalıdır.

Esasen, özel yapı şekli gerektiren işyerleriyle, işyeri binasının yapı şeklinden, yani mimari özelliğinden bahsedilmekte olup, buradan yapı kullanma izin belgesinin sadece bu işyerlerine özgü olduğu sonucu çıkarılmamalıdır.

Bu kapsamda, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girişi tarihi olan **12 Ekim 2004 tarihinden sonra** yapılan ve yapı kullanma izin belgesi bulunmayan binalarda sınıai bir faaliyetin yürütülmesine izin verilmemesi gerekmektedir.

Ancak, bu maddeye 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 21 inci maddesiyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine eklenen, “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” hükmünce, maddenin yürürlük tarihi olan **12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda** yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen ceza uygulanmayacaktır.

Nitekim, bu konuda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünce bir belediyeye gönderilen 09.10.2006 tarihli ve 9659 sayılı görüş yazısında da;

“Bu maddeye yeni eklenen fıkra gereğince, maddenin yürürlük tarihi olan 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalış-

ma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen ceza uygulanmayacaktır.” açıklamasına yer verilmiştir.

10 - Yapı kullanma izin belgesi olmayan binalarda pansiyon işletmek üzere belediye başkanlığınca işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilir mi ?

Konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğince verilen 13.03.2006 tarihli ve 81-106/2431 sayılı görüş yazısında; “...10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte diğer işyerleri ile birlikte otel, pansiyon gibi konaklama yerlerinin açılması sırasında ruhsat verilirken aranacak genel ve özel şartlar (5 inci madde ve ek 1) belirtilmiştir. Buna göre; otel, pansiyon vb. gibi konaklama yerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için, yapı kullanma izin belgesinin de diğer hususlarla birlikte temin edilmesi gerektiği” belirtilmiştir.

11 - Yapı kullanma izni alınmamış binalarda Yönetmeliğin 5/c maddesi kapsamında yer almayan yapılarda, yapı kullanma izin belgesi aranır mı? TCK’nın 184 üncü maddesi gereğince 2004 yılından sonra yapılan tüm yapılar için yapı kullanma izin belgesi alınması zorunlu mudur?¹⁰

12 Ekim 2004 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin (c) bendinde yer alan yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyete müsaade edilemeyeceği belirtilerek, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (c) bendi kapsamında yer almayan yapılarda yapı kullanma izin belgesi aranıp aranmayacağı ile Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesi

gereğince 2004 yılından sonra yapılan tüm yapılar için yapı kullanma izin belgesi alınmasının zorunlu olup olmadığı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde 6 ncı fıkra eklenmiştir.

Ayrıca, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere dair “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması” hükmü yer almaktadır.

Anılan mevzuat hükümleri çerçevesinde, Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklik ile 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

12 -Yapı kullanma izni alınmamış, 12.10.2004 tarihinden sonra yapılmış binalarda sınıai faaliyetler dışındaki faaliyet konuları ruhsatlandırılabilir mi ?

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin bi-

¹⁰ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Balıkesir Valiliğine hitaben 25.12.2008 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.001/80000-32462 sayılı görüş yazısı.

rinci fıkrasının (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmeek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmünü içermektedir.

Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü bulunmaktadır.

Öte yandan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde 6 ncı fıkra eklenmiştir.

Buna göre, içerisinde sınıai faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (c) bendinde sayılan işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesinin aranması gerektiği, özel yapı şekli gerektirmeyip anılan Yönetmelik kapsamında ruhsatlandırılması gereken diğer işyerleri konusunda da aynı şekilde işlem tesis edilmesi gerektiği, değerlendirilmektedir.

13- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yapılan ve yapı kullanma izin

belgesi bulunmayan işyerlerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilip verilemeyeceği?¹¹

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmeek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmü yer almaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınıai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, içerisinde sınıai faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınıai faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (c) bendinde sayılan işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesinin aranması gerektiği değerlendirilmektedir.

¹¹ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Bartın Valiliğine hitaben 25.05.2011 tarihli ve 14402 sayılı görüş yazısı.

14 - Turistik otellerin bünyelerinde bulunan ve özel yapı şeklini gerektiren işyerlerinden ruhsatlandırma aşamasında yapı kullanma izin belgesi istenir mi?¹²

Bilindiği üzere, 3.5.1985 ve 3194 sayılı İmar Kanununun 30 uncu maddesi “Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir. Belediyeler, valilikler mal sahiplerinin müracaatlarını en geç otuz gün içinde neticelendirmek mecburiyetindedir. Aksi halde bu müddetin sonunda yapının tamamının veya biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş sayılır. (...)” hükmünü içermektedir.

Öte yandan, 02.11.1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 64 üncü maddesi, “Yapı tamamlandığında tamamının veya kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığında bu kısımlarının kullanılabilmesi için, inşaat ruhsatını veren belediye veya valilikten izin alınması zorunludur.” hükmünü ihtiva etmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınaî faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü yer almaktadır. 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fıkra

12 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Antalya Valiliğine hitaben 29.06.2012 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/17463 sayılı görüş yazısı.

hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz.” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Diğer taraftan 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu Kanuna dayanarak çıkarılan ilgili Yönetmelik çerçevesinde bir yapının tamamının bitmesi halinde tamamı için, kısmen kullanılması mümkün olan kısımları tamamlandığında tamamlanan kısımlar için yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmesi gerektiği, yapı kullanma izin belgesi bulunmayan yerlere işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesinin mümkün olmadığı, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan değişiklik ile 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınaî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

15 - Yapı kullanma izin belgesi bulunan binada ekmek, ekmek çeşitleri veya unlu mamul üretimi yapıp yapılamayacağı, yapılması durumunda kat maliklerinden oy birliği ya da oy çokluğu kararı aranıp aranmayacağı?¹³

Sihhi ve gayri sihhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsat-

13 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Antalya Valiliğine hitaben 18.03.2011 tarihli ve B.050.MAH.0.07.01.00/8064 sayılı görüş yazısı.

landırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Mezkur Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, “634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu kapsamına giren gayrimenkullerin, tapu kütüğünde mesken olarak gösterilen bağımsız bölümlerinde sinema, tiyatro, kahvehane, gazino, pavyon, bar, kulüp, dans salonu ve benzeri eğlence ve toplantı yerleri; fırın, lokanta, pastane, süthane gibi gıda ve beslenme yerleri; imalathane, boyahane, basımevi, dükkân, galeri ve çarşı gibi işyerlerinin açılması hususunda kat maliklerinin oy birliği ile karar alması, tapuda iş yeri olarak görünen yerlerde, umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması durumunda yönetim planında aksine bir hüküm yoksa, kat maliklerinin oy çokluğu ile aldığı kararın bulunması,” hükmünü, (c) bendi, “Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,” hükmünü, (l) bendi ise “Büyükşehir belediyesi ile nüfusu 100.000’i geçen belediye sınırları içinde açılacak ekmek fırınlarının bu amaca tahsisli ayırık nizamda müstakil binalarda açılmış olması (Ancak, alışveriş merkezleri içinde bulunan 1000 m² ve üstü alana sahip hipermarket, süpermarket, grossmarket ve megamarket gibi adlarla açılan işyerleri bünyesinde yer alan fırınlarda ayırık nizamda müstakil bina şartı aranmaz.)” hükmünü ihtiva etmektedir.

Yine aynı Yönetmeliğin EK-2/B İkinci Sınıf Gayrisihhî Müesseseler 6.15 sırasında, “-Günlük üretimi 1.000 kg/gün ve üzeri ekmek, sade pide ve ekmek çeşitleri üreten, asgari

yüksekliği 3,5 metre ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde en az 400 m²; büyükşehir belediyesi olmayan illerde en az 300 m²; köy, belde ve ilçe belediye sınırları içinde en az 250 m² ve üzeri genişlikteki yerler”, EK-2/C Üçüncü Sınıf Gayrisihhî Müesseseler listesinin 6.10 maddesinde; “Hamur, yufka, bazlama, simit, poğaç, kadayıf, mantı, pasta, börek ve benzeri unlu mamullerin üretim yerleri”, 6.19 sırasında ise “Günlük üretimi 1000 kg/günden az olan ekmek, sade pide ve ekmek çeşitleri üreten büyükşehir belediyesi sınırları içinde en az 250 m², büyükşehir belediyesi olmayan illerde en az 200 m², köy, belde ve ilçe belediye sınırları içinde en az 100 m² olması zorunlu yerler,” denilmektedir.

Öte yandan, 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 269 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, “Üçüncü sınıf, Meskenlerin yanında kalabilmekle beraber yalnız sıhhi nezarete tabi tutulması icap eden müesseselerdir.” denilmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; nüfus büyüklüğü 100.000’in altında olan ilçede açılmak istenen işyeri için Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (m) bendinde yer alan hükmün uygulanmasının söz konusu olmadığı, tapuda mesken olarak görünen yerlerde bir işyeri açılması halinde kat maliklerinin oy birliği kararının aranması gerektiği, ancak tapuda işyeri olarak görünen yerlerde açılması halinde ise (umuma açık istirahat ve eğlence yerleri hariç) kat maliklerinden oy birliği ya da oy çokluğu kararı aranmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesinin mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

16 -Yumurta tavukçuluğu ve tavuk üretimi, ahır, samanlık, kümes vb. yerlere, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının veril-

mesinde *yapı kullanma izni aranıp aranmayacağı*?¹⁴

...ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseselerden “yumurta tavukçuluğu ve tavuk üretimi, ahır, samanlık, kümes vb.” işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde yapı kullanma izni aranıp aranmayacağına ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 3.5.1985 ve 3194 sayılı İmar Kanununun 27 nci maddesi “Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz...” hükmünü,

30 uncu maddesi “Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata tabi olmayan yapıların tamamen veya kısmen kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahibinin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen bakımından mahzur görülmediğinin tespiti gerekir.

Belediyeler, valilikler mal sahiplerinin müracaatlarını en geç otuz gün içinde neticelendirmek mecburiyetindedir. Aksi halde bu müddetin sonunda yapının tamamının veya biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş sayılır. (...)” hükmünü,

¹⁴ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün Kütahya İl Özel İdaresine hitaben 27.05.2016 tarihli ve 71188846/253/12058 sayılı görüş yazısı.

Aynı Kanunun 32 nci maddesi “Bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur.

Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası da muhtara bırakılır.

Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.

Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.” hükmünü,

02/11/1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 64 üncü maddesi, “Yapı tamamlandığında tamamının veya kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığında bu kısımlarının kullanılabilmesi için, yapı ruhsatını veren ilgili idareden izin alınması zorunludur...” hükmünü,

02.11.1985 tarih ve 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Plansız Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 57

nci maddesi ise “Köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve civarında sadece köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlarca yapılacak konut, tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile müştemilat binaları yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine tabi değildir. Ancak, yapı projelerinin fen ve sağlık kurallarına uygun olduğuna dair valilik görüşü alınmasından sonra, muhtarlıkça izin verilmesi ve bu izne uygun olarak yapının yapılması şarttır.

İnşa edilen yapının fen ve sağlık kurallarına uygunluğu İmar Kanununun 30 uncu maddesine göre valiliklerce belirlenir.

Valilikler, talep halinde köy yerleşik alanlarında yapılacak yapılar için, yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun olarak üretilmiş projeleri temin edebilirler.” hükmünü,

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınaî faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükmü amirdir.

Ayrıca, 5377 sayılı Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Diğer taraftan, 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası, “Yetkili idareler, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili

düzenlemeleri esas alır.” hükmünü amirdir.

Danıştay 8 nci Dairesinin 09/11/2004 tarih E:2004/3323, K:2004/4280 sayılı kararında da “... Ruhsat başvurularını inceleyecek mercilerin, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarını verirken, işyerinin bulunduğu yapının imar mevzuatına uygun olup olmadığını göz önünde bulundurması zorunlu olup, imar mevzuatına aykırı (kaçak, tecavüzlü veya ruhsatsız) bir binanın veya işyerinin ruhsatlandırılması olanaklı değildir.” ifadesine yer vermiştir.

Bu kapsamda; Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 57 nci maddesinde köy ve mezraların yerleşik alanlarında ruhsata tabi olmayan yapıların açıklandığı, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışındaki yerleşme alanı dışında kalan (iskân dışı) alanlarda uygulanacak esasların Yönetmeliğin 62, 63 ve 64 üncü maddelerinde gösterildiği,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 23 üncü maddesi kapsamında ikinci ve üçüncü gayrisihhi müesseselerin ruhsatlandırılmasında imar mevzuatı kapsamında hareket edilmesi gerektiği,

Ancak, içerisinde sınaî faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin Türk Ceza Kanunu kapsamında yasal bir zorunluluk olduğu, 12/10/2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınaî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde, 5237 sayılı Kanunun 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

5. ÖZEL YAPI ŞEKLİNİ GEREKTİREN İŞYERLERİ DIŞINDAKİ İŞYERLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI

Bilindiği üzere, 3.5.1985 ve 3194 sayılı İmar Kanununun 30 uncu maddesi; “Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen

kullanılması mümkün kısımları tamamlandı-
ğı takdirde bu kısımlarının kullanılabilmesi
için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik
bürolarından; 27 nci maddeye göre ruhsata
tabi olmayan yapıların tamamen veya kıs-
men kullanılabilmesi için ise ilgili belediye ve
valilikten izin alınması mecburidir. Mal sahi-
binin müracaatı üzerine, yapının ruhsat ve
eklerine uygun olduğu ve kullanılmasında fen
bakımından mahzur görülmediğinin tespiti
gerekir. Belediyeler, valilikler mal sahiplerinin
müracaatlarını en geç otuz gün içinde netice-
lendirmek mecburiyetindedir. Aksi halde bu
müddetin sonunda yapının tamamının veya
biten kısmının kullanılmasına izin verilmiş
sayılır.” hükmünü içermektedir.

Öte yandan, 03.07.2017 tarihli ve 30113
sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlü-
ğe giren Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin
64 üncü maddesi, “Yapı tamamlandığında
tamamının veya kısmen kullanılması müm-
kün kısımları tamamlandığında bu kısımlar-
ının kullanılabilmesi için, MAL SAHİBİNİN
müracaatı üzerine yapı ruhsatını veren ilgili
idareden izin alınması zorunludur.” hükmü-
nü ihtiva etmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184
üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, “Yapı
kullanma izni alınmamış binalarda herhangi
bir sınaî faaliyetin icrasına müsaade eden kişi
iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile ceza-
landırılır” hükmü yer almaktadır. 5377 sayılı
Kanun ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun
184 üncü maddesine, “İkinci ve üçüncü fık-
ra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce
yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz”
şeklinde altıncı fıkra eklenmiştir.

Diğer taraftan, 10.08.2005 tarih ve 25902
sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürür-
lüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatla-
rına İlişkin Yönetmeliğin 5 inci maddesinin
birinci fıkrasının (c) bendi, “Özel yapı şeklini

gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel,
hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sı-
vılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal
gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için
yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,”
hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri
çerçevesinde; 3194 sayılı İmar Kanunu ve bu
Kanuna dayanarak çıkarılan ilgili Yönetmelik
çerçevesinde bir yapının tamamının bitmesi
halinde tamamı için, kısmen kullanılması
mümkün olan kısımları tamamlandığında
tamamlanan kısımlar için yapı kullanma izin
belgesinin düzenlenmesi gerektiği, yapı kul-
lanma izin belgesi bulunmayan yerlere işyeri
açma ve çalışma ruhsatı verilmesinin müm-
kün olmadığı, ancak Türk Ceza Kanununda
yapılan değişiklik ile 12.10.2004 tarihinden
önce yapılan binalarda yürütülecek olan sı-
naî faaliyetler için işyeri açma ve çalışma
ruhsatı verilmesi halinde, 184 üncü madde-
nin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uy-
gulanmayacağı değerlendirilmektedir.

**1 - Yönetmeliğin 5/c kapsamında yer
alan işyerleri dışında kalan imalathane,
fabrika vb. gibi işyerlerinden yapı kullan-
ma izin belgesi istenir mi?¹⁵**

Bilindiği üzere, Türk Ceza Kanununun
184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında,
“Yapı kullanma izni alınmamış binalarda
herhangi bir sınaî faaliyetin icrasına müsaa-
de eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis
cezası ile cezalandırılır” hükmü bulunmak-
tadır.

Diğer taraftan, 5377 sayılı Kanun ile 5237
sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü mad-
desine “İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12
Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla
ilgili olarak uygulanmaz” şeklinde altıncı fık-
ra eklenmiştir.

¹⁵ İşçileri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün
13.06.2008 tarihli ve 16283 sayılı görüş yazısı.

10.08.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere dair “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendi, “*Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sivilaştırılmış petrol gazı, sivilaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması*” hükmünü taşımaktadır.

Ayrıca, 3194 sayılı İmar Kanunu, yapılarca inşaat ve iskan ruhsatının alınmasını zorunlu kıldığı, ancak 27 nci maddesi kapsamında bulunan yapılar için fen ve sağlık şartlarına uygun alan ve muhtarlıktan izin alınanlar için inşaat ve iskan ruhsatının aranmayacağını belirtmektedir.

Buna göre, içerisinde sınav faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınav faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı değerlendirilmektedir.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapı kullanma izni, esas itibariyle imar mevzuatı ile ilgili bir konu olup, yapının tamamen bitmesi durumunda tamamı için, kısmen kullanılması mümkün olan kısımlarının tamamlanması durumunda da bu kısımlarının kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren yetkili idareden (belediye/il özel idaresi) alınmasının zorunlu bir belge olduğu, bu bağlamda, özel yapı şekli gerektiren işyerlerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için yapı kullanma izin belge-

sinin alınmış olması koşulunun getirildiği, dolayısıyla bu belgeye sahip olmayan işyerlerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesinin mümkün olmadığı, TCK’nın 184 üncü maddesi uyarınca, yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınav faaliyetinin icrasına müsaade eden kişinin, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağına öngörüldüğü, ancak 5377 sayılı Kanunla 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine eklenen altıncı fıkra hükmü uyarınca, anılan maddenin ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerinin, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmayacağı kuralının getirildiği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda;

- *Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sivilaştırılmış petrol gazı, sivilaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesi alınmasının şart olduğu,*

- *İçerisinde sınav faaliyet yapılacak işyerlerinin ruhsatlandırılmasında yapı kullanma izin belgesi istenmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ancak Türk Ceza Kanununda yapılan ve yukarıda belirtilen değişiklik neticesinde 12.10.2004 tarihinden önce yapılan binalarda yürütülecek olan sınav faaliyetler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi halinde 184 üncü maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen cezanın uygulanmayacağı,*

değerlendirilmektedir.

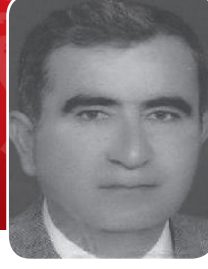
Ancak, bu değerlendirmeden hareketle özel yapı şeklini gerektiren işyerleri için yapı kullanma izin belgesi alınmasının şart, diğer işyerleri için muaf olduğu anlaşılmamalıdır. Esas olan, bütün işyerleri için yapı kullanma izin belgesi aranmasıdır. Çünkü, yapı kul-

lanma izin belgesi yapının imar durumu ile ilgili olup, 3194 sayılı İmar Kanununu kapsamına giren bütün yapılar için, istisna yapılar dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması mecburidir. Esasen, anılan Kanunun 30 uncu maddesinde; “*Yapı tamamen bittiği takdirde tamamının, kısmen kullanılması mümkün kısımları tamamlandığı takdirde bu kısımların kullanılabilmesi için inşaat ruhsatını veren belediye, valilik bürolarından ...izin alınması mecburidir.*” denilmiştir.

Nitekim, TCK'nın 184 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; yapı kullanma izni belgesi alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişinin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalan-

dırılacağı öngörülmekte iken, 6 ncı fıkrası hükmünden; 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış ve yapı kullanma izni alınmamış binalar için cezai yaptırım uygulanmayacağı belirtilmekte, ancak dikkat edilirse 12 Ekim 2004 tarihinden önce veya sonra özel yapı gerektiren işyerlerinin “Yapı kullanma izni”nden muaf olduğuna ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

Dolayısıyla, konunun özel yapı şekli gerektiren veya gerektirmeyen tüm işyerleri için yapı kullanma izin belgesi aranmasının şart olduğu, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden görevlilerin hapis cezasından muaf olduğu şeklinde anlaşılmaktadır.

Atilla İNAN

E. Sayıştay Uzman Denetçisi

İPTAL EDİLEN İHALELERİN İHALEYE FESAT KARIŞTIRMA SUÇU AÇISINDAN TAHLİLİ

1. GİRİŞ

İhaleye katılanların bazı hukuka aykırı eylemleri olmakla birlikte, ihale iptal edildiğinde ihaleye fesat karıştırma suçuna teşebbüs olup olmadığı uygulamada önem arz etmektedir.

Değinilen durum verilecek cezayı çok etkilemektedir. İhaleye fesat karıştırma suçu, başka ülkelere göre yurdumuzda çok ağır cezaları gerektirir şekilde düzenlendiğinden, söz konusu suça teşebbüs kabul edildiğinde verilecek ceza tamamlanmamış eylemler için verilecek cezadan çok daha ağır olmaktadır.

Bu durumda, konunun bir bütün olarak suçun unsurlarını da gözetir şekilde irdelenmesi gerekmektedir.

Bu yazımızda ihaleye fesat karıştırma suçunun unsurları ve ceza hukukunun temel ilkeleri göz önünde tutularak irdelenmeye çalışılacaktır.

2. KONUNUN SUÇUN UNSURLARI AÇISINDAN İRDELENMESİ

İlk defa 16. yüzyıl İtalyan yazarları tara-

findan suçun unsurları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu yazarlardan **Deciani suçu**: yasa, irade ve fiil, insan ve irade olmak üzere 4 unsura ayırarak incelemiştir. Almanya'da ise ilk defa 18 yüzyılda suçun unsurları ortaya konulmaya başlanmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda suçun unsurlarının neler olduğuna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediğinden, daha çok öğreti ile suçun unsurları ortaya konulmaya çalışılmıştır.¹

Bu durumda, fiilin icrasının devam edip etmemesine göre teorideki görüşleri belirtmekte yarar vardır.

Fiilin icrasının devam edip etmemesine göre suçlar, ani ve mütemadi suçlar olarak ikiye ayrılır. Ani suçlar; Hareketin yapılmasıyla tamamlanan ve icrası devam etmeyen suçlardır. Ani suçlarda suç, ya hareketin yapılmasıyla (sırf hareket suçları) ya da neticenin gerçekleşmesiyle (neticeli suçlar) tamamlanır ve biter. Neticeli suçlarda, neti-

¹ Hasan Karakehya, Asena Kamer Usluadam, Türk Ceza Hukuku Öğretisinde Suçun Manevi Unsuru Bağlamında Suç Genel Teorisine İlişkin Görüşler, CHKD, CİLT:3, Sayı:2, Sf:6

cenin icra hareketleri tamamlanır tamamlanmaz meydana gelmesi şart değildir. Netice, icra hareketleri tamamlandıktan bir süre sonra da meydana gelebilir.²

İhaleye fesat karıştırma suçunun somut olayda ani bir suç olmadığı, eylemin gerçekleşmesiyle oluşmadığı açıktır. İptal edilen ihalede netice oluşmamıştır, yani hukuka aykırı eylemin ardından ceza hukukunda öngörülen sonuç oluşmamıştır. Bu nedenle, neticenin gerçekleşmesi şart olduğu için bir hareket suçu söz konusu değildir. Bu nedenle, konunun nedensellik bağlantısı açısından da irdelenmesi gerekir.

Dış dünyada meydana gelen değişikliğin (neticenin) bir kimseye yüklenebilmesi ve dolayısıyla onun sorumlu olabilmesi, söz konusu neticenin o kimsenin hareketinden meydana gelmesine bağlıdır. Hareket ile netice arasında bir nedensellik bağı, bir sebep-sonuç ilişkisi bulunmalıdır.³

İptal edilen ihalede, ihaleye katılanın, ihaleye fesat karıştırma nedeniyle teşebbüs halinde bile olsa sorumlu tutulabilmesi için söz konusu neticenin o kimsenin hareketinden meydana gelmesine bağlı olduğundan, ihale yapılmadığında, suç nedensellik bağı olmadığı için oluşmamış demektir.

Bununla beraber, konu öğretilerde suçun unsurları ve özellikle nedensellik bağlantısı açısından irdelenmesinden farklı görüşler ve uygulamalar ortaya çıkmıştır. Örneğin, uygulamadan gelen Sayın Mustafa Danişman; "...Suça teşebbüs konusu genel anlamda TCK'nun 35 nci maddesinde ele alınmıştır. Buna göre kişi işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp elinde olmayan nedenlerle tamamlamamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur. Görülüyor ki kişi işlemeye kastettiği bir

suçu elverişli hareketlerle işlemeye başlayacak ancak elinde olmayan nedenlerle bu suç tamamlanmayacaktır. Ama buna rağmen hangi sonuç meydana gelmiş ise oraya kadar suç teşkil ettiği takdirde kişi bundan sorumlu tutulmaktadır. İhaleye fesat karıştırmada da teşebbüsün oluşup oluşmadığı tartışılmalıdır. Çünkü ihaleye fesat karıştırmakla ihaleye fesat karıştırma suçunun oluştuğu kabul edildiğine göre bu suçta teşebbüstsüz konusu olabilecek midir? Fesat karıştırmakla suç oluştuğuna göre teşebbüs mümkün müdür? Olayın oluş şeklini, eylemlerin niteliğine bakıldığında teşebbüsün mümkün olmaması gerekir. Yani fesat karıştırıldığında suç tamamlandığına göre artık teşebbüsten bahsedilmemesi sonucu çıkmaktadır. Ancak Yargıtay 5 nci ceza dairesince teşebbüs halindeki eylemlerden dolayı yerel mahkemelerce verilen cezaların onaylandığı görülmüştür. Demek oluyor ki Yargıtay 5 nci ceza dairesi bu suça teşebbüsü kabul etmektedir..."⁴ şeklinde açıklama yapmıştır.

Yrd. Doç. Dr. Behiye Eker Kazancı ise "...İnceleme konumuz olan ihaleye fesat karıştırma suçu, maddede belirtilen seçimlik hareketlerin gerçekleştirilmesi suretiyle işlenebilmektedir. Ancak daha önce de ifade edildiği üzere, bu suç neticesi harekete bitişik bir suçtur. Dolayısıyla yalnızca, icra hareketlerinin kısımlara bölünebildiği durumlarda teşebbüs mümkün olabilecektir. Her seçimlik hareket, teşebbüs açısından kendine göre farklı bazı özellikler taşımaktadır..."⁵ şeklindeki açıklamasıyla ihaleye fesat karıştırma biçimlerine göre bir değerlendirme yapılması gerektiğini savunmaktadır.

Prof. Dr. Doğan Soyaslan ve arkadaşları ise, değinilen unsurları tartışmaksızın, "...İhaleye fesat karıştırma suçu, hileli davranış-

2 Pembe Kırac, Suçun Maddi Unsurları, Sf:4

3 Pembe Kırac, Suçun Maddi Unsurları, Sf:5

4 Mustafa Danişman, İhale ve İhaleye Fesat Karıştırma Suçları, Bilge Yayınları, Sf: 75

5 Yrd. Doç. Dr. Behiye Eker Kazancı, İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İfasına Fesat Karıştırma Suçları, Ank. 2007, Sf:190

larla; ihaleye katılma yeterliliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye veya ihale sürecindeki işlemlere “katılmalarını engellemek” veya ihaleye katılma yeterliliğine veya koşullarına sahip olmayan kişilerin “ihaleye katılmalarını sağlamak” veya teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olduğu halde, sahip olmadığından bahisle “değerlendirme dışı bırakmak” veya teklif edilen malları, şartnamesinde belirtilen niteliklere sahip olmadığı halde, sahip olduğundan bahisle “değerlendirmeye almak” (f.2-a) veya tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre “gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak” (f. 2-b) veya cebir veya tehdit kullanmak suretiyle ya da hukuka aykırı diğer davranışlarla, ihaleye katılma yeterliliğine veya koşullarına sahip olan kişilerin ihaleye, ihale sürecindeki işlemlere “katılmalarını engellemek” (f. 2-c) veyahut ihaleye katılmak isteyen veya katılan kişilerin ihale şartlarını ve özellikle fiyatı etkilemek için aralarında “açık veya gizli anlaşma yapmaları” ile oluşacaktır...”⁶ diyerek, iptal edilen ihalede ihaleye fesat karıştırma suçunda teşebbüs oluştuğunu savunmaktadır.

6 Prof. Dr. Doğan Soyaslan, Mustafa Kemer, Mustafa Gülseven, İhaleye Fesat Karıştırma ve Edimin İflasına Fesat Karıştırma Suçları, Yetkin Yayınları, Sf: 125

3. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Kanımızca, suç ister tamamlansın, ister tamamlanmasın, suçun unsurlarının oluşması için kast unsurunun varlığı mutlaka aranacaktır. Bu ise yargı mercilerinin takdirine bağlı bir konudur.

Önemli bir diğer husus, eylemin bir hareket veya netice suçu olması bakımındandır. Kanımızca, failin eylemi tek başına ihaleye fesat karıştırma eyleminden daha hafif bir cezayı gerektirmektedir. İptal edilen ihalede eylemi için tek başına uygulanacak ceza, ihaleye fesat karıştırma eylemine verilecek cezadan daha hafiftir. Bu nedenle, söz konusu eyleme verilecek ceza iptal edilen ihalede öngörülen cezayı geçemez.

Kanunsuz suç ve ceza olmayacağı ilkesi ve şüphenin sanık lehine olması ilkesi bu sonucu doğurmaktadır. Kanımızca, iptal edilen ihalede netice tahakkuk etmediği için suça teşebbüs de söz konusu olmamalıdır.

Buna iptal edilen ihaleler ve yersiz pek çok şikayetler olduğu için yargulamada ekonomi yani gereksiz yere yargı organlarının çalışmasını önlemek ve serbest piyasa ekonomisinin istikrarı yani kamu düzeni açısından büyük bir ihtiyaç da bulunmaktadır.

Cüneyd ALTIPARMAK*Hukukçu**Türkiye Kent Konseyleri Birliği Hukuk Müşaviri*

KENT KONSEYİ YÖNETMELİĞİ HAKKINDA BİR DENEME: NASIL BİR METİN ÜRETEBİLİRİZ?

1. GİRİŞ

Bu yazı, bir makale olarak kaleme alınmamıştır. Saha notları, akademik tartışmalardan akılda kalanlar ve özellikle yargı kararları bağlamında teşekkül ettirdiğimiz bir bakış açısıyla, Kent Konseyleri Yönetmeliğinin¹ tüm maddelerini ele almak gayesindeyiz. *Yönetmelikte bu bağlamda varsa değişiklik önerimizi gerekçesiyle izah etmeye çalışacağız. Bu metin, kent konseyleri ilgilenen bir hukukçunun düşünceleri derli toplu olarak ifade etmesidir.* Bunun için, önce madde metni yazıp, maddeye ilişkin düşüncelerimizi arz edeceğiz. Bundan sonra, yeni bir metin yazmak için oluşan temel mantığı belirteceğiz. Sonrasında taslak metnimize yer vereceğiz. Son olarak genel bir değerlendirme yapılarak bu yazı tamamlanacaktır.

Kent Konseyleri Yönetmeliğinin ilk üç maddesinden, amaç, kapsam ve dayanak hususları belirtilmiştir. Buna yönetmeliğin bu noktasında yazım tekniği olarak olması gerektir. Bu anlamda herhangi bir değerlendir-

meye tabi tutulamayacaktır. Ancak, “amaç” kısmındaki esaslar, diğer maddelerin değerlendirmesinde etkili olacaktır.

Öncelikle, “kent konseyi” ismi üzerindeki düşüncemizi belirtmek isteriz. Kent kelimesi sözlükte “şehir” anlamı ile karşılık bulsa da, kent kavramı daha yakın zamana teka-bül eder. Tanpınar’ın “şehir inşa eder, kent ise imha” sözünden mühlhem, kent yerine şehir kavramının kullanılmasının imgesel değerinin farklı olacağını düşünmekteyiz. Bu bir hukuki yorum veya dilek değil, bu bir medeniyet örgüsünden kaynaklı bir istemdir. Burada, kent ve şehir kavramlarından daha ziyade, “kent konseylerinin” amacı doğrultusunda bakılırsa buradaki temel vurgunun orada/belde de oturan kimseler bağlamında yürümesi gerekmektedir. Yine buraya katılımın dernekler, vakıflar, bürokratlar ve benzeri kimseler olması nedeniyle kişilerin katıldığı bir ortam olduğu gözetilerek kent kavramı yerine “vatan-
daş, sakin, yurttaş” gibi kavramların ön plana çıkarılması gerekmektedir. Ancak asıl muaraza “konsey” kavramında düşünlen-

1 Resmi Gazete Tarihi: 08.10.2006 Resmi Gazete Sayısı: 26313

mektedir. Konsey², “yönetim görevi yüklenmiş kimselerden oluşan topluluk” anlamındadır. Ancak, kent konseyleri bir yönetim görevi üstlenmiş değildir. **Buradaki temel kelime “istişare” kavramıdır.** Buna göre, “bir konuyu konuşmak veya görüşmek için yapılan toplantı” anlamına gelen “meclis” kelimesinin daha doğru olacağını düşünmekteyiz. Kent Konseyi ibaresinin bir diğer sorunu da, belediye meclisi ile karıştırılmasıdır. Bir önemli temsil makamı gibi olarak algılanmasın da bunun büyük bir payı vardır. Buna göre önerimiz, **“Vatandaş Meclisi”, “Yurttaş Meclisi” gibi isimler olarak belirlemektedir.** Tüm bu eleştiri ve tespitlerimize karşın, hali hazırdaki metne bağlı kalarak, isim değişikliği veya köklü bir sistem değişikliği önermeden, karşılaşılan sorunların aşılmasını ana gaye edinmiş bulunmaktayız.

Bu kısımda 4 üncü madde üzerine genel bir değerlendirme yapma gereği duymaktayız. Burada geçen, tanımlar yerindedir. Ancak eksik kalan bazı kavramlar olduğunu belirtmek isteriz. Yönetmelikte birçok kavramın, değişiklikler ile eklendiği ve tanımlar kısmında eklenmeyerek ucu açık bırakıldığı açıktır. Bu konulara sonuç kısmında sunacağımız metinde yer vereceğiz.

A. Kent Konseyleri Fikrinin Kaynağı

İçişleri Bakanlığı, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından 18.07.2007 tarihinde tüm valiliklere gönderdiği genelgede, Türkiye Yerel Gündem 21 programının yeni dönem projesi olan, Türkiye’de Yerel Gündem21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi” projesi ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu proje, şuanda gündemimizde olan kent konseylerinin kaynağı konumundadır. İleriki dönemde, yerel yönetimlerin ve kent konseylerinin Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin gerçekleştirilmesini izleme ve destekleme konusundaki kapasitelerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Proje çerçevesinde, 2008 yılının

sonuna kadar, kent konseylerinin kurulması yönünde teknik destek ve katkı sağlanması ve bu kapsamda oluşturulan Kent Konseylerinin kapasitelerinin, yerel düzeyde etkin olarak Binyıl Kalkınma Hedeflerine odaklanacak şekilde geliştirilmesi de istenmiştir. Burada bazı oluşumlar oluşmuştur. Bunlardan biri de YG21’dir.

Nitekim yönetmelikte Yerel Gündem 21 konusunda yapılan vurgu ve “(1) YG21 Programının uygulandığı yerlerde, kentkonseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılır. (2) Kent konseyi ve benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır(3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur“ şeklindeki geçici madde bunun en önemli ispatıdır. Bu manada, bu fikir, buradan neşet etmiştir diyebiliriz. Akılda tutulması gereken bir nokta da, konseylerin belediye kanununda düzenlemiş olmasıdır. Böylece bir yanda katılımcılık, hemşerilik, kent hukuku, eşitlik, kent yaşamına katkı ve sürdürülebilir kalkınma ile kent vizyonu gibi kavramları konuşan, tartışan katkı sunan ve bağımsız olması düşünülen bu yapının, belediyenin bir istişari organı olduğudur. Bu anlamda, belirli noktalarda belediye ile iritibat kurmakta, belediyenin bazı noktalarda katkı, yardım ve imkan sağlmasına ihtiyaç duymaktadır.

Son olarak diyebiliriz ki, Kent konseyi, şehirde yaşayanları kent konseyine davet etmek ve karar verme mekanizmalarına etkide bulunmak için fikir beyan etmeye, bu süreçlere girmeye zorlamaktadır. Bu doğrultuda, kent konseylerinin vatandaş odaklı ele alınması şarttır. Nitekim, Kent Konseylerini düzenleyen Belediye Kanununu 76.maddesinin ge-

2 Fransızca “conseil” kelimesinden gelmektedir.

rekçesi şöyledir: “Kentte yaşayanlar arasında hemşehrilik bilinci, kent vizyonunun geliştirilmesi, kent hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirebilmek amacıyla sivil bir danışma forum ve danışma mekanizması oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Kent konseylerinin sivil bir yapı olma niteliği konusunda gösterilen titizlik nedeniyle maddede ayrıntılı düzenlemelerden kaçınılmış ve genel ilkeler konulmuştur”

B. Maddelerin İncelenmesi

• *Kent Konseyinin Oluşumu, Görevleri ve Çalışma İlkeleri - MADDE 5 -*

(1) *Kent Konseyleri belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde, 8 inci maddede belirtilen üyelerden oluşur.*

(2) *Kent konseyi genel kurulu ilk toplantısını yapmak üzere belediye başkanının çağrısı ile toplanır. Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından en az üç kişiden oluşan divan kurulunu seçer.*

(3) *Divan kurulunun oluşturulmasından sonra, kent konseyi yürütme kurulu ve kent konseyi başkanı seçilir.*

Düşüncemiz:

Burada, kent konseyinin kendiliğinden oluşacağına 1.fıkra düzenleme ile ortaya konulmuştur. Buna göre mahalli idarelere genel seçim sonuçlarını izleyen üç ay içinde belirtilen üyelerden oluştuğu yazılıdır. Bu ibareye göre oluşumunu kendiliğinden tamamlamaktadır. Ancak, 2 nci fıkradaki bu oluşumun toplanması için bir izlek öngörülmüştür. Bir yandan kendiliğinden teşekkül, bir yanda ise çağrılma ve öbür yanda amaç kısmındaki hususlar. Bu üç kollu teraziden bakınca, kent konseylerinin bir çağrı ile değil kendiliğinden toplanması esasının kabul edilmesinin, belediye başkanlarını bu konudaki tartışmalarda

uzak tutacaktır. Aksi halde, başkan-konsey geriliminin uygulamada çok yaşandığını görmekteyiz. Başkanların “toplama” görevini yerine getirmede için şikayet edilmeleri ise işin cabasıdır. Divan kurulunun teşekkülü noktasındaki 3 üncü fıkra ise yerindedir.

• *Kent konseyinin görevleri*

MADDE 6 - (1) Kent konseyinin görevleri;

a) *Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,*

b) *Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,*

c) *Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,*

ç) *Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,*

d) *Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,*

e) *Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,*

f) *Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,*

g) *Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,*

ğ) *Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,*

h) *Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,*

1) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

• Çalışma ilkeleri

MADDE 7 - (1) Kent konseyi, aşağıdaki ilkeler temelinde çalışmalarını sürdürür.

YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslar arası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,

Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,

ç) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözetererek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,

Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,

Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

Düşüncemiz:

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde geçen ifadelerin içerik ve bağlam olarak doğru ve yerinde olduğunu değerlendirmekteyiz. Ve fakat, metinde geçen, “yönetişim”, “yerellik”, “sürdürülebilir kalkınma”, “kent yönetimi ilkeleri” husus ve kavramlarının, kent konseyini oluşturan kimselerin de anlayacağı ifadeler ile değiştirilmesi yahut bu kavramların tanımların düzenlendiği maddede ele alınmasının gerektiğini düşünmekteyiz. Müteakip maddede atıf yapılan uluslararası sözleşmelerin temel ilkelerinin, belirlenmesi bu iki mad-

denin birleştirilip tek bir madde olarak formüle edilmesi gereksiz tekrarı önleyecektir.

• Kent konseyi üyeliği - MADDE 8 -

(1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,

b) Belediye başkanı veya temsilcisi,

c) Sayısı 10’u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,

ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30’unu geçmemek ve 20’den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,

d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,

e) Üniversitelerden ikiden fazla olmak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,

f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,

g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Düşüncemiz:

Metnin a, b, c, fıklarındaki düzenlemeler iştirak ettiğimiz düzenlemelerdir. Amacın, kamu-sivil ortak aklını oluşturmak olduğu kent konseyi yaklaşımında mülki idari amirlerin ve onların seçtiği kimselerin ve belediye başkanını katılması doğal karşılanmalıdır.

Burada (ç) bendinin üzerinde biraz dur-

mak gerekiyor. Buna göre, fıkraya göre, mahalle sayısı yirmi olan iller için bir sorun yoktur. Burada tüm muhtarlar katılım sağlayabilecektir. Muhtar, seçimle gelen ve mahallelerin başında olan kimsedir. Bu kişiler seçilmiş kişiler olduğu için konseyde bulunmaları gayet doğaldır. Ancak burada bir oylama olacağı ve bir başkanın seçileceği unutulmamalıdır. Burada, bir grubun sayısını yüksek tutmak, konseyin oluşumunda “fırsat eşitliği bağlamında” dengeyi bozacaktır. Muhtarlar lehine doğacak sayısal üstünlük sorun doğuracaktır. Zira, mahalle sayısı 20 veya daha az olan bir belde, en fazla kaç vakıf, dernek vs konseyin diğer bileşenleri vardır? Bu sayı çok değerlidir. Hele “ilgili” dernek dersek bu sayı azalacaktır. Buna göre, oluşacak konsey muhtarlar ve bürokratlar ağırlıklı hale gelecektir. Bu durumun en ilginç yanı muhtar sayısı 21 olunca, 6 muhtar, 20 olunca ise 20 muhtar kriterinin getirilmiş olmasıdır. Bizce burada yapılması gereken, beldenin, en büyük beş mahallesi ile en küçük beş mahallesinin muhtarının üye olarak belirlenmesidir. Burada kriterler nüfus veya yüzölçüm olabilir. Yada karma bir yol seçilebilir. Muhtar katılımı önemlidir ancak sayının daha kısıtlı olması daha sağlıklı olacaktır. Neticede muhtar; mahallenin sorunlarını, Belediyeye, resmi kimliği ile her zaman iletebilecek durumdadır. Burada, konseyin için belirli bir oranda tutulması yerindedir ancak sayı çok fazladır, katılımçılık ilkesi gereğince konseylerin teşekkülden ağırlığın sivil toplum kuruluşları lehine yorumlanması daha doğru olacaktır.

Fıkranın bu halinde, “Belediye Başkanını çağırısı üzerine toplanan muhtarların” demek suretiyle çağırının tüm muhtarların mı, bir kısım muhtarların mı kastedildiği açık değildir. İkinci muğlaklık ise, cümlenin devamında gelen “toplam mahalle muhtarı” ifadesidir. Buna göre, belediye başkanının tüm muhtarları çağırarak durumunda olmadığı buradan yorum yoluyla çıkmaktadır. Ancak, bu da temsil, eşitlik anlamında doğru değildir. Bir

prensip belirlenip işin kriterle bağlanması en mantıklı olanıdır. Bir Büyükşehir sisteminde, ilçe sınırlarının idari sınırlar olduğu düşünülürse, yönetilemez (şekli olarak kalan) bir düzenleme olduğunu değerlendirmekteyiz.

(d) ve (e) bendine gelince bu bent yerinde bir düzenlemedir. Ancak, (f) bendindeki noterler ifadesi ile tüm noterlerin kastedildiği açıktır bunun düzeltilmesi şarttır. Bir belde bir noter varsa doğal olarak onun, birden fazla ise aralarında seçmeleri veya birinci sıradakinin katılması yolu seçilmelidir. Noterlerin konseyde bu biçimde yer almasının gereği yoktur. Zaten, noterlerin çok ilgilenmediği de ayrı bir tespittir.

Bu bentteki en büyük sorun ise “ilgili” ibaresinden çıkmaktadır. Burada bu ibare, dernek ve vakıflara atıf yapmaktadır. Mahkemeler çoğunlukla tüm dernekleri “ilgili” görmektedir. Burada ilk kriter bizce derneğin yerleşim yeri olmalıdır. Yani o belde bulunmayan derneklerin “ilgili” olması kabul edilmemelidir. Bir de burada bizce kayıt sistemi getirilmelidir. İlgili olan bir derneğin çağrı ile değil kendi isteği ile katılıyor olması gerekir. İlgili yani bağlantılı olmak böyle bir şeydir. Yine dernek ve vakıfların şubelerinin sarahaten belirtilmesi spor kulübü ibarelerinin metne derç edilmesi şarttır. Bir başka sorun ise, şube olmayan temsilcilik açan sivil toplum kuruluşlarının durumunun netleştirilmesi problemidir.

Bu anlamda (g) bendi ise, birer temsilci ibaresi yerine bunların başkanlarının temsilci olacağı açıkça yazılmalıdır.

Bir öneri olarak da belirtmek isteriz ki şehirlerdeki bazı kişilerin de bireysel olarak konseye üye olmasının önünün açılması gerekmektedir. Eski konseyi başkanlarının, eski belediye başkanları gibi kişiler ile şehrin hafızası niteliğindeki kişilerin katılımının önünün açılması gerekmektedir.

- **Organları -MADDE 9 – Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur: a) Genel Kurul b) Yürütme Kurulu c)**

Meclisler ve çalışma grupları ç) Kent konseyi başkanı

Düşüncemiz:

Çoğu kimseleri kent konseyi denince, yürütme kurulunu anlamaktadır. Oysa konsey tüm üyelerin bulunduğu kurulu ifade eder. Bunun için organlardaki Genel Kurul ifadesi yerine, “Konsey Genel Kurulu” ifadesinin eklenmesi uygun olacaktır. Ki bu ifade Yönetmeliğin ilgili yerlerinde zikredilerek kavram kargaşasının önüne geçilecektir. Buradaki yürütme kurulu ifadesi ise yerindedir. Zira, genel kurulun aldığı kararları uygulayan takip eden anlamında, yapılan iş, yönetim değil yürütmedir. Bunun dikkatten kaçmaması gerekir. Maddedeki meclislerin bir organ olması doğrudur ancak, belirli bir alan, konu için kurulan ve süreli olabilen çalışma gruplarının organ olarak tanımlanması doğru olmayacaktır. Belki bunların birleştirilip tek isimle anılması daha doğru olacaktır.

En önemli sorun ise, kent konseyi başkanın organ olarak tanımlanmasıdır. Organ olarak tanımlanan konsey başkanlığının seçimi bu yüzden genel kurul tarafından yapılmaktadır. Bizce, burada mühim olan konseyin kendisidir, bunun bir kişide cisimleştirilmesi konsey fikrine hizmet etmemektedir. Burada konsey başkanının organ olmaktan çıkarılması yürütme tarafından seçilen bir pozisyona yerleştirilmesi elzemdir. Hatta başkanın bir sözcü olarak dizayn edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda genel sekreterin de durumunun ele alınması gerekecektir. Genel sekreterin görev tanımının netleştirilmesi ve yürütme kurulunun doğal bir parçası (üyeyi değil) olarak dizayn edilmelidir. Zira, konsey, kişiler anlamında yorumlanırsa, konsey başkanı ve genel sekreter önem kazanmaktadır. Bunlar, süreci yöneten değil, yönlendiren ve kararları uygulayan kimseler olarak dizayn edilmelidir.

• Genel kurul - MADDE 10 -

Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8 inci maddede sayılan üyelerden oluşur. Genel kurul, her yıl ocak ve ey-

lül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır.

Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder.

Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler.

Düşüncemiz:

Genel kurulun toplanmasını düzenleyen bu madde, seçimini yapmış bir genel kurulun işleyişini ele almaktadır. Yani konsey kurulmuş, organlar teşekkül etmiştir. Bundan sonra konsey başkanının yılda iki kez toplantı yapmasının usul ve esasları belirlenmiştir. Bu bağlamda maddenin, seçimli genel kurul ve istişari genel kurul olarak tasnif edilerek izah edilmesi daha doğru olacaktır. Buna göre, genel kurulunun seçim gündemi ile toplanmasına dair esaslar ile bu maddedeki esasları birleştirerek ele alanı bir madde yazımı daha sağlıklı olacaktır.

• Yürütme kurulu - MADDE 11 -

Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder.

Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

Düşüncemiz:

Yürütme kurulunun teşekkülünde, katılımcıların tümü arasından bir seçme yapılmaktadır. Buna göre baskın olan grubun seçimi kazandığı bir anlayış (yani sayısal üs-

tünlüğü önceleyen bir yaklaşım) sözkonusudur. Burada teşekkül eden bir belediye meclisi veya encümen değildir. Burada çoğunluğun girip kazandığı bir sistem hatalı olacaktır. Buna göre, gruplama yapılarak kendi aralarından temsilcilerin seçildiği bir yöntem daha yerinde olacaktır. Buna göre, 8.madde zikredilen katılımcıların düzenlenerek, her bendin bir grup kabul edilip, kendi içinden seçeceği kimseleri konsey yürütme kuruluna seçmesi daha doğru bir yol olacaktır. Örneğin, Sivil Toplum Kuruluşu temsilcileri grubundan ayrı, kent bürokratları arasından ayrı, muhtarları arasından ayrı, kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri ve siyasi partilerin oluşturduğu gruptan bir temsilcinin konsey yürütmesine girmesi hem katılım gruplarının temsili noktasında hem de sayısal üstünlüğü elde tutanların baskısını kırma hususunda etkin olacaktır.

Buradaki yedi sayısı korunmalı ancak burada doğal üyeler müstesna tutulmalıdır. Yedi üyesi seçimle gelmeli buna doğal üye olarak kabul edilen, diğer isimler eklenmelidir. “en az” ifadesi ile ucu açık bir durum bırakılmıştır. Burasının bir karar değil bir yürütme ekibi olduğu unutulmamalıdır. Buradaki sayıyı arttırmak yerine, Genel kurulun toplantı ve katılımcı sayısını arttırmak en doğru yoldur.

• **Kent konseyi başkanı - MADDE 11/A -**

Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır.

Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilmiş olur.

Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşiminde tamamlanır.

Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekalet eder.

Düşüncemiz:

Kent konseyi başkanının bir organ olarak tanımlanmasının doğru olmadığını bir önceki bölümlerde belirtmiştik. Buna göre, başkanın yürütme kurulunca seçilmesi ve görev süresinin de bir yıl ile sınırlı kalmasından yana olduğumuzu belirtmek isteriz. Bu bağlamda, başkanın seçimine ilişkin tüm prosedürlerle de gerek kalmayacağı açıktır. Maddenin 4 nücu fıkrası dışındaki tüm hususların değişmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

• **Meclisler ve çalışma grupları - MADDE 12 -**

(1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir.

(2) Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir.

(3) Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Düşüncemiz:

Burada meclis ve çalışma grupları diye bir ayrımın neyi içerdiği belli değildir. Bunların tek çatıda ve bir isimde toparlanmasında fayda vardır. Bizce bunlar birer komisyondur. Görevleri ise genel kurulu olan konseyin altındadır. Bu bağlamda, konular ile ilgili çalışmaların yürütme kurulu eliyle genel kurul gündemine getirilmesine dair izleğin de belirtilmesi de iyi olacaktır. Yine en az hangi komisyonların bulunması gerektiği açıktır. Bunların, kadın, gençlik, çocuk ve engelli komisyonları olduğunu düşünmekteyiz. Bunun dışında komisyonların kurulması ise mümkün olmalıdır. Ancak yürütmeye bu dört komisyon başkanının doğal üye olarak katılması şarttır.

• **Toplantı ve görüşme usulü - MADDE 13 -**

Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8 inci maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir.

Düşüncemiz:

Burada olağan üstü toplantıya çağılmanın hangi olağan üstü toplantıyı kast ettiği açık değildir. Bu toplantılarda seçim yapılmasının önerilip önerilmeyeceğinin izah edilmesi şarttır. Bunun dışında karar yeter sayılarında bir sorun değerlendirilmemiştir.

• **Görüşlerin ilanı - MADDE 14 -**

Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

Düşüncemiz:

Görüşlerin ilanı ile görüşlerin iletilmesi yönteminin bir madde de toplanması yerinde olacaktır. Bu bağlamda, belediyelerin internet sitelerinde konseylerin kararlarına bir bölüm açması, buradan kayıt yapılmasının önünü açması için düzenlemelerin bu maddede ele alınması gerekmektedir. Buna göre, konseye katılım, görüşlerin iletilmesi ve ilanı bu maddede bağlamında bir bütün olarak ele alınmalıdır.

• **Genel sekreterlik - MADDE 14/A -**

Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilir.

Kent konseyi genel sekreteri, 6 ncı mad-

dede belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine eder. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu sağlar.

Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur

• **Sekreterya hizmetleri - MADDE 15 -**

Kent konseyinin sekreterya hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

Sekreterya hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur.

Düşüncemiz:

Bu maddelerin düzenlenme nedeni, belediye ile konsey ilişkisinin kurumsal bir bağ içinde yürütülmesi gayretidir. Bu maddeler ile düzenlenmek istenen aslında belediye-konsey arasındaki bağın bir belediye başkanının seçeceği kimseler arasından görülmesidir. Önerilen kişi pratikte tek olmaktadır. Hatta bazen önerme değil doğrudan atama gibi bir yöntem seçilmektedir. Buradaki atama prosedürünün tersine değiştirilmesi daha faydalıdır. Önerilen sayısı da artırılmalıdır. Buna göre, Belediye Başkanının önereceği beş isim içinden konseyin yürütme kurulunun veya başkanının seçeceği kimse aracılığı yürütülmesi doğru bir yöntemdir. Bir de seçim olmayınca ne olacağı muğlaktır. Bunun da düzenlenmesi daha iyi olacaktır. Müteakip maddede genel sekreter ile beraber çalışacak kimselerin belirlenmesi belediye başkanının önermesi ve konsey yürütme kurulunun seçmesi suretiyle olacaktır. Burada bizce genel sekreterin önerisi be konsey yürütmesinin seçmesi suretiyle teşekkül ettirmek daha uyumlu bir kadronun oluşacağını göstermektedir.

• **Yönerge çıkarma**

MADDE 16 - (1) Kent konseyi genel kurulu bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Düşüncemiz:

Yönergelerin yazımı noktasında çoğu zaman mahkemelerin iptali karşımıza çıkmaktadır. Bunun yerine yönetmeliğin daha detaylı düzenlenip, böyle bir genel düzenleme yapılması yönündeki bu düzenlemenin kaldırılması daha yerinde olacaktır. Bunun yerine yönetmelik esas alınarak, yürütme kuruluna hem kendisinin hem de çalışma gruplarının “çalışma esaslarını” belirleme yetkisinin verilmesi daha mantıklı görünmektedir. Çalışma esaslarının yürürlüğe girmesi için ise genel kurul onayı aranması gerektiği de ayrı bir durumdur.

• *Kent konseyinin mali yapısı - MADDE 16/A -*

Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.

Düşüncemiz:

Bu ifade muğlaktır. Yeterli de değildir. Öncelikle, sekreteryaya hizmetlerinin tamamını için masrafların belediyece karşılanacağı yazılmalıdır. Sekreteryası olmayan konseyin “var olduğu” söylenemez. İkinci olarak, Sayıştay kararları bağlamında konseylerin görev alanına giren faaliyetlerin netleştirilmesi ve bunlara ilişkin olarak belediyelerin bir bütçe ayırmasının bunun kullanımın da belediyenin hangi birimince ve hangi esaslara göre yapılacağına belirlenmesi elzemdir. Mali yapıyı belirtmek yetmez, mali kullanım izleğini de yazmak gerekir. Ayrılacak payın ne olacağı ise, en az limit belirtilmek üzere yönetmelikte yer verilmelidir. Bu bizce en yüksek devlet memurunun aldığı maaşın üç ile çarpımından ortaya çıkan bir tutar olmalıdır. Kent konseyi bir model olarak, kente katkı sunan bir yapı olduğu için bizce üyelerinde masraflara katılması bir aidat ödemesi elzemdir. Aidat, bir yapıya duyulan bağın ifadesidir. Cüzi de olsa

bunun bir sağlanması gerekir. Bu bedelin de, yıllık olarak asgari ücretin %10’u olmalıdır.

D. Genel Yaklaşımınız Ne Olacaktır?

Yukarda, izah ettiğimiz hususların tümünü, taslağa yansıtmanız şüphesiz mümkün değildir. Yine bu metnin nihai bir metin olduğunu söylememiz de mümkün değildir. Bu taslak yapılacak çalışmalara, mevcut durumun nereden doğduğunu, eksiklerini kendi gözlemlerimiz doğrultusunda yukarda sunduk. Bu bağlamdan yola çıkarak ve fakat oturmuş ilkeleri ve çalışma biçimlerini, uygulamada “mecrasında” giden hususları dağıtmadan, mevcut yönetmeliğin esasları ile oynamadan, daha kolay hayata geçirilecek bir metin yazdık. Buna göre, taslak;

• *2007 yılından bu yana geçen 10 yıllık kazanımların ve çalışma biçimlerini ortadan kaldırmadan,*

• *Amaç, görevler ve çalışma ilkelerine dokunmadan,*

• *Katılımcı profilinin kısıtlamadan ve hatta genişleterek,*

• *Muğlak ifadeleri açık ve anlaşılabilir biçimde yazmak suretiyle,*

• *Yargı kararları ışığında,*

• *Uygulamada bildirilen şikayetleri çözücü mahiyette,*

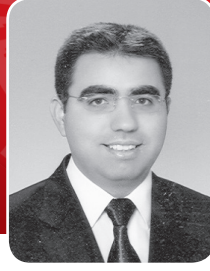
• *Daha sade ve yalın bir dil seçerek, Yeniden yazılması elzemdir.*

► *Mevcut düzenlemenin eksik yönlerini kendi bakış açımız ile izale ederek,*

Dergimizin sonunda yer alan bu taslak adreslerinden her türlü eleştiri ve katkıya açık bir metindir. Bu bağlamda fikir ve önerilerin tarafımıza iletilmesi bizim için çok önemlidir.

Kent Konseyi Yönetmelik Taslağı dergimizin 203. sayfasındadır.

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE TEMSİL YETKİSİNİN KULLANILMA ŞEKLİ (ÇİFT İMZA KURALI)

1. GİRİŞ

Belediyeler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilmekte veya kurulu bulunan şirketlere sonradan ortak olabilmektedir. Birer sermaye şirketi olan belediye şirketleri, tüzel kişiliğe sahiptir ve ilgili kanunlarda öngörülen istisnalar dışında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterirler. Bu kapsamda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda¹ (TTK) öngörülen esaslar, diğer şirketler gibi belediye şirketleri için de aynen geçerlidir. Belediye şirketlerinin kanuni organları, genel kurul ve yönetim organıdır. Yönetim organı², anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruludur.

1 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

2 Bu çalışmada geçen “yönetim organı” ibaresiyle, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde “yönetim kurulu”, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise “müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulu” kastedilmiştir.

Belediye şirketleri iç ilişkide ortaklara, dış ilişkide ise üçüncü kişilere karşı yönetim organı tarafından temsil edilir. Temsil, üçüncü kişilerle şirket adına, şirketin işletme konusuna giren hukuki işlemleri yapmak, şirketi üçüncü kişilere karşı hak sahibi kılmak ve borç altına sokmak olarak tanımlanabilir.³ Temsile yetkili olanlar şirketin amacına ve işletme konusuna giren her tür işleri ve hukuki işlemleri, şirket adına yapabilir ve bunun için şirket unvanını kullanabilir.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinde temsil yetkisinin kullanılma şekli (çift/tek imza yöntemi) tüm yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

2. GENEL OLARAK BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN TEMSİLİ

Anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde, esas sözleşmede⁴ aksi öngörül-

3 Necla Akdağ Güney, 6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’è Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler, <http://arslanlibilimarsivi.com/> (Erişim-29.06.2018).

4 Bu çalışmada geçen “esas sözleşme” terimi ile; anonim şirket

memiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. Ancak, en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır. Limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde de, şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. Fakat en azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir (TTK md. 370, 623). Yönetim organı, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemler de şirketi bağlar. Bu kuralın tek istisnası, üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiğinin veya durumun gereğinden bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilmesi halidir. Ancak, şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından tek başına yeterli delil değildir.

Öte yandan, temsil yetkisinin sınırlandırılması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez; ancak, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgü olduğuna veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar geçerlidir (TTK md. 371/3). Bununla birlikte, 10.09.2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunla TTK'nın 371 inci maddesine eklenen yedinci fıkra ile anonim ve limited şirketlerde

şeklinde kurulan belediye şirketlerinde "esas sözleşme", limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise "şirket sözleşmesi" kastedilmiştir.

yönetim organının, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilmesine imkan sağlamıştır.

Son olarak belirtmek gerekir ki, *temsile yetkili kişiler tarafından yapılan işlemin esas sözleşmeye veya genel kurul kararına aykırı olması, iyiniyet sahibi üçüncü kişilerin o işlemde dolayı şirkete başvurularına engel değildir. Ayrıca, temsile veya yönetime yetkili olanların, görevlerini yaptıkları sırada işledikleri haksız fiillerden şirket sorumludur. Buna mukabil, şirketin rücu hakkı saklıdır.*

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE ÇİFT İMZA KURALI

3.1. Genel Olarak

Anonim şirketlerde temsil yetkisinin ne şekilde kullanılacağı TTK'nın 370 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenmiştir. Bu kapsamda anılan fıkrada, "*Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.*" hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu madde ile esas sözleşmede farklı bir düzenleme yoksa, temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmak üzere yönetim organına ait olduğu öngörülmüş ve böylelikle anonim şirketlerde ilke olarak çift imza kuralı benimsenmiştir. Bahsi geçen kural, aynı Kanunun 629/1 inci maddesinde⁵ yapılan atıf dolayısıyla limited şirketler için de geçerlidir. Dolayısıyla, mezkur Kanunun 370/1 inci madde hükmü anonim veya limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri hakkında da aynen tatbik olunmaktadır.

⁵ TTK'nın 629/1 inci maddesinde, "*Müdürlerin temsil yetkilerinin kapsamına, yetkinin sınırlandırılmasına, imzaya yetkili olanların belirlenmesine, imza şekli ile bunların tescil ve ilanına bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin ilgili hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.*" denilmektedir.

Bu halde, belediye şirketlerinde, esas sözleşmede özel bir temsil yöntemi benimsenmemişse, kanuni temsil yöntemi olarak “birlikte temsil” ilkesi geçerlidir. Buna göre, şirketin üçüncü kişiler veya ortaklarla yaptığı işlemler gereğince bir hakkı kazanması veya bir borcu yüklenmesi ya da irade beyanında bulunması için temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası yeterlidir. Buna “**çift imza kuralı**” denir.⁶ Esas sözleşmede şirketin temsiliyle ilgili bir düzenleme bulunmuyorsa temsil yetkisi, yönetim organı üyelerinden herhangi ikisinin imzasıyla (çift imzayla) kullanılır.

Çift imza yetkisinin yönetim organı üyeleri arasında ne şekilde kullanılacağına ilişkin TTK’da bir düzenleme yapılmamıştır. O halde, temsil yetkisi yönetim organı başkanı ve başkanvekilinin imzası ile kullanılabilceği gibi, bunlardan birisi ile birlikte diğer bir yönetim organı üyesinin ya da başkan ve başkanvekili şartı aranmaksızın herhangi iki yönetim organı üyesinin imzasıyla da kullanılabilir. Söz konusu belirleme ise yönetim organı tarafından bir kararla yapılır. Görüldüğü üzere, temsil yetkisinin kullanılması açısından, başkan ve başkan vekilleri de dahil yönetim organı üyeleri arasında herhangi bir ayrıcalık ve üstünlük bulunmamaktadır.

Öte yandan, kanun koyucunun, temsil yetkisinin kullanılmasına dair çift imza kuralını getirmesindeki amaçlar, özellikle şirketi borç altına sokan işlemlerin denetiminin sağlanması, hukuki işlemlerin güvenli bir şekilde yapılması ve ayrıca şirket tüzel kişiliğinin, ortakların ve üçüncü kişilerin zarara uğramasını önlenmesi olarak sıralanabilir. Bunun yanında, söz konusu kuralın başka bir amacı da, bütün yönetim organı üyeleri tarafından şirketin müştereken temsil edil-

mesinin pratik bir yol olmaması, bununla birlikte tek kişinin imzasıyla şirketin bağlanmasının şirket açısından tehlikeli sonuçlar doğurabilmesidir.⁷

Bir belediye şirketinin çift imza kuralını benimsemiş olması, aynı zamanda temsil yetkisinin de sınırlandırılması anlamına gelir. Çünkü TTK, temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülenmesi veya birlikte (müştereken) kullanılması olmak üzere iki konuda sınırlama getirilebileceğini, 371 inci maddenin yedinci fıkrası hükmü hariç olmak üzere bunların dışında getirilen sınırlamaların, iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceğini kabul etmiştir.

3.2. Yönetim Organının Tek Kişiden Oluşması Halinde Çift İmza Kuralının Uygulanışı

TTK’ya göre anonim ve limited şirketlerde ve dolayısıyla belediye şirketlerinde yönetim organı, bir veya daha fazla kişiden oluşabilmektedir (md. 359/1, 623/1). Başka bir anlatımla, mülga 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda (ETTK) olduğu gibi yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşması zorunlu değildir. İşte, yönetim organının tek kişiden oluştuğu belediye şirketlerinde temsil yetkisi de doğal olarak tek imzayla kullanılır. **Başka bir deyişle, çift imza kuralı, yönetim organı üye sayısı en az iki ve daha fazla olan⁸ belediye şirketleri için geçerli olmaktadır.**

3.3. Esas Sözleşmede Çift İmza Kuralının Aksinin Öngörülebilmesi

Çift imza kuralı, sermaye şirketleri için emredici nitelikte olmayıp, şirketin temsili

⁷ Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.383.

⁸ Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.433.

⁶ Hayri Domaniç, Türk Ticaret Kanunu Şerhi-II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul 1988, s.518.

açısından esas sözleşmede farklı düzenlemeler yapılabilir. Zira, TTK md. 370/1'de temsil yetkisinin çift imza ile kullanılması hususunda aksi düzenlemenin esas sözleşmede öngörülebileceği hükme bağlanmıştır. ***Bu doğrultuda, birden fazla üyeli yönetim organına sahip belediye şirketlerinin esas sözleşmelerinde çift imza kuralı yerine, bütün yönetim organı üyelerinin hep birlikte ya da her birinin ayrı ayrı temsile yetkili olacağı tek imza yöntemi benimsenebilir.*** Örneğin, yönetim organı birden fazla üyeden oluşsa dahi şirket esas sözleşmesine konulacak bir hüküm ile temsil yetkisinin tek imza ile kullanılacağı hüküm altına alınabilir (tek imza yöntemi). Bu durumda, temsilde çift imza aranmaz ve esas sözleşmede yazılı hükme göre şirket tek imza ile temsil edilir. Tek başına temsil esasının kabul edilmesi özellikle büyük şirketlerde, birlikte temsilin ve çifte imzanın meydana getireceği sakıncayı önlemesi bakımından faydalıdır. Ancak, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm yoksa, şirketi temsilde çift imza kuralı aranır. Yine esas sözleşmeyle, şirketin temsili bakımından birlikte temsil esası da kabul edilebilir. Birlikte temsil, temsile yetkili kılınan kişilerin tecrübelerini birleştirmeleri ve birbirlerinin davranışlarını karşılıklı kontrol etmeleri suretiyle şirketin korunmasına hizmet eder. Birlikte temsile ilişkin esasın farklı şekillerde öngörülmesi mümkündür. Bu kapsamda, yönetim organı üyelerinin tamamının müşterek olarak şirketi birlikte temsil etmesi kabul edilebileceği gibi bazı yönetim organı üyelerine üstünlük tanınarak her durumda bu üyelerin imzasının aranması da düzenlenebilir. Birlikte temsil halinde, yönetim organı üyelerinin kararını aynı anda açıklamaları zorunlu değildir.⁹

Bu arada, çift imza kuralının geçerli ol-

duğu belediye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin yapmış oldukları irade beyanlarının bir araya gelmesi gerekir. Aksi halde geçerli bir temsil yetkisinden bahsedilemeyeceği için şirketin işleme bağlı olması düşünülemez. Yönetim organı üyeleri bu işlemin oluşumu aşamasında aynı anda ve aynı yerde bulunmak zorunda değildir. Keza önemli olan husus yapılan irade açıklamalarının aynı yönde aynı hukuki sonuca yönelmesidir. Yönetim organı üyelerinden birinin yapmış olduğu işleme sonradan diğer üyenin katılması ile hukuki işlem tamam olur. Önemli olan iradelerin aynı yöne ve aynı hukuki sonuca yönelik olmasıdır.¹⁰

Öte yandan, çift imza kuralının aksini öngören bir hüküm esas sözleşmeye şirketin kuruluşunda konulacağı gibi, daha sonradan esas sözleşmede değişiklik yapılarak da bu yönde bir hüküm sözleşmeye eklenebilir. Ancak, tekrar vurgulamak gerekirse, esas sözleşmede bu yönde bir hüküm yoksa, yönetim organı üyelerinin her birine tek imza yetkisinin verilmemesi, buna ilişkin tescil taleplerinin ise ticaret sicili müdürlüğünce reddedilmesi gerekir.

Sonuç olarak, bazı yönetim organı üyelerine tek imza yetkisi verilebilmesi ve bu yolda imza sirküleri düzenlenebilmesi için esas sözleşmede buna imkan veren bir hükmün bulunması şarttır.¹¹ Esas sözleşmede böyle bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim organı üyeleri münferiden şirketi temsile yetkili kılınamazlar.

3.4. Temsile Yetkili Kişilerin ve Bunların Temsil Şekillerini Gösterir Kararın Ticaret Siciline Tescil ve İlanı

¹⁰ İsmail Özgün Karaahmetoğlu, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketin Temsili, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s.129.

¹¹ Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s.348.

⁹ Fatih Bilgili, Ertan Demirkapı, age, s.383.

Temsil yetkisinin iyiniyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ve sonuç doğurması için, belediye şirketini temsile yetkili kişilerin ve bunların temsil şekillerini gösterir kararın, ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilmesi lazımdır. Yönetim organı üyeliklerinde ve temsil yetkisinde meydana gelen değişiklikler de aynı şekilde tescil ve ilan olunur.

Temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir (TTK md. 373).

3.5. İmza Şekli

Temsil yetkisi, şirket adına imza yetkisini haiz kişilerin şirketin unvanı altında imza atmaları suretiyle kullanılır (TTK md. 372/1). Yine bu maddenin 40/2 nci maddeye yaptığı yollama ile şirketi temsile yetkili olanların imzalarının da sicil müdürlüğüne verilmesi gerekmektedir. İmza beyanı, herhangi bir ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle verilir. Yeri gelmişken belirtelim ki, şirket tarafından düzenlenecek belgelerde şirketin merkezinin, sicile kayıtlı olduğu yer ve sicil numarasının gösterilmesi şarttır.

Diğer taraftan, belediye şirketi adına imza yetkisini haiz kişiler, temsil yetkilerini şirket namına kendi adlarına üretilen güvenli elektronik imzayla imza atarak da kullanabilirler. Bu durumda, kullanılacak nitelikli elektronik sertifikalarda sertifika sahibi alanı içerisine, sertifika sahibinin ismiyle birlikte temsil ettiği tüzel kişinin de ismi yazılır. Bu husus tescil ve ilan edilir (TTK md. 1526/4).

4. ÇİFT İMZA KURALINDA PASİF TEMSİL

Belediye şirketlerinde çift imza kuralı geçerli olmakla birlikte, öğrenme, ihbar, ihbar, istifa gibi irade açıklamaları, kambiyo senetlerine ilişkin protestolar ve mahkeme tebligatları, yönetim organı üyelerinden sadece birine yapılması halinde de geçerli olup, bunların en az iki yönetim organı üyesince tebellüğ edilmesi şart değildir. Nitekim, 7201 sayılı Tebligat Kanununun 12 nci maddesinde, *tüzel kişilere (ve dolayısıyla sermaye şirketlerine ve belediye şirketlerine) yapılacak tebligatların yetkili mümessillere (temsilcilere) yapılması kural olarak belirtilmesine karşın, temsilci sayısının birden fazla olması halinde tebligatın yalnız bunlardan birisine yapılması yeterli görülmüştür*. Öyle ki, temsilcilerin şirkette yer almamaları veya ilgili evrakı bizzat alamayacak halde bulunmaları durumunda, şirkette hazır bulunan personel veya müstahdemlerden birine dahi tebligatın yapılabileceği kabul edilmiştir. Bu halde, bir yönetim organı üyesine temsil yetkisi verilmemiş olsa dahi, yönetim organı üyeleri ve hatta şirket personeli Tebligat Kanunu hükümleri çerçevesinde, şirkete gelen bir ihbarı veya tebligatı tebellüğ etme noktasında pasif temsil yetkisine sahiptir.

5. KAMBYO SENETLERİNİN DÜZENLENMESİNDE ÇİFT İMZA KURALINA AYKIRI DAVRANILMASI

Belediye şirketi adına, kambiyo senedi (poliçe, bono ve çek) tanziminin, şirketi borçlandırıcı işlem olması sebebiyle, temsile yetkili kişiler tarafından yapılması gerekmektedir. Temsil yetkisini haiz olmayan kimselerin keşide ve ciro ettiği kambiyo senedi, yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde değerlendirilir, icazet verilmediği takdirde şirketin bağlamaz ve ilgili borçtan şirket so-

rumlu tutulamaz.¹² Düzenlenen senette iki imza bulunmakla birlikte, bu imzalardan birinin temsile yetkili kişi, diğerinin ise yetkisiz kişi tarafından atılması halinde dahi durum aynıdır.

Çift imza kuralının geçerli olduğu bir belediye şirketinde, temsil ve ilzama yetkili olmayan bir kimse tarafından imzalanmış ve şirketi borçlandıran kambiyo senedi, şirket açısından bağlayıcı olmamakla birlikte, sözkonusu senedin şirket tarafından benimsenmesi (icazet verilmesi) ve bu doğrultuda şirketin kendisine düşen hak ve vecibeleri yerine getirmesi halinde yapılan işlem hukuki sonuçlarını doğurur.¹³ Düzenlenen senetlerin şirketçe alınması ve senet bordrosunda gösterilmesi, kambiyo senetlerinin kanunen tutulması zorunlu olan defterlere kaydedilmesi, senette gösterilen meblağın şirket tarafından kısmen ya da tamamen ödenmesi, yapılan işlemde faydalanılması, malvarlığına dahil edilmesi veya senedin yenisiyle değiştirilmesi gibi durumlarda, şirketin eksik imzalı kambiyo senedini benimsediği ve bu senede icazet verdiği anlamına gelir.

Bununla birlikte, TTK'nın 678 ve 778/2-e maddelerine göre temsile yetkili olmadığı halde bir kişinin temsilcisi sıfatıyla bir poliçe veya bonoya imzasını koyan kişi, o poliçe veya bonodan dolayı bizzat sorumludur. Yetkisini aşan temsilci için de durum aynıdır. Nitekim, Yargıtay¹⁴, imza sirkülerinde şirketin çift imza ile temsil edileceği öngörülmesine rağmen, sadece bir yetkili tarafından imzalanmış çek veya senetten şirket özel kişiliğinin değil, evrakta imzası bulunan kişinin bizzat mesul olacağını kabul etmektedir.

12 Yargıtay 19. H.D.'nin 28.03.2002 tarihli ve E.2001/7959, K.2002/2285 sayılı kararı.

13 Yargıtay 11. H.D.'nin 16.02.1990 tarihli ve E.690/K.973 sayılı kararı.

14 Yargıtay 12. H.D.'nin 17.02.1998 tarihli ve E.1998/956, K.1998/1537 sayılı kararı.

6. SONUÇ

Belediye şirketlerinde yönetim ve temsil organı, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde müdür ya da müdürlerdir. Belediye şirketleri, kanuni istisnalar saklı olmak üzere yönetim organı tarafından yönetilir ve temsil olunur. Yönetim organı, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.

Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim organı tek kişiden oluşmuyorsa belediye şirketlerinin temsil yetkisi, çift imza ile kullanılacak üzere yönetim organına aittir. Dolayısıyla, söz konusu şirketlerde, kural olarak birlikte temsil ilkesi geçerlidir. Bu çerçevede, belediye şirketi adına düzenlenecek belgelerin muteber olması için, aksine esas sözleşmede hüküm yoksa, temsile yetkili iki kişi tarafından imzalanması gerekir. Ancak, çift imza kuralı belediye şirketleri için emredici nitelikte olmayıp, bu hususta esas sözleşmede farklı düzenlemeler (yönetim organı üyelerinden herhangi birinin veya hepsinin temsile yetkili olması gibi) öngörülebilir. *Temsil yetkisi üçüncü kişilere verilse dahi, anonim şirketlerde en az bir yönetim kurulu üyesinin, limited şirketlerde de en azından bir ortağın, şirketi temsil yetkisinin bulunması gerekir. Temsile yetkili kişiler ile bunların temsil şekillerini gösterir yönetim organı kararı, ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Belediye şirketi adına imza yetkisini haiz kişiler ise imzalarını şirketin unvanı altına atarlar. Bunun yanında, belediye şirketlerinde çift imza kuralı geçerli olmakla birlikte, ihbar, ihtar ve tebligatlar yönetim organı üyelerinden sadece birisine yapılması halinde de geçerli olur.*

Belediye şirketi adına düzenlenen kam-biyo senetleri, şirketi temsile yetkili kişilerce imzalanır ve temsil yetkisini haiz olmayan kimselerin keşide ve ciro ettiği kam-biyo senedi, yetkisiz temsil hükümleri çerçevesinde değerlendirilir. Bu nitelikteki senetler şirket tarafından benimsenmezse, bunlar şirketi bağlamaz ve sorumluluk doğurmaz. Temsile yetkili olmadığı halde bir kam-biyo senedine şirket adına imza koyan kimse, senet-teki borçtan bizzat sorumlu olur.

KAYNAKÇA

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

BİLGİLİ, Fatih, DEMİRKAPI, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013.

DOMANIÇ, Hayri, Türk Ticaret Kanunu Şerhi-II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul 1988.

GÜNEY, Necla Akdağ, “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’è Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler”, <http://arslanlibilimarsivi.com/>

KARAAHMETOĞLU, İsmail Özgün, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Şirketin Temsili, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal, ÇAMOĞLU, Ersin, Ortaklıklar Hukuku-I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.

PULAŞLI, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Yargıtay 19. H.D.’nin 28.03.2002 tarihli ve E.2001/7959, K.2002/2285 sayılı kararı.

Yargıtay 11. H.D.’nin 16.02.1990 tarihli ve E.690/K.973 sayılı kararı.

Yargıtay 12. H.D.’nin 17.02.1998 tarihli ve E.1998/956, K.1998/1537 sayılı kararı.

Mehmet Zeki KARADAĞ

Sayıştay Denetçisi

MAHALLİ İDARELERDE SULH YETKİSİNİN KAPSAMI VE SINIRLARI

1. GİRİŞ

Anayasanın 127 nci maddesinde tanımı yapılan mahalli idareler; il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilen, görev ve yetkileri belli bir coğrafi alanla sınırlandırılan yerinden yönetim kuruluşlarıdır.

Bu kuruluşların temel görevleri ile varlık ve yükümlülükleri esas olarak 5393 sayılı Belediye, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye, 5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunları ile düzenlenmiş olmakla birlikte, birçok kanunda bu kurumlara yapılmış atıflar ve verilmiş görevler olduğu bilinmektedir.

Bu idarelere Kanunlarla verilen görevleri yerine getirmeleri için gelir toplama, gider yapma, personel çalıştırma ve taşınır ve taşınmaz mal edinme yetkileri tanınmış olup ayrı birer kamu tüzel kişiliği olarak devlet sisteminde yer almaları sağlanmıştır.

Makalemizde mahalli idarelerin görevlerini yerine getirirken çıkan uyumsuzluklarla ilgili kanunlarla kendilerine verilen sulh

yetkisinin hangi şekil ve koşullarda ve hangi organları aracılığıyla kullanılabilceğine yönelik değerlendirmelerde bulunulacaktır.

2. HANGİ MAHALLİ İDARELERE SULH YAPMA YETKİSİ TANINMIŞTIR.

Mahalli idareler denilince akla T.C Anayasasından yola çıkılarak genelde il özel idaresi, belediye ve köyler gelmektedir. Ancak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gibi kanunlarda mahalli idarelerin tanımı yeniden yapılmış ve mahalli idarelere bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler de mahalli idare olarak hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mahalli idarelerden, bunların kurdukları şirketlerine ve bağlı idarelerine kanunlarla sulh yetkisi tanınmamıştır. Yine köy tüzel kişiliklerine de bu yetki verilmemiştir. Sulh yetkisi yalnızca il özel idareleri ve belediyelere tanınan bir yetki olup bu yetkiye ilişkin mevzuat ve açıklamalar aşağıda irdelenecektir.

a) İl Özel İdaresi: İl özel idaresinin yetki

ve görevleri kuruluş Kanunu olan 5302 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Bu Kanunun 7 nci maddesinde il özel idaresinin, 10'uncu maddesinde il genel meclisinin ve 26 ncı maddesinde il encümeninin yetkileri ve imtiyazları sayılmış ve arasında sulh yapma yetkisine de yer verilmiştir.

Ancak, Kanun metni incelendiğinde Belediye Kanununun aksine il özel idaresine **dava konusu olan uyuşmazlıkların** anlaşmayla tasfiyesine karar vermek görevi verilmişken, encümen ve meclise **ihtilafların sulhen** halline karar vermek yetkisi tanınmıştır. Görüldüğü üzere il özel idaresine ancak dava konusu olan uyuşmazlıkların sulhu konusunda yetki verilirken, il özel idarenin organı olan il genel meclisine ve il encümenine bu **yetki genişletilerek** dava konusu olma sınırılması yapılmaksızın sulh yapma yetkisi tanınmıştır.

Yukarıda bahsedilen, yetkinin genişletilmesi hususuna istinaden 5302 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ve 10 uncu maddesi Anayasa Mahkemesine dava konusu olmuş ve Anayasa Mahkemesi il genel meclisinin sulh yetkisini aşağıdaki gerekçelere dayanarak iptal edilmiştir.

“(İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/1/2007 tarihli ve E.:2005/32, K.:2007/3 sayılı Kararı ile.)

b- Maddenin (h) Bendi

5302 sayılı Yasa'nın, il özel idarelerinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, il özel idarelerinin, vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmibeşmilyar Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermekle görevli ve yetkili oldukları hükme bağlanırken, 10. maddenin iptali istenilen (h) bendinde, il özel idareleri adına karar verecek olan il genel meclislerine,

dava konusu olma sınırılması yapılmaksızın, aynı miktarda olmak koşuluyla, ihtilaflı durumdaki tüm özel idare alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar verebilme yetkisi verilmektedir.

Anayasa'nın 123. maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve yasayla düzenleneceği belirtilmiştir. İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde, açık bir biçimde yasayla düzenlenmesini gerekli kılar. İdarenin tüzel kişiliğine verilmemiş bir görev veya yetkinin, bu kuruluşun organlarıncı kullanılması idarenin yasallığı ilkesiyle bağdaşmaz.

İhtilaf, yargı yerine taşınmış ya da taşınmamış bir konuda, konunun tarafları arasında anlaşmazlık, görüş ayrılığı bulunması halini ifade ederken, dava konusu uyuşmazlık, söz konusu anlaşmazlıklardan, çözüme kavuşturulması için ilgili yargı yerine taşınmış olanlarını anlatmaktadır. İhtilaf, dava konusu uyuşmazlık kavramına göre, onları da kapsayacak şekilde daha geniş bir anlama gelmektedir.

Buna göre, il genel meclislerinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 10. maddenin iptali istenilen (h) bendinde, il özel idarelerinin karar organı olan il genel meclislerine il özel idaresi kamu tüzel kişiliğine verilmemiş bir yetki verilmiş olmakta, böylece il genel meclislerinin hangi tür uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar verebilecekleri konusunda belirsizliğe neden olunmaktadır. Bu durum, hukuk devleti ve idarenin kanuniliği ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır.” denilmiştir.

Görülebileceği üzere, Anayasa Mahkemesi il özel idarelerine verilen yetkinin genişletildiğini düşünerek il genel meclisinin sulh yetkisini kaldırmıştır. Ancak, il encümenine Kanunla verilen 5 bin TL'ye kadar tasfiye

yapma yetkisi iptal davasına konu edilmediği için hala yürürlükte olup geçerliliğini korumaktadır. Nitekim, bu konu Anayasa Mahkemesinin önüne somut norm denetimi itirazı ile gelecek olursa madde hükmünün iptaline yönelik Anayasa Mahkemesinin bir karar alması muhtemeldir.

Sonuç olarak il özel idarelerinde il genel meclisinin sulh yetkisi bulunmamakta ancak il encümenince dava konusu olma şartı dahi gerekmeden vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin Türk Lirasına kadar olan ihtilaflarda sulh yetkisi bulunmaktadır.

b) Belediyeler: Belediyelerin yetki ve görevleri kuruluş Kanunu olan 5393 sayılı Belediye Kanunuyla düzenlenmiştir. Bu Kanunun 15 inci maddesinde belediyenin, 18 inci maddesinde belediye meclisinin ve 34 üncü maddesinde encümenin yetkileri ve imtiyazları sayılmış ve arasında sulh yapma yetkisine de yer verilmiştir.

Belediye meclisinin vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin TL'den fazla **dava konusu** olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek yetkisi bulunmaktadır.

Yine belediye encümeninin vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin TL'den az **dava konusu** olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek yetkisi bulunmaktadır.

c) Büyükşehir Belediyeleri: Büyükşehir belediyelerinin yetki ve görevleri 5216 sayılı Kanunla düzenlenmekle birlikte birçok hükümde 5393 sayılı Kanuna atıf yapılmaktadır. 5216 sayılı Kanunda sulh yetkisine ilişkin bir düzenleme olmaması sebebiyle sulh konusunda büyükşehir belediyeleri de belediyelerle aynı hükme tabi olmakta ve miktarı beşbin TL'den az dava konusu olan belediye

uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine büyükşehir belediye encümenince, miktarı beşbin TL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyesine ise büyükşehir belediye meclisince karar verilecektir.

3. SULH YETKİSİ NELERİ KAPSAKTA DİR.

Mahalli idarelere kanunlarla tanınmış olan sulh yetkisi kurumun taşınır ve taşınmaz mallarını veya iş ve işlemlerini kapsamamakta, yalnızca **parasal tutarlara** ilişkin anlaşmazlıklarda geçerli olmaktadır. Bilindiği üzere Kanunda da miktara bağlı bir düzenleme yapılmış ve encümenine daha düşük miktarlar için sulh yapma yetkisi tanınmış, belirlenen bu tutarların üstündeki uyuşmazlıkların ise meclisçe çözüme kavuşturulacağı belirtilmiştir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi önüne gelen bir davada uyuşmazlığın parasal tutara ilişkin olması gerektiği yönünde aşağıdaki kararı vermiştir.

“(Anayasa Mahkemesinin 24/1/2007 tarihli ve E.:2005/95, K.:2007/5 sayılı Kararı)

Yasanın, belediye encümeninin görev ve yetkilerini düzenleyen 34. maddesinin dava konusu (f) bendinde, encümen “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek”le yetkilendirilmektedir.

Kuralın anlaşılabilmesi için, belediye meclisinin görevlerini düzenleyen 18. maddeyle karşılaştırma yapılması gerekir. 18. maddenin (h) bendine göre, vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek” yetkisi belediye meclisine aittir. Bu iki maddenin birlikte değerlendirilmesinden, kuralın parasal uyuşmazlıklarla ilgili olduğu ve “miktarı beşbin YTL'den fazla” olan uyuşmazlıklarda belediye meclisi yetkili olduğuna göre, encümenin bu konudaki yetkisinin, “mikta-

rı beşbin YTL ve daha az” olan uyuşmazlıklara ilişkin olduğu sonucu çıkmaktadır.” hükmüne yer vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen kararından anlaşılacağı üzere parasal bir değeri olmayan uyuşmazlıklarla ilgili sulh yetkisi kullanılmayacaktır.

4.SULH YAPMA YETKİSİ DEVREDİLEBİLİR Mİ?

Belediye Kanununda belediye başkanı için yetki devri düzenlemesine yer verilmiş olmasına karşın belediye meclisi ve belediye encümeninin yetkilerini devredebilmesine imkân veren bir düzenleme öngörülmemiştir. *Ancak, uygulamada meclis tarafından alınan karar üzerine encümenlere ve belediye başkanına sulh yapma yetkisi devredilebilmekte ve bu organlarca sulh yetkisi kullanılabilir. Meclis yerine encümen ve başkanca, yine encümen yerine başkanca alınacak sulh yetkisi idare hukukunda yetki tecavüzü olarak adlandırılmış. Yetki tecavüzünün idare hukukunda yaptırımı ise idarenin tamamen yetkisiz olmamasından ve sadece iş bölümünden kaynaklı bir hatanın gerçekleşmesinden dolayı bir mahkeme kararına istinaden iptal edilebilirlik. Dolayısıyla, karar hukuken geçerli olmakla birlikte iptal konusu ile mahkeme önüne gelirse idarenin bu kararının hâkim tarafından iptal edileceği muhtemeldir.*

5. SONUÇ

Sonuç olarak yukarıda belirtilen mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde özetle-

yecek olursak mahalli idarelerden il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler sulh yapma yetkisine sahip iken köy tüzel kişiliği ile bağlı idareler ve belediye şirketlerinin sulh yapma yetkisi bulunmamaktadır.

İl özel idarelerinde il genel meclisinin sulh yapma yetkisi Anayasa Mahkemesinin iptal kararı nedeniyle ortadan kalkmış olup il encümeninin dava konusu olma şartı bile aranmadan beşbin TL'ye kadarki uyuşmazlıklarda sulh yapma yetkisi bulunmaktadır.

Büyükşehir belediyelerinde ve belediyelerde ise il özel idaresinden farklı olarak hem meclisin hem de encümenin sulh yetkisi bulunmakta ve bu sulh yetkisinin kullanılabilmesi için anlaşmazlığın dava konusu edilen parasal uyuşmazlıklara ilişkin olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu

6085 sayılı Sayıştay Kanunu

5018 Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu

www.anayasa.gov.tr 12.07.2018

Ali AYYILDIZ

Sayıştay Denetçisi

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ TARAFINDAN MÜLKİYET VEYA TASARRUF KONUSU YAPILAN YERLERİN ŞİRKETLERE İŞLETME HAKKI DEVRİ VE ŞARTLARI

1. GİRİŞ

Yerel yönetim birimleri arasında yer alan belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları, 5393 sayılı Belediye Kanununda düzenlenmektedir. Toplam nüfusu 750.000'in üzerinde olan il belediyelerinin kanunla dönüştürülen ve sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan kuruluş olan büyükşehir belediyelerinin ise temel yasal düzenlemesi 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunudur. Gerek belediyeler gerekse de büyükşehir belediyeleri kanunla verilen yetki ve sorumluluk kapsamında, mahalli nitelikleri ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan idari ve mali özerkliği haiz yerel yönetim birimleridir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa istinaden büyükşehir belediyeleri, mülkiyeti veya tasarrufu altındaki yerlerin işletme hakkını, ortağı olduğu şirketlere de-

vir yetkisini haizdir. İşletme hakkı devrinin ne şekilde ve hangi koşulda/koşullarda yapılacağı inceleme konumuzu teşkil etmektedir.

2. İŞLETME HAKKININ DEVRİ VE ŞARTLARI

Konu ile ilgili temel düzenleme, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesinde yapılmıştır.

"Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886

sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle: 12/11/2012-6360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.”

Madde hükmüne istinaden işletme hakkı devri için aşağıdaki asgari koşulların oluşması ve yerine getirilmesi gerekmektedir.

- **Büyükşehir belediyelerinin mülkiyetinde veya tasarrufunda bulunan hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçeleri devre konu yapılabilecektir.** Kanun, tahdidi olarak devre konu edilebilecek yerleri belirlediği için sayılan yerler dışında bir işletme hakkı devri söz konusu olamayacaktır. Örneğin, ticarethane niteliğinde bir yerin veya ünitesinin ya da otelin bu kapsamda devri mümkün değildir. Ayrıca bu yetki, büyükşehir belediyesi statüsünde olan belediyeler için geçerli olup bunun dışında kalan ilçe ve il belediyelerince uygulanması mümkün değildir.
- **İşletme hakkı devri, belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere yapılabilecektir.** Büyükşehir belediyesi veya bağlı kuruluşunun %50'den fazla ortaklık payı bulunan şirket/şirketler veya bu şirket/şirketlerin yine asgari ortaklık payının %50'den fazla olması temel koşuldur. Bu minvalde, A büyükşehir belediyesinin, %30 ortaklık payının bulunduğu şirkete devir yapılabilmesi mümkün değildir.
- **İşletme hakkı devri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın yapılabilmektedir.** Vurgulanması gereken nokta, devrin, belirlenecek bir süre ve bedel karşılığı yapılacak olması ve mutlak surette belediye meclis kararına dayandırılmasıdır. Süresiz devir veya bedelsiz devir ya da belediye meclis kararı olmaksızın yapılan devir işlemi mevzuatın emredici hükümlerine aykırı olacaktır. İlgili belediyece, idareyi zarara uğratmayacak, kamu kaynağının etkin ve verimli kullanılmasına ve işletilmesine hizmet edecek şekilde süre ve bedel tespitinin yapılması önemlidir. Örneğin, piyasa koşullarında ya da rekabet ortamı sağlanarak yapılacak ihale veya kiralama işlemi ile aylık 1.000,00 TL bedelle işletilmesi/kiralanması mümkün olan büfenin 100 TL bedelle şirkete işletme hakkının devri, her ne kadar Kanunun amir hükümlerine ters düşme de, esasına bakıldığı zaman gelir elde etme amacıyla işletme hakkı devredilen bir yerin emsaline göre düşük bedelle devredilmesi kamu kaynağının etkin, verimli, ekonomik ve belediyenin lehine olacak şekilde kullanılmadığı sonucunu ortaya çıkaracaktır.
- **İşletme hakkı devredilen yerler devralan şirketçe doğrudan işletilebileceği gibi üçüncü kişilere de işletme hakkı verilebilecektir.** Önem arz eden husus ise şirketin, devir işlemini 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun ilgili ihale yöntemlerine ve şartlarına göre yapması gerektiği ve zorunluluğudur. Kanun, işletme hakkını devralan şirkete, üçüncü ki-

şilere devri, ihale yapılması şartıyla mümkün kılmıştır. İhale yapılmaksızın ya da doğrudan kira sözleşmesi, işletme hakkı devri sözleşmesi gibi yöntemlerle devir yapılması mümkün değildir. Örneğin, A büyükşehir belediyesi tarafından %70 ortaklık payı bulunan B şirketine 5 adet çay bahçesi, meclis kararı ile devredilmiştir. Şirket tarafından ise ihale yapılmaksızın doğrudan sözleşme yapmak suretiyle üçüncü kişilere işletilmesi verilmiştir. Bu işlem mevzuata aykırı olmakla beraber şirketin, serbestçe, istediği gerçek ve tüzel kişilere devir yetkisinin önünü açacağı, belediye veya şirket tarafından bu yerler ihale yoluyla işletilmek istenseydi ve ihaleye katılma yeterliliğine sahip olamayanların ihaleye giremeyeceği/katılamayacağından

hareketle, suiistimallere ve haksız rekabete sebebiyet vereceği de gözden kaçırılmamalıdır.

3. SONUÇ

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre, büyükşehir belediyelerinin mülkiyetinde veya tasarrufunda bulunan *hafriyat sahaları, toplu ulaşım hizmetleri, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerinin* hangi şartlar altında ortağı olduğu şirket/şirketlere işletme hakkını devredilebileceği açıklanmaya çalışılmıştır. İşletme hakkı devredilirken, ilgili şirketin veya bu şirketin ortak olduğu şirketin ortaklık payının asgari %50 olması, devir işleminin belediye meclisinde alınacak karar ile belirli süre ve bedelle yapılması ve de işletme hakkını devralan şirketin, üçüncü kişilere işletilmesini devretmek istemesi halinde bunun, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu çerçevesinde ihale yapılarak gerçekleştirilmesi temel kriterlerdir.

Akın Şimşek

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör*

SÖZLEŞMELİ PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA İLİŞKİN ESASLARDA DEĞİŞİKLİKLER İLE YENİ HAKLAR

1. GİRİŞ

Kamu kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası hükmü uyarınca mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılan ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileri hakkında uygulanan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda uygulamaya ilişkin kapsamlı değişiklikler¹ yapılmış ve bu kapsamda çalıştırılan sözleşmeli personele bazı yeni haklar da verilmiştir.

Ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca da belediyelerde çalıştırılan sözleşmeli personel hakkında 5393 sayılı Kanun ile düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanmaktadır.

¹ Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar 14 Mayıs 2018 tarihli ve 2018/11809 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilmiş ve 21 Haziran 2018 tarih ve 30455 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu makalede Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda yapılan değişiklikler çerçevesinde uygulamaya ilişkin yeni usul ve esaslar ile sözleşmeli personele sağlanan yeni haklardan bahsedilecektir.

2. BELEDİYELERDE SÖZLEŞMELİ PERSONEL İSTİHDAMI

Belediyelerde ve bağlı kuruluşlarında sözleşmeli personel çalıştırılmasına ilişkin usul ve esaslara 5393 sayılı Kanunun “Norm kadro ve personel istihdamı” başlıklı 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilmiştir. Bu düzenleme gereğince belediye ve bağlı kuruluşlarında, norm kadroya uygun olarak çevre, sağlık, veterinerlik, teknik, hukuk, ekonomi, bilişim ve iletişim, plânlama, araştırma ve geliştirme, eğitim ve danışmanlık alanlarında avukat, mimar, mühendis, şehir ve bölge plâncısı, çözümleyici ve programcı, tabip, uzman tabip, ebe, hemşire, veteriner, kimyager, teknisyen ve tekniker gibi uzman ve teknik personel yıllık sözleşme ile çalıştırılabilmektedir. Sözleşmeli personel eliyle

yürütülen hizmetlere ilişkin boş kadrolara ayrıca atama yapılamamaktadır. Bu personele, yürütecekleri hizmetler için ihdas edilmiş kadro unvanının gerektirdiği nitelikleri taşımaları şarttır. Ayrıca avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner kadrosu bulunmayan veya işlerin azlığı nedeniyle bu unvanlarda kadrolu personel istihdamına ihtiyaç duyulmayan belediyelerde, bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, haftanın ya da ayın belirli gün veya saatlerinde kısmi zamanlı olarak sözleşme ile personel çalıştırılabilmektedir. Kısmi zamanlı olarak çalıştırılacak personel sayısı yukarıda belirtilen her unvan için birden fazla olamamakta ve bunlarla yapılacak sözleşme süresi takvim yılını aşamamaktadır. Bu kapsamda çalıştırılan sözleşmeli personel hakkında 5393 sayılı Kanun ile düzenlenmeyen hususlarda vize şartı aranmaksızın 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre istihdam edilenler hakkındaki hükümler uygulanmaktadır. Avukat, mimar, mühendis (inşaat mühendisi ve harita mühendisi olmak kaydıyla) ve veteriner unvanlarına ilişkin hizmetler dışında kalmak ve o hizmet için ihdas edilmiş kadro bulunmamak kaydıyla, İçişleri Bakanlığınca sözleşmeli personel istihdamı uygun görülmüş olan kadro unvanlarına ilişkin görevlerde, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasına göre münhasıran kısmi süreli olarak sözleşmeli personel çalıştırılabilmektedir.

3. SÖZLEŞMELİ PERSONELİN BÜTÜN KAMU KURUMLARINDA GEÇEN HİZMETİ DİKKATE ALINACAK

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda yapılan kapsamlı değişiklik öncesinde sözleşmeli personelin ücreti; pozisyon unvanı, bu unvana ilişkin eğitim düzeyi ve **kurumunda** aynı pozisyon unva-

nında geçen hizmet süresi dikkate alınarak tespit edilmekteydi. Yeni düzenleme uyarınca artık sözleşmeli personelin ücreti; pozisyon unvanı, bu unvana ilişkin eğitim düzeyi, **kamu kurum ve kuruluşlarında aynı kadro veya pozisyon unvanında** geçen hizmet süresi dikkate alınarak tespit edilecektir. Ayrıca, **pilot unvanlı sözleşmeli personel pozisyonlarına ilişkin sözleşme ücretlerinin tespitinde, kamu kurum ve kuruluşları dışında pilot olarak geçen hizmet süreleri de dikkate alınacaktır.**

4. SOSYAL HAKLARDA DEĞİŞTİRİLEN VE YENİ SAĞLANAN DÜZENLEMELER

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda yapılan değişiklik ile sözleşmeli personelin doğum izni, emzirme izni, doğum veya vefata bağlı mazeret izinleri ile yıllık izni bulunmayan ve bu mazeretler dışında ortaya çıkabilecek mazeretleri ile ilgili olarak, evlat edinmeye bağlı, yakınlarının sağlık sorunları nedeniyle refakat izni, kadın veya engelli sözleşmeli personelin çalışma saatleri gibi hususlarda bazı haklar genişletilmiş, bazı yeni haklar da getirilmiştir.

4.1. Doğum İzninde Yapılan Değişiklikler

Sözleşmeli kadın personele, doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı hafta süre ile ücretli doğum izni verilmektedir. Çoğul gebelik halinde, doğum öncesi sekiz haftalık izin süresine iki hafta eklenmektedir. Ancak, beklenen doğum tarihinden sekiz hafta öncesinde, sağlık durumunun uygun olduğunu doktor raporu ile belgeleyen sözleşmeli kadın personel, isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilmektedir. Bu durumda, sözleşmeli kadın personelin isteği halinde **yeni düzenleme gereğince doğum öncesi fiilen çalıştığı süreler**, doğum sonrası izin süresine eklenecektir.

Yeni düzenleme gereğince doğumun erken gerçekleşmesi sebebiyle, doğum izninin kullanılmayan bölümü de doğum sonrası izin süresine ilave edilecektir. Doğum izninin başlaması gereken tarihten önce gerçekleşen doğumlarda ise doğum tarihi ile doğum izninin başlaması gereken tarih arasındaki süre doğum sonrası izne ilave edilecektir. Doğumda veya doğum sonrasında doğum izni kullanırken annenin ölümü halinde, isteği üzerine sözleşmeli personel olan babaya anne için öngörülen süre kadar izin verilecektir. Eskiden olduğu gibi doğum izni sebebiyle Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenen geçici iş göremezlik ödeneği ilgilinin ücretinden düşülmeye devam edilecektir.

4.2. Emzirme İzin Süresinde Yapılan Değişiklik

Yeni düzenleme gereğince doğum yapan sözleşmeli personele, çocuğunu emzirmesi için ücretli doğum izni süresinin bitim tarihinden itibaren **ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni** verilecektir. Eskiden olduğu gibi süt izninin kullanımında annenin saat seçimi hakkı devam etmektedir.

4.3. Doğum ve Vefata Bağlı Mazeret İzin Süresinde Değişiklik

Yeni düzenleme gereğince sözleşmeli personele isteği üzerine **eşinin doğum yapması halinde on gün mazeret izni** verilecektir. Sözleşmeli personelin kendisinin veya çocuğunun **evlenmesi** ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin **vefatı halinde ve her olay için yedi gün ücretli mazeret izni** verilir.

4.4. Evlat Edinmeye Bağlı İzin

Yeni düzenlemeye göre üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinilen sözleşmeli personel

ile sözleşmeli personel olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi halinde, sözleşmeli personel olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren **sekiz hafta** süre ile izin verilecektir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanacaktır.

4.5. Yıllık İzni Bulunmayan Sözleşmeli Personelin Mazeret İzni

Yıllık izin hakkı bulunmayan sözleşmeli personele usul ve esaslarda açıkça belirtilen evlenme, doğum, vefat gibi **haller dışındaki mazeretleri** nedeniyle **bir sözleşme dönemi içinde toplamda on günü geçmemek üzere** yıllık izin vermeye yetkili amirlerince ücretli mazeret izni verilebilecektir.

4.6. Sözleşmeli Personele Ücretli Refakat İzni

Kadrolu memurlarda da olduğu gibi sözleşmeli personelin, bakmakla yükümlü olduğu veya sözleşmeli personel refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hallerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine **üç aya kadar ücretli izin** verilecektir. Refakat sebebiyle izin verilmesine esas teşkil edecek sağlık kurulu raporunda; refakati gerektiren tıbbi sebepler, refakat edilmediği takdirde hayatı tehlike bulunup bulunmadığı, sürekli ve yakın bakım gerekip gerekmediği, üç ayı geçmeyecek şekilde refakat süresi ve varsa refakatçinin sahip olması gereken özel nitelikler belirtilecektir.

4.7. Kadın veya Engelli Sözleşmeli Personelin Çalışma Saatleri

Genel olarak Bakanlar Kurulunca devlet memurları için saptanan çalışma saat ve süreleri sözleşmeli personel için de uygulan-

maktadır. Sadece sözleşmeli doktorlar için bazı özel düzenlemeler bulunmaktadır. Bu kapsamda da çalıştırılacak sözleşmeli personel o gün bitirilmesi gereken işlerin bitimine kadar çalışmak zorundadır. Normal çalışma sürelerini aşan bu süreler için ilgili kanunlarında öngörülen hükümler saklı kalmak kaydıyla her sekiz saati için bir gün hesabıyla izin verilmektedir.

Yeni düzenlemede kadrolu memurlarla aynı haklar sağlanmak üzere usul ve esaslar değiştirilmiş ve günün yirmi dört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan sözleşmeli personelin çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenmesine imkan sağlanmıştır. Ancak, **kadın sözleşmeli personele; tabip raporunda belirtilmesi halinde hamileliğinin yirmi dördüncü haftasından önce ve her halde hamileliğinin yirmi dördüncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki iki yıl süreyle isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemeyecektir. Engelli sözleşmeli personele de isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemeyecektir.**

5. YENİDEN HİZMETE ALINMAYLA İLGİLİ DÜZENLEMELER

Sözleşmeli personelden doğum, evlat edinme ve askerlik sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilenlerin pozisyonu saklı tutulmaktadır. Bunların istekleri halinde ayrıldığı kurumunda yeniden hizmete alınması da mümkündür. Ancak, yeniden hizmete alınacak sözleşmeli personelin;

a) Sözleşmesinin feshi sebebiyle iş sonu tazminatı almamış bulunması,

b) **Doğum ya da üç yaşını doldurmuş bir çocuğun eşle birlikte veya münferit olarak evlat edinilmesi veyahut sözleşmeli personel olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi nedenleriyle hizmet sözleşme-**

sini feshedenlerin, doğum izninin veya evlat edinme nedeniyle kullanılan iznin bitiminden itibaren **engeç iki yıl; askerlik** sebebiyle hizmet sözleşmesi feshedilenlerin ise terhis tarihinden itibaren **en geç otuz gün** içinde yeniden istihdam edilmek üzere ayrıldığı kurumuna yazılı talepte bulunması,

gerekmektedir. Kurumlar, yazılı talebi takip eden en geç otuz gün içinde ilgilileri istihdam edeceklerdir. Bu kapsamda yeniden istihdam edilecek personel ile yapılacak sözleşme eski sözleşmenin devamı niteliğinde sayılmaktadır.

Sözleşmeli personelin, hizmet sözleşmesi esaslarına aykırı hareket etmesi nedeniyle kurumlarınca sözleşmesinin feshedilmesi veya sözleşme dönemi içinde sözleşmeyi tek taraflı feshetmesi halinde, fesih tarihinden itibaren **bir yıl geçmedikçe** kamu kurum ve kuruluşlarının sözleşmeli personel pozisyonlarında yeniden istihdam edilememektedirler. Bunların bir yıl sonra yeniden istihdam edilebilmeleri için ilk defa işe alınma prosedürüne riayet edilmesi zorunludur.

Sözleşmesini;

a) Kısmi zamanlı veya proje süresi ile sınırlı çalışanlardan,

b) **Öğrenim durumu itibariyle ihraz edilen ve yandaki Tablo 1’de de belirtilen Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslara ekli 4 sayılı cetvelde yer alan unvanlara ilişkin pozisyonlara ek 4 üncü madde² çerçevesinde atanmak suretiyle unvan değişikliği yapanlardan,**

c) Eş veya sağlık durumu nedeniyle yer değişikliği talebinde bulunmakla beraber; geçiş yapacağı hizmet birimi bulunmaması,

2 Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar; “Unvan değişikliği” Ek Madde 4 – (Ek: 2/3/2009-2009/14799) Sözleşmeli personelin, unvan değişikliği suretiyle atamasının yapılacağı pozisyon için öngörülen ilk defa hizmete alınma prosedürüne riayet edilmesi kaydıyla, unvan değişikliği mümkündür

Tablo 1

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar Eki 4 Sayılı Cetvel			
A-Sözleşmeli Personel Pozisyon Unvanları ile Asgari Nitelikleri Gösterir Cetvel			
Aile Sosyal Destek Personeli	Anketör	Arama Kurtarma Uzmanı	Arkeolog
Arşiv Uzmanı	Avukat	Basın-Enformasyon Personeli	Bilimsel Proje Uzmanı
Biolog	Bölge Plancısı	Büro Personeli	Çocuk Gelişimcisi
Çözümleyici, Sistem Programcısı	Deniz Trafik Başkılavuzu	Deniz Trafik Kılavuzu	Destek Personeli
Diğer Sağlık Personeli	Diğer Teknik Hizmet Personeli	Dispeç	Diş Tabibi
Diyetisyen	Dizgi Operatörü	Ebe	Eczacı
Eğitici	Fizyoterapist	Gemi Adamı	Gümrük Muhafaza Memuru
Hava Trafik Kontrolörü	Havacılık Sertifikasyon Uzmanı	Havacılık Simülatör Uzmanı	Helikopter Makinisti
Hemşire	İcra Katibi	İdari Büro Görevlisi	İdari Destek Görevlisi
İmam/Hatip	İnfaz ve Koruma Memuru	İşaret Dili Tercümanı	İş ve Meslek Danışmanı
Kadastro Teknisyeni	Kameraman	Kaza Kurum Uzmanı	Kuran Kursu Öğreticisi
Kütüphaneci	Laborant	Mimar	Muayene Memuru
Muhabir	Mübaşir	Müezzin Kayyım	Mühendis
Mütercim-Tercüman	Müze Araştırmacısı	Orman Muhafaza Memuru	Öğretmen
Pilot	Programcı	Proje Destek Uzmanı	Psikolog
Redaktör	Restorator	Röntgen Teknisyeni	Sağlık Fizikçisi
Sağlık Teknikeri	Sınav Hizmetleri Uzmanı	Sosyal Çalışmacı	Stüdyo Yönetmeni
Şehir Plancısı	Tabip	Tashihiçi	Tekniker
Teknisyen	Telkâri Ustası	Uçak Kontrol ve Bakım Makinisti	Uçuş Teknisyeni
Uzman	Uzman Tabip	Vaiz	Veteriner Hekim
Yardımcı Proje Elemanı	Yazma Eser Pataloji Uzmanı	Yazma Eser Uzmanı	Yeraltı Maden Uzmanı
Yönetmen	Yurt Yönetim Personeli	Zabit Kâtibi	
B - Yurtdışı Teşkilatında Sözleşmeli Personel Pozisyon Unvanları ile Asgari Nitelikleri Gösterir Cetvel			
Destek Personeli	Sekreter, Takipçi	Teknisyen	Uzman

birim bulunmakla beraber o birimde aynı unvan ve niteliği haiz boş pozisyon bulunmaması veya en az bir yıllık fiili çalışma şartını karşılayamaması nedenlerinden herhangi birine bağlı olarak, Ek 3 üncü maddenin (b) veya (c) bendi hükmü³ kendilerine uygulanamayanlardan,

tek taraflı feshedenler, **bir yıllık süre şartına tabi tutulmadan** yeniden istihdam edilebilirler. Bunların da yeniden istihdam edilebilmeleri için ilk defa işe alınma prosedürüne riayet edilmesi zorunludur.

6. SONUÇ

Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına

3 Ek madde 3/b) Personelin eş durumuna bağlı kurum içi yer değişikliği talebi; vizeli olduğu birimde fiilen en az bir yıl çalışmış olması, geçiş yapacağı hizmet biriminde aynı unvan ve niteliği haiz boş pozisyon bulunması ve kamu personeli olan eşin, kurum içi görev yeri değişikliği mümkün olmayan veya mevzuatı uyarınca zorunlu yer değiştirmeye tabi tutulan bir görevde bulunması kaydıyla yerine getirilebilir.

c) Sağlık sebebine bağlı kurum içi yer değişikliği talebi; mazeret süresince geçerli olmak üzere, personelin geçiş yapacağı hizmet biriminde aynı unvan ve niteliği haiz boş pozisyon bulunması, pozisyonunun bulunduğu ildeki Devlet ve üniversite hastanesinde kendisi, eşi ve çocukları ile mevzuat uyarınca bakmakla yükümlü olduğu ana ve babasının hastalığının tedavisinin mümkün olmadığına ilişkin sağlık kurulu raporunu kuruma ibraz etmesi halinde yerine getirilebilir. Sağlık mazeretinin sona ermesi durumunda, eski pozisyonun bulunduğu il sınırları içerisindeki aynı unvan ve niteliği haiz boş pozisyona yeniden atama yapılır.

İlişkin Esaslarda yapılan değişiklikler ile özellikle kapsamdaki sözleşmeli personelin sosyal haklarında kapsamlı ve çok önemli değişiklikler yapılmış ve yeni haklar da sağlanmıştır. Bu değişiklikler bütün kamu kurum ve kuruluşlarını ilgilendirdiği gibi 5393 sayılı Kanun ile belirlenmiş haller haricinde özellikle de sağlanan sosyal haklar yönünden belediyeler ile bağlı kuruluşların da çalışan sözleşmeli personeli de ilgilendirmektedir. Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda yapılan değişiklikler kapsamında Adalet Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı kuruluşlarında, Danıştay Başkanlığında istihdam edilecek sözleşmeli personel ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bu Esaslar kapsamında istihdam edilmek üzere alınacak aile sosyal destek personeli unvanlı sözleşmeli personel, Orman Genel Müdürlüğünde bu Esaslar kapsamında istihdam edilmek üzere alınacak orman muhafaza memuru unvanlı sözleşmeli personel ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğünde bu Esaslar kapsamında istihdam edilmek üzere alınacak iş ve meslek danışmanı unvanlı sözleşmeli personel alımı ile ilgili özel düzenlemelere de yer verilmiştir.

MEVZUAT FİHRİSTİ

13/06/2018- 19/07/2018 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete’de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

- KHK’nın Adı** : 477 Sayılı Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Karar Sayısı** : KHK/698
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 04.07.2018 – 30468
- Konusu** : Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş amacıyla yapılan yasal çalışmalar kapsamında bazı kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde atıflar Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmiştir. Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” atıfları 71 maddede belirtilmiştir. Tüzükler, Bakanlar Kurulu kararları ve yönetmelikleri GEÇİCİ MADDE 1 ile “(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.”, “29/6/1938 tarihli ve 3533 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Aid Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yolile Halli Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İcra Vekilleri Heyetince” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” ve “İcra Vekilleri azasından” ibaresi “Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakandan” şeklinde değiştirilmiştir.
- KHK’nın Adı** : Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Karar Sayısı** : KHK/701
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 04.07.2018 – 30468
- Konusu** : Kamu personeline ilişkin tedbirler (I) sayılı listede yer alan kişiler kamu görevinden başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın çıkarılmıştır. (7) sayılı listedeki öğrenciler okul ile ilişkileri kesilmiştir. (8) Sayılı liste ile kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin tedbirler kapsamında kapatılan kuruluşlar sıralanmıştır. Bu Kanun Hükmünde Kararname ile Devletin güvenliğine ilişkin bazı tedbirler alınmıştır.

- KHK'nın Adı** : 477 Sayılı Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
- Karar Sayısı** : KHK/698
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 04.07.2018 – 30468
- Konusu** : Cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş amacıyla yapılan yasal çalışmalar kapsamında bazı kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde atıflar Cumhurbaşkanı olarak değiştirilmiştir. Bakanlar Kurulu" ibaresi "Cumhurbaşkanı" atıfları 71 maddede belirtilmiştir. Tüzükler, Bakanlar Kurulu kararları ve yönetmelikleri GEÇİCİ MADDE 1 ile "(1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür.", "29/6/1938 tarihli ve 3533 sayılı Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Aid Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yolile Halli Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "İcra Vekilleri Heyetince" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" ve "İcra Vekilleri azasından" ibaresi "Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakandan" şeklinde değiştirilmiştir.

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Kararname Adı** : Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Kararname Numarası** : 1
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 10/07/ 2018 -30474
- Konusu** : Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. (2) Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder, (3) Cumhurbaşkanı, yetkilerinden bir kısmını gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak belirterek astlarına devredebilir. Ancak devrettiği yetkiyi, gerek gördüğünde kendisi de doğrudan kullanabilir. Denilmiştir. Cumhurbaşkanlığının bu ilk kararnamesi ile Cumhurbaşkanlığının teşkilatlanması sağlanmıştır.
- Kararname Adı** : Genel Kadro ve Usulü Hakkında
- Kararname Numarası** : 2
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 10/07/ 2018 -30474
- Konusu** : Kapsamda bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına ait kadro ve pozisyonların ihdası, iptali ve kullanılmasına dair esas ve usulleri düzenlemektedir. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli

(I), (II) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan idareler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle kurulan diğer idareler, fonlar ve kefalet sandıkları hakkında uygulanır.

Kararname Adı : **Üst Kademe Kamu Yöneticileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**
Kararname Numarası : 3
R.G.Tarih ve Sayısı : 10/07/ 2018 -30474
Konusu : Bu kararname ile üst kademe kamu yöneticileri ile ilgili usul ve esaslar ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usul ve esaslar belirlenmiştir. Ekli cetvellerdeki kadro, pozisyon ve görevler, bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarını kapsamaktadır.

Kararname Adı : **Devlet Denetleme Kurulu Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**

Kararname Numarası : 5
R.G.Tarih ve Sayısı : 15/07/ 2018 -30479
Konusu : a) Devlet Denetleme Kurulunun kuruluşu, görevleri ve işleyişi, Cumhurbaşkanlığı adına Kurul tarafından yapılacak denetleme, inceleme, araştırma ve soruşturmalarla ilgili usul ve esasları, men-suplarının nitelikleri, atanmaları ve görevlendirmeleri, görev ve yetkileri ve diğer özlük işleri ile ilgili esasları düzenlenmiştir. b) Kamu kurum ve kuruluşlarındaki Teftiş Kurulları ile soruşturma-cıların faaliyet, yetki, görev ve sorumluluk esaslarını, düzenlemektir.

(2)Bu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi; a)Yargı organları dışında tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bunların bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlarında , b (a) bendinde belirtilenlerinin sermayelerinin en az yarısından fazlasına katılmak suretiyle oluşturulan yurtiçi ve yurtdışı kuruluşlarda, c)Kamunun ortaklık hakları bakımından olmak üzere, (a) ve (b) bendinde sayılanlar dışında kalanların; kamunun yönetimde hakim durumda, nitelikli paya sahip veya birlikte kontrol ettiği yurtdışı dahil ortaklıklar ve her türlü birimlerinde, ç)Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, d)Kamuya yararlı derneklerde, e)Vakıflarda, f)Genel Kurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları, Milli Savunma Üniversitesi ile her türlü askeri okul, birlik ve birimlerde, g)Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı, Savunma Sanayii Destekleme Fonu kendi aralarında veya üçüncü kişilerle birlikte veya ayrı ayrı sermayelerinin en az yarısından fazlasına katılmak suretiyle oluşturulan ortaklıklarda, ğ)Mevzuatta, kurul tarafından denetleneceği belirlenen kurum, kuruluş, ajans, organizasyon, fon, kaynak, muhtelif konu, iş ve işlemlerde, yapılacak denetlemeler ile ilgili düzenlemeleri kapsar.

- Kararname Adı** : **Resmî Gazete Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**
Kararname Numarası : 10
R.G.Tarih ve Sayısı : 15/07/ 2018 -30479
Konusu : Türkiye Cumhuriyeti Resmî Gazete'sinin içeriği ile yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Resmî Gazete, internet ortamında Cumhurbaşkanlığınca yayımlanır. Ayrıca lüzum görüldüğü takdirde, ihtiyaç duyulan sayıda basılı ortamda da yayımlanabilir.

BAKANLAR KURULU KARARLARI

- BKK'Adı** : **5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun Geçici 75 inci Maddesi Uyarınca 2018 Yılında Sağlanacak Destek Tutarının Belirlenmesine İlişkin Karar**
- BKK'nın T. Ve Sayısı** : 2018/11668
R.G.Tarih ve Sayısı : 20.06.2018 – 30454
Konusu : 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 2018 yılı Ocak ila Eylül ayları /dönemleri için sağlanacak olan destek tutarına esas gün sayısının tespitinde dikkate alınacak prime esas günlük kazanç tutarı 120 TL olarak, aynı fıkra uyarınca desteğe esas günlük tutar ise 3,33 TL olarak tespit edilmiştir. (2) Birinci fıkra kapsamında tespit edilen prime esas günlük kazanç tutarı, 18.10.2012 tarihli ve 6356 sayılı sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesi uygulanan özel sektör işverenlerine ait işyerini için 180 TL olarak uygulanır.
- BKK'Adı** : **Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esasların Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar**
- BKK'nın T. Ve Sayısı** : 2018/11809
R.G.Tarih ve Sayısı : 21.06.2018 – 30455
Konusu : 6/6/1978 tarihli 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesi, 9 uncu maddesi, 13 üncü maddesi, 14 üncü maddesi ve ek 1 inci maddesinde değişiklik yapılmıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 13.06.2018 – 30450
- Konusu** : 5/2/2008 tarihli ve 26778 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde;
-5 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi, 10 uncu maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesine fıkra eklenmiştir. Aynı Yönetmeliğin geçici 7 nci maddesi başlığı ile birlikte **Laboratuvar kuruluşlarının ücretleri başlıklı maddesi değiştirilmiştir.**
- Yönetmeliğin Adı** : **İhale Yönetmeliklerinde Değişiklik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19.06.2018 – 30453 (Mükerrer)
- Konusu** : 4/3/2009 tarihli ve 27159 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliği — Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği — Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği — Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği — Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği — Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliklerinde değişiklik yapılmıştır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 22.06.2018 – 30456
- Konusu** : 14/7/2007 tarihli ve 26582 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında Tarife Uygulama Esasları Hakkında Yönetmeliğin geçici 9 uncu maddesinin birinci fıkrası “(1) Sigorta poliçesinin ilgili mevzuat çerçevesinde sonlandırılması durumunda, sigorta şirketine tahakkuk eden prim 25 TL’den az olamaz. Bu primin 20 TL’si acente komisyonu olarak tahakkuk ettirilir.” şekilde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Uygulama Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 26.06.2018 – 30460
- Konusu** : 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda yer alan işlemlerin elektronik ortamda ve bütünleşik bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla; ilgili mevzuatında tutulması ya da düzenlenmesi öngörülen defter, kayıt, belge ve benzeri içeriklerin elektronik ortamda oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibraz edilmesi ile mezkur Kanun

kapsamındaki süreçlere yönelik bilişim sistemleri arasındaki birlikte işlerlik standartlarının ve güvenlik politikalarının belirlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 29.06.2018 – 30463
- Konusu** : 3/8/1990 tarihli ve 20594 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “yapılabilir” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve aynı fıkra “ç) Trabzon, Rize ve Zonguldak illerinde 24/5/1933 tarihli ve 2219 sayılı Hususi Hastaneler Kanunu kapsamında kalan sağlık tesisleri hariç olmak üzere, Sağlık Bakanlığının önerisi ve Bakanlar Kurulunca alınacak kamu kararı kararı doğrultusunda sağlık tesisleri yapılabilir. 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununa göre kurulabilen ve işletilen Endüstri Bölgeleri, Kıyı Kanununa tabi olmayan alanlarda yer seçimine ilişkin gerekli çalışmaların ilgili kurumunca yapılması sonucunda, uygun ve yeterli büyüklükte alternatif alan bulunmaması ve rapora bağlanması halinde; çevre üzerindeki etkilerinin bütün olarak önlenmesi veya en aza indirilmesi için mevcut en iyi, etkin, ileri ve uygulanabilir teknikleri kullanarak yapılabilir.” yer alan (ç) bendi eklenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Isı Sayaçları Muayene Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 06.07.2018 – 30470
- Konusu** : Isı sayaçlarının muayeneleri ile bu muayenelerin kimler tarafından ve nasıl yapılacağına ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Bu Yönetmelik, ısı sayaçlarının tamiri, bakımı, ayarı, muayenesi, damgalanması ile bu hizmetleri verecek iş yerleri ve bu iş yerlerinde çalışacak personelin belgelendirilmesine ilişkin işlemleri kapsar.

- Yönetmeliğin Adı** : **Ölçü Ve Ölçü Aletlerinin Yerinde Muayene Giderlerine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 06.07.2018 – 30470
- Konusu** : Ölçü ve ölçü aletlerinin buldukları yerlerde yapılacak muayeneleri için alınacak yerinde muayene gideri ücretleri ile bu ücretlerin kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen bu yönetmelik hükümleri, 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu kapsamında bulunan ölçü ve ölçü aletlerinin il müdürlükleri tarafından yerinde yapılan muayeneleri için alınacak yerinde muayene gideri ücretleri ile bu ücretlerin kullanılmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

- Yönetmeliğin Adı** : **Enerji Verimliliği Denetim Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 06.07.2018 – 30470
Konusu : Enerjinin etkin kullanılması, enerji israfının önlenmesi, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesi ve çevrenin korunması için enerji kaynaklarının ve enerjinin kullanımında verimliliğin artırılmasına yönelik gerçek veya tüzel kişilerin Kanun kapsamındaki yükümlülüklerinin ve sorumluluklarının denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 09.07.2018 – 30473
Konusu : 2/11/2013 tarihli ve 28809 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi, 20 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi ve aynı maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi, 28 inci maddesinin ikinci fıkrası, 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası ve Kullanım hakkı elde edilmeyen gayrimenkullere ilişkin yükümlülük geçici hüküm eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Makine Mühendisleri Odası Akışkan Gücü Mühendis Yetkilendirme Ve Belgelendirme Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 09.07.2018 – 30473
Konusu : Ülke ve toplum yararları doğrultusunda, Akışkan Gücü (Hidrolik-Pnömatik) alanındaki tasarım, projelendirme, imalat, montaj, bakım onarım faaliyetlerini standartlara uygun olarak gerçekleştirecek ulusal ve uluslararası bilimsel çalışmaları ve yeni gelişmeleri takip eden ve akışkan gücü alanında çalışacak Makina Mühendisleri Odası üyesi Ek-1’de belirtilen meslek disiplinleri TMMOB Makina Mühendisleri Odası tarafından Akışkan Gücü-Hidrolik ve Akışkan Gücü-Pnömatik mühendis yetki belgeleri verilmesi esaslarını ve koşullarını düzenler.

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler Ve Hatalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 8) Hakkında Tebliğ Sıra No: 5'in Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 126)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 13/06/2018 – 30450
- Konusu** : 20/10/2005 tarihli ve 25972 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalara İlişkin Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 8) Hakkında Tebliğ Sıra No:5 yürürlükten kaldırılmıştır.
- Tebliğin Adı** : Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No: 1'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: A Sıra No: 11)
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 14/06/2018 – 30451
- Konusu** : 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No: 1'in bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğin Adı** : Kamu İhale Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19/06/2018 – 30453 (Mükerrer)
- Konusu** : 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliğinin 15.2.4 numaralı maddesinde yer alan "teknik şartname dahil" ve "teknik şartnamenin EKAP'a yüklenmesi halinde" ibareleri yürürlükten kaldırılmıştır. 17.5.1.3. Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğüne bağlı birimlerden alınacak adli sicil istatistik bilgilerini içeren belgeden veya gerekçeli mahkumiyet kararından yalnızca, "mesleki faaliyetin yürütülmesinden kaynaklanan mahkumiyet hali", 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirilecektir. Bu nedenle idarelerin, 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (e) bendinin uygulamasında, mahkumiyet kararlarının mesleki faaliyetten kaynaklanıp kaynaklanmadığını göz önünde bulundurması gerekmektedir." Aynı Tebliğin 30.9.3 numaralı maddesinin başlığında yer alan "Aday" ibaresi "İdare, aday" olarak değiştirilmiş, aynı maddenin birinci ve ikinci paragraflarının üçüncü cümlelerinde yer alan "aday, istekli ve istekli olabileceklere" ibareleri "ilgililere" olarak değiştirilmiş, ikinci paragrafının ilk cümlesinde yer alan "idareler tarafından" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır. "40.3. Yönetmeliğin 43 üncü maddesinin sekizinci fıkrasına göre düzenlenenler hariç EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgelerine, belgeye konu işin varsa esaslı unsuru ile belge tutarının iş grupları itibarıyla dağılı-

mı yazılacaktır. Örneğin, bünyesinde köprü ve tünel iş kısımları bulunan bir yol yapımı işinde, belge tutarının ne kadarının AI, ne kadarının AII ve ne kadarının AV grubundan oluştuğu belirtilecektir. Aynı şekilde, bünyesinde sıhhi tesisat, havalandırma tesisatı, asansör, gaz tesisatı ve elektrik tesisatı işleri bulunan BII grubundaki bir idari bina yapımı işinde belge tutarının ne kadarının CI, CII, CIII, CIV ve DIV grubundan oluştuğu belirtilecektir. Anahtar teslimi götürü bedel teklif alınarak ihale edilen işlerde belge tutarının iş grupları itibariyle dağılımı hesaplanırken sırasıyla yaklaşık maliyet hesabında ve ödemede esas alınan imalat grubu tutarının toplam içerisindeki oranı dikkate alınacaktır.”

Tebliğın Adı : **Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 19/06/2018 – 30453 (Mükerrer)

Konusu : 11/6/2011 tarihli ve 27961 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapım İşlerinde Benzer İş Grupları Tebliğinin 2.4 üncü maddesinin birinci paragrafının ikinci cümlesi değiştirilmiş, aynı paragrafa aşağıdaki cümle ve devamına aşağıdaki paragraflar eklenmiştir. “2.8. İş deneyim belgesine konu işin esaslı unsurunun belirlenmesinde, işin yapım amacı ile işlevinin ve/veya yapılan toplam iş tutarı içerisindeki farklı iş gruplarına ait tutarların dağılımının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. (iş deneyim belgelerine ilişkin değişiklikler yapılmıştır.)

Tebliğın Adı : **2018 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ**

R.G. Tarih ve Sayısı : 19/06/2018 – 30453

Konusu : Kurban kesmek isteyenlerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak hayvana en az acı verecek şekilde kesmelerine veya vekalet yoluyla kestirmelerine yardımcı olunması, kurban satışı ve kesim yerlerinin belirlenmesi, kesim yapacak kişilerin eğitilmesi, alınacak tedbirler ve bu konulara ilişkin diğer hususları düzenlemektir.1

Tebliğın Adı : **Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 57) (Parasal Sınırlar Ve Oranlar)’Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 58)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 6/07/2018 – 30470

Konusu : 13/1/2018 tarihli ve 30300 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 57) (Parasal Sınırlar ve Oranlar)’nin ekinde yer alan “Kanuni Faiz ve Temerrüt Faiz Oranları” başlıklı “VI” numaralı Tablonun 1 sıra numaralı satırında bulunan “1/1/2017 tarihinden itibaren” şeklindeki başlık “1/1/2017-30/6/2018 dönemi için” olarak değiştirilmiş, Tabloya 1 sıra numaralı satır olarak aşağıdaki bölüm eklenerek sonraki sıra numaraları teselsül ettirilmiştir.

1. 1/7/2018 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50

Tebliğin Adı : **Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 304)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 6/07/2018 – 30470
Konusu : 25/8/1999 tarihli ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa, 21/3/2018 tarihli ve 7103 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla eklenen Geçici 21 inci maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi bu Tebliğin amaç ve kapsamını oluşturmaktadır.

Tebliğin Adı : **Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 304)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 7/07/2018 – 30471
Konusu : 14/2/2000 tarihli ve 23964 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 244)’nin Başvuru, Hak Sahipliği, Devir Şartları başlıklarında değişiklik yapılmıştır.

Tebliğin Adı : **Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 501)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 9/07/2018 – 30473
Konusu : 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasında, "Mükelleflerin vergi tarhına esas olan beyanları, kesinleşen vergi ve cezaları ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş bulunan vergi ve ceza miktarları Maliye Bakanlığınca açıklanabilir. Maliye Bakanlığı bu yetkisini mahalline devredebilir. Ayrıca, kamu görevlilerince yapılan adli ve idari soruşturmalar ile ilgili olarak talep edilen bilgi ve belgeler ile bankalara, yapacakları vergi tahsiline yönelik bilgiler verilebilir. Bu bilgilerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir. Sakte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları vergi inceleme raporuyla tespit olunanların, kanunla kurulmuş mesleki kuruluşlarına ve 3568 sayılı Kanunla kurulan birlik ve meslek odalarına bildirilmesi vergi mahremiyetini ihlal sayılmaz. Bu takdirde kendilerine bilgi verilen kişi ve kurumlar da bu maddede yazılı yasalara uymak zorundadırlar. Maliye Bakanlığı bilgilerin açıklanmasıyla ilgili usulleri belirlemeye yetkilidir." hükmüne yer verilmiştir.
Bu hüküm uyarınca, ikmalen, re’sen veya idarece yapılan tarhiyatlar dolayısıyla kesinleşen vergi ve cezalar ile vadesi geçtiği halde ödenmemiş vergi ve cezaların açıklanmasına ilişkin usuller 27/1/2001 tarihli ve 24300 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 293) ile tespit edilmiştir.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

MALA ZARAR VERME¹

Mala zarar verme suçunun konusu ile hırsızlık suçunun konusunda aynı taşınır mal olması halinde, ayrıca mala zarar verme suçundan ceza verilmemesi ve hırsızlık suçunun konusu oluşturan eşyanın çalınması sırasında ayrıca bu eşyaya zarar verilmesinin de söz konusu olduğu hallerde, bu durumun 5237 sayılı TCK'nın 61. Maddesi uyarınca temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulması gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m. 61, 142/1-e, 151)

TARIM BAĞ-KUR HİZMETLERİNİN DİĞER HİZMETLERLE BİRLEŞTİRİLMESİNDE YARGI YOLU²

Davacının belediye başkanlığında geçen süresinin Emekli Sandığı ile ilişkilendirilmesine yönelik işlem bakımından idari yargıda dava açması gerekmekte olup bu hususta davacıyı süre verilip; sonucunun beklenilmesi, davacının Tarım Bağ-Kur sigortalılığına ilişkin prim borcu olup olmadığı belirlenmesi, prim borcunun bulunduğu anlaşılması halinde 5510 sayılı Yasa'nın geçici 63. Maddesi kapsamında sigortalılığın hangi tarihte durdurulması gerektiği tespit edilerek sonucuna göre tahsis talep tarihinde aylık aylığı koşullarının oluşup oluşmadığı değerlendirilip bir karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (5510 s. SSGS-SK m. 4/1-a, geçici m. 63)

KADASTRAL PARSELİN İHYASI³

Dava konusu taşınmaza ilişkin belediye tarafından yapılan şuyulandırma işlemlerinin idari yargı yerinde iptal edildiği ve bu kararların kesinleşmesi üzerine dava konusu taşınmazın davacı adına tapu iptal ve tescilinin talep edildiği davada; mahkemece, dava konusu taşınmaz üzerinde harita mühendisi sıfatını haciz bilirkişi aracılığıyla keşif yapılarak, dava konusu ihyası talep edilen taşınmazların Kadastral sınırları üzerinde oluşturulan alanların

1 T.C. Yargıtay Yirmibirinci Hukuk dairesi E:2016/7560, K:2017/9923, T:30.11.2017

2 T.C. Yargıtay Yirmibirinci Hukuk dairesi E:2016/7560, K:2017/9923, T:30.11.2017

3 T.C. Yargıtay Öndördüncü Hukuk dairesi E:2017/2112, K:2018/583, T:23.01.2018

belirlenmesi, dava konusu imar parsellerin yanında başka imar parsellerin de dava konusu taşınmaz Kadastral parsellerin kapsamında kaldığının anlaşılması halinde malikleri hakkında Kadastral parselin ihyası davacı açmak üzere davacıya süre verilmesi, açıldığı takdirde eldeki davayla birleştirilmesi, gerekirse eldeki davanın niteliği gereği iptal edilen idari işlemi yapan Belediyeye de husumetin yöneltilebileceğinin düşünülmesi, ondan sonra toplanan ve toplanacak olan deliller birlikte değerlendirilmek suretiyle bir karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (775 s. Gecekondu K. mülga geçici m. 3), (4721 s. MK m. 1025)

VEKALET ÜCRETİ⁴

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 10. Maddesi uyarınca açılan kamulaştırma bedelinin tespiti ve kamulaştırılan taşınmazın idare adına tescili davalarının amacının haklı ve haksız tespit etmek olmayıp kamulaştırma bedelinin amaca uygun olarak gerçek karşılığının belirlenmesi olduğundan kamulaştırma bedelinin tespitine katılan ve vekil ile temsil edilen her iki taraf için de karar tarihinde yürürlükte bulunan avukatlık Asgari Ücret tarifesi uyarınca ayrı ayrı maktu vekalet ücretine hükmedilmesi isabetlidir. (2942 s. Kamulaştırma K. m. 10,29), (6100 s. HMK m. 323)

İŞÇİNİN SADAKAT BORCU⁵

Davalı işyerine ait bir çok sayıda ürünü bedeli ödenmeksizin mağazadan çıkartan ve kasadan nakit para alan dava dışı müdürün bu işlemlerinden haberdar olan davacı ikinci müdürün bu durumu derhal işverene bildirmesi gerekirken, sadakat borcuna aykırı olarak bildirimde bulunmaması işverene davacı ile aralarındaki iş sözleşmesini haklı sebeple fesih hakkı verdiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 25/2-e)

⁴ T.C. Yargıtay Beşinci Hukuk dairesi E:2017/22426, K:201719741, T:21.09.2017

⁵ T.C. Yargıtay Yirmikinci Hukuk Dairesi E:2017/42722, K:2017/23679, T:31.10.2017

DANIŞTAY KARARI

BELEDİYE BAŞKANI GÖREVİ BAŞINDA OLMADIĞINDA MECLİS BAŞKANLIĞI GÖREVİ¹

Görevi başında bulunmayan belediye başkanı tarafından vekil tayin edilen başkan vekilinin, belediye başkanıyla aynı yetkiye sahip olduğu; görevinin başında bulunmasına rağmen meclis toplantısına başkanlık edecek durumda olmayan belediye başkanı yerine ise meclis birinci başkan vekilinin meclise başkanlık edeceği hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Dava, Belediye Meclisi birinci başkan vekili olan davacı tarafından, “24.11.2014 gününden itibaren, belediye başkanının katılmadığı ve kendine vekalet eden belediye başkan vekilinin katılımıyla yapılan meclis toplantılarında alınan kararların geri alınması, meclisin yeniden toplanarak gündemin yeniden karara bağlanması ayrıca bundan sonraki tüm toplantıların başkan olmaması halinde meclis birinci başkan vekili başkanlığında yapılması”¹ istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 29.12.2014 gün ve 738 sayılı ... Büyükşehir Belediye Başkanlığı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince; 5393 sayılı Belediye Kanununun 19. ve 40. maddelerinden söz edilerek; bu düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesinden belediye meclisinin belediye başkanının başkanlığında toplanacağı, belediye başkanının katılmaması durumunda ise meclisin kendi üyelerinden seçimle belirlediği meclis birinci başkan vekili onunda katılmaması durumunda yine meclisin kendi üyelerinden seçimle belirlediği meclis ikinci başkan vekilinin başkanlığında toplanması esasına dayandığı, bu haliyle 5393 sayılı Belediye Kanununun 19. maddesi gerekse de Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 9/1. maddesinde yer alan hükümlerin belediye meclisine kimin başkanlık edeceğine ilişkin özel düzenleme niteliğinde olduğu, aynı Kanunun 40. maddesinde yer alan düzenlemenin ise belediye meclisi başkanlığına ilişkin özel düzenlemeleri içermeyip genel düzenleme niteliğinde olduğu, kanun yazım tekniği anlamında da meclis başkan vekilliğine ilişkin özel bir düzenleyici hükmün yine aynı Kanunun genel nitelikteki bir hükmü ile etkisiz kılınamayacağı hususu dikkate alındığında dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun Belediye Meclisi Başkanlık Divanı başkanlık 19. maddesinde; “Belediye Meclisi, seçim sonuçlarının ilanını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır. Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından, gizli oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerine kadar görev yapar. Başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Meclise belediye başkanı, katılmaması durumunda meclis birinci başkan vekili, onun da katılmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Ancak yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı meclis başkan vekilinin başkanlığında yapılır. Başkanlık divanında boşlama olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir. Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni

¹ T.C. Danıştay Sekizinci Daire Esas No:2016/2688, Karar No:2016/7393

sağlamakla yükümlüdür. Meclisin çalışması ve katılıma ilişkin esas ve usuller İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” hükmü yer almaktadır.

Yine 5393 sayılı Belediye Kanununun Belediye Başkan Vekili başlıklı 40. maddesinde; “*Belediye başkanı izin, hastalık veya başka bir sebeple görev başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine vekalet etmek üzere, belediye meclisi üyeleri arasında birini başkan vekili olarak görevlendirir, başkan vekili, başkanın yetkilerine sahiptir.*” hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davalı büyükşehir belediyesi belediye başkanının 22 Kasım 2014 tarihinden itibaren il dışında olacağı zamanlar için meclis üyelerinden birine vekalet görevi verdiği; bu başkan vekilinin de meclis toplantılarına başkanlık ettiği; meclis 1. Başkan vekili olan davacı tarafından toplantı öncesi itiraz edilse de, bu toplantılarda çeşitli kararlar alındığı; davacının son olarak 22.12.2014 tarihinde, bu toplantıların, 5393 sayılı Kanunun 19. Maddesine aykırı olduğu, meclise kendisinin başkanlık etmesi suretiyle karar alınması gerektiğini bildirerek başvuruda bulunduğu, bu başvuru üzerine belediye başkanlığı tarafından 19. Maddenin, başkanın toplantıya kailanmaması (beldede olmasına rağmen katılamıyor olması) halini düzenlemesi nedeniyle sadece bu halde meclis birinci başkan vekilinin meclise başkanlık etmesi halinde düzenlediği; 40. Maddenin ise, belediye başkanının görevi başında, yeni belde bulunmama halini düzenlediği; bu sebeple başkan vekilinin başkanla aynı yetkilere sahip olup, meclise başkanlık edebileceği belirtilmek suretiyle talebin reddi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda; Mahkemece, Belediye Meclisinin görev ve yetkileri ile belediye meclisi başkanlık divanının seçim ve esaslarının düzenlendiği Yasa hükümleri ile 19. Madde hükmünün, belediye başkanının görev ve yetkilerinin düzenlendiği bölüm ile belediye başkanına vekaletin ve vekilin görev sınırını belirleyen 40. madde hükmüne göre özel bir düzenleme olduğu gerekçesine dayalı olarak iptal kararı verilmiş ise de; *uyuşmazlığın, belediye başkan vekilinin, belediye başkanının izin, rapor, hastalık gibi nedenlerle görevinin başında olmaması halinde görev ve yetkilerinin sınırına ve kapsamına ilişkin olması*, belediye başkan vekilinin de başkana ait tüm yetkileri kullanabileceğinin 40. maddede hüküm altına alınmış olması nedeniyle, belediye başkan vekilinin yetkilerinin belirlendiği bu hüküm esas alınarak, uyuşmazlığın çözümlenmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün dava konusu işlemin de tesisinde esas alınan 20.04.2016 gün ve 53881 sayılı görüşünde; 5393 sayılı Belediye Kanununun 40. Maddesine göre görevlendirilen belediye başkan vekilinin, belediye başkanının yetkilerine sahip olduğundan vekilliği süresince yapılacak yıllık faaliyet raporunun görüşüldüğü meclis toplantısı hariç, diğer toplantılara başkanlık ederek belediye meclisini yönetebileceğine yer verilmiştir.

Yukarıda değinilen Kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; Kanunun 40. maddesinde belediye *başkanının izin ve hastalık veya başka bir sebeple (yurtiçi veya yurtdışı görevlendirme) görevde bulunmaması halinde kasıt, belediye başkanının geçici olarak belde-den ayrılması, belde dışına çıkması halinde anlaşılakta olup, bu durumda yerine bakmak üzere vekil görevlendirilebilecekken belediye başkanının belde sınırları içinde olduğu süre zarfında görevinin başında bulunduğu ve bu halde işlerin yoğunluğu ya da belde sınırları*

çinde katılacağı toplantı ya da işleri gerekçe göstererek yerine vekil görevlendiremeyeceği anlaşılmaktadır. Bu halde de Kanun Koyucu, 19. madde hükmünü düzenlemek suretiyle belediye meclisi toplantılarının belediye meclisi birinci başkan vekili başkanlığında yapılmasını öngörmüştür.

Bu hale göre; *görevi başında bulunmayan belediye başkanı tarafından vekil tayin edilen başkan vekilinin, belediye başkanıyla aynı yetki ve görevlere sahip olması, meclis birinci başkan vekilinin ise; görevinin başında bulunmasına rağmen meclis toplantısına başkanlık edecek durumda olmayan belediye başkanı yerine meclise başkanlık edeceği değerlendirildiğinden,* aynı gerekçe ile tesis edilen işlemde hukuka aykırılık; aksi gerekçe ile işlemi iptal eden Mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

TONER ALIM¹

Doğrudan temin yöntemiyle kırtasiye alımı yapılırken ..... marka tonerlerin yetkili bayilerden teklif alınmadan ve sağlıklı piyasa araştırması yapılmadan temin edilmesi suretiyle ..... TL tutarında kamu zararına sebebiyet verilmesi ile ilgili olarak;

Sorumlular konuya ilişkin savunmalarında Kurumun ihtiyaçları için toner tedarikinin diğer kırtasiye malzemeleri ile birlikte temin edildiğini, temin edilen tonerlerin niteliklerinin, kapasitelerinin, kullanım tarihleri, hologramlı olmaları gibi özelliklerin göz önünde tutulduğunu, tedarikçiye göre alım yapılmadığını, ürünlerin orijinal, yüksek çıktı alma kapasiteli ve uygun fiyatlı olmasının kendileri için önem arz ettiğini belirtmişlerdir.

Konuya ilişkin belgeler ile gönderilen savunmaların incelenmesi sonucunda;

Söz konusu kırtasiye alımı işinin doğrudan temin yöntemiyle yaptırıldığı, 3 ayrı firmadan teklif alınarak en uygun teklifi veren firmadan toner ve diğer kırtasiye malzemelerinin temin edildiği görülmektedir.

Diğer taraftan sorguda ..... marka tonerlerin yetkili bayilerden alınmayarak kamu zararına sebebiyet verildiği ifade edilmişse de ..... Türkiye'nin internet sayfasında firmanın bayilik sistemine göre çalışmıyıp 3 adet toptancısı olduğu bunların ikisinin İstanbul'da birinin ise Ankara'da olduğu görülmektedir .Ayrıca kamu idarelerinin bayi veya toptancılardan alım yapma zorunluluğu da bulunmamaktadır.

Bu itibarla ilgili toner alımına ilişkin piyasa araştırması yapılarak üç ayrı firmadan teklif alındığı ve en uygun teklifi veren firmadan söz konusu alımın gerçekleştirildiği, ayrıca denetçinin ifade ettiği fiyata itibar edilebilecek bir bayilik sisteminin de mevcut olmadığı anlaşıldığından;

1 Sayıştay 8. Dairesi Karar No:132, Tutanak Tarihi:19.04.2018

Mevzuatına uygun olduğu anlaşılan ..... TL ile ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına, oy birliğiyle karar verildi.

KURUMUN BÜTÇE İÇİ İŞLETME İLE İŞLETTİĞİ YERLERDE SUNULAN HİZMETLERİN BAZI KİŞİLERE İNDİRİMLİ OLARAK SUNULMASI²

Kurumun bütçe içi işletme ile işlettiği yerlerde sunulan hizmetlerin bazı kişilere indirimli olarak sunulması konusu mevzuata uygun olduğu anlaşıldığından ilişilecek husus bulunmadığına karar verilmiştir.

Başsavcılık adına temyiz talebinde bulunan Sayıştay Savcısı ... dilekçesinde;

“Yargı Raporunun 12 nci maddesinde, Belediyece işletilen kafeterya, düğün ve toplantı salonlarında belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçiler için %20 indirim uygulanacağı yönünde belediye meclisince alınan kararın 4736 sayılı Kanuna aykırı olduğu ve yapılan indirimin kamu zararını oluşturduğu ifade edilmiş ve ... TL tutarındaki kamu zararının sorumlular adına tazmin hükmolunması talep edilmiştir.

İlamda ise, ‘...05.01.2012 tarih ve 2012-1/2-37 numaralı Meclis Kararı ve 22.05.2014 tarih ve 133 sayılı Belediye Encümen kararlarında belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçileri için %20 indirim uygulanacağı şeklinde kararlar alındığı anlaşılmıştır. Ancak Belediye Meclis kararı ile yapılmış olan personel indiriminin bireysel amaçlı değil, ticari amaçlı olarak yapılmış bir indirim olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu itibarla, yapılan personel indiriminin mevzuatına uygun olduğu anlaşıldığından ilişilecek husus bulunmadığına oy çokluğuyla...” denilmiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1 inci maddesinde; “Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu İktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler İle bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıncaya üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz. (...) Bakanlar Kurulu birinci fıkraya hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkilidir. ...” denilmektedir.

Daire Kararında, Belediye Meclis kararı ile yapılmış olan personel indiriminin bireysel amaçlı değil, ticari amaçlı olarak yapılmış bir indirim olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmekte ise de, sadece belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçiler için %20 indirim uygulanacağı yönündeki meclis kararı 4736 sayılı Kanuna aykırıdır. Nitekim Sayıştay Temyiz Kurulunun 15.04.2014 tarih ve 38826 tuta-

2 Sayıştay 7. Dairesi Tutanak No: 43990, Tarih:17.1.2018

nak sayılı kararında, benzer bir konuda Dairece verilen tazmin kararı, ‘..Kanunlarda meclisin belediye personeline yönelik indirimli su tarifesi belirlemesine izin veren hiçbir düzenleme olmadığı gibi, aksine yasaklayan düzenleme bulunmaktadır” gerekçesiyle tasdik edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle Belediyece işletilen kafeterya, düğün ve toplantı salonlarında belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçiler için %20 indirim uygulanacağı yönünde belediye meclisince alınan kararın 4736 sayılı Kanuna aykırı olduğu ve yapılan indirimin kamu zararı oluşturduğu düşünüldüğünden, konunun temyiz edilmesi gerektiği, değerlendirilmektedir.”

Demiştir.

Sayıştay Başsavcılığı temyiz talebine (cevabi) karşılık olarak Sorumlular ortak dilekçelerinde özetle;

5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesi uyarınca ücret tarifelerinin tespit yetkisinin Belediye meclisine verildiğini,

4736 sayılı Kanunun 1. maddesi 1. Fıkrasında, kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanamaz ibaresi dikkate alındığında, bu fıkra hükmünde istisna tutulmanın tabi sonucu olarak ücretsiz veya indirimli tarife uygulamaya imkân verildiğinin anlaşıldığını,

Bu yetkinin de Belediye meclisine ait olacağından indirim oranının sınırlanmadığı dikkate alındığında Belediye meclisinin %1 veya %99 arasında indirim uygulamasında bir engel bulunmadığını belirtmişlerdir.

Başsavcılık adına temyiz talebinde bulunan Sayıştay Savcısı ... sorumluların dilekçelerine karşılık olarak;

“İlgi yazınız ekinde gönderilen Başsavcılığımız temyiz talebine cevaben verilen dilekçe incelenmesi sonucu temyiz istemimizde belirttiğimiz görüşlerimizi değiştirici mahiyette olmadığından 17.08.2016 tarih ve 2016/56 sayılı temyiz talebimiz de belirttiğim hususlar göz önünde bulundurularak daire kararının bozulmasına hükmedilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.”

denilmiştir.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; 05.01.2012 tarih ve 2012-1/2-37 numaralı Meclis Kararı ve 22.05.2014 tarih ve 133 sayılı Belediye Encümen kararları uyarınca Belediyenin işlettiği kafeteryalarda ve düğün ve toplantı salonlarında belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçileri için %20 indirim uygulandığı tespit edilmiş, Daire İlamında Belediye Meclis kararı ile yapılmış olan personel indiriminin bireysel amaçlı değil, ticari amaçlı olarak yapılmış bir indirim olarak değerlendirilmesi üzerine yapılan personel indiriminin mevzuatına uygun olduğu anlaşıldığından ilişilecek husus bulunmadığına karar verilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Ücrete Tabi İşler” başlıklı 97. maddesinde; “Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir” hükmüne yer verilmiştir. Bu madde hükmü ile Belediye Meclislerine Belediyenin işlettiği kafeteryalarda, düğün ve toplantı salonlarında ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetler için tarife düzenleme yetkisi verilmiştir.

Yapılan incelemede, 05.01.2012 tarih ve 2012-1/2-37 numaralı Meclis Kararı ve 22.05.2014 tarih ve 133 sayılı Belediye Encümen kararları doğrultusunda, herhangi bir dayanağı olmaksızın Kurumun bütçe içi işletme ile işlettiği yerlerde sunulan hizmetlere ilişkin belediye meclis üyeleri, kurum personeli ve hizmet alımı suretiyle istihdam edilen taşeron işçilerine %20 indirim uygulandığı **görölmüştür**.

4736 sayılı Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal Ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1. maddesinde;

“Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.

(...)

Bakanlar Kurulu birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkilidir. ...” denilmektedir.

Gerek 5393 sayılı Belediye Kanunu, gerekse diğer Kanunlarda meclisin yetkileri belirlenmiş olup, meclis ancak kendine verilen yetki çerçevesinde karar alabilir. Meclis kanunla kendisine yetki verilmeyen bir konuda karar alamayacağı gibi, kanuna aykırı karar da alamaz. Kanuna aykırı karar alınması durumunda alınan karar geçersiz olacağı gibi, alınan kararın sonuçlarından karar alanlar ve bu kararı uygulayanlar sorumlu olacaklardır. Buna göre, Belediye Meclislerine Belediyenin işlettiği kafeteryalarda, düğün ve toplantı salonlarında ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetler için tarife düzenleme yetkisi verilmekle birlikte, 4736 sayılı Kanunun 1. maddesi uyarınca belediyelerin üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulaması mümkün değildir.

Bu itibarla, Başsavcılık temyiz talebi kabul edilerek yukarıdaki gerekçelerle yeniden hüküm tesis edilmesini teminen 206 sayılı İlamin 12. maddesiyle verilen hükmün BOZULARAK dosyanın ilgili Dairesine TEVDİİNE, (. Daire Başkanı ..., Üyeler ..., ..., ..., ...'ın aşağıda yazılı karşı oy gerekçelerine karşı) oyçokluğuyla 17.01.2018 tarihinde karar verildi.

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi : 06.06.2018

Karar No : 2018 / UY.IV- 1104

Karar Özeti : *Başvuru sahibinin üç ortaktan oluşan bir ortak girişim şeklinde ihaleye teklif verdiği, itirazın şikayet dilekçesini üç ortağın da imzaladığı, buna ilişkin iş ortaklığı beyannamesini sunduğu, biri pilot diğeri özel ortak olan iki ortağın tüzel kişiliği haiz, bir ortağın (özel ortak) ise gerçek kişi olduğu, tüzel kişiliği haiz ortaklar bakımından imza sirküleri, gerçek kişi ortak bakımından ise imza beyannamesi sunulduğu, bu belgelerin tümünün fotokopi olduğunun görüldüğü, Kamu ihale Kanununun 54 üncü ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi ularınca, başvuru sahibi iş ortaklığının pilot ortağının başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneklerinin eklenmesinin zorunlu olduğu, incelenen başvuruda bu belgelerin fotokopisinin sunulduğunun anlaşıldığı, söz konusu eksikliğin itirazın şikayet süresi içinde giderilmediğinin tespit edildiği, bu itibarla, 4734 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi uyarınca başvurunun şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.*

Karar Tarihi : 06.06.2018

Karar No : 2018 / UY.II-1125

Karar Özeti : *İdarece ilk oturumda 16.04.2018 tarihinde düzenlenen zarf açma ve belge kontrol tutanağında “iş hacmini gösteren belgeler” haricinde istenilen diğer belgelerin başvuru sahibi istekli dahil tüm isteklilerin teklifleri kapsamında sunulup sunulmadığına ilişkin tespit yapıldığı, başvuru sahibinin ise Kuruma itirazın şikayet ve idareye şikayet başvurusunda teklifi kapsamında iş hacmine ilişkin belgeleri sunduğu iddiasında bulunduğu, idarenin cevabi yazısında ise söz konusu belgelerin sunulmadığı yönünde beyanın bulunduğu, dolayısıyla ihtilaf konusunun iş hacmini gösterir belgenin sunulup sunulmadığı olduğu, bu itibarla, idarece zarf açma ve belge kontrol tutanağında diğer tüm yeterlik belgeleri için tespit yapılmasına rağmen yalnızca uyumsuzluğa konu “iş hacmini gösteren belgelere” ilişkin tespit yapılmadığı hususları bir arada değerlendirildiğinde, somut olayda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Temel ilkeler” başlıklı 5 inci maddesine aykırılık oluştuğunun anlaşıldığı ve ihalenin iptal edilmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığı hakkında.*

Karar Tarihi : 06.06.2018

Karar No : 2018 / UH. IV- 1106

Karar Özeti : *4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “İhalelere yönelik başvurular” başlıklı 54 üncü maddesinin ilk fıkrasında, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabileceklerin, kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabile-*

ceği hükmüne yer verildiği, aynı Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında ise ihalenin idarece iptaline ilişkin kararlardan, sadece şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınanlardan itirazın şikayete konu edilebileceğinin hüküm altına alındığı, başvuru sahibi tarafından sunulan başvuru dilekçesi, dilekçe ekleri ve idarece gönderilen bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde, ihalenin 15.05.2018 tarihinde “Yaklaşık maliyetin hesaplanmasındaki hatalar” gerekçe gösterilerek iptal edildiği, idarenin Kuruma gönderdiği 04.05.2018 tarihli ve 121 sayılı yazıdan iptal işleminden önce idareye bir şikayet başvurusunda bulunmadığı ve iptal kararının itirazın şikayet üzerine alınmadığının tespit edildiği, dolayısıyla, 4734 sayılı Kanununun 56 ncı maddesi kapsamında başvuru konusu hususun Kamu ihale Kurumunun görev alanında bulunmadığının anlaşıldığı ve bu itibarla 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca başvurunun görev yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER GENEL VE GÖRÜŞLER

Cumhurbaşkanlığından:

GENELGE
2018/1

Bakanlıklara bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşların; ekli listede gösterildiği şekilde, karşılarında belirtilen bakanlıklarla ilgilendirilmesi, 27/4/1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanunun 19/A maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

EK :
EK -1 Liste

LİSTE

	KURUM/KURULUŞ	MERCI
1	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	Cumhurbaşkanlığı
2	Kişisel Verileri Koruma Kurumu	Adalet Bakanlığı
3	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu	Adalet Bakanlığı
4	Türkiye Emlak Bankası A.Ş.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
5	Nükleer Düzenleme Kurumu	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
6	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	Hazine ve Maliye Bakanlığı
7	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu	Hazine ve Maliye Bakanlığı
8	Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı	Hazine ve Maliye Bakanlığı
9	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası	Hazine ve Maliye Bakanlığı
10	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi	Hazine ve Maliye Bakanlığı
11	Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi	Hazine ve Maliye Bakanlığı
12	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı	Hazine ve Maliye Bakanlığı
13	Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü	Hazine ve Maliye Bakanlığı
14	Merkezi Finans ve İhale Birimi	Hazine ve Maliye Bakanlığı
15	Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı	Kültür ve Turizm Bakanlığı
16	Türkiye İhracat Kredi Bankası A. Ş. Genel Müdürlüğü	Ticaret Bakanlığı

Not: Bu Listede yer almayan kurum ve kuruluşların bağlılık, ilgililik ve ilişkililik durumları ilgili kanunlarda veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilmiştir.

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 27998389-010.06.02- 5278
Konu : Mali ve Sosyal Haklar

04.07/2018

GENELGE
(Sıra No: 8)

1- Bilindiği üzere, 25/8/2017 tarihli ve 30165 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin İkinci Kısım Birinci Bölümünün 5 inci maddesinin beşinci fıkrasında,

“Maliye Bakanlığı, 8 inci maddede öngörülen hallerin gerçekleşmesi durumunda birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirlenmiş olan katsayıları, sözleşme ücreti artış oranlarını ve ücret tavanları ile 7 nci maddede yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırlarını; anılan fıkralarda belirlenmiş olan artış oranı ile 8 inci madde uyarınca verilecek enflasyon farkını yansıtacak şekilde yeniden belirler ve duyurur.”

hükmü yer almaktadır.

Buna göre, 01/07/2018-31/12/2018 döneminde geçerli olmak üzere;

a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,11794), memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı (1,8461), iş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise (0,037402) olarak belirlenmiştir.

b) 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (c) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı 6.455,55 TL’ye yükseltilmiştir.

c) 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı 5.754,98 TL’ye yükseltilmiştir.

ç) Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 4/1/2018 tarihli ve 138 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin “A- Toplu Sözleşmede Yer Alan Hükümler” Bölümünün 1 inci maddesinin (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %8,65 oranında artırılmıştır.

d) Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin “A- Toplu Sözleşmede Yer Alan Hükümler” Bölümünün 1 inci maddesinin (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri %8,65 oranında artırılmıştır.

e) Çeşitli statülerde sözleşmeli olarak çalıştırılanların, söz konusu Genelgenin “A- Toplu Sözleşmede Yer Alan Hükümler” Bölümünün 1 inci maddesinin (e) bendiyle yükseltilmiş olan mevcut brüt sözleşme ücretleri %8,65 oranında artırılmıştır.

f) 18/7/2017 tarihli ve 2017/T-8 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararına ekli (EK-I)’de gösterilen grupların 30/06/2018 tarihi itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri %8,65 oranında artırılmıştır.

g) Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 30/06/2018 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %8,65 oranında artırılmıştır. Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.

ğ) 8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı 11.747,58 TL'ye yükseltilmiş ve 3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları ise bu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %8,65 oranında artırılmıştır.

2- 2018 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı 2.029,50 TL'dir.

3- Aylık ve ücretlerin hesaplanması, yukarıdaki maddelerde yer alan açıklamalar dikkate alınmak suretiyle gerçekleştirilecek olup, 01/07/2018-14/07/2018 tarihleri arasındaki fark tutarları ise hesaplanmalarını müteakiben ödenecektir.

4- 01/07/2018 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı 5.434,42 TL'dir.

5-19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı, 01/07/2018 tarihi itibarıyla 5.086,08 TL'dir.

Gereğini arz / rica ederim.

Naci AĞBAL
Maliye Bakanı

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı : 63107535-010.06.02-[115708-184]-5374
Konu : Mahalli İdare Sözleşmeli Personel Ücret Tavanları

6 / 7 / 2018

GENELGE
Sıra No:10

25/8/2017 tarihli ve 30165 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin 5 inci maddesi çerçevesinde Bakanlığımız tarafından çıkarılan 4/7/2018 tarihli ve 27998389.010.06.02/5278 sayılı 8 Sıra No'lu Genelge ile 1/7/2018–31/12/2018 döneminde geçerli olmak üzere;

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı **(0,11794)** olarak; memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı **(1,8461)** olarak; iş güclüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı ise **(0,037402)** olarak belirlenmiştir.

Bu itibarla, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde 1/7/2018 tarihinden itibaren sözleşmeli personel olarak çalıştırılacakların sözleşmelerinin düzenlenmesinde, sözleşme ücretlerinin tespitinde ve ödenmesinde aşağıda belirtilen hususlara uygun olarak işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

1- 24/7/2008 tarihli ve 5793 sayılı Kanunun 46 ncı maddesiyle yapılan düzenleme neticesinde, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “İçişleri Bakanlığına ve Maliye Bakanlığına” ibaresi, “İçişleri Bakanlığına” şeklinde değiştirilmiştir. Bu nedenle, 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları gereğince düzenlenecek sözleşmelerin örnekleri Maliye Bakanlığına gönderilmeyecektir.

2- 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde çalıştırılacak sözleşmeli personel için 1/7/2018 tarihinden itibaren unvanlar itibarıyla geçerli olan aylık net ücret tavanları, asgari geçim indirimi tutarı uygulanmaksızın ve yukarıda belirtilen katsayı rakamları dikkate alınmak suretiyle unvanlar itibarıyla hesaplanmış ve ekli (1) Sayılı Sözleşme Ücret Tavanları Cetveli’nde gösterilmiştir.

Buna göre;

a) İl özel idareleri ve belediyeler ile mahalli idare birliklerinin meclisleri veya büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarının yönetim kurulları, anılan madde çerçevesinde 1/7/2018 tarihinden sonra sözleşmeli personel olarak ilk defa istihdam etmeye başlayacakları kişiler için söz konusu Cetvelde gösterilen ücret tavanlarını aşmamak kaydıyla net ücret tespitine yetkilidir.

b) İl özel idareleri, belediyeler ve mahalli idare birlikleri ile büyükşehir belediyeleri bağlı kuruluşlarında, 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tam zamanlı veya aynı maddenin dördüncü fıkrası çerçevesinde kısmi zamanlı olarak istihdam edilmekte olan sözleşmeli personelin 1/7/2018 tarihinden sonraki net aylık sözleşme ücretlerinin hesabında ise, görev yaptıkları unvanda Devlet memuru olarak çalışanların aylıklarında 2018 yılının ikinci altı ayı için gerçekleşen aylık artış oranının dikkate alınması gerekmektedir. Bu durumdaki sözleşmeli personele, 1/7/2018 tarihinden geçerli olmak üzere, Haziran ayındaki sözleşme ücretinin %8,65 oranında artırılması suretiyle bulunacak tutar üzerinden net aylık sözleşme ücreti ödenecektir.

c) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 32 nci maddesi uyarınca hesaplanması gereken asgari geçim indirimi tutarı, aylık net sözleşme ücretinin belirlenmesi aşamasında dikkate alınmayacak ve bu nedenle aylık net sözleşme ücretlerinin tespitinde ekli (1) Sayılı Sözleşme Ücreti Cetveli'nde gösterilen tutarlar aşılmayacaktır. Sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlerin asgari geçim indirimi uygulamasından yararlandırılmasında genel hükümlere uygun olarak işlem tesis edilecektir.

d) 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere, sözleşmelerinin 31/12/2018 tarihine kadar geçerli olduğu dikkate alınarak 15/12/2018-31/12/2018 tarihleri arasındaki 17 günlük süre için; 15/12/2018 tarihi itibarıyla geçerli olan aylık personel sözleşme ücretinin 17/31'i ve bu Genelgenin üçüncü maddesinde belirtilen ek ödemenin 17/31'i tutarında ödeme yapılacaktır.

3- 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde tam zamanlı sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlere 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre ek ödeme verilmesine ilişkin uygulama, anılan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin dördüncü bölümünde yer alan "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme'nin 2 nci maddesinde farklı bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu çerçevede, ilgili personel hakkında uygulanması gereken ek ödeme oranları ile bu oranların karşılığı olan ek ödeme tutarı tavanları ekli (2) Sayılı Ek Ödeme Oranları Cetveli'nde gösterilmiştir. Öte yandan, söz konusu sözleşmeli personelin ek ödeme uygulamasından yararlandırılmasında, 3/1/2012 tarihli ve 2012/2665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Sözleşmeli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Karar"da belirtilen usul ve esaslar ile birlikte aşağıdaki hususlara uyulacaktır.

a) İlgili personel için, ayrıca bir meclis kararı veya yönetim kurulu kararı alınmaksızın ve 1/7/2018 tarihinden geçerli olmak üzere; 2018 yılına ilişkin sözleşmesinde belirtilen kadro unvanı ile sınırlı olmak kaydıyla sözleşmeli personelin aynı mahalli idarede geçen hizmet süresi hesaplanmak suretiyle ve hesaplanan hizmet sürelerine karşılık olarak bu Genelge'ye ekli (2) Sayılı Ek Ödeme Oranları Cetveli'nde denk gelen ek ödeme oranı üzerinden ek ödeme hesabı yapılacaktır.

b) 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde kısmi zamanlı olarak çalıştırılan sözleşmeli personel ek ödeme uygulamasından yararlandırılmayacaktır.

c) **Ek ödemeler, sigorta primine esas kazançta dahil edilmeyecek ve bu ödemelerden sigorta primi kesilmeyecek olup, bu ek ödemeden sadece damga vergisi kesilecektir.**

ç) Ek ödeme tutarı, mevcut sözleşme örneğinin ücret maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde olarak sözleşmede gösterilecektir.

d) Ek ödeme tutarı, maaş bordrosunda sözleşme ücreti ile birleştirilmeksizin ayrı bir sütun halinde ayrıca gösterilecektir.

4- 2018 yılında çalıştırılmış olanlardan 2019 yılında da çalıştırmaya devam olunacaklar hakkında 31/12/2018 tarihi itibarıyla işten çıkış işlemi yapılmayacak, bunların 2019 yılına ilişkin aylık net ücretleri Ocak/2019'da belirlenecek ve kendileri ile 1/1/2019 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde 2019 yılı Ocak ayında sözleşme düzenlenecektir.

5- 5393 sayılı Kanununun 49 uncu maddesi çerçevesinde tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına ilişkin uygulamaların ilgili meclis veya yönetim kurulu kararı ile verilen iznin amacına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin tespiti için, tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına yönelik olarak alınacak meclis veya yönetim kurulu kararlarında her bir kadro unvanı için kaç adet tam zamanlı sözleşmeli personel istihdamına izin verildiği de açıkça karara bağlanacaktır.

6- Anılan 4. Dönem Toplu Sözleşmenin 9 uncu maddesinde, sözleşmeli personel pozisyonlarında çalışanların 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği hükümlerinden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanacağı hükme bağlandığından, 5393 sayılı Kanununun 49 uncu

maddesi kapsamında mahalli idarelerde sözleşmeli personel olarak istihdam edilenlerin anılan Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde 31/12/2019 tarihine kadar yiyecek yardımından yararlandırılması gerekmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Bakan a.

EK:

- 1 - (1) Sayılı Sözleşme Ücret Tavanları Cetveli
- 2 - (2) Sayılı Ek Ödeme Oranları Cetveli

(1) SAYILI CETVEL 01/07/2018 - 31/12/2018 DÖNEMİNDE GECERLİ OLMAK ÜZERE, 5393 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE ÇALIŞTIRILACAK SÖZLEŞMELİ PERSONELİN UNVAN BAZINDA ÜCRET TAVANLARI (TL)					
UNVAN	SINIF	DERJCE	657 SAYILI KANUNA GÖRE NET AYLIK TUTARI	KISMI ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONEL NET ÜCRET TAVANI	TAM ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONEL NET ÜCRET TAVANI
Avukat	AH	1/1	3.121,09	1.560,55	3.901,36
Mimar	TH	1/1	3.376,45	1.688,23	4.220,56
Mühendis	TH	1/1	3.376,45	1.688,23	4.220,56
Veteriner	SH	1/1	3.164,54	1.582,27	3.955,68
Şehir Plancısı	TH	1/1	3.376,45		4.220,56
Fizikçi	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Kimyager	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
İstatistikçi	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Jeolog	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Arkeolog	TH	1/1	3.016,88		3.771,10
Restoratör (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.680,93		3.351,16
Tekniker	TH	1/1	2.679,36		3.349,20
Grafiker (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.680,93		3.351,16
Kaptan (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.680,93		3.351,16
Teknisyen (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	TH	3/1	2.158,30		2.697,88
Teknik Ressam (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	TH	3/1	2.158,30		2.697,88
Teknik Ressam (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.667,11		3.333,89
Hidrobiyolog	TH	1/1	2.685,93		3.357,41
Hidrolog	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Jeofizikçi	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Jeomorfoloğ	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Laborant (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	TH	3/1	2.158,30		2.697,88
Matematikçi	TH	1/1	3.083,52		3.854,40
Ölçü Ayar Memuru (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	TH	3/1	2.158,30		2.697,88
Pilot	TH	1/1	2.685,93		3.357,41
Topograf (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	TH	3/1	2.158,30		2.697,88
Sanat Tarihçisi	TH	1/1	2.680,93		3.351,16
Çözümleyici (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.685,93		3.357,41
Programcı (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.685,93		3.357,41
Hukuk Müşaviri	GH	1/1	3.847,17		4.808,96
Mütercim	GH	1/1	2.206,50		2.758,13
Tercüman (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	3/1	2.081,65		2.602,06
Eğitmen (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	3/1	2.065,89		2.582,36
Eğitmen (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	GH	3/1	2.040,90		2.551,13
Çocuk Eğitici (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	3/1	2.065,89		2.582,36
Çocuk Eğitici (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	GH	3/1	2.040,90		2.551,13
Çocuk Eğitimcisi (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	1/1	2.135,15		2.668,94
Çocuk Rehberi ve Gözetimcisi (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	1/1	2.135,15		2.668,94
Kameraman (Yükseköğrenim Mezunu)	GH	4/1	2.032,16		2.540,20
Kameraman (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	GH	4/1	2.019,66		2.524,58
Sosyolog	TH	1/1	2.685,93		3.357,41
Uzman Tabip	SH	1/1	3.617,55		4.521,94
Tabip	SH	1/1	3.215,78		4.019,73
Diş Tabibi	SH	1/1	2.931,58		3.664,48
Psikolog	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Biyolog	SH	1/1	2.655,45		3.319,31
Bakteriyolog	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Diyetisyen (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Çocuk Gelişimcisi (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Sağlık Teknikeri	SH	1/1	2.559,08		3.198,85
Ebe (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Hemşire (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Ebe (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	2.251,98		2.814,98
Hemşire (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	2.251,98		2.814,98
Sağlık Memuru (Sağlık Bilimleri Lisansiyeri)	SH	1/1	2.636,91		3.296,14
Sağlık Memuru (Onlisans Mezunu)	SH	1/1	2.559,08		3.198,85
Sağlık Memuru (Lise ve Dengi Okul Mezunu)	SH	3/1	2.251,98		2.814,98
Diş Protez Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	SH	3/1	2.251,98		2.814,98
Sağlık Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	SH	3/1	2.251,98		2.814,98
Sosyal Çalışmacı (Yükseköğrenim Mezunu)	SH	1/1	2.696,89		3.371,11
Eczacı	SE	1/1	2.807,87		3.509,84
Fizyoterapist	SE	1/1	2.696,89		3.371,11
Laborant (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	SE	3/1	2.251,98		2.814,98
Uzman (Fıpta Uzmanlık Tüzüğüne Göre)	SE	1/1	3.218,92		4.023,65
Veteriner Sağlık Teknikeri	SE	1/1	2.573,26		3.216,58
Veteriner Sağlık Teknisyeni (Lise Dengi Mesleki Öğrenim Mezunu)	SE	3/1	2.274,82		2.843,53
Antropolog	SE	1/1	2.641,64		3.302,05
Kütüphaneci (Yükseköğrenim Mezunu)	TH	1/1	2.687,60		3.359,50
Ekonomist (Lisans Mezunu)	TH	1/1	2.164,42		2.705,53

(2) SAYILI CETVEL 5393 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE ÇALIŞTIRILACAK TAM ZAMANLI SÖZLEŞMELİ PERSONELİN EK ÖDEME ORAN VE TUTARLARI				
UNVAN	Öğrenim Durumu	Hizmet Yılı	Oran (%)	01/07/2018-31/12/2018 DÖNEMİ BRÜT TUTAR
Hukuk Müşaviri		a) 13 yıl ve daha fazla olanlar	170	1.904,73
		b) 0-12 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.456,56
Avukat		a) 19 yıl ve daha fazla olanlar	150	1.680,65
		b) 13-18 (dahil) yıl arasında olanlar	140	1.568,60
		c) 0-12 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.456,56
Mimar, Mühendis, Şehir Plancısı		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	150	1.680,65
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	140	1.568,60
		c) 0-11 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.456,56
Fizikçi, Kimyager, İstatistikçi, Jeolog, Arkeolog, Hidrolog, Jeofizikçi, Jeomorfoloğ, Matematikçi		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	120	1.344,52
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	110	1.232,47
		c) 0-11 (dahil) yıl arasında olanlar	100	1.120,43
	Lisans mezunu olanlar	a) 21 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.232,47
		b) 15-20 (dahil) yıl arasında olanlar	100	1.120,43
		c) 6-14 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		d) 0-5 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37
	Önlisans mezunu olanlar	a) 23 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.232,47
		b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	100	1.120,43
		c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37
	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	100	1.120,43
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37
Uzman Tabip		a) 13 yıl ve daha fazla olanlar	200	2.240,86
		b) 7-12 (dahil) yıl arasında olanlar	190	2.128,82
		c) 0-6 (dahil) yıl arasında olanlar	180	2.016,77
Tabip, Uzman (Tıpta Uzmanlık Tüzüğüne Göre)		a) 16 yıl ve daha fazla olanlar	190	2.128,82
		b) 10-15 (dahil) yıl arasında olanlar	180	2.016,77
		c) 0-9 (dahil) yıl arasında olanlar	170	1.904,73
Diş Tabibi		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	185	2.072,80
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	175	1.960,75
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	165	1.848,71
Veteriner		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	165	1.848,71
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	155	1.736,67
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	145	1.624,62
Eczacı		a) 17 yıl ve daha fazla olanlar	140	1.568,60
		b) 11-16 (dahil) yıl arasında olanlar	130	1.456,56
		c) 0-10 (dahil) yıl arasında olanlar	120	1.344,52
Psikolog, Diyetisyen, Fizyoterapist, Sosyal Çalışmacı, Biyolog, Bakteriolog, Çocuk Gelişimci, Antropolog		a) 18 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.288,49
		b) 12-17 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.176,45
		c) 3-11 (dahil) yıl arasında olanlar	95	1.064,41
		d) 0-2 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
	Sağlık bilimleri lisansyeri olanlar	a) 21 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.288,49
		b) 15-20 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.176,45
		c) 6-14 (dahil) yıl arasında olanlar	95	1.064,41
		d) 0-5 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
	Önlisans mezunu olanlar	a) 23 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.288,49
		b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	105	1.176,45
		c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	95	1.064,41
		d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	105	1.176,45
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	95	1.064,41
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
Çözümleyici, Programcı, Mütercim		a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	115	1.288,49
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	110	1.232,47
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	100	1.120,43
	Yükseköğrenim mezunu olanlar	a) 23 yıl ve daha fazla olanlar	110	1.232,47
		b) 17-22 (dahil) yıl arasında olanlar	100	1.120,43
		c) 8-16 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		d) 0-7 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37
	Diğerleri	a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	100	1.120,43
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37
Çocuk Eğitimsi, Çocuk Rehberi ve Gözlemci, Tercüman, Eğitmen, Çocuk Eğitimsi, Kameraman		a) 25 yıl ve daha fazla olanlar	100	1.120,43
		b) 16-24 (dahil) yıl arasında olanlar	90	1.008,39
		c) 0-15 (dahil) yıl arasında olanlar	85	952,37

SORU - CEVAP

Sayın Alperen SEBİT'in Sorusu

Kamu İhale Kanununun 21 inci maddesinin (f) fıkrasına göre yapılan mal alımı ihalesinde 2 nci ve son tekliflerin verilmesine ilişkin bildirim ihale salonunda bulunanlara mı yoksa bütün isteklilere mi yapılması gerekir?

Cevap: Kamu İhale Kanununun "Pazarlık usulü " başlıklı 21 inci maddesinde, bu maddede kapsamında yapılacak ihalelerde, ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat tekliflerinin alınarak ihalenin sonuçlandırılacağı hükme bağlanmış ve Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğine ekli Tip idari şartnamenin "Son tekliflerinin alınması" başlıklı 32 nci maddesinde de, ihale komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda yeterliği tespit edilen isteklilerden, ilk fiyat tekliflerini aşmamak ve ihale kararına esas olmak üzere son yazılı fiyat tekliflerinin istenileceği, isteklilerin de, kendilerine bildirilen tarih ve saatte tekliflerini ihale komisyonuna sunacağı açıklanmıştır.

Bu mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesi sonucunda, ihale komisyonunun, isteklilerin son tekliflerini vermelerini sağlamak üzere, sadece ihale salonunda bulunanlara değil, yeterliği tespit edilen bütün isteklilere bildirim yapması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Sayın Ali AL'ın Sorusu

6 yıldır % 55 oranında ortağı olduğum şirkette iş denetleme belgemin tamamını kullanabiliyor muyum?

Cevap: Kamu İhale Kanununun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde, "Denetim ve yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler beşte bir oranında dikkate alınır..." şeklinde hükme yer verilmiş ve Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin "Değerlendirmeye ilişki esaslar" başlıklı 48 inci maddesinde de, iş deneyim belge tutarlarının değerlendirilmesinde, iş bitirme ve iş durum belge tutarlarının tam olarak, denetim veya yönetim faaliyetleri nedeniyle alınan belge tutarlarının beşte bir oranında dikkate alınacağı ifade edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle iş denetleme belge tutarlarının tamamının dikkate alınması mümkün olmayıp, beşte bir oranında değerlendirmeye alınması gereklidir.

Soru:

İlçe Belediyesinde, tekniker kadrosundaki (bilgisayar) memur, Plan Proje Müdürlüğünde Tekniker kadrosuna atanıp Numarataj Biriminde görevlendiriliyor. 1-Yetkilendirme yapıp Numarataj Belge ve aslı gibidir suretlere imzalamam, 2-Nnumarataj belgelerinin ve aslı gibidir suret kayıtlarını Kayıt Programına girme görevi, 3-Bir teknikerin uzmanlık alanı olmayan bir alanda görevlendirilmesi, orada oluşturulan resmi belgelere belediye başkanı adına imza attırılması, ve tekniker bir kişinin kayıt memuru olarak kullanılması doğru mudur ?

Cevap: Tekniker kadrosunda görev yapan memurun kadrosu memur mu yoksa tekniker mi anlayamamıştır. Ancak, bahsi geçen kişi teknik eğitim veren bir yüksekokul mezunu ise, başka bir deyişle iki yıllık teknik öğrenim mezunu ise, Tekniker kadrosuna atanması ve Plan Proje Müdürlüğünde Tekniker olarak görevlendirilmesi mümkündür. Bilindiği üzere, belediyelerde her branaşa uygun personel bulunmamaktadır. Bu durumda, belediye başkanının hizmetlerin aksamaması noktasında gerekli önlemleri almaya yetkilidir. Dolayısıyla bire bir ilgili öğrenim mezunu olmasa da, belli kişilerin bazı birimlerde görevlendirilip o hizmetleri yürütmesi istenebilir. Esasen belediyelerde her birime uygun, o birimle ilgili alanda öğrenim görmüş personel bulmak da zordur. Bu nedenle, bilgisayar alanında eğitim almış olduğu anlaşılan kişinin Numarataj Biriminde görevlendirilmesi ve yetkilendirilmesi mümkündür. 657 sayılı DMK'nın 86 ncı maddesine göre vekaleten veya tedviren bir birimde görevlendirilen memurun, o birimle ilgili her türlü hizmeti yapması ve yaptığı işlerin altına imza atması doğrudur. Yanlış olan, atanılan görevin gerektirdiği öğrenim görmüş olan ve o işi daha iyi yapacak birisi varken, ilgisiz olan birinin atanmasıdır.

Bir de şunu hatırlatalım ki, belediyelerde istihdam edilen teknik elemanlar (mühendis, mimar, tekniker...) belli bir branş üzerine çalıştırılmak amacıyla alınmamaktadır. Belediyelerin norm kadrosuna bakıldığında, örneğin inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, harita teknikeri, elektrik teknikeri olarak değil, sadece mühendis, tekniker gibi kadrolar bulunmaktadır. Dolayısıyla tekniker olarak alınan bir personel, ihtiyaç halinde ve o branşa uygun kimse yoksa başka alanlarda da çalıştırılmaktadır.

Sayın Ziya GEÇGEL'in Sorusu

11/09/2017 tarihinde Konservatuvar mezunu (Müzik/lisans), açıktan atama ile göreve başlayan Özel Kalem Müdürünü hangi müdürlük veya memur kadrolarına geçme hakkına sahip olabilir?

Cevap: Öncelikle belirtelim ki, açıktan veya kurum içinden Özel Kalem Müdürü olarak atanmaların müdürlük kadrosuna atanması mümkün değildir. Bu yöntemle sınavsız müdür atanması Danıştay tarafından iptal edilmiştir.

Ancak, açıktan atama ile göreve başlayan Özel Kalem Müdürünün Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (d) İdari Hizmetler Grubunun 2 numaralı alt bendinde yer alan "Bilgisayar işletmeni, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, veznedar, anbar memuru, ayniyat memuru, belediye trafik

memuru, bilet satış memuru, evlendirme memuru, gemi adamı, koruma ve güvenlik görevlisi, gişe memuru, memur, mutemet, sayaç memuru, tahsildar, şoför” kadrolarına, atanılacak kadro için aranan öğrenim şartı ile sertifika gibi belgelere sahip olunması kaydıyla sınav yapılmaksızın atama yapılabilmesi mümkündür.

Örneğin bilgisayar sertifikanız varsa Bilgisayar İşletmeni veya veri hazırlama ve kontrol işletmeni kadrosuna aaç memuru, tahsildar, şoför” kadrolarına, atanılacak kadro için aranan öğrenim şartı ile sertifika gibi belgelere sahip olunması kaydıyla sınav yapılmaksızın atama yapılabilmesi mümkündür.

Soru:

İkamet ettiğim ilde belediye, Yönetmelik gereği inşaat projelerinde peyzaj projesi zorunluluğu nedeniyle geçici görevlendirme ile peyzaj mimarı alımında bulunmuştur.

Aynı zamanda bahsi geçen peyzaj mimarının ilde kendine ait şahıs işletmesi bulunmakta olup, hem belediyede hem de başka peyzaj mimarlarından onaya sunulan peyzaj projelerinin kontrolörlüğünü yapmakta,

İşletmesi adına peyzaj mimarlığına ilişkin iş alarak belediyeye onaya sunmaktadır.

Geçici görevlendirme ile görevlendirilen bu personel hem onaycı hem de kontrolör olabilir mi?

Cevap: Yazınızda net olmamakla birlikte, ikamet ettiğiniz il belediyesinde, inşaat projelerinde peyzaj projesi zorunluluğu nedeniyle geçici görevlendirme yoluyla peyzaj mimarı alımında bulunulduğu, bahsi geçen peyzaj mimarının ilde kendine ait şahıs işletmesi bulunduğundan hem belediyenin hem de başka peyzaj mimarları tarafından onaya sunulan peyzaj projelerinin kontrolörlüğünü yaptığı, işletmesi adına peyzaj mimarlığına ilişkin iş alarak belediyeye onaya sunulduğu belirtilerek, geçici görevlendirme ile görevlendirilen bu personelin hem onaycı hem de kontrolörlük yapıp yapamayacağı sorulmaktadır.

Yazınızda açıkça belirtilmemekle beraber, ilgili (peyzaj) mimarının kısmi zamanlı personel olarak çalıştırıldığı anlaşılmakta olup, bahsi geçen peyzaj mimarının çalıştığı belediyede, belediye hizmetleriyle ilgili plan ve proje çizip onaylayabileceği gibi, başka peyzaj mimarları tarafından belediyenin onayına sunulan peyzaj projelerinin kontrolörlüğünü de yapabilir. **Ancaak, söz konusu şahıs kendi işletmesi adına peyzaj mimarlığına ilişkin belediyenin onayına sunulan projeleri onaylamasının uygun olmayacağı gibi, görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılırsalar bile ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde buldukları belediyeye karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o idaredeki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamayacakları, taahhüde giremeyecekleri, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacakları düşünülmektedir.**

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 - 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,108550
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	1,699121
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,034424
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27998389.-010.-06.02-04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018-31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		251,68	231,64
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	54,28
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	27,14
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.062,45

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	7.845,99
	72.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	8.524,70
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	8.931,49
	82.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	9.704,10
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	11.102,49
	102.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	12.062,90
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	12.730,74
	117.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	13.832,00
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	14.901,74
	137.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	16.190,80
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	17.072,74
	157.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	18.549,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	20.871,99
	192.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	22.677,50
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	25.213,99
	232.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	27.395,10

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 11.102,49 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2018 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018- 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2018- 30.06.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	87,18
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	99,24
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	123,36
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	141,45
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	165,61
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	189,70
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	231,91
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	280,16

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2018 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018- 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2018- 30/06/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	379,93
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	488,48
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	651,30
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	814,13
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.302,60
Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.		

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,11794)	710,47	653,91
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,11794)	262,53	241,63
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,11794)	1.651,16	1.519,97
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,11794)	1.415,28	1.302,60
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:302 - 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2018 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
14.800 TL'ye kadar	15%
34.000 TL'nin 14.800 TL'si için 2.220 TL, fazlası	20%
80.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL), fazlası	27%
80.000 TL'den fazlasının 80.000 TL'si için 18.480 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'den fazlasının 120.000 TL'si için 29.280 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%14)	248,85	284,13
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	17,78	20,30
Gelir vergisi (%15)	93,32	106,55
Asgari Geçim İndirimi	133,31	152,21
Damga Vergisi (%07,59)	13,49	15,40
Kesintiler Toplamı	373,44	426,38
Net Asgari Ücret	1.404,06	1.603,12
İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)		
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	275,51	314,57
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	35,55	40,59
İşverene Toplam Maliyet	2.088,56	2.384,66

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2018 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	152,18	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	152,18
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	182,51	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	175,00
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	205,44	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	197,83
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	228,16	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	228,56
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	243,48
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	258,70

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATIN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	259 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	124 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	124 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.661-13.344 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	124TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	124 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	259-1.322 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	124 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	124 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	41 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.322-13.344 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	124 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	259-13.344 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	124 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	658 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	259 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	259 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	521-10.515 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	259 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kira-athane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010	805	1.612	%7,7
2011	866 TL	1.736TL	%10,26
2012	954 TL	1.914TL	%7,8
201	1.028TL	2.063	%3,93
2014	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017	1.289 TL	2.590 TL	%14,47
2018 YILI	1.476 TL	2.965 TL	

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar,kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	124 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	259 TL

(Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazımgelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,

4817 SAYILI YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARİ PARA CEZALARI

4817 SAYILI KANUNUN 21. MADDESİ GEREĞİNCE UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI	CEZA MİKTARI 2012 (TL)	CEZA MİKTARI 2013 (TL)	CEZA MİKTARI 2014 (TL)	CEZA MİKTARI 2015 (TL)	CEZA MİKTARI 2016 (TL)	CEZA MİKTARI 2017 (TL)	CEZA MİKTARI 2018 (TL)
Çalışma İzni Bulunmayan Yabancıyı Çalıştıran İşverenlere Her Bir Yabancı İçin	6.795	7.325	7.612	8.381	8.848	9.186	10.515
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımlı Çalışan Yabancıya	679	731	759	835	881	914	1.046
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımsız Çalışan Yabancıya	2.717	2.928	3.043	3.350	3.536	3.671	4.202
4817 Sayılı Kanunun 18'inci Maddesinde Öngörülen Bildirim Yükümlülüğünü Süresi İçinde Yerine Getirmeyen Bağımsız Çalışan Yabancı İle Yabancı Çalıştıran İşverene Her Bir Yabancı İçin	339	365	379	417	440	519	594

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönüşmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakkeşlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2018-31.01.2019 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)	
			2018 Yılı	2017 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	45.452.363,-	39.362.920
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	135.238	117.120
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	270.489	234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	135.238 270.489	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	270.489 2.254.192	117.120- 234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	270.489 2.066.004	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	2.254.192 45.452.363	1.952.189- 39.362.920
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	67.613	58.555
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	22.524	19.507
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	10.369.344	8.980.120
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	225.403	195.205
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	450.823	390.425
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	250.201	216.681
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		4.280	3.707
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		8.562	7.415
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		12.843	11.123
	18.541.351-TL ve üzeri		17.126	14.832

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **939,36 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	5,63
		B	9,39
	II.	A	15,02
		B	20,65
	III	A	33,80
		B	37,57
	IV	A	43,20
		B	46,96
		C	58,23
	V	A	71,38
		B	86,41
		C	97,68
D		118,35	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanunun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	3.757,47
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.757,47
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.757,47
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.757,47
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikaazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	18.762,53
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.757,47

3194/27-42	<p>İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda</p> <p>(Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 511,33 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)</p>	563,58
<p>Önemli Not:</p> <p>- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırırlar uygulanır.</p> <p>-Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.</p> <p>-Yapımın bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.</p> <p>- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre ceza işlemi yapılmak üzere,</p> <p>1) üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.</p> <p>Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.757,47- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 7.514,94-Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 11.272,44-Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>Diğer taraftan ; a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl, b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl, c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirilmesi yapılan hallerde bir yıl, süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi	İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak beediye meclislerince yasak edilebilir	Belediye Encümeni	259 TL

UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1593 Sayılı Kanun	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	204 TL

TAHŞİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2018-31.12.2018)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmez şekilde 15 fünürlük süre beklemeyen vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	2.700,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.400,00

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler (Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşme	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	58,80 TL
2. Sulhnameler	58,80 TL
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	330,30 TL
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	58,80 TL

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)	
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar		
1. Ticari ve mütedavil senetler:		
a) Emtia senetleri:		
aa) Makbuz senedi (Resepise)	20,30 TL	
ab) Rehin senedi (Varant)	12,00 TL	
ac) İyda senedi	2,00 TL	
ad) Taşıma senedi	0,60 TL	
b) Konşimentolar	12,00 TL	
c) Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)	
d) İpotekli borç senedi, irat senedi		(Binde 9,48)
2. Ticari Belgeler		
a) Menşe ve Mahreç Şahadetnameleri	20,30 TL	
b) Resmi dairelere ve bankalar ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri		
ba) Bilançolar	45,40 TL	
bb) Gelir tabloları	21,80 TL	
bc) İşletme hesabı özetler	21,80	
c) Barnameler	2,00 TL	
d) Tasdikli manifesto nüshaları	8,90 TL	
e) Ordinolar	0,60 TL	
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	8,90 TL	
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar		
1. Makbuzlar:		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakdedilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakdedildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	0,60 TL
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	58,80 TL
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	78,70 TL
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	38,80 TL
bd) Muhtasar beyannameler	38,80 TL
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	38,80 TL
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	78,50 TL
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	28,90 TL
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	28,90 TL
f) (Değişik:672/28.md-Yürürlük 9/8/2016 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	46,00 TL
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	0,60 TL

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,97 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere ..... Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,08 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hü-

kümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 263 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 282 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 312 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 352 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 420 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 487 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekilere için 487 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekilere için 648 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

(K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	682.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.047.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.047.200
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	74.550
b-Diğer İlçelerde	37.150
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	450.300
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	225.300
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	163.300
ç) Diğer İlçelerde	122.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden an az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.350
	2-İlçelerde	700
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	15.500
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	34.400
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	71.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	7.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4	30.400
79	a) bendi için	17.200
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	17
5502 Sayılı Kanununun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	249.400
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	124.000

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:490, 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.)

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2200
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.200-220.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	220.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	27
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	100.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	190.000
	- Satış tutarı	260.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	100.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	190.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.000
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,70
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	1.000
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	12
	- Diğer vergilerde	24
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	148
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	90
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	45
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	21
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	12
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5,70
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	80
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	45
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	21
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	12
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5,70
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,20
		Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	240

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	120.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	240
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	12.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	120.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	240
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.700
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	290
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	900
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	180.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.200
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	900	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,00
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.600
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	400
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevşik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.200.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	57.000

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2018 YILI

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	4.400 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2018YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	16.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2018 YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	7.400 TL
-Diğer yerlerde	4.900 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.000
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	530
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	240

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ¹

İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2.900	2.200	1.800	1.600	1.370
2. Grup	1.800	1.370	1.100	900	800
3. Grup	1.370	900	800	570	450
4. Grup	570	450	340	290	220
5. Grup	340	290	200	190	160
6. Grup	190	160	100	90	68
7. Grup	68	53	37	32	24

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	3.625	2.750	2.250	2.000	1.712
2. Grup	2.250	1.712	1.375	1.125	1.000
3. Grup	1.712	1.125	1.000	712	562
4. Grup	712	562	425	362	275
5. Grup	425	362	250	237	200
6. Grup	237	200	125	112	85
7. Grup	85	66	46	40	30

İndirimli çevre temizlik vergisi uygulaması

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	1.450	1.100	900	800	685
2. Grup	900	685	550	450	400
3. Grup	685	450	400	285	225
4. Grup	285	225	170	145	110
5. Grup	170	145	100	95	80
6. Grup	95	80	50	45	34
7. Grup	34	26	18	16	12

1 Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:50) 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.700
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	970
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat ideleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.600
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	17.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	9.700
2. Kaybedilen alıncılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alıncılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	970
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.200
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.300
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	3.200
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.550
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	17.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	63.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırın kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	5.000
1.3. Taşınırın aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	24.000
2. Yukarıda belirtilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.350
1.2. Diğer İlçelerde	700
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	71.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	7.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.350
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17.700
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17,00
ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ	
6728 sayılı Kanunun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	10,5
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

KENT KONSEYİ YÖNETMELİK TASLAĞI

Hazırlayan: Cüneyd Altıparmak ¹

Amaç

MADDE 1-

(1) Bu Yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 –

(1) Bu Yönetmelik; kent konseylerinin oluşumunu, yönetim ilkelerini, organlarını, görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 –

(1) Bu Yönetmelik; 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 76 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 –

(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

(a) Belediye: Kent konseyi oluşumuna yardım ve destek sağlayan belediyeyi,

(b) Kent konseyi: Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmalarını,

(c) Kurullar : Kent konseyinin görev alanlarında, yönetim anlayışına dayalı ve sürdürülebilir kalkınma içinde çeşitli toplum kesimlerinin kent yönetimine katkıda bulunmalarını, kaliteli ve yaşanabilir bir kentin yönetiminde aktif rol almalarını hedefleyen ve gönüllülük esasında oluşmuş ve kent konseyi genel kuruluna bu bağlamda görüşler sunan ve çalışmalar yürüten yapıları,

(ç) Yerel gündem 21 programı: Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesinde 1992 yılında kabul edilen ve 21 inci yüzyılın gündemini belirleyen Gündem 21 başlıklı Eylem Planınının 28 inci bölümü uyarınca, yerel yönetimlerin öncülüğünde, sivil toplumun ve diğer ortakların, birlikte kendi sorunlarını ve önceliklerini belirleyerek, kentleri için Yerel Gündem 21 olarak adlandırılan 1997 yılından itibaren uygulanan Türkiye Yerel Gündem 21 Programını,

(d) Yönetişim: Saydamlık, hesap verebilirlik, katılım, çalışma uyumu, yerindenlik ve etkinlik gibi kriterlere dayanan, çok aktörlü ve toplumsal ortaklıklara dayalı yönetim anlayışını,

(e) YG21: Yerel Gündem 21'i,

(f) Kent Vizyonu: Kentin geleceği hakkında bir nevi stratejik plan geliştirilip , bu çerçevede toplanıp, plan doğrultusunda çalışmalar yapılmasıyla kent kimliği ortaya çıkaran, kentin çevresel, tarihi ve kültürel görünümünü,

(g) Sürdürülebilir Kalkınma: İnsan ve doğa arasında denge kurarak, doğal kaynaklara zarar vermeden, kaynakların bilinçli olarak tüketilmesini sağlayarak gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına ve kalkınmasına imkan verecek şekilde bugünün ve geleceğin yaşamının ve kalkınmasının planlanmasını,

(ğ) Hemşehrilik: Aynı kentte yaşamak ve bu kentin ortak değerlerine sahip çıkmak, kenti korumak için çaba gösterilmesi durumunu,

ifade eder.

Not: Maddeye uygulamada, kent konseylerinin üzerinde durduğu kavramlar eklenmiş, meclis ve çalışma grupları kurul ismi ile birleştirilmiştir.

¹ Hukukçu, Türkiye Kent Konseyleri Birliği Hukuk Müşaviri.

(Bu yazı, Birliğimizin resmi görüşü olmayıp, şahsi bir çalışmadır, Kent Konseyleri üzerinde çalışanların istifadesine sunulmak için kaleme alınmıştır)

Kent Konseyinin Oluşumu

MADDE 5 –

(1) Daha önce kuruluşunu tamamlamış kent konseyleri;

(a) Belediye teşkilatı olan yerlerde, mahalli idareler genel seçim kesin sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca yayımlanmasından itibaren 1 ay sonra Belediye Başkanının belirlediği/ilan ettiği yerde, yer bildirilmez ise Belediye Meclis Salonunda kendiliğinden bir araya gelir.

(b) Belediye başkanının başkanlığında toplanan genel kurul, toplantıyı idare etmek üzere üyeleri arasından üç kişiden oluşan divan kurulunu gerçekleştirmekle mükellef bu yönetimlikte belirlenen esaslara göre yürütme kurulunu seçer.

(c) Kent Konseyi 7'inci maddede belirtilen üyelere teşekkül eder.

(d) Toplantıya belediye başkanı iştirak etmez veya birisini görevlendirmez ise, bu görevi seçimden önceki kent konseyi başkanı yerine getirmek zorundadır.

(e) Kent konseyleri her mahalli idareler genel seçim sonrası bu esas göre ihya edilir. Konsey organlarının görevi, seçimler ile biter, bu suretle yenilenir.

(2) İlk kez kurulacak kent konseyleri; başkanın görevlendireceği bir isim tarafından, bu maddedeki hususlara kıyasen kurulur, kurulumu gerçekleştirmekle mükellef bu kişi konseyin hiçbir organında görev alamaz. Bu kimse gerekli çağrı, ilan ve yazışmaları yapar, katılımcı listelerini hazırlar ve ilan eder. İtirazlar olursa Belediye Başkanı inceler ve karar verir.

Not: Madde tekrar yazılmıştır. Kendiliğinde bir araya gelme durumu düzenlemiştir. Belediye başkanlarının toplantıya iştirak etmemesi veya konseyi kurma konusunda gecikmesinin önlemek için varsa önceki kent konseyi başkanına görev verilmiştir. Hiç kurulmamış bir kent konseyi de bu hükümlere atıfla teşekkül edecektir, bu hususlara da yer verilmiştir.

Kent konseyinin görevleri ve çalışma ilkeleri

MADDE 6 –

(1) Kent konseyinin görevleri;

(a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehricilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

(b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,

(c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,

(ç) Yerel ilkesi çerçevesinde katılımçılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,

(d) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

(e) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,

(f) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,

(g) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,

(ğ) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,

(h) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,

(ı) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

(2) Çalışma ilkeleri;

(a) YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,

(b) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslar arası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,

(c) Kent vizyonunun ve hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,

(ç) Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözетerek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,

(d) Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,

(e) Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

Kent konseyi üyeliği**MADDE 7 –**

Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur:

(1)Konseyin doğal üyeleri şunlardır;

- (a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- (b) Belediye başkanı veya temsilcisi,
- (c) Muhtar temsilcileri,

(Muhtar temsilcilerin katılımı şöyledir; (i) Mahalle sayısı ona kadar olan belediyelerde mahalle muhtarları tümü, (ii) daha fazla mahallesi olan yerlerde, yüz ölçümü en büyük olan ilk beş mahallenin muhtarı, nüfus olarak en büyük ilk beş mahallenin muhtarı, en az nüfusa sahip son iki mahallenin muhtarı ve en küçük yüz ölçümlü üç mahallenin muhtarı bunların dışındaki mahalleler arasından belediye başkanınca belirlenecek iki muhtar olmak üzere 17 muhtar)

- (ç) Üniversitelerden birer temsilci
- (d) TBMM’de temsilcisi olan siyasi partilerin temsilcileri,
- (e) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından birer temsilci,
- (f) Sendika konfederasyonlarından birer temsilci,
- (g) Barodan bir temsilci,
- (ğ) Konseyin kurulduğu Belediye sınırları içinde kalan noterlerin yaşça en büyük olanı veya onun önereceği bir diğer noter,

- (h) Kent konseyince kurulan tüm çalışma gruplarının başkanları,

(2)Konseyin diğer üyeleri ise şöyledir;**Belediye başkanlığına talep/bildirim yapmak suretiyle;**

- (a) Sayısı 10’u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenerek bildirilecek ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- (b) Beldede faaliyet gösteren ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri
- (c) Önceki dönem kent konseyi yürütme kurulu başkanlığı yapmışkimseler.
- (d) TBMM’de temsil edilmeyen ve fakat mahallî idareler genel seçime katılmaya hak kazanan siyasi partilerin belde teşkilatlarından birer temsilci.

Not: Burada doğal ve diğer üyeler olarak bir ayırım yapılmıştır. Doğal üyeler, doğrudan katılımcılardır. Diğerleri ise, bildirilmek veya talepte bulunmak şartı ile konseye dahil olacaktırlar. Böylece mahkemelerde “ilgili” ifadesi sebebiyle yaşanan karmaşa ortadan kalkmış olacaktır.

Organları**MADDE 8 –**

- (1) Kent konseyi aşağıdaki organlardan oluşur:

- (a) Kent Konseyi Genel Kurulu
- (b) Yürütme Kurulu
- (c) Kurullar

Genel kurul**MADDE 9 –**

- (1) Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 7 inci maddede sayılan üyelerden oluşur. Genel kurul iki biçimde toplanır. Bunlar; seçim ve istişare gündemli toplantıdır.

- (2) Seçim gündemli genel kurul aşağıdaki esaslara göre yapılır:

- (a) 5.maddedeki belirtilen toplantının yapılmasından üç yıl sonraki güne denk gelen ay içinde, genel kurul seçim gündemi ile biraya gelir.

(b) Toplantı tarihleri, saati, yeri ve katılımcı listesi, toplantı tarihinden en az 21 gün öncesinde ilan edilir. Katılımcı listesinin belirlenmesinde, genel kurul tarihinin belirlendiği yürütme kurulu toplantısının yapıldığı günden önce üyelik bağı kurmuş üyeler esas alınır. Bu listeye, ilanından itibaren üç gün içinde itiraz edilebilir. İtiraz üç gün içinde yürütme kurulunca karara bağlanır. Üç gün içinde karara bağlanmayan itiraz kabul edilmiş sayılır.

- (c) Bu toplantıyı kent konseyi başkanı açar.
- (d) Toplantının Gündemi 5.maddede belirtildiği gibidir.
- (3) İstişare gündemli genel kurul aşağıdaki esaslara göre yapılır:
- (a) Bu toplantılar, her yıl aralık ve mayıs aylarında yapılır.

(b) Bu toplantılara kent konseyi yürütme kurulu başkanı başkanlık eder.

(c) Gündem ve katılımcı listesi; yürütme kurulu tarafından belirlenir ve kendi sitesinden ilan edilir, üyelere e-posta yoluyla iletilir.

(d) Toplantının yazmanlığını genel sekreter yapar, yapılan görüşmeler ve konuşmalar özet şeklinde raporlaştırılıp yürütme kurulunun ilk toplantısında gündeme alınmak üzere başkana sunulur.

(e) Yürütme kurulu veya başkan bu toplantılara konusunda uzman, kişi veya kurumları davet edebilir. Katılmak isteyen herkese ağıttır.

(1) Her iki toplantının açılması için birinci toplantıda konseyin genel kurul üyelerin salt çoğunluğu aranır. İkinci toplantının açılması için bir nisap aranmaz. Kararlar, katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

(2) Genel kurul toplantılarında Belediye'ye tavsiye edilmesi kararlaştırılan hususlar, yürütme kurulu başkanınca, belediye başkanına iletilir. Belediye meclisi bu tavsiye kararlarını ilk belediye meclisi toplantısında gündeme alıp, bir karara bağlamak zorundadır.

(3) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 7 inci maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağan üstü toplantıya çağırılabilir. Olağan üstü toplantılarda seçim yapılmaz.

(4) Bu maddedeki Genel kurullar geciktirilemez, birleştirilemez. Süresinde ifa edilmek zorundadır.

Not: Konseyin seçimler sonrası oluşumundan sonra, bir kez seçim, ve yılda en az iki kez istişari olarak toplanacaktır. Böylece, hangi toplantının nasıl ve ne zaman yapılacağı açıkça belirtilmiştir. Kimlerin katılacağı da açıkça tasnif edilmiştir.

Yürütme kurulu

MADDE 10 -

(1) Yürütme kurulu genel kurul tarafından birinci dönem için üç, ikinci dönem için ikiyıl görev yapmak üzere seçilen üyelere oluşur.

(2) Yürütme kurulu üyelerinin seçimi şöyledir:

(a) 7. maddenin 1. fıkrasının a, b, c, ç bendine sayıların oluşturduğu gruptan 1, diğer bentlerindeki üyelerin oluşturduğu ikinci gruptan 2 üye seçilir.

(b) 7. maddenin 2. fıkrasındaki belirtilenlerin oluşturduğu üçüncü gruptan 4 üye seçilir.

(c) Her grup, seçimini kendi içinde yapar. Bunun için grup listeleri Divan tarafından ilan edilir. Üç grup için ayrı sandıklar kurulur ve oylamalar aynı anda bitirilir.

(d) Oylamada eşitlik çıkması halinde en çok oy alanlar arasında kura çekilir.

(3) Kurulması zaruri çalışma gruplarının başkanları yürütme kurulunun doğal üyesidir.

(4) Yürütme Kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık eder.

(5) Yürütme Kurulu, genel kurulun gündemini tespit eder ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri ilgili belediyeye sunar ve uygulamayı izler.

(6) Yürütme Kurulu, konseyin genel politikasına uygun olarak, yönetmelikte amaç, görev ve ilkelere bağlı olmak üzere faaliyetlerini yürütür.

(7) Yaptığı ilk toplantıda, kendi arasından bir başkan seçer. Seçilen başkan seçimli genel kurula kadar görev yapar.

(8) Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkana vekalet eder.

(9) Yürütme Kurulu, en az ayda bir kez kendiliğinden, diğer hallerde başkanın daveti ile toplanır. Toplantının açılması için ve karar alınması için salt çoğunluk aranır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır.

(10) Alınan kararları Kent Konseyi Karar defterine işlenir, üyelere imzalanır.

(11) Yürütme kurulu, genel kurulda alınan kararlar, görüşülen hususlar, çalışma gruplarından gelen fikirler ve raporlar ile kendi arasında yapacağı görüşmelerden çıkan sonuçlara göre bir yön tayin eder, buna göre etkinlikler, projeler, yaygın eğitim ve tanıtım faaliyetleri tertip eder.

Not. Yürütme kurulunun oluşumu, görevleri düzenlenmiş madde yeniden yazılmıştır. Defter tutma ve kararları ilan zorunluluğu getirilmiştir. Bu bağlamda kurulun teşekkülü konseyin tüm üyelerinin değil, her grubun kendi içinden seçeceği üyeler ile teşekkül edecektir. Temsil anlamında daha etkin olacaktır. Böylelikle sayısal üstünlük ile konseyin etki altına alınmasının önüne geçilmiş olacaktır. Yürütme kurulunun görevleri açıkça yazılmıştır.

Çalışma grupları

MADDE 11 -

(1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda kadın, gençlik, çocuk ve engelli çalışma grupları zaruri olmak üzere amaç ve görevler bağlamında çalışma grupları oluşturabilir.

(2) Çalışma gruplarının teşekkülü için başkan, yürütme kurulu kararı ile atanır, görevinden alınır. Çalışma gruplarına herkes üye olabilir. Çalışma grubu üyeliği başvuruları, konseyin yürütme kurulu başkanlığına yapılır. Üyelik talebinin kabulü ile durum çalışma grubuna bildirilir. Çalışma grubu kendi içinde başkan yardımcısı seçebilir.

(3) Çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, yürütme kurulunca kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye başkanına sunulur.

(4) Çalışma gruplarının çalışma biçimi esneklik ve kendi içinde belirlenir. Ancak, düzenli görüş raporu sunmak zorundadır.

Not. Zorunlu çalışma grupları yazılmıştır. Çalışma gruplarına başkan tesis edilmesi ve üyelik hususları düzenlenmiş ve çalışma biçimlerinin ve oluşan görüşlerin sunulması hususları tanzim edilmiştir.

Görüşlerin ilanı

MADDE 12 –

Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur.

Genel sekreterlik ve Sekretery hizmetleri

MADDE 13–

(1) Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu başkanınca seçilir.

(2) Kent konseyi genel sekreteri,

(a) Belediye ile konsey arasında başta olmak üzere diğer birim ve yerler ile yapılan iş ve işlemlerin evrak takibini ve yazışmaları takip,

(b) Çalışma gruplarının raporlarını klasörde muhafaza eder, çalışmalarındaki uyumunu ve koordinasyonu sağlar.

(c) Yönetmelikte zikredilen diğer görevleri ifa eder.

(3) Genel sekreter, yürütme kurulunun verdiği görevleri yapar ve kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur

(4) Kent konseyinin sekretery hizmetleri; genel sekreter tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir.

(5) Sekretery hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur.

Not. Önce, iki maddede düzenlenmiş hususlar birleştirilmiştir. Detaylandırılmıştır. Genel sekreterin, diğer sekretery elemanlarını önerme hakkı tanınmıştır.

Yönerge çıkarma

MADDE 14 –

(1) Kent konseyi genel kurulu bu Yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla çalışma esaslarına ilişkin yönergeleri çıkarabilir.

Kent konseyinin mali yapısı

MADDE 15 –

(1) Belediyeler kent konseylerine, hizmetlerini görmesi için uygun bir yer temin eder.

(2) Yürütme kurulunun talebi halinde genel sekretere veya sekretery görevlilerine asgari ücret tutarını aşmamak üzere ödeme belediye tarafından yapılır.

(3) Belediyeler kent konseylerine her yıl en az en yüksek devlet memurunun brüt maaşının üç katı tutarı yatırmak bütçelerini temin eder.

(4) Kent konseyi genel kurul üyeleri, yıllık olarak net asgari ücret tutarının yüzde 5'ini aйдat ödemekle yükümlüdürler. Bu ödemeyi yapmayan kimselerin üyeliği düşer. Bu tahsilat, genel sekreter tarafında takip edilir, makbuz karşılığında tahsil edilir.

(5) Belediyeler, konseylerin masraf gerektiren taleplerini, konseylerin kendi bütçesinden karşılanmasını isteyebileceği gibi, doğrudan belediye bütçelerinden de doğrudan yerine getirebilirler.

(6) Kent konseyleri kendi adlarına banka hesap açmak zorundadırlar. Bu konuda Belediyelerin Mali işler biriminin konseylere yardımcı olması zorunludur.

(7) Kent konseyleri bağış kabul edebilirler.

(8) Mali gelir ve giderler ile gerçekleşen bütçe ve tahmini gelirler seçim gündemli genel kurulda bir rapor şeklinde tüm üyelere dağıtılır.

Not. Mali yapıdaki muğlaklık ortadan kaldırılmıştır. Az da olsa belirli bir tutarı ayırma ve bunun nasıl yönetileceğine dair esaslar yazılmıştır. Mali işler biriminin bu konuda görev üstlenmesi zaruri hale getirilmiştir. Yine genel sekreter ve elemanlara belirli tutar ödenebilmesinin önü açılmıştır. Üyelerin de mali katkı sunması şartı getirilmiştir.

Diğer hususlar

Madde 16 –

- (2) Konseyler, proje başvuruları yapabilirler. Bunun için genel kurulun, yürütme kurulunu yetkilendirmiş olması gerekir.
- (3) Belediye başkanı, başkan yardımcısı, genel sekreter, genel sekreter yardımcısı ile belediye meclis üyeleri, kent konseyi başkanlığı yapamaz.
- (4) Kent konseyleri kendi adlarına Belediye tarafından uygun görülen bir internet sitesi açabilirler veya belediyenin internet sitesine bağlı bir sayfa oluşturabilirler.
- (5) Üyelik başvuruları açılacak site veya benzeri elektronik ortamda alınabilir.
- (6) Kent konseyi başkanlığı bir makam olmadığı için, başkana bir araç, makam ve benzeri tahsisler yapılamaz, konsey bu nam adı altında veya benzeri mahiyette alımlar yapamaz.
- (7) Konseyin üyeleri, konsey faaliyetleri nedeniyle herhangi bir ücret talep edemezler.
- (8) Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kent konseyi kurulmaz.
- (9) Bu yönetmelikteki tanımlanan görevlerin eksiksiz, yerinde, zamanında ve ivedi olarak, yönetmeliğin amaçlarına ve görev tanımına ve çalışma ilkelerine uygun olarak yerine getirilmesi gerekir. Aksi halde hukuki sorumluluk doğurur.
- (10) Konseye üye olmak isteyen dernek, vakıf ve diğer sivil toplum kuruluşlarının (temsilcilik, şubeler de dahil) ikametlerinin, konseyin kurulacağı beldede olması şarttır.

Not. Bu madde, tüm muğlaklıkları ortadan kaldıran bir maddedir. Buna göre, belediye üst yönetimi ile meclis üyelerinin konsey başkanı olamayacağı yazılmıştır. Proje başvurusu için aranan tüzel kişilik şartının uygulamada yaşattığı sıkıntı ortadan kaldırılmıştır. Büyükşehirin yapısı itibarıyla kurulması yönetilmesi zor bir yapı söz konusu olacağı açıktır. Yine aslanan, katılımın daha küçük ölçekli (en büyük boyutu ile ilçe belediyeleri) yapılar aracılığı ile olması şarttır. Zaten kent konseyinin ürettiği fikir, yaptığı talep ilçe belediyesine iletcektir, şayet bu büyükşehirin görev alanında ise, aldığı bir karar ile bunu büyükşehirin gündemine getirmesi olanaklıdır. Hatta büyükşehirin ilgi alanına denk gelen hususların, direkt büyükşehir belediye başkanına iletilmesi de söz konusudur, buna bir mani yoktur. İnternet sitesi şartı getirilmiştir. Zira, üyelik durumu, gündem tespitleri ve karar takiplerinin şeffaf olması için çağın gereklerini kullanmak artık bir mecburiyettir. Şube, temsilcilerin durumu ile hangi derneklerin hangi konseye katılacağına dair ikamet şartının aranacağı hükme bağlanmıştır.

Yürürlük

MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

Sonuç

Ülkemizde yeni olmasına karşın, yurttaşların yönetim sürecine katılmalarının en başarılı örneği olarak mevcudiyetini devam ettiren konseylerin, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile tekrar dizayn edilen İdari yapımız içinde daha önemli bir konuma gelmesi elzemdir. Zira, Belediyelerin en büyük problemi, belde sakinleri ile bağlarını koparması ve bir takım odakların güdümünde belediyeçilik yapılmasıdır. Ülkemizde maalesef, belediye meclislerinde yer alan isimlerin bir çoğu, bunu şehirlerine katkı sunmak için değil, bir siyasi paye edinmek için yapmaktadır. Yapısı güçlendirilmiş bir kent konseyi, sunacağı ve gündemleştireceği kent meseleleri ile bu açmazı çözecektir. Kent konseyinin istişari organ olması ve bunun daha güçlü vurgulanması hem konseyin önemini hem de ona destek verenlerin şehre sunacağı katkısını arttıracaktır. Kent Konseyi genel kurulunca alınan kararlar belediye meclisince görüşülmek zorundadır. Bu önemli bir şeydir. Zira, hemen her konuyu bu surette gündeme getirmek mümkün olabilecektir. Bunun için çalışan dinamik bir yapının olması şarttır.

Yeni sistemde, yerel yönetimlerin önemi daha çok artacaktır. Vatandaş odaklı ve katılımcı bir organ olan konseylerin önemi bu bağlamda dikkat çekicidir. Tamamen gönüllü olan ve her yönden bireyin bir araya geldiği bu ortam, “gönül belediyeçiliği” “halkla hizmet” “vatandaş ile kaynaşma” gibi günümüzün yeni belediyeçilik tezleri için bulunmaz bir ortamdır.

Burada tüm sorun, halkın nabzının doğrudan atacağı bu kurumun, kurulmasının, desteklenmesinin ve çalışmasının şartlarının netleştirilmesi için ele aldığımız bu metnin, daha iyiyi bulmak adına bir adım olarak kabul edilmesi mümkündür. Kent konseylerinin bir biçimde yeniden yapılandırılması ve politika belirleme hususları entegre edilmesi çok doğru bir adım olacaktır.